

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Årsredovisning 2018

för Länsstyrelsen i Västmanlands län

Vi samverkar
för att utveckla ett
hållbart Västmanland
för nuvarande och
kommande
generationer

Titel: Årsredovisning 2018

Utgivare: Länsstyrelsen i Västmanlands län

Kontaktperson: Åsa Sars

Diarienummer: 111-6003-18

ÅRSREDOVISNING 2018

för Länsstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Innehållsförteckning

Landshövdingen har ordet.....	1
Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé.....	7
Organisation	8
Länsstyrelsens organisation per 31 december 2018.	8
Resultatredovisning	9
Uppgifter enligt Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion	9
Länsstyrelseinstruktion 2 §	9
Länsstyrelseinstruktion 3 §: Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om.....	20
Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsstyrelsens uppgifter omfattar också	59
Länsstyrelseinstruktion 5 §: Länsstyrelsen ska vidare.....	60
Länsstyrelseinstruktion 6 §	73
Länsstyrelseinstruktion 7 §	79
Övrig verksamhet	91
Övrig förvaltning	91
Trafikföreskrifter	92
Nationella minoriteter	93
Mänskliga rättigheter	96
Året i siffror i enlighet med regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ	98
Tabell A – Verksamhetskostnader 2016–2018 Tkr.....	98
Tabell B - Verksamhetskostnader 2018.....	100
Tabell C – Årsarbetskrafter 2016–2018	102
Tabell D – Representation	103
Tabell E – Lokaler	104
Tabell F – Redovisning av ärenden 2018	105
Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2018.....	107
Tabell H – Handläggningstider.....	109
Åtterrappporteringskrav i regleringsbrev 2018.....	111
Utan angivet departement.....	111
Finansdepartementet	119
Justitiedepartementet.....	120
Kulturdepartementet.....	124
Miljö- och energidepartementet	132
Näringsdepartementet	141

Näringsdepartementet (uppdrag)	154
Tabeller enligt regleringsbrevsbilaga	157
Annat beslut från regeringen	161
Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18	161
Övriga återrapporteringskrav enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	162
Avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med 3 kap. 2 §	162
Kompetensförsörjning i enlighet med 3 kap. 3 §	163
Sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 §	164
Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § FÅB	165
Finansiell redovisning	166
Resultaträkning	166
Balansräkning	167
Anslagsredovisning	169
Redovisning mot anslag	169
Redovisning mot inkomstitel	169
Redovisning av beställningsbemyndiganden	169
Tilläggsupplysningar och noter	170
Resultatredovisningen - principer	170
Redovisnings- och värderingsprinciper	171
Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag	173
Noter till resultaträkningen	174
Avgiftsbelagd verksamhet	185
Sammanställning över väsentliga uppgifter	186
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2018	188

Landshövdingen har ordet

Samverkan för hållbar utveckling

Länsstyrelsen arbetar med hållbarhet som grund för att Västmanland ska bli en ännu bättre plats att bo och verka i. Länsstyrelsen har som statens representant många ramverk för sina uppdrag att utgå ifrån. Ett viktigt ramverk för arbetet utgörs av FN:s globala mål för hållbar utveckling enligt Agenda 2030. På regeringens uppdrag har Länsstyrelsen sedan 2017 bidragit till genomförandet av målen i Agenda 2030 och så långt som möjligt bistått regeringen i arbetet med agendan. Utmaningarna inom hållbar utveckling är många och för att bemästra dem behövs en bred samverkan mellan alla parter i samhället. För att stärka samverkan i Västmanland tog jag 2016 initiativet till att bilda Västmanlands Miljö- och klimatråd. Visionen är att Västmanland år 2030 ska vara en miljö- och klimatförebild i Sverige. Engagemanget i rådet är stort och här medverkar nu sammanlagt 54 organisationer och 160 personer med 16 pågående projekt. I november 2018 fick jag det stora nöjet att dela ut det första miljö- och klimatpriset i länet. Det mottogs av den ideella föreningen Food2Change, som tillsammans med handlare bekämpar matsvinnet och samtidigt hjälper utsatta grupper i samhället att få en bättre tillvaro. Tanken med priset är att uppmärksamma en enskild person eller organisation som på ett förtjänstfullt sätt bidragit till att främja länets miljö- och klimatarbete.

I ett fungerande samhälle ska alla oavsett ålder, kön, bakgrund, religion och förutsättningar komma i åtnjutande av mänskliga rättigheter det vill säga att ha lika värde och rättigheter. Därför är bland annat jämställdhet, att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina liv, en självklarhet. För att även i detta avseende få ett större och samlat engagemang tog jag i början av 2017 även initiativ till att bilda Västmanlands jämställdhetsråd. Syftet med både miljö- och klimatrådet samt jämställdhetsrådet är att vara en samordnande, utvecklande och pådrivande kraft i det regionala arbetet med miljö, klimat och jämställdhet. I jämställdhetsrådets arbete deltar nu cirka 120 personer från ett 30-tal olika organisationer i Västmanland. Under 2018 utdelade jag även det första jämställdhetspriset i länet för att synliggöra och uppmärksamma de som bidrar till ett jämställt samhälle. Priset som utdelades i slutet av november gick till Viksängs fritidsgård för deras inkluderande arbetssätt som attraherar alla samhällsgrupper till gården.

Länets integrationsråd samverkar kring nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn sedan 2016. I rådet ingår drygt 20 aktörer, framförallt offentliga sektorn med kommunerna, Region Västmanland och myndigheter, men näringslivet och civilsamhället deltar.

I oktober 2018 arrangerade Länsstyrelsen en konferens på temat "Hur förverkligar vi Agenda 2030 i Västmanland?" Syftet var att belysa betydelsen av arbetet med Agenda 2030 för att skapa en miljömässig, social och ekonomiskt hållbar utveckling. Under seminariet samlades alla samverkansråd för första gången gemensamt. I programmet medverkade företrädare för näringslivet och civilsamhället och även ordföranden för regeringens Agenda 2030-delegation för att berätta om delegationens arbete. Under dagen gavs exempel från olika organisationer på hur man arbetar konkret för att nå målen i agendan.

Jämställdhetsminister Åsa Regnér deltog i början av året som huvudtalare vid ett seminarium som jämställdhetsrådet hade organiserat om hur vi kan utveckla och stärka ett jämställt Västmanland. Hon talade om regeringens jämställdhetspolitik. I mars medverkade även justitieminister Morgan Johansson vid ett jämställdhetsrådsmöte för att dela med sig av regeringens politik om hedersvåld och förtryck. Han deltog framförallt för att träffa skolungdomar från Rudbeckianska gymnasiet som berättade om sina egna upplevelser av hedersvåld och förtryck.

Arbetsmarknad och näringslivsutveckling

Arbetsmarknadsläget utvecklades i positiv riktning under 2018, även om arbetslösheten fortfarande ligger på en högre nivå än riksgenomsnittet på 7,0 procent. Arbetslösheten fortsatte att sjunka under 2018, till 8,6 procent, jämfört med 2017 på 9,2 procent. Senast arbetslösheten var så låg var 2008. Även andelen arbetslösa ungdomar i åldern 18 till 24 år har minskat från 13,0 procent 2017 till 11,2 procent 2018, men nivån är fortfarande högre än genomsnittet för riket på 8,7 procent. Den sjunkande arbetslösheten omfattar däremot inte alla arbetslösa. Omkring 80 procent av de arbetslösa i länet tillhör grupper som har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden, hit hör förgymnasialt utbildade, äldre än 55 år, utomeuropeiskt födda samt personer med någon form av funktionsvariation. Det är däremot positivt att antalet lediga platser ligger på fortsatt höga nivåer och att antalet varsel är fortsatt förhållandevis låga.

Länsstyrelsen har arbetat aktivt med att stödja och samordna arbetet med nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Länsstyrelsen har i samverkan med fem av länets kommuner ansökt om medel från Europeiska socialfonden. Målgruppen för den aktuella projektansökan, ”Kvinna in i Sverige”, utgörs av långtidsarbetslösa utrikes födda kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden eller studier. Projektet har beviljats 22,6 miljoner kronor och kommer att involvera 200 deltagare i Sala, Köpings, Norbergs, Fagersta och Skinnskattebergs kommuner med Länsstyrelsen som projektägare. Målet är att 65 procent av kvinnorna ska öka sin självförsörjningsgrad. Syftet med samverkansprojekt är att förbättra förutsättningarna för kvinnorna att komma in på arbetsmarknaden. Detta för att minska den isolering som riskerar att uppstå då man inte inkluderas i samhället. Projektet är på grund av de kostnader som utanförskapet på olika sätt medför också viktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Länsstyrelsen beviljar också medel till civilsamhället och kommunala aktörer för att asylsökande och nyanlända ska kunna ta del av den svenska arbetsmarknaden och på sikt kunna bli självförsörjande.

Bostadsbyggande

2018 års regionala bostadsmarknadsanalys visade att det råder fortsatt bostadsbrist i nio av länets tio kommuner. Länsstyrelsen har hanterat en rad olika stöd för bostadsbyggande och energieffektiviseringar. När det gäller investeringsstöd för nybyggande av hyres- och studentbostäder har Länsstyrelsen under 2018 beviljat stöd på cirka 115,3 miljoner kronor, vilket innebär ett förväntat tillskott på 317 lägenheter i länet.

Natur och miljö

Att bevara natur och miljö och samtidigt möjliggöra utveckling i länet är en del i Länsstyrelsens viktiga uppdrag, där det förekommer många avvägningar. Länsstyrelsen har under året fattat beslut om fyra nya naturreservat med skydd av värdefull skog: Aspentorp i Sala kommun, Hemfallet i Västerås kommun, Ramnässkogen i Surahammars kommun och

Trollbo i Norbergs kommun. Den nya besöksanläggningen på Grävlingsberget i Hälleskogsbrännans naturreservat som öppnade den 26 mars har visat sig vara ett mycket populärt besöksmål. Runt 30 000 personer har passerat sedan anläggningen blev klar.

Inom projektet LIFE IP Rich Waters har byggandet av en faunapassage i Svartån mitt i centrala Västerås börjat under hösten i Länsstyrelsens, Västerås stads och Mälarenergi AB:s regi. Passagen ska göra det möjligt för fiskar och andra vattenlevande djur att vandra upp i Svartån. Faunapassagen beräknas vara klar våren 2019.

Ett förslag på handlingsplan för grön infrastruktur har tagits fram och remissbehandlats. Den regionala handlingsplanen ska vara det centrala verktyget i arbetet med att bevara och utveckla grön infrastruktur. Ett viktigt syfte med handlingsplanerna är att ge ökad kunskap om naturvärden i landskapet.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att säkerställa att kulturmiljöperspektiven beaktas i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning, men även i frågor som rör samhällsskydd och beredskap. Kulturmiljöperspektivet och miljö kvalitetsmålen kompletterar varandra väl och bildar tillsammans en plattform för ett ändamålsenligt kulturarvsarbete, vilket bidrar till en hållbar utveckling. Under 2018 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att ta fram en regional kulturarvsstrategi i samverkan med länets kommuner, Region Västmanland och ideella föreningar. Arbetet med kulturarvsstrategin är ett av fokusområden inom Länsstyrelsens arbete med Agenda 2030.

Landsbygdsutveckling

Länsstyrelsens arbete med landsbygdsutveckling och djurskydd fortsatte under 2018, bland annat genom fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet. Trots utmaningar vad gäller administrativt stöd har Länsstyrelsen på ett bra sätt genomfört utbetalning av stöd till jordbrukare. Länsstyrelsen bedömer att landsbygdsstöden har bidragit till en positiv utveckling i länet. Flera arbetstillfällen har skapats och jordbrukets omställning från fossila bränslen till förnybar energi har stärkts. Länsstyrelsen har i samverkan med Lantmännens Riksförbund Mälardalen och Region Västmanland arbetat fram en regional livsmedelsstrategi för Västmanlands län. Strategins vision är att öka länets livsmedelsproduktion fram till 2030. Strategin omfattar de fyra fokusområdena Upplevelsemat, Krismat, Viltmat och Länets mat. Strategin är uppbyggd av de fem horisontella insatsområdena tillväxt och marknad, klimat och miljö, regler och förenkling, innovation forskning samt jobb och kompetens. Ett resultat av arbetet så här långt är att matfrågorna har lyfts inom flera olika områden. Bland annat genom projektet #Svinnbra som är fokuserat på matsvinnet inom privat och offentlig sektor i länet. Syftet är att sprida information och inspirera restauranger och storkök till att minska sitt matsvinn. Aktiviteter har också genomförts för att höja kunskapen inom upphandling av regional mat genom en workshop arrangerad av Upphandlingsmyndigheten och Länsstyrelsen. Nästa steg i arbetet är att ta fram en handlingsplan som ska omfatta perioden fram till 2030. Även arbetet med livsmedelsstrategin är ett av fokusområden inom Länsstyrelsens arbete med Agenda 2030.

Ökat fokus på totalförsvar och civilt försvar

Försvarsområdet har kommit alltmer i fokus i samhället, vilket också har gjort avtryck i länsstyrelsernas verksamhet. Det säkerhetspolitiska läget i världen ställer idag högre krav på förberedelser, en tydligare planering och kräver en ökad samverkan mellan berörda parter

för att vi ska kunna leva upp till de nationella och regionala säkerhetskraven gällande civilt försvar och totalförsvar. Under året undertecknade landshövdingarna i Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Gotlands, Dalarnas och Gävleborgs län tillsammans med chefen för Militärregion mitt ett gemensamt dokument som utgör grunden för planeringen av totalförsvaret inom Militärregion mitt. I Västmanland kommer vi att utgå från inriktningen och använda den som vägledande för det fortsatta arbetet med civilt och totalt försvar. Ett modernt försvar skapas genom väl sammanhängande planering av det militära och civila försvaret.

Den nationella kampanjen Krisberedskapsveckan genomfördes vecka 22, den 28 maj-3 juni. Under årets nationella krisberedskapsvecka fick alla hushåll i Sverige broschyren "Om krisen eller kriget kommer". Bakom broschyren står Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Den stora satsning som Länsstyrelsen i Västmanland genomför under krisberedskapsveckan syftar bland annat till att öka jämlikheten i befolkningen gällande beredskap och kunskap om hur man klarar sig i kris. Länsstyrelsen vill öka deltagandet från civilsamhället genom delaktighet och engagemang från frivilligorganisationer som resurstillgång när oförutsedda händelser eller kriser uppstår. Under krisberedskapsveckan togs skolmaterial fram med syfte att stärka att individer och grupper klarar sig på egen hand så länge som möjligt vid kris. Något som i sin tur bidrar till en god folkhälsa. Länsstyrelsen deltog vid flertalet av kommunernas aktiviteter under krisberedskapsveckan som till exempel öppet hus, informationskvällar, montrar på ICA Maxi och i shoppingcentrum. Genom dessa aktiviteter, samt genom ett stort genomslag i media, ökade informationsspridningen och kunskapsnivån hos befolkningen.

Den soliga och mycket varma sommaren förde tyvärr även med sig torka och bränder. Bränderna som inträffade i Västmanland och drabbade många människor omfattade till viss del samma orter som under den stora skogsbranden 2014. I samband med den stora branden som startade måndagen den 4 juni i Västmanland och släcktes i slutet av veckan ställde Räddningstjänst, Försvarsmakten, Polisen, Hemvärnet, Länsstyrelsen och frivilliga upp och gjorde stora insatser för att hindra brandens spridning. Länsstyrelsen identifierade tidigt att sommarvärmen sannolikt skulle kunna skapa flera och överlappande samhällsstörningar bland annat värmepåverkan på äldre och sjuka, torka som påverkar lantbruk, vattenbrist, fler drunkningstillbud samt skogsbränder. Länsstyrelsen genomförde en mängd åtgärder för analys, planering och samordning inför och under dessa samhällsstörningar under sommaren 2018. Det omfattade åtgärder inom Länsstyrelsen, inom länet, men också nationellt med samverkan med andra myndigheter och aktörer.

Valet 2018

Länsstyrelsen arbetade under 2018 intensivt med förberedelserna inför valen till riksdagen, kommunerna och landstinget. Säkerhetsfrågorna har fått större betydelse jämfört med tidigare val, vilket har lett till en rad konkreta åtgärder. Bland annat genomfördes utbildningen av valnämnderna tillsammans med polisen. Den slutliga rösträkningen skedde i Länsstyrelsens ordinarie lokaler, då det bedömts som den bästa lösningen ur säkerhetssynpunkt. Säkerhetssamtal genomfördes med alla rösträknare. Proaktiva kommunikationsinsatser gjordes för att förebygga spridandet av felaktig information som skulle kunna skada förtroendet för valsystemet. Rösträkningen löpte på utan störningar tack vare goda förberedelser.

Landshövdingemöte

Under hösten 2018 fick jag nöjet att vara värd för det traditionsenliga mötet för Sveriges landshövdingar som denna gång skedde i Västmanland. De fick bland annat besöka Sala silvergruva, Expectrum och ABB i Västerås.

Nya dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningen (GDPR) gäller som lag i alla EU:s medlemsländer från och med den 25 maj 2018. Förordningen har inneburit vidtagande av en hel del åtgärder för Länsstyrelsen när det gäller behandling av personuppgifter. Samtidigt har den nya lagen medfört stärkta rättigheter för den enskilde när det gäller personlig integritet. Länsstyrelsen har inrättat en ny tjänst som dataskyddssamordnare. På nationell nivå skapades en gemensam nationell organisation för dataskydd (NOD) för alla de 21 länsstyrelsernas räkning. Från Länsstyrelsen i Västmanland deltar två medarbetare i det nationella arbetet inom NOD. Därutöver inrättades ett gemensamt dataskyddsombud för alla länsstyrelser.

Medarbetare i en kunskapsintensiv organisation

Länsstyrelsen bedriver en kunskapsintensiv verksamhet med kompetens inom många olika områden och den viktigaste resursen är alla kompetenta medarbetare. Under året har flera personalaktiviteter genomförts med syfte att öka delaktigheten i verksamheten och dess utveckling. Satsningar har även gjorts kring ett fortsatt arbete avseende god förvaltningskultur och värdegrund. En extra satsning har dessutom gjorts för biträdande avdelningschefer och enhetschefer, med särskilda utbildningsinsatser.

Ett fortsatt aktivt arbete har bedrivits med insatser inom arbetsmiljö och hälsa, som exempelvis kontinuerlig ergonomisk rådgivning, och systematiskt arbete kring temat arbetsglädje. Sjukfrånvaron följs upp kontinuerligt. Under 2018 gjordes en medarbetarundersökning och resultaten på myndigheten var gott. De visade att det på de flesta områden handlar om att vidmakthålla och förvalta ett bra arbetssätt och inom vissa områden utveckla arbetsrutiner som ger en god arbetsmiljö och ännu bättre resultat för verksamheten. Bland annat har ett arbete för att intensifiera målstyrningsprocessen genomförts under året.

Ekonomi i balans

Länsstyrelsens uppdrag är brett och finansieringen är mycket komplex med förvaltningsanslag, dispositionsrätter och projektmedel. Utifrån komplexiteten har Länsstyrelsen en välutvecklad och strukturerad ekonomistyrning, god intern kontroll samt löpande uppföljningar för att säkerställa en ekonomi i balans. Verksamheten 2018 genomfördes och fullföljdes inom de givna ekonomiska ramarna. Arbetssättet med rätt att disponera andra myndigheters anslagsposter via dispositionsrätter har vidareutvecklats under året och har varit positivt för Länsstyrelsens möjligheter att planera och driva verksamheten framåt. Under 2018 tog Länsstyrelsen ytterligare ett positivt steg vidare när det gäller arbetet med införande av målstyrningsprocessen i verksamheten.

Länsstyrelsen har blivit kranmärkt

Under 2018 intensifierade Länsstyrelsen arbetet med miljöledning som ett av fokusområdena inom ramen för miljö- och klimatsrådets arbete och Agenda 2030. Ett av resultaten är att Länsstyrelsen i Västmanland blev Kranmärkt och därmed slutat med användning av flaskvatten i hela verksamheten. Nu erbjuds enbart kranvatten på både residenset och i Länsstyrelsens kontor i Västerås. Genom att sluta servera flaskvatten bidrar Länsstyrelsen till en bättre miljö.

Guldhanden för bästa offentliga webbplats

Ett omfattande arbete genomfördes av länsstyrelserna för att gemensamt vidareutveckla Länsstyrelsernas webbplatser. I maj 2018 lanserades en helt ny webbplats där alla länsstyrelser är samlade i en och samma webbplats. Service till besökaren är prioriterat på webbplatsen och målet är att alla besökare effektivt och lätt ska kunna lösa sina uppgifter och tillgodose sina behov. Det är därför mycket glädjande att länsstyrelsen.se vann utmärkelsen Guldhanden 2018 i kategorin "Bästa offentliga webbplats".

Avslutning

Jag vill passa på att framföra ett varmt tack till chefer och medarbetare på Länsstyrelsen samt regionala och kommunala samverkansparter för att genom värdefulla insatser och stort engagemang möjliggjort ett innehållsrikt och lyckat år för oss alla under 2018.

Minoo Akhtarzand

Landshövding i Västmanlands län

Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé

Länsstyrelsens vision

Vi samverkar för att utveckla ett hållbart Västmanland för nuvarande och kommande generationer.

Övergripande mål

Länsstyrelsen ska:

- Ha goda relationer med uppdragsgivare, samverkansparter och invånare.
- Vara lösningsorienterad och samtidigt garantera en rättssäker myndighetsutövning.
- Ha effektiv verksamhet med ekonomi i balans.
- Ha ett öppet arbetsklimat med engagerad och kompetent personal.
- Vara drivande för en hållbar utveckling i länet.

Agenda 2030 i fokus

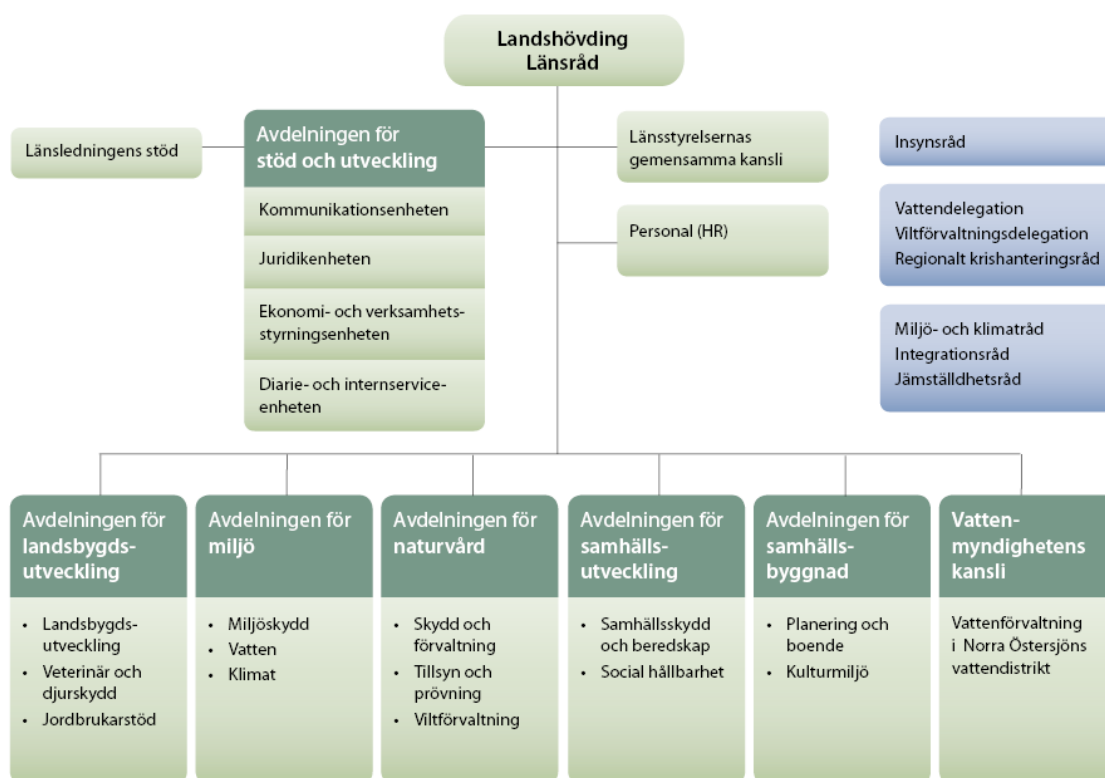
Länsstyrelsens vision är starkt kopplad till Agenda 2030 och de 17 globala målen är en ledstjärna för myndighetens verksamheter och uppföljning.

Organisation

Länsstyrelsens organisationsplan.

Länsstyrelsens organisation per 31 december 2018.

Organisation

Länsstyrelsen var under 2018 organiserad i sex avdelningar. Vid Länsstyrelsen fanns också ett insynsråd och två delegationer. Till organisationen hörde också fyra råd: Regionalt krishanteringsråd, miljö- och klimatråd, integrationsråd samt jämställdhetsråd, samtliga med landshövdingen som ordförande. Länsstyrelsen är också värdlän för länsstyrelsernas gemensamma kansli. Länsstyrelsens ledning har under 2018 bestått av landshövding Minoo Akhtarzand samt länsråd Ulrica Gradin.

Ledningsgrupp

I ledningsgruppen ingick under året landshövding (ordförande), länsråd, avdelningschefer samt personalchef.

Resultatredovisning

Uppgifter enligt Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska

1. verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.
2. utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.
3. främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.
4. inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, landsting, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet, och
5. ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att de nationella målen och de globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030 ska få genomslag i länet. Läget i länet i relation till nationella mål bildar utgångspunkt för inriktning och avvägning mellan olika intresseområden. Många aspekter är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i all kärnverksamhet. Inom Länsstyrelsen finns flera tvärsektoriella arbetsgrupper inom bland annat Agenda 2030, fysisk planering, infrastrukturplanering samt energi- och klimatfrågor. Syftet med dessa grupperingar är att tillsammans med olika aktörer i länet kunna anlägga ett helhetsperspektiv på särskilt prioriterade frågor.

Länsstyrelsen har beslutat om en vision och verksamhetsidé som tillsammans bildar utgångspunkt för att utveckla myndighetens styrning, planering och verksamhetsuppföljning. Det innebär att Länsstyrelsen prioriterar insatser och aktiviteter för en gynnsam utveckling av länet samt arbetar med att skydda och bevara sådant som är av värde och nytta för medborgare och natur. Under året har det bland annat resulterat i:

- Beslut har fattats om en ny livsmedelsstrategi. Syftet är att öka livsmedelsproduktionen i länet för att ge fler jobb, en levande landsbygd och förutsättningar för en bättre krisberedskap.

- En ny energi- och klimatstrategi är under framtagande. Syftet är att Länsstyrelsen med strategin som grund och med ett långsiktigt perspektiv ska främja, samordna och leda det regionala arbetet inom samtliga relevanta sakområden avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan.
- Ett förslag på handlingsplan för grön infrastruktur har tagits fram och remissbehandlats. Syftet med planen är att utgöra ett underlag för hur man enskilt eller genom samverkan kan bevara och förstärka den gröna infrastrukturen i länet. Handlingsplanen kan ligga till grund för planering och prioritering av insatser från olika aktörer som leder till att säkra ekosystemtjänster. Handlingsplanen kan användas som ett ramverk för arbetet med den biologiska mångfalden. Grön infrastruktur är en förutsättning för att nå flera av miljökvalitetsmålen och även mål inom Agenda 2030.
- Länsstyrelsen har fattat beslut om fyra nya naturreservat med skydd av värdefull skog: Aspentorp i Sala kommun, Hemfallet i Västerås kommun, Ramnässkogen i Surahammars kommun och Trollbo i Norbergs kommun.
- Länsstyrelsen har tillsammans med chefen för Militärregion mitt och övriga länsstyrelser i militärregionen undertecknat ett gemensamt dokument, en gemensam regional grundsyn, som ska öka effekten i totalförsvaret.
- Länsstyrelsen har genom sitt jämställdhetsråd skapat webbplatsen www.ettjamstalltvastmanland.nu där länets organisationer kommuner, myndigheter, region, näringsliv och civilsamhälle kan ansluta sig till länets gemensamma strategi för jämställdhetsintegrering. Den visar på vilket sätt länets organisationer i samhandling ska nå de jämställdhetspolitiska målen på regional nivå.
- Förutsättningarna för bostadsbyggande har förstärkts. Länsstyrelsen har genom tidig dialog och vägledning bidragit till rättssäkra planprocesser, där målsättningen är att avvägningsfrågor ska avgöras tidigt i processen. Metodiken som använts kring de tidiga dialogerna bygger i grunden på det arbetssätt som togs fram mellan Länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting, "Tidig dialog ökar bostadsbyggandet". Metodiken bygger på att identifiera och få en samsyn på kritiska frågor i respektive ärende tidigt i processen, och att frågorna blir en förutsättning i planarbetet framgent. Länsstyrelsen har under 2018 handlagt stöd för solcellsanläggningar, lagring av egenproducerad el, nyproduktion av äldre- och hyresbostäder samt stöd för renovering och energieffektivisering. Myndigheten har under 2018 beviljat stöd som beräknas generera omkring 317 nya hyresbostäder. Länsstyrelsen har under året vid behov bjudit in fastighetsägare för information och diskussion kring stöden.
- Länsstyrelsen har verkat för en ökad användning av solenergilösningar i samband med planering av bostäder, genom projektet Solenergi i samhällsplaneringen. Målet är att ge Västmanlands kommuner mer kunskap och kompetens om hur de kan stimulera en ökad användning av förnyelsebar energi i form av solceller genom planeringen enligt plan- och bygglagen (2010:900). Syftet är att skapa ett mer hållbart samhälle med attraktiva och innovativa lösningar.
- En kulturarvsstrategi är under framtagande. Målet är att i bred samverkan med regionala kulturarvsaktörer identifiera ett antal värdefulla fokusområden för kulturarvsarbetet i länet och hur ett strategiskt arbete kan leda till resultat inom

dessas. Syftet är att kulturarvet i Västmanland ska vara inkluderande, tillgängligt och angeläget för de som bor och verkar i länet samt för besökare.

Länsstyrelsens bedömning är att insatserna bidragit till att de nationella målen har fått genomslag i länet.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Utvecklingen i länet är beroende av ett bra samarbete mellan Länsstyrelsen och aktörer i länet samt omvärlden. Det har skett i den breda samverkan som Länsstyrelsen har haft med kommunerna, Region Västmanland, andra statliga myndigheter, näringslivet och olika typer av organisationer.

Länsstyrelsen verkar för att samordna olika samhällsintressen genom ett antal samverkansråd för att möjliggöra utveckling i länet. I syfte att få helhetsperspektiv och ett sektorsövergripande arbete har landshövdingen bildat tre samverkansråd i länet. Ett *miljö- och klimatråd*, ett *integrationsråd* och ett *jämställdhetsråd*. Rådens ledamöter fattar strategiska inriktningsbeslut i länsövergripande frågor så att respektive politikområde får genomslagskraft på länsnivå. Ledamöterna representerar kommunerna, Region Västmanland, statliga myndigheter, näringsliv, fackförbund och civilsamhälle.

Utöver de dessa tre råd har Länsstyrelsen sammankallat kommunstyrelseordförandena i länets kommuner, ordföranden i landstingsstyrelsen, numera regionstyrelsen, samt länets riksdagsledamöter till möten två gånger per år. Partnerskapet har sedan starten kallats för SUV som står för *Samordning för utveckling av Västmanlands län* och leds av landshövdingen. Länsstyrelsen sammankallar också *samverkansrådet för statliga myndigheter*. Syftet med rådet är att bidra till en tydligare och effektivare statlig förvaltning i länet. Ett resultat av denna statliga samverkan är till exempel att det finns ett nätverk för kompetensförsörjning.

Vattendelegationen för Norra Östersjöns vattendistrikt har haft fem möten under året, varav ett avstämningsmöte via Skype. Dessutom anordnade Norra Östersjöns vattendistrikt i september ett nationellt möte där samtliga vattendelegationer deltog. Huvudfokus på sammanträdena har varit:

- Slutförande av åtgärdsprogram och reviderade miljö kvalitetsnormer för vissa miljögifter (beslutades i oktober).
- Underlag till Vattenförvaltningsutredningen.
- Förslag till miljö kvalitetsnormer för kraftigt modifierade vatten kopplade till vattenkraft.

Viltförvaltningsdelegationen har haft fem möten under året. Huvudfokus på sammanträdena har varit:

- Underlag till ny förvaltningsplan för stora rovdjur i Västmanlands län.
- Miniminivåprocessen för stora rovdjur.
- Viltmat som är Viltförvaltningsdelegationens del i länets livsmedelsstrategi.

Det regionala *krishanteringsrådet*, består av de högsta beslutsfattarna eller tjänstemännen i U-sam och leds av landshövdingen. Rådet har haft två möten under året. Se vidare redovisning av arbetet enligt länsstyrelseinstruktion 7 § Krishantering.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Insatser för att främja länets utveckling

Genom de samverkansråd som Länsstyrelsen har tillsatt har arbetet för hållbar utveckling i länet formaliserats. Råden beskrivs ovan samt under respektive sakområde. Se även redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.5 avseende Länsstyrelsens arbete med Agenda 2030.

Landsbygdsutveckling

Det nationella landsbygdsprogrammet 2014–2020 ska bidra till att nå det övergripande målet Smart och hållbar tillväxt för alla, enligt EU 2020-strategin. Programmet består av stöd och ersättningar som är till för att utveckla landsbygden. Miljö, hållbar utveckling och innovation är prioriterade områden. I landsbygdsprogrammet ingår investeringsstöd till företag och projekt, miljöinvesteringar, kompensationsstöd, djurvälståndersättningar samt lokalt ledd utveckling. Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet används för att styra Länsstyrelsens arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling. Handlingsplanens prioriteringar bygger på de prioriteringar och fokusområden som tagits fram inom EU och för Sverige. Till detta har Länsstyrelsen kopplat regionala prioriteringar som syftar till att länets övergripande planer och strategier med avseende på landsbygdsutveckling ska få genomslagskraft. På regional nivå prioriteras följande områden:

- Miljö- och klimatförebyggande åtgärder
- Sysselsättning och kompetensförsörjning
- Företagande
- Det öppna landskapet
- Kultur- och naturmiljöer som resurser för företagande och besöksmål
- Levande landskap
- Teknisk infrastruktur

Inriktningen bygger på den SWOT-analys för länets landsbygd som togs fram inför arbetet med handlingsplanen i samverkan med länets partnerskap för landsbygdsutveckling. Partnerskapet har en viktig roll i både framtagandet och genomförandet av den regionala handlingsplanen.

Länsstyrelsen Västmanland har från årsskiftet 2016/2017 överlämnat det regionala utvecklingsansvaret till Region Västmanland. Länets regionala utvecklingsprogram (RUP) 2014 - 2020 "Mångfaldsdriven tillväxt" ligger fast tills ny regional utvecklingsstrategi (RUS) är antagen. Länsstyrelsen arbetar fortsättningsvis i bred samverkan med länets aktörer med att uppfylla målet "en

långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt i hela Västmanland”. Inom ramen för programmet medfinansierar Länsstyrelsen i Västmanland utvecklingsprojekten som syftar till att nå RUP målet. Länsstyrelsen Västmanland medverkar även i framtagandet av ny RUS för perioden 2020–2030.

Livsmedel

Under 2018 har Länsstyrelsen tillsammans med Region Västmanland och LRF Mälardalen färdigställt Västmanlands regionala livsmedelsstrategi. Syftet är att Västmanlands livsmedelsproduktion ska öka fram till år 2030. Strategin omfattar hela kedjan, från producent till konsument. Produktionsökningen främjar länets sysselsättning, utvecklar landsbygden och minskar sårbarheten vid kriser. Tanken är att livsmedelsstrategin även ska bidra till en bättre folkhälsa genom förbättrade matvanor.

Strukturfondspartnerskapet för det operativa programmet för europeiska regionala utvecklingsfonden i Östra Mellansverige (ÖMS ERUF) har fattat beslut om projektet ”Konsumenter och livsmedelskedjans produktutveckling”. Projektet finansieras av insatsområde ”Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag” och är en förstudie. Det övergripande målet är att skapa interregionala förutsättningar för ökat konsumentengagemang i livsmedelskedjan genom strukturerat och systematiskt användande av digitalisering och tekniska hjälpmedel som en hävstång för att utveckla nya och bättre produkter och processer längs hela livsmedelskedjan. Medverkande aktörer är Region Västmanland/Länsstyrelsen Västmanland, Region Örebro (Alfred Nobel Science park), SLU (Green Innovation park), Vreta Kluster (Östergötland) och Agro Sörmland.

Social hållbarhet

Länsstyrelsen arbetar inom integrationsområdet i enlighet med Europa 2020-strategin. Under 2018 har Länsstyrelsens insatser inom integrationsuppdraget fokuserat på att stödja kommunerna och civilsamhället med anpassningen till det minskade inflödet av nyanlända och asylsökande. Omfattande samverkan har skett genom länets integrationsråd med länets kommuner, statliga myndigheter, civilsamhället, näringslivet och Regionen Västmanland. Syftet har varit att utveckla och förstärka det långsiktiga arbetet med nyanländas möjligheter till etablering och inkludering i det svenska samhället. För Länsstyrelsen har detta inneburit ett omfattande arbete med översynen av olika samverkansforum i syfte att effektivisera och anpassa samarbetet utifrån aktörernas behov och möjlighet till aktivt deltagande i det gemensamma arbetet. Förutom en översyn av länets samverkansforum har myndigheten under året även arbetat med att förstärka integrationsarbetet genom bredare samverkan med flera andra sakområden inom social hållbarhet som har bäring på integration och inkludering av nyanlända i länet. Länsstyrelsen arbetar även tillsammans med Arbetsförmedlingen i länet med att åstadkomma en jämn fördelning av utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser mellan kvinnor och män.

Vidare har Länsstyrelsen arbetat aktivt med att stödja och samordna arbetet med nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Länsstyrelsen har i samverkan med

fem av länets kommuner ansökt om medel från Europeiska socialfonden. Målgruppen för den aktuella projektansökan, Kvinna in i Sverige, utgörs av långtidsarbetslösa utrikes födda kvinnor som står långt från arbetsmarknad eller studier. Projektet har beviljats 22,6 miljoner kronor och kommer att involvera 200 deltagare i Sala, Köpings, Norbergs, Fagersta och Skinnskattebergs kommun kommuner med Länsstyrelsen som projektägare. Målet är att 65 procent av kvinnorna ska öka sin självförsörjningsgrad. Syftet med samverkansprojekt är att förbättra förutsättningarna för kvinnorna att komma in på arbetsmarknaden. Detta för att minska den isolering som riskerar att uppstå då man inte inkluderas i samhället. Projektet är också viktigt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv på grund av de kostnader som utanförskapet medför. på olika sätt Länsstyrelsen kommer att vara projektägare med ansvar för samordning av projektet.

Länsstyrelsen beviljar också medel till civilsamhället och kommunala aktörer för att asylsökande och nyanlända ska kunna ta del av den svenska arbetsmarknaden och på sikt kunna bli självförsörjande.

Länsstyrelsen har under hösten 2018 haft en satsning kring #metoo för särskilt utsatta grupper såsom äldre, personer i missbruk eller med erfarenhet av prostitution och människohandel och personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelsen arbetar med att i samverkan med Myndigheten för delaktighet (MFD) stötta länets kommuner och Region Västmanland i genomförandet av deras funktionshinderspolutiska planer och strategier. Kommunerna står för den största delen av välfärden och är en stor arbetsgivare, varför detta arbete är en förutsättning för jämlikhet och full delaktighet för ett stort antal personer med någon form av funktionsvariation. Under 2018 har Länsstyrelsen genomfört en kartläggning av kommunernas och Region Västmanlands funktionshinderspolutiska arbete. Resultaten visar att arbetsgivarrollen bedöms som det mest utmanande arbetsområdet. Därefter kommer fysisk tillgänglighet. Arbetsgivarrollen lyfts ur flera perspektiv. Att möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden ses som en stor utmaning. Det uppges också finnas brist på kompetent personal inom vård enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och inom socialpsykiatri. Andra utmaningar handlar om att verksamhetsområdet är komplext med många olika lagar, författningar och riktlinjer. En stor utmaning uppges vara bristen på tjänstepersoner med kommunövergripande ansvar för funktionshinderspolutiken.

En del av Länsstyrelsens arbete med att främja hälsa och att förebygga ohälsa bland barn och unga är arbetet med föräldraskapsstöd som utförs i samverkan med Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Stöd i föräldraskapet är en av de absolut viktigaste insatserna samhället kan göra för att undvika ojämlikhet och negativa utfall för barn och unga. De problem som uppstår under unga år följer med stor sannolikhet med upp i vuxen ålder. Just psykisk ohälsa som man vet har en negativ trend framför allt hos unga tjejer innebär personligt lidande som kan leda till utanförskap, uteblivna skolbetyg samt ökad användning av alkohol och droger. En konsekvens är också att hälso- och sjukvården belastas för behandling av dessa symptom. Länsstyrelsen samordnar ett nätverk kring

föräldraskapsstöd med representanter från alla länets kommuner, Region Västmanland och civilsamhället. Syftet med nätverket är att bidra till en förbättring som är märkbar för målgruppen och att vara en samlande kraft framåt för samverkan och utveckling. Under 2018 har ett viktigt fokus varit föräldraskapsstöd till utrikesfödda och till föräldrar med barn med funktionsnedsättning. Under hösten 2018 höll Länsstyrelsen ett seminarium om föräldraskapsstöd, där flera hundra personer från länet deltog. Viktiga områden är också barnets rättigheter, jämställt föräldraskap och att bidra till jämlikhet i hälsa.

Länsstyrelsen fick i uppdrag av regeringen att ta fram en "länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2018 - 2020". Strategin som redovisades i december 2018 innehåller en gemensam viljeinriktning för hur de jämställdhetspolitiska målen ska få genomslag i Västmanland. Målen togs fram inom ramen för länets jämställdhetsråd som leds av Länsstyrelsen, vilket bidrar till en god förankring av målen. Genom flera viktiga beslut i jämställdhetsrådet har en rad samhandlingsområden ringats in och aktiviteter har påbörjats under 2018.

Könsuppdelad statistik är en förutsättning för att Länsstyrelsen ska kunna följa upp och kvalitetssäkra sin verksamhet. Den könsuppdelade statistiken ska dessutom genomgående följas av en analys. Länsstyrelsens medvetenhet kring denna fråga ökar successivt. Under 2018 har också flera strategidokument jämställdhetsintegrerats.

Länsstyrelsen har under 2018 gjort både könsuppdelad statistik och fördjupade analyser (Gender Budgeting) bland annat på TIA-projekten (Tidiga insatser för asylsökande). En sådan insats handlar om att utbilda nyanlända män i jämställdhet.

Under 2018 har Länsstyrelsen i samarbete med SCB och Region Västmanland tagit fram fickboken "På tal om kvinnor och män i Västmanland 2018". Denna fickbok med könsuppdelad statistik är mycket populär och ger en utmärkt lägesbild över de regionala utmaningar som behöver tas om hand. Den blir ett stöd för politiker och tjänstemän i deras prioriteringar.

Bostadsbyggande

Länsstyrelsen har hand om en rad olika stöd för energieffektivisering och bostadsbyggande. Gällande stödet investeringsstödet för hyres- och studentbostäder och renovering och energieffektivisering fortsatte handläggningen fram till årsskiftet 2018/2019, därefter kan Länsstyrelsen inte ta några fler beslut utifrån budgeten som togs i december 2018.

Under 2018 har regeringen haft som ambition att korta köerna för solcellsstöden. Länsstyrelserna har därför fått mer pengar att betala ut till sökande. Länsstyrelsen har under 2018 beviljat 44,3 miljoner kronor i ett första beslut, vilket omfattar 211 ärenden. Länsstyrelsen har under 2018 även betalat ut 21,4 miljoner kronor fördelat på 205 ärenden, där sökanden begärt utbetalning i den andra beslutsomgången

När det gäller investeringsstöd för nybyggande av hyres- och studentbostäder har Länsstyrelsen under 2018 beviljat stöd på cirka 115,3 miljoner kronor, vilket innebär ett förväntat tillskott på totalt 317 lägenheter i Hallstahammars, Kungsörs, Köpings och Västerås kommuner.

I länet har totalt 9,6 miljoner kronor utbetalts till fyra projekt för renovering och energieffektivisering i Sala kommun.

Ett projekt i Västerås har fått utbetalt stöd för byggande av äldreboenden om 5,4 miljoner kronor, vilket innebär ett tillskott på 30 lägenheter.

Bredband

Ett fortsatt samarbete pågår kring bredbandsutbyggnaden och ärenden om bredbandsstöd i landsbygdsprogrammet. Landshövdingen har bjudit in till samverkansmöten för länets aktörer (kommuner och region) tillsammans med representanter från ansvarigt departement och berörda bolag.

Resultatet av dessa möten är en förståelse för respektive organisationsperspektiv, målsättning och svårigheter. Dialogen som följer möjliggör förslag till lösningar på uppkomna problem och frågeställningar, vilket på sikt leder till högre måluppfyllelse för länets bredbandstäckning.

Samverkan med bredbandskoordinatorerna på Region Västmanland har utvecklats under året och Länsstyrelsen har deltagit aktivt på de externa möten där bredbandssituationen i länet har diskuterats. Aktuellt läge i länets kommuner är viktig information för alla nyckelpersoner som jobbar med bredband. En uppföljning som gjordes på de genomförda och pågående projekten visar att flera områden på landsbygden har fått tillgång till bredband med hjälp av stödet i landsbygdsprogrammet. I arbetet med bredband har Länsstyrelsen deltagit på konferenser som ordnas fyra gånger om året av Post- och Telestyrelsen. Konferenser är värdefulla genom att de bidrar med nätverkande och information inom området som underlättar handläggningen. Bredbandsutbyggnad på landsbygd har visat sig under året varit ovanligt utmanande jämfört med tidigare år eftersom allt fler bredbandsprojekt startades och pågår samtidigt. Regelkravet för stödgivning ställer krav på de sökande som bygger bredband. Konkurrensutsatta inköp och tillstånd för byggnation krävs. I byggnationsförfarandet uppstår stora problem för tillståndsgivande myndigheter att leverera tillstånd i tid. De tuffare markförhållandena gör det svårt för bredbandssökande att hitta entreprenörer med rätt erfarenhet och kapacitet. Det finns dessutom tusentals privata markägare som har varierande vilja för sin mark, vilket fördröjer processen.

Händelser som inträffat i länet

Se redovisning av arbetet med sommarens bränder och torka enligt länsstyrelseinstruktion 7 § Krishantering nedan.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den.

Förstärkt alkohol- och tobakstillsyn

Under året har tillsyn genomförts i fem av länets tio kommuner. Arbetet har också omfattat löpande granskning av inkomna beslut från kommunerna samt råd och stöd till kommuner i frågor som rör alkohol- och tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Råd och stöd till kommuner har bland annat bestått av två utbildningsdagar för kommunala handläggare, dels om tobaksprodukter och dess märkning, dels om alkoholreklam. En fullständig redovisning av arbetet med tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen lämnas till Folkhälsomyndigheten och regeringskansliet enligt uppdrag.

Miljöbalken

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i enlighet med beslutad tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken 2018. Länsstyrelsen har genomfört tillsynsvägledningsinsatser i enlighet med beslutad tillsynsvägledningsplan för 2018–2020.

För 2018 har länsstyrelserna tillförts mer resurser för att arbeta med tillsyn av vattenskyddsområden, varför denna tillsyn ökat avsevärt jämfört med tidigare år. Inledningsvis har samtliga kommunala VA-huvudmän i länet besökts. Syftet med dessa besök har varit att presentera hur Länsstyrelsens tillsynsarbete kommer att gå till, och att samla information om vattenskyddsområdena för att Länsstyrelsens kunskaper om dessa områden ska öka. Därutöver har länets kommunala miljökontor eller motsvarande kontaktats och informerats om Länsstyrelsens tillsynsarbete. Samtliga miljökontor kommer att besökas i början av 2019. Syftet med dessa besök är att söka samarbete med miljökontoren för tillsynen.

Länsstyrelsen tog 2017 fram material för och genomförde ett tillsynsprojekt om reningsverkens efterlevnad av NFS 2016:6. Tillsynsprojektet har fångats upp av Naturvårdsverket som kommer att använda underlaget för ett nationellt tillsynsprojekt 2019. Länsstyrelsen deltar aktivt i den arbetsgrupp som ska driva projektet på nationell nivå.

Länsstyrelsen har genomfört tillsynsvägledning kring små avlopp i den samverkansgrupp som finns i länet. Fokus har varit att öka effektiviteten vid hanteringen av inkomna kontrollplaner. Detta på grund av att kommunerna pekat ut hanteringen av kontrollplaner som en flaskhals i handläggningen för att åtgärda bristfälliga små avlopp. Utöver detta har även villkorsformulering och vikten av att formulera villkor på ett bra sätt tagits upp. Målet med båda insatserna var att kommunerna ska få mer enhetliga och effektiva arbetssätt.

Länsstyrelsen har följt upp miljöbalkstillsynen i två kommuner. Detta innebär att den operativa miljöbalkstillsynen har följts upp i länets samtliga kommuner under mandatperioden. Länsstyrelsen har framför allt kontrollerat hur kommunerna lever upp till kraven i tillsynsförordningen och den överlåtna tillsynen. Länsstyrelsen har även följt upp om kommunerna har tillsynsprogram för IED¹-verksamheterna.

¹ IED står för Industriutsläppsdirektivet från engelskans Industrial Emissions Directive.

Källa: <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Vagledning/Vagledning> Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen har under året fortsatt med en flerårig särskild satsning för att stärka länets kommuner vad gäller strandskyddstillsyn. Satsningen innebär att Länsstyrelsen tillsammans med två kommuner årligen genomför en gemensam strandskyddstillsynskampanj där kommunerna får praktisk vägledning direkt i fält. Satsningen upplevs som mycket positiv hos kommunerna som efter deltagande har kommit igång med att bedriva egen strandskyddstillsyn. Under 2018 har Surahammars och Hallstahammars kommuner deltagit i kampanjen, vilket har medfört att de kommit igång med att bedriva egen strandskyddstillsyn. Under 2019 kommer Köpings kommun och Västra Mälardalens myndighetsförbund delta. Vid höstens strandskyddsträff med länets kommuner utvärderades satsningen. Kommunernas erfarenheter var mycket positiva och det framfördes önskemål om att strandskyddskampanjen genomförs en gång till med respektive kommun.

Kommunerna i Västmanlands län och Länsstyrelsen har bjudits in att delta i den regionala miljösamverkan som har startats upp inom Uppsala län. Vid de tillfällen under året som Länsstyrelsen har träffat miljöcheferna i kommunerna har Länsstyrelsen tagit upp frågan om deltagande i denna samverkan. Länsstyrelsen driver linjen att alla kommuner bör gå med i samverkan för att det ska bli ett bra komplement till den tillsynsvägledning som Länsstyrelsen erbjuder. Om endast några kommuner går med kan det innebära att samverkan inom ramen för tillsynsvägledningen inom Västmanlands län får sämre kvalitet.

Länsstyrelsens arbete med:

- Tillsyn och tillsynsvägledning enligt miljöbalken har utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.20, som redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket.
- Tillsynsvägledning kring små avlopp har utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.22, som redovisas i särskild ordning till Havs- och vattenmyndigheten.
- Tillsyn och tillsynsvägledning inom förorenade områden har utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.23, som redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket.
- Tillsyn av vattenskyddsområden har utgjorts av regleringsbrevsuppdrag 3.25, som redovisas i särskild ordning till regeringen.

Seveso

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i enlighet med beslutad tillsynsplan för Sevesotillsyn 2018. Tillsynen har inneburit tillsynsbesök vid verksamheter på både hög och låg kravnivå. Alla anläggningar på högre nivå har fått tillsynsbesök 2018. Aktiviteter utöver den operativa tillsynen har varit samverkan med andra län, samverkansträffar med kommunernas räddningstjänster och miljöbalkshandläggare. Länsstyrelsen har även reviderat ett flertal verksamheters tillsynsprogram, vilket bland annat innebär en bedömning av de olika anläggningarnas behov av tillsynsintervall. Länsstyrelsen har tagit kontakt med ett antal verksamheter som skulle kunna omfattas av lagstiftningen.

Lagen om allmänna vattentjänster

Länsstyrelsen har under 2018 färdigställt rapporten "Var ska vi börja?". I rapporten viktas bebyggelseområden där kommunen kan ha ett ansvar utifrån 6 § lagen om allmänna vattentjänster. Rapporten har använts som underlag i diskussioner med Västerås,

Hallstahammar, Sala och Arboga kommuner i deras arbete med framtagandet av VA-planer. Rapporten har varit uppskattad av kommunerna som ett stöd i detta arbete. Rapporten har även efterfrågats av andra länsstyrelser som exempel på hur man kan arbeta förebyggande med tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster.

Under året har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete med tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 3.24, vilket redovisas i särskild ordning till Havs- och vattenmyndigheten.

Plan- och bygglagen

Länsstyrelsen har under 2018 beslutat om en ny tillsynsvägledningsplan som sträcker sig till 2021 och påbörjat arbetet enligt plan. Länsstyrelsen har deltagit i två länsstyrelsegemensamma träffar om tillsynsvägledning. Vid träffarna deltog även Boverket. Träffarna har bidragit till erfarenhetsutbyte om tillsynsvägledningsarbetet samt kompetensutveckling.

Djur och livsmedel

Vid djurskyddskontroller som görs till följd av anmälan arbetar Länsstyrelsen efter "Rutin för handläggning av anmälningsärenden" som tagits fram av länsstyrelserna gemensamt. Andelen kontroller utan anmärkning har i år ökat från 30 procent 2017 till 36 procent. En modell för utvärdering av det nya arbetssättet är framtaget och utvärdering att göras under 2019.

Under 2018 har en handläggare arbetat motsvarande 20 procent i projektet "Djur och våld". Arbetet bidrar till kunskaps- och metodutveckling för att upptäcka våldsutsatta barn och vuxna i anslutning till Länsstyrelsens djurskyddsarbete.

Under året utfördes färre kontroller inom livsmedel i primärproduktionen än planerat. Målet var att 25 normal- och 15 tvärvillkorskontroller skulle göras. På grund av oplanerade vakanser och sjukskrivningar uppnåddes inte målet för antalet normalkontroller.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☐ I hög grad uppfyllt ☒ Helt uppfyllt

Länsstyrelseinstruktion 3 §: Länsstyrelsen har uppgifter i fråga om

1. De allmänna valen

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 har Länsstyrelsen arbetat med uppgifterna som är kopplade till riksdags-, kommun- och landstingsvalen. Arbetet har drivits som ett projekt under våren 2018 och huvuduppgiften har handlat om att förbereda och genomföra den slutliga rösträkningen. Det samarbete som inleddes med den statsvetenskapliga institutionen på Mälardalens högskola vid valet 2014 har fortsatt och många av rösträknarna var studenter. Länsstyrelsen har också genomfört utbildning för kommunernas valnämnder.

Säkerhetsfrågorna har fått större betydelse jämfört med tidigare val och har lett till en rad konkreta åtgärder. Bland annat genomfördes utbildningen av valnämnderna tillsammans med polisen. Den slutliga rösträkningen skedde i Länsstyrelsens ordinarie lokaler, då det bedömts som den bästa lösningen ur säkerhetssynpunkt. Säkerhetssamtal genomfördes med alla rösträknare. Proaktiva kommunikationsinsatser gjordes för att förebygga spridandet av felaktig information som skulle kunna skada förtroendet för valsystemet.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 201*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,4	0,2	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	1,3	0,1	0,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 693	299	95
Antal ärenden, inkomna och upprättade	121	76	94
Antal beslutade ärenden	123	71	95
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	0,0	0,0

Kommentarer till tabellen

Den väsentliga ökningen av såväl årsarbetskrafter, verksamhetskostnader och ärenden är relaterat till att val till riksdag, kommun och landsting genomförts. Arbetet under de år det inte är val är av liten omfattning.

Samlad bedömning av resultat

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

2. Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Livsmedelskontroll

Länsstyrelsen utförde 31 kontroller av livsmedel i primärproduktionen, vilket är färre än planerat. 17 av dessa var tvärvillkorskontroller. Vid samtliga kontroller kontrolleras alla relevanta punkter i checklistan. Oplanerade vakanser och sjukskrivningar är orsakerna till bristande måluppfyllelse.

Djurskydd

Länsstyrelsen i Västmanland genomförde under året 107 planerade kontroller (normalkontroller) varav 90 kontroller på livsmedelsproducerande djur samt 17 fullständiga tvärvillkorskontroller.

Den 1 juni 2018 övertog länsstyrelserna Polismyndighetens huvudsakliga arbetsuppgifter gällande lagen (SFS 2018:54) om tillsyn av hundar och katter. I övertagandet ingår även att verkställa omhändertaganden enligt ovanstående lag samt enligt djurskyddslagen (SFS 1988:534). De nya arbetsuppgifterna har medfört att utrymmet för arbete med de planerade kontrollerna har minskat.

Länsstyrelsen har arbetat med att åtgärda de brister som konstaterats vid Jordbruksverkets revision av djurskyddskontrollen.

Allmänna veterinära frågor

Under 2018 har Länsstyrelsen uppdaterat förteckningen över djurhälsopersonal som är verksamma i länet för att ha ett aktuellt underlag för kontrolluttag. Länsstyrelsen utgår från Jordbruksverkets vägledning för riskbaserat uttag samt rekommenderat kontrollintervall. Länsstyrelsen har inte möjlighet att följa vägledningen när det gäller kontrollintervall då det skulle kräva betydligt fler resurser än vad som finns tillgängligt.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen följer fortlöpande sjukdomsläget i länet främst genom att följa rapporteringar från Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket.

Epizootisjukdomar

De provtagningar som gjorts vid misstanke om epizootisjukdom har kunnat uteslutas. Misstankarna har gällt mjältbrand och Bovin Spongiform Encephalit (BSE) på nöt samt afrikansk svinpest på svin.

Zoonoser

Under 2018 har ett 90-tal fall av salmonella på katt rapporterats i länet. Tidigare var 2016 ett rekordår med 27 fall jämfört med de 1–7 fall som ses normalt. Trenden var likartad i hela landet och antogs bero på att ovanligt många småfåglar var drabbade av salmonella och att katter gärna uppehåller sig i närheten av fågelbord där risken för smittöverföring är stor. Ett fall av salmonella på gris konstaterades vid slakt varvid gården spärrades. Saneringsarbetet leds av Jordbruksverket och Länsstyrelsen hålls informerad genom avstämningsmöten. För övrigt har ett fall av Meticillinresistent *Staphylococcus aureus*

(MRSA) samt två fall av Meticillinresistent Staphylococcus Pseudointermedius (MRSP) konstaterats på hund.

Anmälningsspliktiga sjukdomar

Under året har tre indexfall av kvarka rapporterats. Länsveterinär har deltagit på möte för distriktsveterinärer med hästpraktik för att informera om länsstyrelsernas arbete med anmälningsspliktiga sjukdomar och om det stödmaterial som tagits fram till praktiserande veterinärer.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 28*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,4	0,1	0,8
Årsarbetskrafter kvinnor	6,7	7,6	6,6
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 296	9 439	8 864
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 178	1 266	1 345
Antal beslutade ärenden	1 137	1 274	1 327
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	0,0	0,0

Kommentarer till tabellen

Andelen årsarbetskrafter har totalt minskat med 0,6 och antalet ärenden minskat med 7 procent jämfört med föregående år. Minskningen årsarbetskrafter för 2018 beror främst på vakanser och sjukskrivning.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har uppfyllt målet om att antalet normalkontroller ska vara minst lika många som antalet anmälningsskontroller. Myndigheten har nästan uppnått målet avseende att kontrollera minst 10 procent av de objekt som håller livsmedelsproducerande djur. För Länsstyrelsen uppgick andelen till 8 procent. Länsstyrelsen har uppnått ett gott resultat.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

3. Regional tillväxt

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 har Länsstyrelsen främst arbetat med att handlägga inkomna rekvisitioner för beslutade projekt, bedöma nya projektförslag samt ge råd inför projektstöd. Bedömningar inför stöd grundas på länets gällande regionala utvecklingsstrategi, (RUP).

Volym och kostnader (Avser verksamhet 30*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	5,2
Årsarbetskrafter kvinnor	0,3	0,2	5,4
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	539	2 400	15 524
Antal ärenden, inkomna och upprättade	11	6	132
Antal beslutade ärenden	9	5	174
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	6 317	7 376	32 067

Kommentarer till tabellen

Under 2018 har fler ärenden inkommit och fler beslut har fattats. Verksamhetskostnaderna har minskat 2018, till följd av att verksamhetsövergång till Region Västmanland skedde mellan år 2016/2017.

Samlad bedömning av resultat

De projekt som beviljats har bidragit till länets regionala utveckling. Bland annat har projekt som gynnar utveckling av besöksnäring i Bergslagsområdet genomförts.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

4. Infrastrukturplanering

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen i Västmanlands roll är sedan årsskiftet 2016/2017 koncentrerad till den fysiska planeringen av infrastrukturärenden då Region Västmanland övertagit det strategiska ansvaret. Länsstyrelsen har löpande yttrat sig och tagit ställning till inkomna ärenden om den fysiska planeringen i infrastrukturärenden. Tvärsektoriell samverkan kring ärendena sker bland annat genom plansamråden (se redovisning av Hållbar samhällsplanering och boende) samt i en intern väg- och järnvägsgrupp med representanter från avdelningarna för samhällsutveckling, miljö och naturvård. Se vidare punkt 5, Hållbar samhällsplanering och boende.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 34*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	1,2
Årsarbetskrafter kvinnor	0,5	0,4	2,4
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	664	597	4 798
Antal ärenden, inkomna och upprättade	16	33	52
Antal beslutade ärenden	16	38	53
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	621	333	219

Kommentarer till tabellen

Under året har det personalbyte skett av handläggare för infrastrukturärenden på Länsstyrelsen i Västmanland. Ärendemängden är något lägre än föregående år, men arbetstiden är ungefär densamma. Detta förklaras i typen av ärenden som kommit in och komplexiteten i dessa.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen bedömer att arbetet i infrastrukturärenden har genomförts med hög kvalitet och rättssäkerhet. Länsstyrelsen har under 2018 koncentrerat arbetet med infrastrukturplanering till den löpande verksamheten. Under våren har vissa yttranden inom infrastrukturplanering lämnats in senare än ursprungligt begärt datum. Huvudanledningen till detta har varit en ansträngd personalsituation under perioden.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

5. Hållbar samhällsplanering och boende

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har inom sakområdet hållbar samhällsplanering och boende under 2018 särskilt arbetat utifrån målen:

- Verka för att behovet av bostäder tillgodoses genom avvägning av statens intressen.
- Länsstyrelsen är en självklar samverkanspart i länet vad gäller hållbar samhällsutveckling.
- Att Länsstyrelsen har en effektiv och rättssäker handläggning med korrekta bedömningar inom rimlig tid.
- Att Länsstyrelsens stöd är kända och efterfrågade och bidrar till största möjliga nytta inom respektive område för länets invånare.

Kontakter och samråd om fysiska planer

Länsstyrelsen har löpande yttrat sig, gjort avvägningar och tagit ställning till hur kommunala översikts- och detaljplaner, koncessionsärenden och infrastrukturplaner förhållit sig till Länsstyrelsens bevakningsområden och prövningsgrunder utifrån plan- och bygglagen. Länsstyrelsen ger också kommunerna vägledning utifrån de allmänna och enskilda intressena som finns i 2 kapitlet plan- och bygglagen (PBL) under planprocessens gång bland annat genom yttranden.

Länsstyrelsen tar fram regionala planeringsunderlag enskilt eller tillsammans med länets kommuner och andra statliga myndigheter som kan användas i den kommunala planeringen med översiktsplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser och riktlinjer för bland annat bostadsförsörjning. Under 2018 har ett arbete pågått nationellt för länsstyrelserna att lansera planeringskatalogen. På Länsstyrelsen har ett större tvärspektoriellt arbete genomförts för att identifiera och publicera relevanta planerings- och kunskapsunderlag till planeringskatalogen. Länsstyrelsen har också erbjudit sig att delta i det nationella arbetet med planeringskatalogen under 2019. Länsstyrelsen deltog däremot inte i det nationella arbetet under 2018.

Länsstyrelsen i Västmanland har veckovisa möten som kallas plansamråd, där handläggare och sakområdesexperter träffas sektorsövergripande för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Till plansamråden bjuds också kommuner in eller har möjlighet att delta på eget initiativ. Trafikverket och Lantmäterimyndigheten får löpande inbjudningar till plansamråden. Länsstyrelsens roll att samordna statens intressen innebär att andra statliga verk och myndigheter har inkluderats som remissinstans vid behov för detaljplaner. När kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan eller fördjupad översiktsplan, bjuder Länsstyrelsen alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter. Behovet identifierades i samband med en översyn av ärenden kring fysisk planering där hanteringen behöver likriktas för att bland annat effektivisera ärendehantering inom organisationen.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har under 2018 beslutat om en ny tillsynsvägledningsplan som sträcker sig till 2021. Under året har arbete med genomförande av tillsynsvägledningsplanen gjorts. Länsstyrelsen har deltagit i två länsstyrelsegemensamma träffar om tillsynsvägledning. Vid träffarna deltog även Boverket. Träffarna har bidragit till erfarenhetsutbyte om tillsynsvägledningsarbetet samt kompetensutveckling. På grund av personalbrist har Länsstyrelsen inte besökt det antal kommuner som tillsynsvägledningsplanen förordar, vilket innebär att målet kring arbete med tillsynsvägledning inte uppfyllts under 2018.

Plan- och byggträff

Under 2018 genomfördes en gemensam plan- och byggträff, där sex av länets kommuner deltog. Vid årets träff togs några kortare rubriker upp som information, däribland Seveso, saneringsbidrag för förorenad mark, ny praxis för strand- och biotopskydd, planeringskatalogen samt information kring riksintresserevideringar. Utifrån önskemål från 2017 anordnades två workshoppar om grön infrastruktur och klimatanpassning.

Vissa deltagare önskar möjlighet till att delar av eller hela plan- och byggträffar kan ske separat mellan handläggare inom bygg och plan framåt, något som Länsstyrelsen tar med sig in i planeringen för 2019. Minst en plan- och byggträff är tänkt att genomföras under 2019.

Överklagade lov och förhandsbesked

Ärendehantering ska genomföras på ett rättssäkert och effektivt sätt. Länsstyrelsen har under året arbetat med handläggning av överklagade bygglov och enligt upprättade rutiner. Målen för handläggningstiderna har uppfyllts.

Prövning av detaljplaner enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har under året inte överprövat några kommunala beslut att anta en detaljplan enligt 11 kap. 10 § PBL. Länsstyrelsen har genom tidig dialog och vägledning bidragit till rättssäkra planprocesser, där målsättningen är att avvägningsfrågor ska avgöras tidigt i processen. Metodiken som använts kring de tidiga dialogerna bygger i grunden på det arbetssätt som togs fram mellan Länsstyrelserna och SKL, "Tidig dialog ökar bostadsbyggandet". Metodiken bygger på att identifiera och få en samsyn på kritiska frågor i respektive ärende tidigt i processen och att frågorna blir en förutsättning i planarbetet framgent.

GIS

Datakvalitet och tillhandahållande av data har varit centrala frågor i Länsstyrelsens arbete med GIS-samordning under 2018. Årets granskning av kartskikten i förvaltning fokuserade bland annat på att ha aktuell information om hantering av personuppgifter mot bakgrund av ikraftträdandet av dataskyddsförordningen (GDPR). När det gäller tillhandahållande av data har mängden kartskikt som finns för nedladdning externt utökats väsentligt.

Vad gäller användningen av generella karttjänster, så kallade webbGIS, pågår ett tekniskskifte från en äldre plattform som inte längre fungerar i många webbläsare. Länsstyrelsen karttjänst för externa användare flyttades under oktober till den nya plattformen och förberedelser pågår för att flytta även interna webbGIS. Samverkan med övriga länsstyrelser inklusive IT-avdelningen i ett GIS-samordnarnätverk är en viktig del i arbetet eftersom den tekniska miljön är gemensam.

Inom kompetensutveckling ordnades i början av året en intern kurs i ArcMap som gav grundläggande kunskaper för nytilkomna användare. Senare har introduktionstillfällen ägt rum för webbGIS respektive geodatakatalogen (där sökning av kartsikt görs och metadata hanteras), bägge som ett led i att effektivisera handläggarnas användning av geodata.

Bland särskilda insatser under året kan nämnas GIS-arbete under de skogsbränder som inträffade i länet i början av juni månad och även analyser med anledning av höga flöden under våren. GIS-insatserna i samband med skogsbränderna visade att åtkomst till relevanta geodata och utbyte mellan olika aktörer gick smidigare nu än under den stora branden 2014, men här återstår fortfarande en del frågor att lösa om dataformat för att underlätta utbyte av data ytterligare.

Stommen i GIS-samordningen har under året liksom tidigare utgjorts av löpande geodataförvaltning och stöd till verksamheter och enskilda användare.

Regional analys av bostadsmarknaden

Boverkets årliga enkät, Bostadsmarknadsenkäten, besvarades av alla kommuner i länet. Enkäten bildar underlag för Länsstyrelsens årliga bostadsmarknadsanalys. Analysen är en del i Länsstyrelsens arbete med att lämna råd, information och underlag till kommunernas planering om bostadsförsörjning. Analysen har en viktig funktion för att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Länsstyrelsen är därför noga med att lyfta faktorer som medför bristande jämlikhet i dessa analyser och även i dialoger med Boverket.

Årets analys visade att det råder fortsatt brist på bostäder i större delen av länet. Dock har underskottet av bostäder minskat något i de delar av kommunerna som ligger utanför huvudtätorterna.

Antalet kommuner med aktuella riktlinjer för bostadsförsörjning som uppfyller kraven i förordningen har ökat från sex till sju sedan föregående år har. Länsstyrelsen har deltagit i samråd under arbetet med kommunernas riktlinjer under året.

Under framtagandet av bostadsmarknadsanalysen bjöds kontaktpersoner från respektive kommun i länet in till ett dialogmöte som komplement till och förtydligande av resultaten av bostadsmarknadsenkäten. Till mötet var också Region Västmanland inbjudna som har det formella tillväxtansvaret i Västmanland sedan 2017. Detta bidrog till förståelse kring svar från bostadsmarknadsenkäten samt en möjlighet att belysa skillnader och trender i ett lokalt kontra regionalt perspektiv.

I årets analys framgick att befolkningen och bostadsbyggandet ökar kraftigt i länet, att behovet av bostäder för särskilda grupper har ökat under året i länet och att höga produktionskostnader är ett hinder för ökat bostadsbyggande. Bostadsmarknadsanalysen redovisades, enligt uppdraget i regleringsbrevet, till Boverket i juni 2018.

Bostadsseminarium

Under 2018 var ett bostadsseminarium planerat som en aktivitet i verksamhetsplanen. På grund av personalbrist har seminariet flyttats och kommer genomföras under början av 2019 istället. Seminariet har som syfte att följa upp 2017 års bostadsseminarium med fokus på tjänstemän och handläggare som mer konkret arbetar med bostadsförsörjningsfrågorna, speciellt avseende särskilda grupper.

Statliga stöd för ökat bostadsbyggande och energiproduktion

Länsstyrelsen har under 2018 handlagt stöd för solcellsanläggningar, lagring av egenproducerad el, nyproduktion av äldre- och hyresbostäder samt stöd för renovering och energieffektivisering.

Under 2018 har Länsstyrelsen beviljat stöd som beräknas generera omkring 317 nya hyresbostäder. Vid behov har fastighetsägare bjudits in för information och diskussion kring stöden. Länsstyrelsen deltog som presentatör vid ett seminarium initierat av Västerås kommun om de statliga investeringsstöden. Seminariet var riktat till fastighetsägare och andra intressenter av stöden. Länsstyrelsen har också deltagit vid Boverkets och länsstyrelsernas gemensamma träffar kring investeringsstöd.

Under året har antalet inkomna ärenden avseende solenergi ökat från 2017 års nivå om 186 till 439 under 2018. Antalet ansökningar har ökat i en snabbare takt än vad medel fördelats till länen, trots att medlen utökats under året. Behovet av medel i slutet av 2018 är cirka 25 miljoner kronor utöver de medel som tilldelats Länsstyrelsen. Den oregelbundna tilldelningen och kraftiga ökningen av medel för utbetalning har gjort att verksamheten varit svårplanerad samt att andra verksamhetsområden fått prioriteras ned emellanåt under 2018. Länsstyrelsens projekt "Solenergi i samhällsplanering" har fortsatt under året. Målet med projektet är att ge Västmanlands kommuner mer kunskap och kompetens om hur de kan stimulera en ökad användning av förnyelsebar energi i form av solceller genom planeringen enligt plan- och bygglagen (2010:900). Syftet är att skapa ett mer hållbart samhälle med attraktiva och innovativa lösningar. Även om projektet är inriktat på Västmanlands kommuner deltar även kommuner från andra län. De deltagande kommunerna i projektet är Hallstahammar, Arboga, Surahammar, Kungsör, Västerås, Sala, Örebro, Strängnäs, Håbo, Heby och Katrineholm. Under året arrangerades seminarier med bland andra kommunala politiker, planerare och arkitekter i syfte att öka användningen av solenergilösningar i samband med planering av till exempel bostäder.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 40* och 41*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	3,5	2,0	1,9
Årsarbetskrafter kvinnor	3,4	4,6	2,9
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	8 228	8 045	5 977
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 059	685	437
Antal beslutade ärenden	1 093	558	341
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	14	12	6
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	0,0	0,0

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna har ökat marginellt sedan föregående år. Antalet ärenden har däremot ökat med över 50 procent under 2018 jämfört med 2017. Det beror på att antalet ärenden inom investeringsstöd, främst solceller, ökat under 2018. Även antalet planärenden har ökat väsentligt från tidigare år. Detta förklaras i att det är ett fortsatt stort behov av bostäder och verksamhetsmark i länets kommuner.

Antalet ärenden som är äldre än två år ligger i linje med 2017. Ärendetypen med flest ärenden äldre än två år är investeringsstöd solceller som är beroende på fördelning av medel från Energimyndigheten samt att sökanden kommer in med begäran om utbetalning eller kompletteringar i ärendet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning av sakområdet hållbar samhällsplanering är att uppställda mål har uppnåtts. Trots en ökning när det gäller detaljplaneärenden har uppsatta handläggningstider hållits och myndigheten bidragit med samlad bedömning utifrån statens intressen. Resultatet är väl underbyggda planer där allmänna intressen är sammanvägda. Det innebär att myndigheten bidrar till att verka för att behovet av bostäder tillgodoses utifrån samtliga hållbarhetsaspekter. Arbetet bidrar också till måluppfyllelsen avseende de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. Framför allt berörs det elfte globala målet, Hållbara städer och samhällen. Stödhanteringen till bostadsstöd visar också ett gott resultat. Även i detta avseende bidrar myndighetens rådgivning, information och handläggning av bostadsstödsärendena till att behovet av bostäder tillgodoses i länet.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

6. Energi och klimat

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Under 2018 har det specifika energi- och klimatarbetet, liksom tidigare år, bedrivits utifrån de indelningar och prioriteringar som klimatstrategin anger. Utöver de uppdrag som följer direkt av regleringsbrev har Länsstyrelsen genomfört ett flertal egeninitierade aktiviteter med stöd av sökta och erhållna externa medel. Länsstyrelsens arbete med energiomställning rapporteras även i särskild ordning till Länsstyrelsen i Dalarna.

Nedan följer en kortfattad sammanställning av dessa projekt.

- **Incitament för energieffektivisering**, projektet syftar till att lyfta in energifrågor i miljötillsynen i små och medelstora företag. Projektet leds av Länsstyrelsen i Västmanlands län och i projektet medverkar också Länsstyrelsen i Örebro län.
- **Fossilfria transporter i Östra Mellansverige**, ett projekt som omfattar 17 kommuner i tre län. Syftet är att stödja kommunerna i omställning till fossilfria transporter i den egna verksamheten, men också att effektivisera transportarbetet.
- **Framtidens Solel 1.0** med syfte att få små och medelstora företag att installera solel.
- **Sol i planering**, som syftar till att ge kompetenshöjning och skapa intresse för att redan i planeringsprocessen skapa förutsättningar för solel. Projektet omfattar tio kommuner i fyra län. I Västmanlands län medverkar kommunerna Hallstahammar, Surahammar, Sala, Arboga, Kungsör och Västerås.
- **Klimatsmart fysisk planering** (uppstartat mot slutet av året), med syfte att utarbeta metoder och förutsättningar för fysisk planering att bli så klimatsmart som möjligt. Bland annat kommer en klimatemissionsdatabas att byggas upp för beräkning av klimatpåverkande utsläpp vid planering.
- **Klimatsmart planering med sociala mervärden** (uppstartat mot slutet av 2018), projektet syftar till att utarbeta sätt att integrera klimatsmart planering med sociala aspekter av planering, så som trygghet och jämställdhet.
- **Framtidens Solel 2.0** (uppstartat mot slutet av 2018), en fortsättning på Framtidens Solel 1.0 med syfte att få små och medelstora företag att installera solel.
- **Godstransporter och klimat** (uppstartat mot slutet av året), som kommer att genomföras i samverkan med åkeribranschen och syftar till bland annat ruttoptimering och framtagande av en hållbarhetsmärkning.
- Länsstyrelsen är aktiv medlem i den regionala organisationen **Förbundet Agenda 2030**, som samlar länets kommuner, Region Västmanland, företag och ideella organisationer; totalt 80 medlemmar. Förbundet har under året drivit projektet Svett och Watt, som handlar om energieffektivisering i idrottsrörelsens lokaler samt klimatsmart resande.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 42*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	2,5	1,4	1,2
Årsarbetskrafter kvinnor	3,4	2,1	1,7
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	8 894	5 017	4 002
Antal ärenden, inkomna och upprättade	121	58	57
Antal beslutade ärenden	119	37	41
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 467	975	70

Kommentarer till tabellen

Andelen årsarbetskrafter var betydligt högre 2018 än föregående år, både sett till antalet kvinnor och män. Detta till följd av att Länsstyrelsen anställt personal för att kunna genomföra regeringens satsning inom klimatområdet och för att fullfölja de projekt för vilka Länsstyrelsen sökt och beviljats externa medel. Verksamhetskostnaderna påverkas av den utökade personalstyrkan, men också av de övriga kostnader som de pågående projekten medför i form av konsultkostnader, lokalhyra, tryck, resor etc.

Den överväldigande majoriteten av ärenden utgörs av ärenden inom Klimatklivet. Länsstyrelsen yttrar sig över ansökningar, delrapporter och slutrapporter. Ärendebalansen avspeglar datum för ansökningar och rapporter visavi den respit Länsstyrelsen har för att avge yttrande. Länsstyrelsen är huvudman för projektet Fossilfria och effektiva transporter i Östra Mellansverige. Hela beloppet under bidragsutbetalningar härrör till det projektet.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens bedömning är att uppdrag inom området energi och klimat fullföljts mycket väl. Detta har skett genom att utföra de preciserade uppgifter som ålagts Länsstyrelsen. I hög utsträckning har uppdragen fullföljts genom egeninitierade aktiviteter, varav flera med stöd av medel som sökts och erhållits utöver den finansiering som tillhandahålls genom dispositionsrätt.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

7. Kulturmiljö

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsens samlade bedömning av resultatet för årets kulturmiljöarbete är att insatserna på ett tillfredställande sätt bidrar till måluppfyllelse av såväl Länsstyrelsens mål som de nationella målen för kulturmiljöarbetet.

De nationella kulturmiljömålen bildar en naturlig utgångspunkt för kulturmiljöarbetet i länet. Många aspekter av de nationella målen är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i handläggning, projekt och övriga insatser. Ett exempel utgör det välutvecklade tvärssektoriella samarbetet som redovisas under regleringsbrevsuppdraget 1.11. Andra insatser av vikt är Länsstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i framtagande av aktuella kunskapsunderlag och att genomföra översyn av länets kulturmiljöer av riksintresse. Dessa redovisas närmare under regleringsbrevsuppdraget 1.12. Utifrån de nationella kulturmiljömålen bidrar kulturmiljöarbetet även till att uppnå de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Här är den regionala kulturarvsstrategi som är under framtagande ett gott exempel.

Bergslagssatsningen – Kultur och turism och BRUK 2.0

Under året har den långsiktiga Bergslagssatsningen – Kultur och turism avslutats. Satsningen har under tio år utvecklat en infrastruktur för en framgångsrik utveckling och förvaltning av industriella kulturmiljöer. Satsningen har arbetat med produkt- och affärsutveckling i syfte att tillgängliggöra miljöerna och att öka antalet besökare till Bergslagen samt skapa tillväxt. Arbetet har drivits av Intresseföreningen Bergslaget i samverkan mellan länsstyrelserna i Örebro, Värmland, Dalarna, Gävleborg och Västmanland, Riksantikvarieämbetet samt företrädare för turistorganisationer i respektive län. Länsstyrelsen har medfinansierat satsningen genom kulturmiljövårdsbidraget och har ingått i den strategigrupp som varit knuten till arbetet. Bergslagshistoriska centrumen för Västmanlands del har varit Norbergs bergslag med Världsarvet Engelsbergs bruk (Bergslagens medeltidsmuseum), Sala silvergruva samt Ekomuseum Bergslagen. En avslutande workshop genomfördes på Fotografiska museet i Stockholm, där Länsstyrelsen deltog. Under året har samverkansparterna påbörjat projektet BRUK 2.0. Med erfarenheter från Bergslagssatsningens arbetsmodell ska projektet vidareutveckla ett urval kulturmiljöer i länet kopplade till Bergslagens kulturarv med tillhörande naturområden. Syftet är att skapa attraktiva livsmiljöer, starka näringslivskluster och besöksmål av hög kvalitet.

Kulturmiljövårdsanslaget

Länsstyrelsen i Västmanland har för år 2018 förfogat över 11,6 miljoner kronor från kulturmiljövårdsanslaget. Bidragsgivningen för året har följt Länsstyrelsens treårsplan för kulturmiljövårdsanslaget för åren 2016–2018.

Bidragsmedlen har använts till att vårda, informera om och förbättra tillgängligheten till länets kulturhistoriska miljöer. Åtgärderna bidrar till att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Länsstyrelsen arbetar aktivt med att belysa en mångfald av kulturmiljöer och för att skapa ökad förståelse och delaktighet i kulturmiljöarbetet för att därigenom öka möjligheten till att bevara, använda och utveckla det västmanländska kulturarvet. Länsstyrelsen försöker i möjligaste mån samordna insatserna med andra utgiftsområden i syfte att växla upp bidragsmedlen och nå största möjliga kulturmiljönytta. Det innebär att

insatser som på olika sätt främjar tillgängliggörandet av kulturarvet prioriteras bland ansökningarna till kulturmiljövårdsanslaget.

Den största delen av de tilldelade bidragsmedlen har, liksom tidigare, fördelats till vård av bebyggelse. Inom denna insats har Länsstyrelsen de största anspråken på bidragsmedel. Trenden med att en allt större del av bidragsmedlen fördelas till ett fåtal kostsamma restaureringsprojekt avseende byggnadsminnen håller i sig. Här kan nämnas exempel som Strömsholms kanal, Sala silvergruva och gamla apotekshuset i Köping. Under 2018 har Länsstyrelsen erhållit särskilda medel från Riksantikvarieämbetet för att möta det omfattande och akuta renoveringsbehovet av ett antal slussportar och trösklar längs Strömsholms kanal. Länsstyrelsen och kanalbolaget för en kontinuerlig dialog kring prioriteringar inför byggnadsvårdsinsatser, då kanalen har ett omfattande vård- och underhållsbehov. Genom att prioritera kanalen i det årliga särskilda äskandet till Riksantikvarieämbetet bidrar Länsstyrelsen till bevarande och utvecklande av ett av länets värdefulla besöksmål.

Informationsinsatser om kulturmiljöer i länet

Länsstyrelsen genomför varje år flera aktiviteter för att lyfta resultatet av kulturmiljöarbetet i länet. Ett gott exempel är den temadag som varje år anordnas i samarbete med Västmanlands läns museum om nyvunnen kunskap genom årets arkeologiska undersökningar. Temadagen som vänder sig till allmänheten ger en möjlighet att få höra arkeologerna själva berätta om de nya resultaten från undersökningar och forskning som rör Västmanland. Årets föreläsningar tog bland annat upp undersökningarna på Anundshögsområdet, flottning, dokumentation av dämmen och andra vattenanknutna anläggningar i Baggå och Holmen, ny datering av begravningsplatsen på Bondtorget, husgrunder i kvarteret Lovisa vid Slottsgatan, okända byggnader och gravar i domkyrkoområdet samt Ingebjörns runristade gravhäll med anknytning till Götaland. Årets arrangemang var mycket uppskattat och lockade drygt 100 besökare. Länsstyrelsen har även genomfört visningar av hällristningarna i Häljesta, Köpings kommun för ett trettiotal besökare.

I nära samarbete med fastighetsägarna av kulturreseptatet Bråfors Bergsmansby och Ekomuseum Bergslagen genomför Länsstyrelsen varje år Bråforsdagarna. Det innebär att kulturreseptatet håller öppet hus i samband med Ekomuseums aktivitetsvecka Järntrutten. I år lockade Bråforsdagarna ca 850 besökare. Under dessa två dagar erbjuds en mängd olika aktiviteter såsom visning av väggmålningar i stora salen, visning av byggnader och hytta, särskilt anpassade barnvisningar, blom- och trädgårdvisningar samt kurser inom slåtter och gårdsgårdsbyggande. Bråforsdagarna är ett omtyckt arrangemang där besökare får komma till Bråfors och uppleva miljön och byggnaderna.

Exempel på årets ärendehandläggning

I länet finns sammanlagt 51 byggnadsminnen. Länsstyrelsen har löpande under året prövat ärenden gällande ändring av byggnadsminnen. Med företrädarna för byggnadsminnena Sala silvergruva och Ångkraftverket i Västerås, som utgör två besöksmål i länet som har behov av att ständigt utvecklas och anpassas till verksamheten och nya besökare, har Länsstyrelsen en nära dialog och flera ärenden prövas varje år. Länsstyrelsen har under året även tillståndsprövat ändring och återställande av huvudbyggnaden på Hedensbergs gård i Västerås kommun. Fastighetsägaren planerar att utveckla Hedensbergs gård till ett hotell.

Länsstyrelsen har arbetat löpande under året med tillståndsprövning av de kyrkliga kulturminnena samt följt upp och samverkat med kyrkans aktörer i redan pågående projekt. Under året har en omfattande ombyggnation genomförts av Mikaelikyrkan, en av få moderna kyrkor i länet som är skyddade enligt kulturmiljölagen. Länsstyrelsen samverkar regelbundet med stiftet och den regionala samrådsgruppen i frågor som rör den kyrkoantikvariska ersättningen samt frågor som rör den långsiktiga förvaltningen av kyrkorna.

Ärendemängden som rör kulturmiljöer har ökat under året. Den största ökningen gäller fornlämningsärendena om samråd inför skogsbruksåtgärder. Länsstyrelsen har även hanterat en stor mängd andra samrådsärenden där fornlämningar berörs av olika typer av ingrepp till följd av förändringar i landskapet, med hänvisningar till ett fortsatt högt exploateringsstryck främst i Västerås, men även i andra kommuner. Ärendena omfattar förfrågningar gällande byggande i tätorterna och avstyckningar på landsbygden, byggnation av väg, breddbandsutbyggnad, skärpta kommunala krav på avloppsanläggningar, markförläggning av luftledningar, metallsökare med mera.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 43*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,3	0,0	0,2
Årsarbetskrafter kvinnor	7,1	7,4	8,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	12 641	11 841	11 879
Antal ärenden, inkomna och upprättade	993	841	854
Antal beslutade ärenden	974	844	854
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	8	9
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	360	130	0

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna är desamma som tidigare år, dock med en viss förändring gällande fördelningen mellan män och kvinnor. Det innebär att det fortfarande under år 2018 har saknats personella resurser på kulturmiljöfunktionen. Detta beror i huvudsak på att den ersättningsrekrytering som behövdes för att åter komma upp i full personalstyrka, och som släpat efter sedan år 2017, inte var klar förrän vid månadsskiftet maj/juni 2018. Under delar av året har även ytterligare resurser saknats. Därutöver har Länsstyrelsens personal från kulturmiljöområdet deltagit i det tvärsektoriella arbetet på Länsstyrelsen. Det handlar främst om insatser inom områden som Hållbar planering och boende (40*), Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52*) och Vattenverksamhet (53*).

Verksamhetskostnaderna har ökat med 800 tkr. Det bedöms i huvudsak bero på flera omfattande utredningsarbeten av konsulter i form av till exempel byggnadsminnesutredningar och framtagande av kunskapsunderlag för länets riksintressen samt konserveringskostnader för arkeologiska fynd. Dessa insatser har bekostats med bidrag från kulturmiljövårdsanslaget.

Antal ärenden

Det totala antalet ärenden inom kulturmiljöområdet har ökat med närmare 20 procent. Det beror i huvudsak på att antalet fornminnesärenden har ökat men också på en viss ökning inom andra ärendegrupper. Den största ökningen av fornminnesärenden gäller begäran om samråd vid skogsbruksåtgärder. Antalet ärenden har ökat från 77 stycken år 2017 till 265 stycken år 2018.

Antalet ärenden rörande byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen har ökat något under år 2018, medan ärenden gällande bidrag till byggnadsvård är i stort oförändrat i förhållande till år 2017.

Utbetalningen av bidragsmedel från Länsstyrelsen avser ett bidrag till Fagersta kommun för restaureringsarbetet med Trummelsbergs bruk inom projektet Bergslagens ruinlandskap.

Handläggningstider

Målet att 90 procent av Länsstyrelsens ärenden inom ärendegrupperna ansökan till ingrepp till fornlämning (43111), avverkningsärenden (4313) och kyrkliga kulturminnen (4331) ska vara beslutade inom angiven tid, uppnås enbart för kyrkliga kulturminnen (4331).

Länsstyrelsen i Västmanland har högt uppsatta mål för ovanstående ärendegrupper vilket innebär att 90 procent av ärendena ska vara beslutade inom 56 dagar. Fokus under året har varit att nå de uppsatta målen för handläggningstiderna.

Handläggningstiderna för fornlämningsärenden (43111) ligger i paritet med förra årets tider. Länsstyrelsen har under delar av året haft en arkeologitjänst mindre jämfört med tidigare år. Detta är en av anledningarna till att målet gällande handläggningen av dessa fornminnesärenden inte har kunnat uppnås. Denna ärendegrupp har dock prioriterats till förmån för andra ärendegrupper inom VÅS-kod 431, då det handlar om att möjliggöra för samhällsbyggnadsprocessen. Den markanta ökningen av avverkningsärenden (4313), i kombination med minskad personal samt nedprioritering av just avverkningsärendena, har medfört att handläggningssmålen inte uppnåddes för år 2018. till skillnad från året innan. Samtliga ärenden rörande kyrkliga kulturminnen (4331) beslutades inom angiven tid.

När det gäller målformuleringen för ärenden inom gruppen 43111, ansökan om ingrepp i fornlämning, vill Länsstyrelsen åter igen framhålla att den är vagt formulerad och det är osäkert vad som följs upp. Inom gruppen finns många uppdragsarkeologiska ärenden, som är långvariga processer.

Samtliga ärenden äldre än två år utgörs av ansökningar om byggnadsminnesförklaring. Dessa ärenden är ofta komplicerade och kräver lång handläggningstid för att bland annat kunna utreda de kulturhistoriska värden en anläggning har samt för att ta fram förslag till skyddsbestämmelser som alla berörda kan enas kring. De fyra ärenden som återstår har nedprioriterats till förmån för andra och kulturmiljövårdande insatser, varför det slutliga avgörandet i dessa ärenden fördröjts. Länsstyrelsen arbetar sedan en tid tillbaka aktivt med att avsluta äldre ärenden gällande byggnadsminnesförklaringar. På grund av förändringar i personalstyrkan har Länsstyrelsen inte haft möjlighet att avsluta alla ärenden enligt planen för år 2018.

Samlad bedömning av resultat

Årets kulturmiljöarbete bidrar på ett tillfredställande sätt till måluppfyllelse av såväl Länsstyrelsens mål som de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Kulturmiljöaspekterna efterfrågas allt mer i samhällsbyggnadsprocessen till infrastruktur samt ett ökat antal miljöåtgärder (som till exempel restaurering av vattendrag, prövning av vattenverksamhet och sanering av förorenad mark). Den stora ärendemängden ställer höga krav på en effektiv

och rättssäker hantering med ensade processer och rutiner. Här har digitaliseringen en viktig roll. Länsstyrelsen har deltagit i ”Utvecklade handläggarprocesser för kulturmiljöområdet” med framtagande av ett handläggarstöd, Allmänt handläggarstöd kulturmiljö (ASK). Under året har handläggarstödet avseende fornlämningsfrågor implementerats på samtliga länsstyrelser. Länsstyrelsen ser på sikt många fördelar med det nya handläggarstödet, som dock inledningsvis har krävt extra tid och resurser.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

8. Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Det har bedrivits en omfattande verksamhet under året, främst kopplat till att fortsätta utvecklingsarbetet inom U-Sam² för att stärka kommunernas och länets samlade förmåga till krisberedskap och civilt försvar. Stort fokus har lagts vid att utveckla samarbetet civil-militärt och att utveckla förmågan att möta utmaningarna med civilt försvar. De utbildningar och övningar som har genomförts, både internt och externt (via krisberedskapssamarbetet i länet). U-Sam har till stor del haft fokus på civilt försvar och totalförsvar. Genom den omfattande utbildnings- och övningsverksamheten som bedrivits under året har kunskapsnivån inom området höjts för dem som verkar i länet. Eftersom många som deltagit i utbildningarna har positioner på beslutande nivå har detta bidragit till att öka genomslagskraften i frågorna. Länsstyrelsen har deltagit i ett antal övningar under året, exempelvis SAMÖ 18 och Försvarsmaktens Fältövning. Även två samhällsstörningar har hanterats under året (skogsbränder i Sala kommun samt långvarig torka). Både Länsstyrelsens och länets erfarenheter från bränderna 2014 har efterfrågats och många från länet har stöttat staberna i Jämtland, Dalarna och Gävleborg i deras hantering av sommarens bränder. Även detta utvecklar Västmanlands läns förmåga utifrån de erfarenheter som personal tar med sig från dessa bränder. Utförlig beskrivning kring Länsstyrelsens arbete finns under redovisning av 7 § länsstyrelseinstruktionen.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 45*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	3,6	1,0	0,9
Årsarbetskrafter kvinnor	3,5	4,1	4,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	13 870	8 272	7 166
Antal ärenden, inkomna och upprättade	129	120	136
Antal beslutade ärenden	121	118	130
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	1 002	0,0

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har ökat under 2018. Detta beror på förstärkning av personal som arbetar med totalförsvar och civila försvarsfrågor. Under 2018 har funktionen varit bemannad med tillsvidareanställd personal samt en person med tidsbegränsad anställning. Den ökade verksamhetskostnaden beror på en ökad personalstyrka för att klara det ökade uppdraget som finns inom verksamhetsområdet samt att kostnaden för skogsbrandsbevakningen under maj-september blev hög på grund av den torra sommaren. Under de flesta av dagarna under maj-september genomfördes skogsbrandsbevakning tre gånger per dag, (en flygtid på ca 8 timmar per dag).

² U-Sam= Krisberedskapssamverkan i Västmanland. I U-Sam ingår samtliga kommuner i länet, Region Västmanland, Polismyndigheten, SOS Alarm Sverige AB, Sveriges Radio Västmanland, Södra Dalarnas räddningstjänstförbund, Västra Mälardalens kommunalförbund, Mälardalens brand- och räddningsförbund, Försvarsmakten samt Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Ytterligare del av den ökade kostnaden kan tillskrivas den utbildnings- och övningsverksamhet som genomförts där länsstyrelseanställda har deltagit och därigenom erhållit kompetensutveckling.

Under året har även två samhällsstörningar av större karaktär hanterats, dels skogsbränder i Sala kommun under juni, dels den långvariga torkan med alla dess konsekvenser. Den arbetstid som lags på att hantera dessa redovisas under verksamhetskoder för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. (Utförlig beskrivning kring Länsstyrelsens arbete finns under redovisning av 7 § länsstyrelseinstruktionen.).

Länsstyrelsen bedriver verksamhet som till del finansieras via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och anslaget 2:4 Krisberedskap. Dessa medel får dock inte användas för att bidra till Länsstyrelsens OH-kostnader, vilket försvårar för Länsstyrelsens totala ekonomi.

Balansen mellan inkomna och beslutade ärenden är god. Flera av ärendena är av projektkaraktär och är därför öppna så länge som projektet pågår.

Det ärende som är äldre än två år och som ännu inte är beslutat är ett projekt som löper under en fyraårsperiod. Diarierutiner och projektets längd och innehåll gör att ärendet kommer att vara öppet tills det är avslutat och slutredovisat. Detta kommer ske i februari 2019.

Samlad bedömning av resultat

Bedömningen är att den verksamhet som genomförts har utvecklat länets förmåga att möta en samhällsstörning.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

9. Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Skydd av land- och sötvattensområden

I Västmanland fattas i regel beslut om bildande av naturreservat samma år eller året efter att markåtkomsten, genom överenskommelse om intrångsersättning eller köp, färdigställts. Därför saknas det i princip objekt med redan inlösta marker som väntar på beslut. Det årliga utfallet, i form av antal bildade naturreservat och skyddade arealer, är avhängig markåtkomsten under året, vilken beror på den årliga resurstilldelningen. Under 2018 uppgick summan för utbetalda ersättningar i länet till drygt 60 miljoner kronor, en hög summa för ett litet län. Totalt under 2018 fattades beslut om fyra nya naturreservat och två av dessa var av betydande areal och därmed kostsamma. I och med att etappmålet för formellt skydd av skogsmark är utformat som ett arealmål innebär ändå årets resultat ett i det avseendet överraskande stort kliv framåt vad gäller länets bidrag till måluppfyllelsen. Hade ytterligare resurser funnits tillgängliga hade fler markersättningsärenden avslutats och fler beslut fattats.

Medlen har nyttjats till att säkra värdefulla skogsmarker med hög biologisk mångfald och för att trygga områden som är attraktiva och värdefulla för friluftslivet. Flera av områdena ligger tätortsnära.

Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Länsstyrelsens målsättning är att göra de skyddade områdena ännu mer attraktiva för friluftsliv och rekreation. Att göra naturen tillgänglig för alla har därför präglat Länsstyrelsens friluftslivssatsning under de senaste åren. Under 2018 har Länsstyrelsen följt upp besöksantalet i enstaka reservat och har kunnat konstatera att investeringar i tillgänglighet, naturvägledning och information fallit väl ut. Exempelvis har besöksanläggningen i naturreservatet Hälleskogsbrännan som färdigställdes under våren redan besökts av uppemot 35 000 personer.

Strandskyddsutbildning för länets kommuner

För att öka kunskapsnivån om strandskyddslagstiftningen hos länets kommuner har Länsstyrelsen erbjudit strandskyddsutbildningar. Under 2018 har utbildning hållits för fyra av länets kommuner. Utbildningen siktar brett för att nå alla parter i kommunerna som kan komma i kontakt med strandskyddet. Utbildningarna har varit mycket uppskattade och har bidragit till att öka kunskapsnivån hos kommunerna. Detta leder till en bättre tillämpning av strandskyddet inom kommunens prövning och tillsyn samt minskar risken att strandskyddet försenar stadsplaneringen och bostadsbyggandet. Länsstyrelsens erfarenhet är att om hantering av strandskyddet kommer in i rätt tid i planeringsprocessen kan strandskyddet beaktas på ett korrekt sätt, vilket underlättar ärendehandläggningen avsevärt. Flera kommuner har efterfrågat utbildningen och därför kommer Länsstyrelsen även att erbjuda utbildningar till de kvarvarande sex kommunerna.

Uppdaterat GIS-skikt över strandskydd

Länsstyrelsen har under 2018 slutfört ett flerårigt arbete med att uppdatera GIS-skikten över strandskyddsområdena i länet. Det tidigare skiktet har varit inaktuellt och felaktigt, vilket har inneburit problem för invånare och kommuner när man inte vetat var det finns

strandskydd. Det uppdaterade skiktet är heltäckande och kommer att utgöra ett viktigt planeringsunderlag i fysisk planering och för bostadsbyggande. Ett aktuellt skikt ger även länets invånare kunskap om var det råder strandskydd och minskar därmed risken för att lagöverträdelser sker.

Handlingsplan för grön infrastruktur

Under 2018 har Länsstyrelsen arbetat intensivt med handlingsplanen för grön infrastruktur. Det har bland annat resulterat i förslag till värdeetrakter för flera olika naturtyper. Arbetet med handlingsplanen kommer att vara ett värdefullt underlag för det framtida naturvårdsarbetet i länet. Inom ramen för grön infrastruktur har även samverkan med landskapets aktörer och projekt initierats. De framtida insatserna inom arbetet kommer sannolikt leda till bevarande av biologisk mångfald, stärkta ekosystem och en ökad samverkan om komplexa naturvårdsfrågor i syfte att uppfylla internationella, nationella samt regionala mål. Handlingsplanen för grön infrastruktur ska fastställas under första kvartalet 2019.

18 hektar rikkärrsslåtter

Inom ramen för Åtgärdsprogram för hotade arter har Länsstyrelsen påtagit sig att sköta om ett antal av länets värdefullaste rikkärr. Kärren är i huvudsak små till ytan, men har vanligtvis höga biologiska värden knutna till sig.

Den huvudsakliga skötselmetoden är slåtter och uppsamling av gräs under sommar och höst. År 2018 har 18 hektar rikkärr slagits, vilket i sammanhanget är en mycket hög andel. Dessutom har 4,5 hektar kärr iordningställts för framtida skötsel genom slåtter.

Detta är ett långsiktigt åtagande som med tiden är tänkt att mynna ut i öppna och besöksvärda stora och små kärrmiljöer, med en varierad växtsammansättning och en rik fauna i övrigt.

LIFE Taiga

Projektet Life Taiga, som leds av Länsstyrelsen i Västmanlands län, har under 2018 som helhet (totalt 14 län) naturvårdsbränt drygt 500 hektar, vilket är ett bra resultat med tanke på den mycket torra sommaren som reducerade bränningssäsongens längd. Detta får anses vara en mycket avsevärd prestation som bara för 10 år sedan skulle ha setts som i det närmaste omöjlig. Life Taiga har lyft begreppet naturvårdsbränning och tydligt visat hur stor effekt det går att få fram genom praktisk och tydligt konkret naturvård om man kraftsamlar och samverkar i ett stort antal län.

Stort fokus har under året också legat på olika informationssatsningar, främst via anläggande av informationsstigar, byggande av utomhusmuseum, fältbesök och diverse skyltmaterial. Länsstyrelsen har även fungerat som inspiratör och kunskapsbank för uppbyggande av kompetens inom naturvårdsbränning i Danmark och Lettland.

Dessutom har flera personer från projektet på ett mycket förtjänstfullt och betydande sätt deltagit i bekämpandet av flera av de stora skogsbränderna som nämnts ovan. Förutom att bidra med stor och viktig kunskap parat med mycket erfarenhet har även en stor mängd brandsläckningsutrustning från projektet ställts till räddningsledningarnas förfogande runt om i landet. Efter genomförda insatser har stort beröm getts till LIFE Taigas viktiga och betydelsefulla deltagande i detta arbete.

Regionalt arbete med föroreningsskadade områden

Länsstyrelsen samordnar arbetet med föroreningsskadade områden i länet och tar årligen fram ett regionalt program för avhjälpande av föroreningsskadade områden. Programmet är ett underlag för att säkerställa att Länsstyrelsen och kommunerna i länet gör rätt prioriteringar i tillsynen av föroreningsskadade områden samt söker statliga bidrag för sanering av de värst föroreningsskadade områdena där ansvar saknas. Under året har Länsstyrelsen förmedlat statliga bidrag till utredningar av tre objekt och åtgärder vid tre objekt, varav två uppföljningar av tidigare genomförda åtgärder.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 5*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	27,6	26,5	24,8
Årsarbetskrafter kvinnor	31,8	30,6	28,2
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	94 151	89 915	80 410
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 742	1 911	1 666
Antal beslutade ärenden	1 758	1 819	1 663
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	43	41	95
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	47 139	45 192	26 296

Kommentarer till tabellen**Årsarbetskrafter och verksamhetskostnader**

Tabellen anger att antal årsarbetskrafter var högre än föregående år. Både antalet kvinnor och män har ökat. Detta är en följd av att Länsstyrelsen har anställt personal för att kunna genomföra regeringens satsning inom naturvård och miljö. Verksamhetskostnaderna i förhållande till antal årsarbetskrafter och utökade uppdrag bedöms vara i paritet med tidigare år.

Antal ärenden**Antal ärenden, inkomna och upprättade**

Under 2017 skedde en kraftig ökning av antalet ärenden. En stor del av ökningen var samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, anmälningar för vattenverksamhet och konsekvensutredningar inom dammsäkerhet samt tillsynsärenden inom miljöfarlig verksamhet. Under 2018 har antalet ärenden återgått till en mer normal nivå.

Antal beslutade ärenden

Under 2017 ökade ärendebalanserna tillfälligt på grund av ökat antal inkomna och upprättade ärenden i kombination med en stor personalomsättning. Under 2018 har ärendebalanserna åter stabiliserats.

Bidragsutbetalningar

Länsstyrelsen ansvarar för administration av utbetalningar av olika typer av bidrag. Bidragen berör kalkning, lokala natur- och vattenvårdsprojekt, viltskador och förebyggande åtgärder, miljöövervakning, utredningar och åtgärder i förorenade områden samt åtgärder för hotade arter i vatten. Under 2018 betalade Länsstyrelsen ut drygt 47 miljoner kronor i bidrag till olika verksamheter. Storleken på utbetalningarna styrs starkt av vilka aktiviteter som genomförts i samhället.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen har genomfört de uppdrag som myndigheten har inom naturvård och miljö- och hälsoskyddsområdet utan avvikelser från verksamhetsplanen. De ärenden som har inkommit under året har hanterats löpande, vilket resulterat i en god ärendebalans. Under 2018 har Länsstyrelsen dessutom fått nya uppdrag och utökade resurser inom ett flertal områden. Myndigheten har genomfört även dessa uppdrag och omsatt de utökade resurserna. Den samlade bedömningen är att därför att arbetet utförts med utmärkt resultat.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

10. Lantbruk och landsbygd

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Handläggning och utbetalningar av jordbrukarstöd och lantbruksstöd har under året fungerat utmärkt. Nästan alla jordbrukare har fått korrekta utbetalningar i rätt tid. I år har det också varit möjligt att fatta beslut för flera ärendegrupper för åren 2015–2017 som tidigare inte kunnat hanteras i handläggningssystemen.

Vid slutet av året hade 68 procent av den totala budgeten beviljats till olika satsningar inom landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen har fått in många ansökningar om utbetalning, vilket ses som ett gott tecken på att landsbygdsutveckling sker med medel som beviljas.

Länsstyrelsen har under året ordnat två partnerskapsmöten för landsbygdsutveckling. I partnerskapet ingår representanter för olika grupper och organisationer som är verksamma på landsbygden i Västmanland. Partnerskapsmötena är ett diskussionsforum för gemensamma prioriteringar för utvecklingsfrågor kopplade till landsbygdsprogrammet. Ett nätverk har byggts upp, vilket säkerställer ett fortsatt framgångsrikt utvecklingsarbete i länet.

Tack vare ett tvärssektoriellt samarbete har medel från Klimatklivet bidragit till såväl landsbygdsutveckling som att begränsa företagens klimatpåverkan i högre utsträckning än tidigare år. Klimatklivet är ett investeringsstöd till lokala och regionala åtgärder som minskar utsläppen av växthusgaser som påverkar klimatet. Exempel på investeringar, som lantbrukare gjort inom Klimatklivet är i biobränslepannor, utgödslingsanläggningar, strörobot samt i släpplangssystem för gödsel.

Behörighetsutbildningar

Länsstyrelsen har genomfört behörighetsutbildningar för växtskyddsmedel i form av två grundkurser och fyra repetitionskurser med totalt 153 deltagare. Utbildningen är obligatorisk för användare av växtskyddsmedel i klasserna 1L och 2L. Länsstyrelsen har även varit föreläsare på behörighetsutbildning i Stockholms län.

Ängs- och betesmarksinventering

En fortlöpande inventering av länets ängs- och betesmarker har utförts under 2018. Urvalet av objekt görs av Jordbruksverket och särskilda medel har finansierat inventeringen. Ungefär en fjärdedel av länets objekt är besökta under året. En fortsättning av arbetet kommer att ske under fältsäsongen 2019.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 60*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	3,3	2,6	3,1
Årsarbetskrafter kvinnor	10,8	11,3	10,5
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	19 423	21 322	24 315
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	4 423	4 449	254
Antal beslutade ärenden ¹⁾	4 043	7 714	198
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	968	402	5
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Under 2018 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd och miljöersättning för betesmarker och slåtterängar. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För 2016 redovisades inte ärenden om jordbrukarstöd med anledning av den pågående utvecklingen av Jordbruksverkets IT-system.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2018 och 2017 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. För år 2016 kunde inte utbetalningar av stöd redovisas, enbart ansökningar om stöd.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS. Redovisade data för åren 2016–2017 hämtas från årsredovisningarna för respektive år.

Kommentarer till tabellen

För 2018 har verksamhetskostnaderna minskat. Det beror på minskade resurser inom landsbygdsprogrammets kompetensutveckling under året. Dessutom har de gemensamma utvecklingskostnaderna för samtliga länsstyrelser minskat för verksamhetsområdet (redovisningen av denna kostnad görs hos Länsstyrelsen i Västmanland).

Införandet av en ny jordbrukspolitik har dragit ut på tiden och medfört kostnadsökningar för den del av verksamheten inom lantbruk och landsbygd som utgörs av administrationen av landsbygdsprogrammet och direktstöden. Ökad komplexitet i stödsystemet samt behovet av hårda prioriteringar i Jordbruksverkets utveckling av IT-systemen har inneburit en ökad resursåtgång i Länsstyrelsens handläggnings- och kontrollarbete inom både jordbruksstöd och landsbygdsstöd. Arbetet har dock underlättats av att arbetet med åtagandeplaner har minskat jämfört med tidigare år.

I Västmanlands län lämnades 1 520 SAM-ansökningar in (Samordnad ansökan för jordbrukarstöd). En ansökan består vanligtvis av ansökan om flera olika stödformer och betalas ut i flera omgångar, vilket medför att en enskild ansökan genererar ett flertal beslut. Inför 2018 kvarstod delar av handläggningen från 2015, 2016 och 2017 års jordbrukarstödsansökningar. Dessa kvarvarande år innebär ökade kostnader på grund av att bristfälligt systemstöd medför många manuella moment och uträkningar som tar mer arbetstid i anspråk. Under 2018 har Länsstyrelsen i Västmanlands län fattat cirka 6 700 stödbeslut i Jordbruksverkets IT-system Jordens och cirka 420 stödbeslut i Jordbruksverkets äldre system Ararat. Alla dessa ärenden och beslut ingår inte i tabellen ovan. Den statistik som för närvarande går att få fram är inte fullständig, utan omfattar information om gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga jordbrukare, nötkreatursstöd, betesstöd samt kompensationsstöd.

Den höga utgående ärendebalansen med avseende på jordbrukarstöden är till stor del orsakad av att Jordbruksverkets IT-system fortfarande inte är helt färdigbyggda. Det går till exempel i dagsläget inte att göra samtliga slututbetalningar för betesstödet, hantera brukarskiften, eller genomföra eller särredovisa återkrav av stöd. Ett antal av de ansökningar som blivit uttagna för kontroll har sedan fastnat på grund av buggar i systemen och inte kunnat hanteras färdigt.

Trots att vissa moment har effektiviserats jämfört med tidigare hantering saknar vissa delar fortfarande fungerande IT-stöd och de manuella, tidskrävande inslagen är omfattande. Delar av 2015, 2016, 2017 och 2018 års handläggning kommer att kunna slutföras först under 2019. De olika handläggningsmoment som kvarstår från tidigare år ökar komplexiteten och därmed även risken för fel och det krävs ett omfattande merarbete för att bibehålla god struktur och ordning i handläggningen.

Även hanteringen av landsbygdsstöden har fortsatt varit mer resurskrävande än normalt på grund av arbetsmoment och rutiner såsom prioritering av ansökningar med poängsättning och urvalskriterier, rimlighetsbedömningar samt utlysningar som innebär ökade kostnader. De effektiviseringsvinster som förväntades åstadkommas genom digital hantering av ansökan äts upp av ökad administration inom andra delar, till exempel högre krav på utredning enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och ökade dokumentationskrav. Länsstyrelsen har haft en ackumulerande ärendebalans från programmets start för ansökningar, vilken nu minskat och rutiner har under andra halvåret 2018 reviderats av Jordbruksverket för att snabba upp hanteringen. Allt fler utbetalningsärenden inkommer nu till länsstyrelserna.

Samlad bedömning av resultat

Inom jordbrukarstöden har Länsstyrelsen uppfyllt de mål som Jordbruksverket följer upp i Styr- och uppföljningssystem i samverkan (SUSS-JBR). Även för utbetalningar inom projekt- och företagsstöd har målet uppnåtts (SUSS-LB). Målet har inte nåtts för ansökningar om stöd inom projekt- och företagsstöd.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

11. Fiske**Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften**

Länsstyrelsen arbetar för att främja ett hållbart fiske och en fiskevård som främjar landsbygdsutvecklingen socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt. Genom samverkan med angränsande län bedöms att fisket genomförs långsiktigt hållbart i de vatten där yrkesfiske bedrivs. Vad gäller länets övriga vatten kan mycket utvecklas och Länsstyrelsen arbetar för en ökad kunskap bland ägarna till fisket. Länsstyrelsen stöttar även restaureringsarbetet av dessa vatten så de kan nå sin fulla ekologiska potential. Länsstyrelsens eftersträvar en snabb, effektiv och rättssäker handläggning av inkomna ärenden.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 62*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,9	0,9	1,1
Årsarbetskrafter kvinnor	0,3	0,5	0,3
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 462	1 809	1 894
Antal ärenden, inkomna och upprättade ¹⁾	208	209	272
Antal beslutade ärenden ¹⁾	197	211	286
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år ¹⁾	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	548	370	484

¹⁾ Till 2016 års årsredovisning var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för (VÄS 622), hantering av stöd Havs- och fiskerifonden. Uppgifterna har för år 2017 och år 2018 gått att få fram varför värdena skiljer sig åt jämfört med vad som redovisades i 2016 års årsredovisning.

Kommentarer till tabellen

Verksamhetskostnaderna har ökat. Det beror främst på att de gemensamma utvecklingskostnaderna för samtliga länsstyrelser har ökat för verksamhetsområdet (redovisningen av denna kostnad görs hos Länsstyrelsen i Västmanland). Kostnaderna har även ökat på grund av att länet anordnade den nationella fiskekonferensen.

Länsstyrelsens utbetalade bidrag har gått till fiskevård genom Havs- och vattenmiljöanslaget. Huvuddelen av dessa medel har nyttjats till fisketillsyn i Mälaren och Hjälmaren samt till fiskevårdsprojekt som bedrivits i samverkan med Sveriges Lantbruksuniversitet. Åtgärder görs för att gynna vandringsfisk i länets vattendrag. Dessa utförs i nära samverkan med övriga berörda intressenter. Länsstyrelsen har som tidigare år bedrivit och stöttat en omfattande fältverksamhet med bland annat nät- och elfisken i ett stort antal sjöar och vattendrag. Resultaten av de omfattande provfiskena kommer att sammanställas till en rapport som redovisas i Sveriges Lantbruksuniversitets elfiskedatabas.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsen i Västmanland har samordningsansvaret när det gäller fiskefrågor i Mälaren. Samverkan fungerar bra med de sex övriga berörda länen inom regionen när det gäller frågor avseende Mälaren, Hjälmaren, Dalälven och samt Norra Östersjöns vattendistrikt. Länsstyrelsen har tagit initiativ till samverkan med länsstyrelserna i Örebro och Dalarnas län om Hedströmmens avrinningsområde.

Den årliga nationella fiskekonferensen anordnades av Länsstyrelsen i Västmanland. Aktörer som medverkade i konferensen var länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten och ansvarigt departement.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

12. Folkhälsa

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Folkhälsoarbetet inom myndigheten

Länsstyrelsen har under året arbetat med att integrera ett folkhälsoperspektiv i all verksamhet på ett mer medvetet och strukturerat sätt. Metoder och arbetssätt har tagits fram för att utveckla och följa upp folkhälsoarbetet inom Länsstyrelsens olika områden vilket är positivt. Arbetet har skett i nära samverkan med tvärperspektiven och i synnerhet jämställdhet, vilket har gett positiva synergieffekter.

Från och med 2019 finns krav på att varje avdelning inom Länsstyrelsen ska redovisa hur folkhälsoperspektivet har beaktats både i verksamhetsplanering, tertiär- och årsredovisning.

Alla medarbetare har ett ansvar att integrera folkhälsoperspektivet i kärnprocesser såsom planering, budget, aktiviteter och uppföljning. För att underlätta detta arbete har ett perspektivkort tagits fram under 2018, där länsstyrelsen erbjuder internt stöd och coaching via kontaktpersoner med särskild kunskap i ämnet.

Alla nyanställda får i sin obligatoriska introduktionsutbildning en grundlig genomgång av alla tvärperspektiven i 5 § i länsstyrelseinstruktionen.

Inom ramen för social hållbarhet sker samarbete utifrån tvärperspektiven jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt, folkhälsa och funktionsrätt. Samarbetet har inletts under 2018 och innebär att avdelningscheferna bjuds in för dialog och reflektion kring hur tvärperspektiven ska genomsyra deras specifika uppdrag och verksamhet. Därefter erbjuds uppföljande information på avdelningsmöten eller liknande för att fortsätta utvecklingen av att integrera tvärperspektiven till alla anställda.

Att Länsstyrelsen belyser folkhälsoperspektivet i remissvar och yttranden har initierats under 2018 och kommer att utvecklas 2019. Det är ett verksamt arbetssätt för att säkerställa att folkhälsoperspektivet inte glöms bort i olika frågor.

Agenda 2030

Länsledningen spelar en viktig roll för att lyfta folkhälsofrågan. I år har stort fokus legat på arbetet med Agenda 2030 som Länsstyrelsen anser ge långsiktiga positiva effekter på folkhälsan. Länsstyrelsen arbetar strukturerat med Agenda 2030 genom styrgrupp och beredningsgrupp samt med mer konkreta aktiviteter utifrån miljö- och klimatrådet, integrationsrådet samt jämställdhetsrådet. Samtliga råd behandlar angelägna områden inom folkhälsoarbetet.

Brottsförebyggande arbete

Länsstyrelsens brottsförebyggande arbete utgår från Förordning (2016:1258) om regional samordning inom det brottsförebyggande området samt de regionala behoven. Detta har resulterat i ett antal insatser som bidrar till en effektiv utveckling av det lokala brottsförebyggande arbetet.

Länsstyrelsen har i samverkan med Örebro universitet och länsstyrelserna i Södermanlands, Dalarnas, Örebro, Värmlands, Uppsala och Gävleborgs län genomfört två olika

utbildningsinsatser under året med syfte att utveckla kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Den ena utbildningsinsatsen var en fördjupad utbildning vid fyra tillfällen under året, den andra var en tvådagarsutbildning som erbjudits vid två tillfällen under året. Målgruppen för utbildningsinsatserna var kommunpolis, kommunala brottsförebyggande samordnare samt andra nyckelaktörer i det brottsförebyggande arbetet. Länsstyrelsen har uppmärksammat att flera kommuner i länet har påbörjat utveckling av lokala lägesbilder i samverkan med flera aktörer och med bred representation av kommunens olika verksamheter. Detta bedömer Länsstyrelsen är ett direkt resultat av utbildningsinsatserna.

Inom ramen för samordningen av det brottsförebyggande arbetet ansvarar Länsstyrelsen för samordning av LänsBrå som är ett regionalt nätverk för samverkan mellan representanter för länets samtliga kommuner, Polismyndigheten och Kriminalvården. LänsBrå träffas vid fyra tillfällen under året, två halv- och två heldagar. Nätverket har under 2018 haft fokus på utveckling av det lokala brottsförebyggande arbetet genom erfarenhetsutbyte samt diskussion och dialog kring gemensamma utmaningar. Arbetet har resulterat i att flera kommuner har påbörjat utveckling av arbetet med lokala lägesbilder samt påbörjat närmare samverkan inom respektive lokalpolisområde. Då nätverket träffas två heldagar per år nyttjas tiden för att höja kunskap inom olika sakområden exempelvis förebyggande arbete med ungdomar inom ramen för sociala insatsgrupper, Brottsofferjourens verksamhet, arbete mot våldsbejakande extremism, säkerhetsarbetet i samband med valet samt förebyggande arbete inom idrotten.

På initiativ av Västerås stad har Länsstyrelsen inom ramen för den brottsförebyggande samordningen samt Länsstyrelsens våldsuppdrag bistått kommunen med stöd i samband med kommunens förebyggande arbete med de två större evenemangen Cityfestivalen och Summer Meet i Västerås. Detta ledde till en konferens med fokus på förstärkt samverkan i samband med stora evenemang. Arbetet har även resulterat i en gemensam budskapsplattform *Allas fest, din trygghet* med fokus att lyfta trygghetsåtgärder samt uppmärksamma den nya samtyckeslagstiftningen. Insatserna var mycket uppskattade av både kommunen och näringsidkarna i city och Länsstyrelsen bedömer att tryggheten ökade vid dessa arrangemang. Även förmågan till trygghetsskapande åtgärder har ökat. Från kommunen och deras samverkanspartner efterfrågas en fortsatt samverkan med Länsstyrelsen i syfte att stödja utvecklingen av trygghetsarbetet vid stora evenemang.

Länsstyrelsen har i samarbete med LänsBrå har anordnat en regional konferens med tema *Varför ska vi arbeta mot organiserad brottslighet på lokal nivå?* med fokus på kunskap om olika former av organiserad brottslighet samt effektiva metoder i arbetet. Konferensen samlade närmare 100 personer som arbetar inom både den offentliga sektorn och civilsamhället. Utifrån utvärderingen bedöms att konferensen har bidragit till ökad kunskap inom området samt ökat tillgången till fungerande metoder i arbetet. Konferensen utgjorde även en plattform för dialog och nätverkande mellan kommunerna, myndigheter och civila organisationer som på olika sätt bidrar i det förebyggande arbetet på lokalnivå.

Länsstyrelserna i Södermanlands, Dalarnas, Örebro, Värmlands, Uppsala, Gävleborgs och Västmanlands län, har under året anordnat en tvådagarskonferens för mellanstora städer i dessa sju län. Konferensen samlade 50 personer som på olika sätt arbetar med samordningen av brottsförebyggande insatser allt från ansvariga politiker till kommunpolis, brottsförebyggande- och säkerhetssamordnare och projektledare. Konferensen var mycket uppskattad och önskemål från deltagarna var att årligen samlas

kring gemensamma frågor i mellanstora kommuner. Exempel på gemensamma frågor är fungerande arbetsmetoder i utsatta områden, utveckling av arbetet med situationell prevention, utmaningar i samverkan, sekretesshinder osv. Situationell brottsprevention är insatser för att minska antalet möjliga brottstillfällen. Åtgärderna är situationsbundna och riktar sig mot specifika lägen där brott begås.

Länsstyrelsen har i samarbetet med Brottsförebyggande rådet genomfört en utbildningsinsats i orsaksanalys. Målgruppen för utbildningen var LänsBrå samt nyckelaktörer i det lokala brottsförebyggande arbetet. Utbildningen var ett viktigt komplement till genomförd grundutbildningen med fördjupning inom orsaksanalys samt arbeta utifrån konkret orsaksanalys som genomfördes i en av länets kommuner.

Länsstyrelsen i Västmanland verkar för att utveckla samordningen av brottsförebyggande arbetet på nationell nivå genom att leda och samordna länsstyrelsernas gemensamma arbetsgrupp för interna processer mot helhet. Arbetet har resulterat i enkät som har skickats till samtliga länsstyrelser i syfte att kartlägga de interna processerna och dess utmaningar. Resultatet kommer att ligga till grund för länsstyrelsernas fortsatta arbete med att bygga en hållbar samverkansstruktur för det nya uppdraget samt utveckling av interna processer.

Utveckla arbetsformer för arbetet med sociala risker

Det fortsatta arbetet med fokus på våldsbejakande extremism har under 2018 fokuserats på att identifiera de regionala utmaningarna för arbetet med sociala risker med fokus på rasism och extremism. Arbetet har resulterat i att Fagersta kommun numera ingår som pilotkommun i Dalarnas nationella uppdrag. Fokus för arbetet är att samordna en lokal arbetsgrupp som ska arbeta med lägesbilder i syfte att kartlägga och identifiera sociala risker. Syftet med arbetet är att utveckla fungerande arbetsmetoder i arbetet med sociala risker med målsättning att förebygga social oro som kan ha negativ påverkan på det som bedöms vara skyddsvärt. Länsstyrelsens huvudfokus är att stödja kommunen med insamling och analys av lägesbilder, bidra med kompetensutveckling samt stödja uppföljningen av arbetet. Arbetet kommer att fortsätta även under 2019.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 70*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,0	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	3,3	2,7	1,5
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 757	3 926	2 217
Antal ärenden, inkomna och upprättade	40	39	35
Antal beslutade ärenden	20	33	41
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	115	3,0

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har ökat mellan 2017 och 2018, vilket beror på att Länsstyrelsen tillfälligt har utökat med 0,3 tjänst för arbete med övergripande folkhälsofrågor. Sedan år 2017 ingår, förutom ANDTS³ samt tillsyn av alkohol och tobak även det brottspreventiva arbetet i verksamhetsområdet Folkhälsa. Under 2018 har Länsstyrelsen även haft uppdrag Rökfria skolgårdar samt tobaksproduktdirektivet (TPD). Därmed påverkas också OH- och verksamhetskostnaderna för året.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen är att arbetet med att integrera folkhälsoperspektivet i all verksamhet på Länsstyrelsen har lyckats väl. Numera finns metoder och arbetssätt att följa upp folkhälsoarbetet inom myndighetens olika områden och med tydliga redovisningskrav.

Länsstyrelsen bedömer att uppdraget Regional samordning av brottsförebyggande arbete stödjer utvecklingen av ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Länsstyrelsen har fokuserat på att bygga upp och förstärka en fungerande samverkansstruktur på regional nivå. Under året har myndigheten bidragit med extra stöd till Fagersta kommun som är pilotkommun i det nationella regeringsuppdraget som leds av Länsstyrelsen i Dalarnas län och som syftar till att utveckla metoder och arbetssätt i arbetet med sociala risker.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

³ ANDTS står för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.

13. Jämställdhet

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften.

Länsstrategi för jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsen fick i uppdrag av regeringen att ta fram en "Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2018-2020", som redovisades i december 2017. Denna strategi innehåller en gemensam viljeinriktning för hur de jämställdhetspolitiska målen ska få genomslag i Västmanland. Strategin innehåller en rad effektmål som är väldigt svåra att utvärdera på kort tid, men tack vare flera viktiga beslut i länets jämställdhetsråd har en rad samhandlingsområden ringats in och aktiviteter har påbörjats under 2018. Ett förbättringsprojekt som startats upp handlar om att öka andelen pappadagar. Det är ett mål Försäkringskassan har som de inte kan klara av själva. De är helt beroende av att de stora arbetsgivarna i länet uppmuntrar de manliga medarbetarna till att ta ut föräldraledighet. ABB och andra arbetsgivare har initierat ett förbättringsarbete. Ett annat samhandlingsområde är att ta ett gemensamt krafttag mot de stressrelaterade sjuktal som framförallt drabbar kvinnodominerade arbetsplatser. Här kommer Region Västmanland, Försäkringskassan, samordningsförbunden och civilsamhället att samverka.

Länets jämställdhetsråd

Regeringens strategi med jämställdhetsintegrering handlar om att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i respektive organisations egna styrprocesser. Viljan att anamma strategin jämställdhetsintegrering har ökat avsevärt med hjälp av jämställdhetsrådets arbete.

Länsstyrelsens samverkansråd för jämställdhet bildades av landshövdingen i februari 2017. I rådet sitter många av länets högsta ledare i form av kommunalråd, myndighetschefer, regionråd, verkställande direktörer i stora företag samt ordföranden i civilsamhällesorganisationer. Under 2017 prioriterades att ta fram en strategi för jämställdhetsintegrering i länet och 2018 har rådet arbetat med att gå från ord till handling. Rådets ledamöter fattar inriktningsbeslut som gör att jämställdhetspolitiken får genomslag i länet. Jämställdhetsrådet har under 2018 sammanträtt vid fyra tillfällen samt haft ett extra möte i samband med ministerbesök.

- I februari bjöd Länsstyrelsen in länets aktörer till ett möte med temat Hedersproblematik, där jämställdhetsminister Åsa Regnér och flera av författarna till boken "Förortens grupp 8" deltog. Bland talarna fanns tidigare jämställdhetsminister Nyamko Sabuni, Sara Mohammed, ordförande i Glöm aldrig Pela och Fadime (GAPF), Soheila Fors, grundare av Tehusen och Maryam Afrasiabpour, grundare av Arosdöttrarna.
- I mars var temat "Prostitution och människohandel". Bland gästerna fanns bland andra Per-Anders Sunesson, regeringens ambassadör för att motverka prostitution och människohandel, Polismyndighetens och länets experter på prostitution samt andra inspirerande talare. Detta möte gästades av justitieminister Morgan Johansson som pratade om regeringens satsning på ökad trygghet och fler poliser.
- I maj var temat hälsa. Region Västmanland redogjorde för ungdomars psykiska ohälsa. Vidare hölls presentationer av länsidrotten, Rädda Barnen och Surahammars kommun. Vid detta tillfälle delades även länets civilkuragepris ut till två kvinnor

som gjort enastående insatser för att stoppa mäns våld mot kvinnor samt förhindrat tvångsäktenskap.

- I oktober var temat jämställd ekonomi och tillväxt. Bland föredragshållarna fanns Stiftelsen AllBright som berättade om kvinnors representation i bolagsstyrelser. Företagsvolontärerna informerade om socialt ansvarstagande och Region Västmanland redogjorde för arbetet med jämställdhet som en hävstång i det regionala tillväxtarbetet (RUS).
- Under novembermötet delades årets jämställdhetspris ut, vilket var det första priset i sitt slag inom jämställdhetsrådet.

Inom delmål 6 i jämställdhetspolitiken – mäns våld mot kvinnor ska upphöra – har Länsstyrelsen fått en rad nya uppdrag, vilket har medfört att budget och årsarbetskraft ökat. Insatser kring jämställdhet har skett i nära samverkan med uppdraget att förebygga mäns våld mot kvinnor. Under året har särskild fokus varit på universell våldsprevention. Länets kommuner har tagit del av kompetenshöjande insatser kring jämställdhet samt mäns våld mot kvinnor ur ett intersektionellt perspektiv. Att sprida universella våldsförebyggande metoder så som MVP (Mentors in Violence Prevention) inom ramen för övriga åtgärder inom jämställdhetsområdet är en framgångsfaktor. Arbetet har skett i nära samverkan med kommunerna, länsidrotten och civilsamhället.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 80*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,2	0,4	0,1
Årsarbetskrafter kvinnor	2,4	2,7	2,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 255	6 068	3 793
Antal ärenden, inkomna och upprättade	21	22	20
Antal beslutade ärenden	21	16	18
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	1 061	1 000

Kommentarer till tabellen

Andelen årsarbetskrafter har ökat successivt inom området jämställdhet, vilket beror på externa anslag samt stimulansmedel från Socialstyrelsen för utveckling av barnperspektivet inom djurskyddsärenden, även kallad Västmanlandsmetoden samt uppdrag Utbildningsinsatser om våld i nära relationer för socialtjänst.

Det inkom 21 ärenden till sakområdet under 2018 och det fattades beslut i samtliga ärenden. Inom verksamhetsområdet finns inga ärenden som är äldre än två år.

Samlad bedömning av resultat

Resultatet av Länsstyrelsens systematiska jämställdhetsarbete har gett ett utmärkt resultat. Jämställdhetsuppdraget har bedrivits i nära samverkan med uppdraget att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor med särskilt fokus på universell våldsprevention vilket har gett utmärkta synergieffekter.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

14. Integration

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Fokus under året

Under 2018 har Länsstyrelsens insatser inom integrationsuppdraget fokuserat på att stödja kommunerna och civilsamhället i arbetet med beredskap och mottagningskapacitet för att möta minskat inflöde av nyanlända och asylsökanden. Omfattande samverkan har skett med länets kommuner, statliga myndigheter, civilsamhället, näringslivet och Region Västmanland i syfte att utveckla och förstärka det långsiktiga arbetet med nyanländas möjligheter till etablering och inkludering i det svenska samhället. För Länsstyrelsen har detta inneburit ett omfattande arbete med översynen av de samverkansforum som finns för att effektivisera och anpassa samverkansformerna utifrån aktörernas behov och möjlighet till aktivt deltagande.

Förutom en översyn av samverkansforum har Länsstyrelsen under året även arbetat med att förstärka integrationsarbetet genom bredare samverkan med flera andra sakområden inom social hållbarhet som har bäring på integration och inkludering av nyanlända i länet. Nära samverkan har skett med ansvariga för sakområdena jämställdhet, våld i nära närrelation och föräldraskapssamordning. Samarbetet kommer att utvecklas vidare inom ramen för myndighetens samordning och utveckling av arbetet med social hållbarhet.

Utveckling av länets integrationsråd och regionala forum för samverkan

Länsstyrelsens samordning utgår ifrån de nationella integrationsmålen, uppdragen i det årliga regleringsbrevet samt länets regionala överenskommelse om nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn. Länsstyrelsen har huvudansvaret för befintliga forum för samverkan under ledning av integrationsrådet. Under 2018 har det framkommit att det finns behov av att effektivisera och utveckla länets integrationsarbete.

Regional samverkan

Mot bakgrund av den regionala överenskommelsen om nyanländas etablering och mottagande av ensamkommande barn beslutade integrationsrådet att för 2018 prioritera arbetet med bosättning, arbete och sysselsättning samt hälsa. Arbetet har bedrivits genom fokusgrupper för dessa områden och med representanter från länets kommuner, civilsamhället och ansvariga myndigheter.

Inom fokusgruppen för bosättning synliggjordes svårigheterna på bostadsmarknaden för nyanlända. Fokusgruppen har konstaterat att bostadsbristen är omfattande i samtliga kommuner i länet, men att det finns ett utbud av bostäder som kan hyras ut via privatpersoner. En regional ansökan för projektet Bostadskoordinator Västmanland med finansiering enligt 37 § i förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar lämnades av Sala kommun och beslut fattades av Länsstyrelsen Västmanland. Projektet och är länsövergripande kommer att pågå under 2019 och syftar till att skapa en bättre beredskap och mottagningskapacitet för alla kommuner i länet genom alternativa bostadslösningar. Detta ska ske genom att tillsätta en regional bostadskoordinator som ska stödja och vägleda kommunernas arbete med att underlätta

uthyrning av privata bostäder, för att därigenom bistå målgrupper som är i behov av bostäder. Vidare ämnar insatsen sammankoppla bostadslösningarna med jobbmyndigheter genom samarbete med bland annat Arbetsförmedlingen. Under insatsens gång ska metoder tas fram som avser att underlätta kommunernas framtida arbete i detta avseende. Länsstyrelsens bedömning är att projektet kommer att bidra till bättre mottagningskapacitet för nyanlända med uppehållstillstånd.

Inom uppdraget med att stödja kommunerna med att tillhandahålla samhällsorientering för nyanlända har Länsstyrelsen deltagit i styrgruppen för det regionala projektet Samhälls- och hälsokommunikation (SHO+). Region Västmanland har varit projektägare och fem av länets kommuner har utbildat SHO+-kommunikatörer som i sin tur erbjudit samhällsorientering med extra timmar inom hälsokommunikation. Projektet avslutades den sista december 2018 och bidrar till att samordningen av samhällsorienteringen kommer att ske inom respektive kommun. Utifrån de behov som identifierats av de som ansvarar för samhällsorienteringen i länets kommuner, kommer Länsstyrelsen att erbjuda samverkansforum med fokus på erfarenhetsutbyte och kompetenshöjande insatser.

Tidiga Insatser för Asylsökande (TIA)

Det är ofta ett långt avstånd mellan Migrationsverkets boenden och länets centralorter. Länsstyrelsen har därför i samarbete med studieförbunden i länet och Migrationsverket valt att förlägga tidiga insatser för asylsökande till områden där det bor många asylsökande. Det underlättar för de asylsökande att kunna ta del av insatserna där man bor och man behöver inte resa. Under 2018 har Länsstyrelsens utvecklingsmedel beviljats för insatser med fokus på språk, arbetsmarknadssatsningar samt hälsofrämjande aktiviteter.

Länsstyrelsen har varit pådrivande i samordningen av tidiga insatser för asylsökande genom att anordna nätverksträffar för föreningar, kommuner, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. Nätverksträffarna har möjliggjort nära samverkan mellan deltagande myndigheter och civilsamhället där behoven av erfarenhetsutbyte har diskuterats. Detta har lett till en ansökan om utvecklingsmedel inom ramen för § 37-medel i syfte att underlätta samordningen och möjliggöra samverkan utifrån de tre centrala noderna i länet, Arboga och Norbergs kommuner samt Västerås centralort, vilka samlar alla kommuner i länet. Projektet kommer att genomföras under 2019 med målsättningen att skapa större lokal förankring för föreningarna samt för att möjliggöra för kommunerna att knyta kontakter med det lokala civilsamhället.

Jämställdhetsintegrering inom integration

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att särskilt beakta jämställdhetsperspektivet avseende de utvecklingsmedel som fördelas i länet. Detta sker genom ett nära samarbete med Länsstyrelsens sakkunniga i jämställdhet. För att stärka kunskapen om jämställdhetsintegrering samt konkretisera jämställdhetsperspektiv redan i ansökningsförfarandet, har Länsstyrelsen anordnat informationsträffar med fokus på jämställdhetsintegrering i samband med utlysning av utvecklingsmedel. Informationsträffarna har bidragit till mer jämställdhetsintegrerade ansökningar där projekten aktivt beaktar jämställdhet från ansökan till genomförande av aktiviteter och uppföljning.

Länsstyrelsen har följt upp en §37a-insats som avsetts skapa en mötesplats för bland annat läxhjälp och stöd för ensamkommande barn. Genom uppföljningen har i synnerhet många

ensamkommande flickor kunnat nå och fått information om mötesplatsen. Detta har resulterat i att majoriteten av de ensamkommande barnen och unga som kontinuerligt kom till mötesplatsen var flickor. Dessa har därigenom kunnat ta del av samhällsinformation, läxhjälp och annat stöd som de varit i behov av.

Därutöver har Länsstyrelsen följt upp en insats avseende Tidiga insatser för asylsökande. Insatsen har resulterat i att främst ungdomar och ensamkommande barn som är hemlösa, eller på väg in i utanförskap, har kunnat identifierats och kunnat kontaktas. Insatsen har syftat till att informera och motivera dessa att ta den hjälp som erbjuds av samhället för att motverka utanförskapet.

Mot bakgrund av Migrationsverkets certifiering av ett HBTQ-boende för asylsökande i länet har många HBTQ-personer sökt sig till denna anläggning. I början av 2018 beslutade Migrationsverket att stänga anläggningsboendet och många asylsökande HBTQ-personer flyttades till en annan kommun. Migrationsverket har istället samarbetat med den berörda kommunen och RFSL Västmanland för att ordna särskilt anvisade boenden för den utsatta gruppen. Länsstyrelsen har under året prioriterat att bevilja TIA-medel till RFSL Västmanland, som ger målgruppsanpassad samhällsorientering. Tack vare denna goda samordning bor det över 100 HBTQ-personer i den berörda kommunen, vilket är en föredömlig insats av alla involverade aktörer.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har i samråd med länets kommuner, Polisen och Migrationsverket och skolan arbetat fram en regional handlingsplan för ensamkommande barn som försvinner, i enlighet med 2017 års direktiv och uppdrag från länets integrationsråd. Handlingsplanen har bidragit till att skapa förutsättningar för ett samordnat angreppssätt för hur kommuner, statliga myndigheter, civilsamhälle och näringsliv tillsammans ska kunna förebygga att fler ensamkommande barn försvinner. Handlingsplanen beskriver på ett handgripligt sätt aktörernas roller och ansvar, vilket underlättar det förebyggande arbetet. Samtliga berörda aktörer har varit delaktiga i framtagandet av handlingsplanen. Implementeringen av handlingsplanen genomfördes vid en regional konferens med 50 deltagare från myndigheter och civilsamhällets organisationer. Under konferensen uttrycktes ett stort engagemang kring handlingsplanen och responsen från deltagarna var positiv. För att säkerställa att handlingsplanen förblir ett levande dokument kommer dokumentet att revideras regelbundet. Diskussionerna vid konferens och den efterföljande utvärderingen visade att deltagarna önskar att Länsstyrelsen ska bjuda in till regelbundna dialoger och kunskapshöjande insatser för att underlätta och bidra till gemensam samsyn och vägledning genom erfarenhetsutbyte.

Länets aktörer har efterfrågat mer information kring den nya gymnasielagen. För att möta dessa behov har Länsstyrelsen anordnat seminarier i samarbete med Migrationsverket. Under varje seminarium erbjuds möjlighet till diskussion och frågestund för att klara ut frågeställningar. Behovet av kunskap och frågor kring tillämpningen av den nya gymnasielagen är omfattande. Därför valde Länsstyrelsen även att erbjuda länets aktörer att delta på en webbkonferens som Sveriges Kommuner och Landsting arrangerade i syfte att informera om gymnasielagen och dess tillämpning.

Länsstyrelsen anordnade under våren 2018 en utbildning i motiverande samtal för ensamkommande som riktade sig till aktörer som möter de ensamkommande, såsom

boendepersonal. Ett trettiotal personer deltog i utbildningen vars syfte var att ge verktyg för att öka hopp, självförtroende och uthållighet hos de ensamkommande. Den kunskap som förmedlades förväntas kunna bidra till att förbättra den psykiska hälsan hos ensamkommande. Utbildningen var mycket uppskattad av deltagarna som uttryckte att kunskapen och verktygen som erhöles var användbara i det dagliga arbetet med ensamkommande barn.

Mot bakgrund av Länsstyrelsens prioriteringar att utveckla och stärka stöd till nyanlända föräldrar har ett tätt samarbete utvecklats med de som ansvarar för föräldraskapssamordning vid länets kommuner. Samarbetet har bidragit till informationssatsningar till kommunernas föräldraskapssamordnare om integrationsuppdraget samt om behovet av riktat föräldrastöd till nyanlända föräldrar. Genom detta samarbete anordnades även en gemensam konferens med fokus på föräldraskapsstöd till utrikesfödda föräldrar. Konferensen syftade till att ge deltagarna ökad förståelse och metoder för ett mer kulturanpassat föräldraskapsstöd, ökad kunskap om föräldraskapsstöd utifrån föräldrarnas egna önskemål samt uppmuntra till nya samarbeten och konkreta idéer som kan användas i verksamheterna. Vid konferensen deltog 170 personer från länets kommuner, myndigheter och civilsamhället. Utvärderingen visade att konferensen var mycket uppskattad och flera av deltagarna lyfte betydelsen av att samordna arbetet med föräldraskapsstöd och integration. Deltagarna tyckte konferensen bidrog med olika perspektiv och utmaningar i föräldraskapsstödet som är kopplade till funktionsvariationer, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Konferensen bidrog även med konkreta verktyg och metoder i arbetet med föräldraskapsstöd.

Övrig verksamhet

Länsstyrelsen har under 2018 arbetat aktivt med att stödja och samordna arbetet med nyanländas etablering på arbetsmarknaden genom att i samverkan med fem av länets kommuner ansöka om medel från Europeiska Socialfonden (ESF). Målgruppen för den aktuella projektansökan, utgörs av långtidsarbetslösa utrikes födda kvinnor som står långt från arbetsmarknad eller studier. ESF har beviljat projektet *Kvinna in i Sverige* 22,6 miljoner kronor. Syftet är att förbättra förutsättningarna för kvinnorna att komma in på arbetsmarknaden för att minska den isoleringen av de enskilda individerna som uppstår då de inte inkluderas i samhället. Projektet är också angeläget ur ett samhällsekonomiskt perspektiv genom att bidra till att minska de risker som ett utanförskap innebär för både enskilda individer och det omgivande samhället. Projektet *Kvinna in i Sverige* kommer att involvera 200 deltagare i Sala, Köpings, Norbergs, Fagersta och Skinnskattebergs kommuner med målsättningen att 65 procent av deltagarna ska öka sin självförsörjningsgrad. Länsstyrelsen kommer att vara projektägare med ansvar för samordning av projektet samt för mål på projekt- och organisationsnivå. Mål på projektnivå är bland annat att utveckla arbetssätt och metoder som kan användas av kommuner och andra att för att förbättra förutsättningarna för individen att komma ut på arbetsmarknaden. Ett annat viktigt mål är att utveckla arbetsformer för samverkan mellan aktörer som arbetar för eller har ett visst ansvar för målgruppen. Deltagande kommuner kommer att utforma insatser för att möta behoven som finns hos målgruppen på den lokala nivån.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 85*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,9	1,1	0,3
Årsarbetskrafter kvinnor	1,6	2,2	2,5
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 481	4 585	3 556
Antal ärenden, inkomna och upprättade	57	50	40
Antal beslutade ärenden	40	47	26
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	-15	178	0,0

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har ökat mellan 2017 och 2018 med 0,2 tjänst, vilket hänger samman med tillsättningen av en funktionsledare för integrationsuppdraget. Antal inkomna ärenden har ökat mellan 2017 och 2018, vilket beror på ökat anslag inom ramen för statsbidrag samt att flera aktörer söker utvecklingsmedel för tidiga insatser riktade till asylsökande personer.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att insatser inom integrationsuppdraget har bidragit till att de mål som sattes upp för 2018 uppnåts. Länsstyrelsen har arbetat aktivt med att stödja länets aktörer i att anpassa verksamheten till att möta minskat inflöde av nyanlända och asylsökanden. Under året har ansvariga för integrationsuppdraget arbetat i nära samverkan med ansvariga för jämställdhet, våld i nära närrelation och föräldraskapssamordningen på Länsstyrelsen.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 4 §: Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen bevakar löpande att dödsbarns ägande av fastigheter, taxerade som lantbruksenhet, avvecklas inom fyra år från dödsfallet. Ärenden identifieras med hjälp av bouppteckningshandlingar från Skatteverket och fastighetsregister. Länsstyrelsen har under året mottagit 40 bouppteckningar från Skatteverket där den avlidne var ägare till fastigheter taxerade som lantbruksenhet.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Länsstyrelseinstruktion 5 §: Länsstyrelsen ska vidare

1. Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor.

Länsstyrelsen samverkansråd för jämställdhet bildades av Landshövdingen i februari 2017. I rådet medverkar många av länets högsta ledare i form av kommunalråd, myndighetschefer, regionråd, verkställande direktörer i stora företag samt ordföranden i civilsamhällesorganisationer. Rådets ledamöter fattar inriktningsbeslut som gör att jämställdhetspolitiken får genomslag i länet.

Länsstyrelsen fick i uppdrag av regeringen att ta fram en ”länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2018 - 2020”. Strategin som redovisades i december 2018 innehåller en gemensam viljeinriktning för hur de jämställdhetspolitiska målen ska få genomslag i Västmanland. Strategin omfattar en rad effektmål som är väldigt svåra att utvärdera på kort sikt. Genom flera viktiga beslut i jämställdhetsrådet har en rad samhandlingsområden ringats in och aktiviteter har påbörjats under 2018. Regeringens strategi med jämställdhetsintegrering handlar om att ett jämställdhetsperspektiv ska integreras i respektive organisations egna styrprocesser. Viljan att anamma strategin har ökat avsevärt med hjälp av rådets arbete. Ett förbättringsprojekt som startats upp handlar om att öka andelen pappadagar. Det är ett mål Försäkringskassan har som de inte kan klara av själva. De är helt beroende av att de stora arbetsgivarna i länet uppmuntrar sina män till att ta ut föräldraledighet. ABB och andra arbetsgivare har initierat ett förbättringsarbete. Ett annat samhandlingsområde är att ta ett gemensamt krafttag mot de stressrelaterade sjuktal som framförallt drabbar kvinnodominerade arbetsplatser. Här kommer Region Västmanland, Försäkringskassan, samordningsförbunden och civilsamhället att samverka.

Jämställdhetsrådet viktigaste beslut under året har varit att ta fram en utbildning i jämställdhetsintegrering som fått namnet ”Styrning för kvalitet, resultat och tillväxt”. Jämställdhetsrådets ledamöter har skickat egna medarbetare som arbetar med kvalitetssäkring till denna utbildning. Det är en långsiktig och processinriktad utbildning med en växelverkan mellan kvalitetssäkring och jämlikhetskunskap. Den syftar till att integrera jämlikhets- och jämställdhetsfrågor i organisationernas ordinarie kärnprocesser. Drygt 50 chefer, verksamhetsutvecklare, utredare, kvalitetschefer och strateger deltar i utbildningen. Utbildningen kopplar kunskaper och förmågor om jämställdhet till många övergripande länsstrategier (såsom RUS, regionalfondsprojekt, kompetensförsörjningsstrategi med flera) och ska bidra till att alla berörda arbetar mot gemensamma mål inom jämställdhetsområdet. Utbildningen ska pågå i två år och innefattar åtta olika utbildningsmoduler.

Länsstyrelsen deltar i utbildningen och arbetet syftar till att integrera Länsstyrelsens §5-frågor i de befintliga styrsystemen såsom verksamhetsplanering och LISA (kvalitetsuppföljning). Genom att jämställdhetsperspektivet konsekvent arbetas in i kärnprocesserna blir det en garant för att det finns med i planering, budget, genomförande och uppföljning.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Under 2018 har Länsstyrelsen omorganiserat sitt arbete med länsstyrelseinstruktionens 5 § så att ansvaret för jämställdhetsintegrering hamnar mer på ansvariga avdelningschefer. Tidigare fanns ett nätverk av jämställdhets- och MR-ombud som riskerade att bli alibin utan makt och mandat att påverka det ordinarie kvalitetsarbetet. I takt med att verksamhetsplanering, budgetering, genomförande och uppföljning (LISA) blivit mer jämställdhetsintegrerat så har också ansvaret successivt förskjutits mot avdelningscheferna. Detta perspektivskifte är mycket positivt och avgörande för att alla ansvariga chefer ska ta ett eget ansvar för måluppfyllelsen under den 5 §.

De stödfunktioner som finns på Länsstyrelsen i form av sakkunniga och handläggare med specialistkompetenser inom jämställdhet, mänskliga rättigheter, folkhälsa, integration m.m. har fått en mer coachande roll och ska stötta avdelningscheferna i arbetet. Stödet omfattar även alla handläggare på Länsstyrelsen som arbetar fram olika strategidokument.

Under 2018 har följande egna och gemensamma strategidokument jämställdhetsintegrerats:

- Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) – Länsstyrelsens sakkunniga har varit med i hela RUS-processen och bidragit med konsekvensanalyser. Tillsammans med Region Västmanland, som har samordningsansvaret, har Länsstyrelsen tagit fram djupanalyser och infografik som ska underlätta för kommuner, myndigheter och andra att förstå de komplexa samband som finns mellan ökad jämställdhet och ökad tillväxt.
- Livsmedelsstrategin – exempelvis genom att göra kopplingar till de ojämställda villkoren som gäller inom jordbruket.
- Klimatstrategin – genom att göra kopplingar till skillnaderna i de ekologiska fotavtryck som finns mellan kvinnor och män
- Bostadsmarknadsanalysen – med kopplingar till könsperspektiv vad gäller inflyttning till tätort, pendlingsmöjligheter, möjlighet att delta i samråd m.m.
- Krishanteringsfrågor (civilt försvar, risk- och sårbarhet) – där könsaspekter kring skydd, hot, och risker belysts. Inte minst under de bränder som härjade i länet under sommaren 2018.

Länsstyrelsens bedömning är att arbetet tagit stora steg i framåt. De svåra tvärperspektiven i 5 § har alltmer integrerats i de ordinarie planerings- och uppföljningssystemen.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

2. Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund, om det inte finns särskilda skäl mot detta.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Könsuppdelad statistik är en förutsättning för att Länsstyrelsen ska kunna följa upp och kvalitetssäkra sin verksamhet. Om myndigheten inte vet hur resurserna har fördelats mellan flickor och pojkar, kvinnor och män tillåts gissningar och spekulationer får styra.

Den könsuppdelade statistiken ska dessutom genomgående följas av en analys. Ibland finns skäl att satsa mer pengar på det ena eller andra könet. Ett exempel kan vara att Länsstyrelsen har under 2018 gjort både könsuppdelad statistik och fördjupade analyser (Gender Budgeting) bland annat på TIA-projekten (Tidiga insatser för asylsökande). Ett problem är att nyanlända kvinnor har längre tid till egenförsörjning och de kan därför ha ett större behov av tidiga insatser. Deras manliga partners kan samtidigt vara det bakomliggande problemet, genom att de inte "tillåter" sina fruar att arbeta. I dessa fall har Länsstyrelsen ställt krav på hur projektägarna fördelar de ekonomiska resurserna mellan könen samt att de ska göra en maktanalys.

Myndighetens medvetenhet kring denna fråga ökar successivt. Historiskt har den kvantitativa delen av arbetet fungerat förhållandevis bra där Länsstyrelsen räknat andelen kvinnor och män i aktiviteter, men den kvalitativa delen (analysen) har varit mer bristfällig.

Ett utvecklingsområde är även de centrala upphandlingar som länsstyrelserna gör gemensamt. När upphandlade digitala tjänster, såsom diariesystemet Platina inte är utformat så att ärenden kan spåras utifrån könstillhörighet, eller att det inte går att välja fler kön, i de ärenden där exempelvis en kvinna och en man driver ett ärende tillsammans, bidrar det till att statistikhanteringen försvåras.

Även länsstyrelsernas upphandlade resebokningssystem har fått kritik. Det innehåller förvisso två kön, men kvinnorna är uppdelade mellan "fruar" och "fröknar". Ett mer modernt system med tre boxar hade varit mer ändamålsenligt med man, kvinna samt icke-binär som ett tredje alternativ.

Under 2018 har Länsstyrelsen i samarbete med SCB och Region Västmanland tagit fram fickboken "På tal om kvinnor och män i Västmanland 2018". Denna fickbok med könsuppdelad statistik är mycket populär och ger en utmärkt lägesbild över de regionala utmaningar som behöver attackeras. Den blir ett stöd för politiker och tjänstemän i sina prioriteringar.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

3. Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och då ta särskild hänsyn till barns bästa.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen ska vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa. Detta ska beaktas i allt arbete, men är stor av vikt i de uppdrag som är riktade specifikt mot barn exempelvis uppdraget mottagande av ensamkommande barn och ensamkommande barn som försvinner. Länsstyrelsen har fortsatt att utveckla arbetet med att göra barnkonsekvensanalyser inom olika sakområden. Länsstyrelsens ledningsgrupp har rutiner och checklistor som följs vid viktiga beslut för att alltid göra konsekvensanalyser ur flera perspektiv, inte minst barnperspektivet. Inom många verksamhetsområden där olika perspektiv viktats mot varandra har Länsstyrelsens röst för barnens bästa ofta lyfts fram. Det kan gälla vid hedersrelaterade brott, skyddade boenden, föräldrastödsfrågor, boenden för ensamkommande barn, övergripande trafikplanering etc.

Länsstyrelsen har även en utsedd barnpilot. Att vara barnpilot innebär att ta särskild position för barn som kan vara utsatta samt att ge råd och stöd till kollegor. Utbildning av barnpiloter ges av Västerås kommun.

Västmanlandsmetoden

Under året har särskilt fokus lagts på fortsatt metodutveckling för att upptäcka utsatta barn inom ramen för Länsstyrelsens djurskyddsärenden. Det omfattar att det i familjer där det finns djur som bedöms fara illa även kan finnas utsatta barn och ett behov av föräldrastödjande insatser från socialtjänsten. Länsstyrelsen har rutiner för orosanmälningar enligt socialtjänstlagen och under året har de prövats och utvecklats. Totalt har Länsstyrelsen under 2018 gjort orosanmälningar för tolv barn. Länsstyrelsen kan även se att metoden och insatserna har ökat medvetenheten om dessa frågor bland flera arbetsgrupper och aktörer utöver den faktiska effekten som orosanmälningarna skapar. Metoderna har väckt intresse hos flera andra länsstyrelser, men även hos andra aktörer, där metoden refereras till som "Västmanlandsmetoden". Information om metoden har därför genomförts utanför länet under 2018. Arbetet har finansierats med utvecklingsmedel från Socialstyrelsen.

Länsstyrelsernas uppdrag inom samhällsplanering, folkhälsa, ANDTS, föräldraskapsstöd, mottagning av flyktingar och ensamkommande flyktingbarn samt jämställdhet är några sakområden där barnperspektiv ständigt är närvarande.

Mottagandet av ensamkommande barn har minskat under 2018. En viktig del i Länsstyrelsens arbete har varit att hålla kontinuerlig kontakt med länets kommuner för att säkerställa att mottagandet av de ensamkommande barnen som bor i Västmanland fungerar väl.

Under året har Länsstyrelsen i samarbete med ansvariga aktörer arbetat fram en regional handlingsplan för barn som försvinner. Handlingsplanen har bidragit till att skapa förutsättningar för ett samordnat angreppssätt kring hur länets olika aktörer, såsom kommuner, statliga myndigheter, civilsamhälle och näringsliv, tillsammans ska kunna förebygga att fler ensamkommande barn försvinner. Den beskriver på ett handgripligt sätt aktörernas roller och ansvar, vilket underlättar det förebyggande arbetet.

Länsstyrelsen ställer även krav på att aktörer som ansöker om utvecklingsmedel inom integration har utgått från barnenens behov samt analyserat de konsekvenser som medföljer insatsen. Mer om insatserna redovisas inom avsnittet länsstyrelseinstruktion 3 §, 14 punkten om integration och underrubriken *Andra väsentliga prestationer och resultat*.

Några nya och återkommande insatser har varit:

- Under året har flera informationskampanjer genomförts för att belysa ungdomars utnyttjande av alkohol och tobak.
- Konferens om barnrätt har genomförts tillsammans med Region Västmanland och Västerås kommun.
- Konferens om barnperspektiv i myndigheter har genomförts, bland annat i samverkan med Barnombudsmannen.
- Årlig konferens om skolor och förskolors anmälningsskyldighet, i samverkan med Barnahus Västmanland.
- Flera kampanjer mot hedersvåld, barn- och tvångsäktenskap har genomförts. Bland annat har information spridits via fotbollscup och ridtävlingar med ungdomar som primär målgrupp.
- Aktiviteter om pornografins skadeverkningar på barn och unga.
- Kartläggning av kvaliteten på boenden för våldsutsatta och förmågan att barnanpassa dessa.
- Konferens om ensamkommande barn som försvinner m.m.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

4. Vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Under 2018 färdigställdes den stora satsningen på nytt besökscenter i naturreservatet Hälleskogsbrännan. Här får besökare uppleva hur livet återvänder efter den stora skogsbranden sommaren 2014. Hela anläggningen är anpassad för personer med funktionsnedsättning genom besöksstigar och en lång ramp som leder upp till ett utsiktstorn. Under 2018 besöktes platsen av 35 000 personer.

Inom Landsbygdsprogrammets insatsområde kompetensutveckling och rådgivning har Länsstyrelsen under 2018 genomfört företagsbesök och kurser med tema ”Tillgänglighet för alla ökar lönsamheten på ditt besöksmål”, vilket även syftar till att öka tillgänglighet för besökare med funktionsnedsättning.

Länsstyrelsen har under hösten 2018 haft en särskild satsning kring #metoo för särskilt utsatta grupper såsom äldre, personer i missbruk eller med erfarenhet av prostitution och människohandel och personer med funktionsnedsättning. Länsstyrelsen arbetar med att i samverkan med Myndigheten för delaktighet (MFD) stötta länets kommuner och Region Västmanland i genomförandet av deras funktionshinderspolitiska planer och strategier. Kommunerna står för den största delen av välfärden och är den största arbetsgivaren, varför detta arbete är en förutsättning för jämlikhet och full delaktighet för ett stort antal personer med någon form av funktionsvariation. Under 2018 har Länsstyrelsen genomfört en kartläggning av kommunernas och Region Västmanlands funktionshinderspolitiska arbete. Resultaten visar att arbetsgivarrollen bedöms som det mest utmanande arbetsområdet. Därefter kommer fysisk tillgänglighet. Arbetsgivarrollen lyfts ur flera perspektiv. Att möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att komma in på arbetsmarknaden ses som en stor utmaning. Det uppges också finnas brist på kompetent personal inom vård enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och inom socialpsykiatri. Andra utmaningar handlar om att verksamhetsområdet är komplext med många olika lagar, författningar och riktlinjer. En stor utmaning uppges vara bristen på tjänstepersoner med kommunövergripande ansvar för funktionshinderspolitiken.

Länsstyrelsen har under 2018 utfört ett antal mindre justeringar för att tillgänglighetsanpassa myndighetens lokaler. Utöver detta har en kartläggning genomförts och fler möjliga åtgärder har listats utifrån Förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken. Arbetet fortgår under 2019 och fler åtgärder kommer genomföras.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

5. Integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Under året har insatser riktats mot de arbetslag som har allra starkast kopplingar till mänskliga rättigheter. Dessa har varit djurskydd, integration, jämställdhet och folkhälsa. Länsstyrelsen har köpt in konsulttjänster från Mälardalens högskola som hjälpt till att spegla verksamheterna. När det gäller principen om åtgärdsansvar har Länsstyrelsen fördjupat den nationella metoden genom att problematisera de anställdas egna förhållningssätt, hur de reproducerar normer, samt ge vägledning i hur de agerar när olika rättigheter kolliderar med varandra. Länsstyrelsen har undersökt autentiska dilemman där anställda upplever att mänskliga rättigheter är svårt att hantera, utvecklat speglingsmetoder för att upptäcka sitt eget normskapande och undersökt om anställda utnyttjar sin potential och sitt handlingsutrymme.

Anställda har fått vägledning och stöd i svåra dilemmasituationer som handlat om:

- När djurrättigheter krockar med äldres rätt till ”högsta möjliga fysiska och psykiska hälsa”. Ett vanligt scenario är att äldre ensamma människor inte orkar gå ut med sina hundar. Om djurskyddshandläggaren tar bort hunden kommer den gamla personen att tappa livsgnistan och mista sin enda livskamrat. Länsstyrelsen har startat en process där handläggarna undersöker sitt handlingsutrymme och samtidigt löser andra samhällsproblem.
- TIA-medlen. Eftersom nyanlända kvinnor står allra längst bort från arbete och utbildning bör å ena sidan pengarna riktas mot kvinnor, men om det är patriarkala strukturer som upprätthålls av män som är det bakomliggande problemet så borde männen å andra sidan vara den primära målgruppen för insatserna.
- Hedersproblematik. Krocken mellan barn-, religions-, kvinno- och kulturella rättigheter. Vems rätt är starkast i olika situationer?
- Föräldrastöd. Rätten att fostra sina barn kontra barnets rättigheter.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

6. Verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Systematiskt arbete

Länsstyrelsen i Västmanland har under året arbetat för att tvärperspektiven i länsstyrelseinstruktionens 5 § mer tydligt ska genomsyra all verksamhet. Länsstyrelsen har från den 1 september anställt en person som arbetar 30 procent med folkhälsoperspektivet utifrån 5 § i länsstyrelseförordningen.

Alla medarbetare har ett ansvar att integrera folkhälsoperspektivet i kärnprocesser såsom planering, budget, aktiviteter och uppföljning. För att underlätta detta arbete har ett perspektivkort tagits fram under 2018 där Länsstyrelsen erbjuder internt stöd och coaching via kontaktpersoner med särskild kunskap i frågan. Alla nyanställda får i sin obligatoriska introduktionsutbildning en grundlig genomgång av alla tvärperspektiven i 5 § i länsstyrelseinstruktionen.

Länsledningen spelar en viktig roll för att lyfta folkhälsofrågan. I år har stort fokus legat på arbetet med Agenda 2030 som länsstyrelsen anser ge långsiktiga positiva effekter på folkhälsan.

Inom ramen för social hållbarhet sker samarbete utifrån tvärperspektiven jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt, folkhälsa och funktionssätt. Samarbetet har inletts under 2018 och innebär att avdelningscheferna bjuds in separat för dialog och reflektion kring hur tvärperspektiven ska genomsyra deras specifika uppdrag och verksamhet. Därefter erbjuds uppföljande information på avdelningsmöten eller liknande för att fortsätta utvecklingen av att integrera tvärperspektiven till alla anställda.

Regional tillväxt

Länsstyrelsen medverkar i arbetet med att ta fram en Regional utvecklingsstrategi (RUS), där Region Västmanland ansvarar för processen. Länsstyrelsen har även bidragit med en sammanfattande SWOT-analys avseende läget inom folkhälsoområdet.

Under 2018 har Länsstyrelsen tillsammans med Region Västmanland och LRF Mälardalen färdigställt Västmanlands regionala livsmedelsstrategi. Syftet är att Västmanlands livsmedelsproduktion ska öka fram till år 2030. Ohälsosamma matvanor är en av de stora orsakerna till våra vanligaste folksjukdomar. Strategin omfattar hela kedjan, från producent till konsument. Produktionsökningen främjar länets sysselsättning, utvecklar landsbygden och minskar sårbarheten vid kriser. Arbete, inkomster och försörjningsmöjligheter är starkt kopplade till folkhälsan. Jordbruket och livsmedelsproduktionen kopplar an till i stort sett alla mål i Agenda 2030. En robust livsmedelskedja är strategiskt viktig för att kunna tillgodose behovet av mat. Generationsväxlingen behöver säkras genom att få nya generationer att satsa på lantbruket. Branschens attraktivitet och lönsamhet behöver också stärkas för att säkra kompetensförsörjning.

Samhällsplanering

Bostadsmarknadsanalysen har en viktig funktion i arbetet för att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Länsstyrelsen är därför noga med att lyfta faktorer som riskerar att leda till bristande jämlikhet i dessa analyser och även i dialoger med Boverket. (Se vidare stycket Regional analys av bostadsmarknaden under avsnittet Hållbar samhällsplanering och boende)

I Länsstyrelsens remissvar på regeringens slutbetänkande (SOU 2018:35) "Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar", har folkhälsoperspektivet tagits i beaktande. Länsstyrelsen tillstyrker i stort förslaget om att ge Boverket utvidgade uppdrag som bidrar till en gemensam bild av bostadsmarknadssituationen, genom att öka kunskapen om bostadsmarknadens funktion och tillgodose de behov som finns. Länsstyrelsen anser att en utveckling av direktiven för att regionernas analyser skulle belysa och koppla länsstyrelsernas uppdrag inom exempelvis folkhälsa, integration och jämställdhet ytterligare mot länsstyrelseinstruktionen om att länsstyrelsen ska verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Under hösten 2018 har formerna för det interna samarbetet inom fysisk planering setts över för att få in folkhälsoperspektivet.

Krishantering

Länsstyrelsen i Västmanland har i samverkan med Länsstyrelsen i Dalarna arbetat med Fagersta som pilotkommun och i ett projekt kring att förebygga sociala risker och social oro. Arbetet har skett i samverkan mellan Länsstyrelsens uppdrag i brottsförebyggande, integration, mänskliga rättigheter och med samhällsskydd och beredskap. Fokus har varit att utveckla lägesbildsmallar och strukturer för att upptäcka sociala risker och social oro. Arbetet har stor bäring på det nationella folkhälsomålet då sociala risker kan uppstå ur sociala problem som finns i samhället. Det handlar exempelvis om bristande levnadsvillkor på grund av arbetslöshet, psykisk ohälsa, utanförskap och bristande skolgång. Social oro kan uppstå ur sociala risker, som i sin tur kan leda till att det uppstår misstro mot samhället. Det kan ta sig yttringar som t.ex. upplöpp, bilbränder, stenkastning och eventuellt våldsbejakande extremism. Länsstyrelsen lyfter även i den regionala risk- och sårbarhetsanalysen som avrapporterades till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att länken mellan krishantering och sociala risker/social oro behöver utvecklas och prioriteras då det idag är brist i förankringen.

Ett av fokusområdena i Västmanlands regionala livsmedelsstrategi är krismat. Det är angeläget att säkerställa tillgången till mat för länets invånare vid en eventuell kris samt att öka beredskapen och kunskapen hos individen för att klara sig med mat i hemmet i upp till en vecka under kris.

Den stora satsning som Länsstyrelsen genomför under krisberedskapsveckan syftar bland annat till att öka jämlikheten i befolkningen gällande beredskap och kunskap för att klara sig i kris. Under krisberedskapsveckan togs skolmaterial fram med syfte att stärka att individer och grupper klarar sig på egen hand så länge som möjligt vid kris, vilket i sin tur bidrar till en god folkhälsa. Länsstyrelsen deltog vid flertalet av kommunernas aktiviteter under krisberedskapsveckan som till exempel öppet hus, informationskvällar, monstrar på ICA Maxi och i shoppingcentrum. Genom dessa aktiviteter, samt genom ett stort genomslag

i media, ökade informationsspridningen och kunskapsnivån i befolkningen. (Se vidare redovisning av länsstyrelseinstruktion 7 §.)

Inför valet arbetade Länsstyrelsen mycket med tillit till valprocessen, demokratin och myndigheter. Arbetet syftade till att vara väl förberedda för att klara en samhällsstörning före, under och efter valet. Syftet var även att stärka och vidmakthålla förtroendet för våra offentliga institutioner, vilket bidrar till stabil demokrati, stark ekonomi, god folkhälsa, låg brottslighet och ökad jämställdhet.

Länsstyrelsen har tagit vara på lärdomar från branden i Västmanland år 2014 samt erfarenheter från den uppföljning som Kunskapscentrum för katastrofpsykiatri har gjort av de drabbade av branden. Dessa erfarenheter var till stor nytta under bränderna 2018 då Länsstyrelsen i Västmanland var delaktiga och stöttade övriga drabbade län med erfarenheter och kunskap kring vad de drabbade behöver i en krissituation. Det handlar exempelvis om behov av information, typ av omhändertagande med mera. Dessa insatser är betydelsefulla för att upprätthålla trygghet och tillit som bidrar till en god hälsa på lika villkor genom att uppmärksamma grupper i särskilt utsatta situationer.

Alkohol och tobak

Under 2018 uttalade Länsstyrelsen i Västmanland sitt stöd för en långsiktig utfasningsstrategi av rökningen i Sverige genom att ställa sig bakom opinionsbildningsstrategin Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025. Detta mot bakgrunden att tobaksrökningen ur medicinsk, social, miljömässig, etisk och samhällsekonomisk synvinkel är ett av världens allvarligaste folkhälsoproblem och samtidigt ett av de områden som går bäst att förebygga. Länsstyrelsen stödjer måläret 2025 då rökningen ska ha minskat till mindre än fem procent i den vuxna befolkningen.

Under utbildningsdagen ”Vi kan alla göra skillnad” som Länsstyrelsen i Västmanland 2018 anordnade för sjunde året i rad, handlade ett av huvudpassen om barn med alkoholrelaterade fosterskador (FAS) och hur missbrukande föräldrar kan identifieras. Målgruppen för utbildningsdagen är personal från förskola och skola. På detta vis når Länsstyrelsen många verksamma personer ute i länet som kan påverka det tidiga livet villkor och bidra till jämlika uppväxtvillkor.

Länsstyrelsen och Västerås kommun erbjöd under hösten 2018 en endagsutbildning med information och praktiska övningar i ett nytt föräldrainformationsmaterial om ANDTS. Materialet har arbetats fram av Västerås och Norrköpings kommuner i samarbete med länsstyrelserna i Östergötlands, Södermanlands och Gävleborgs län. Materialet består av fyra presentationer som inleds med fakta om tobak för åk 5 eller 6. Resterande presentationer handlar om alkohol och narkotika och presenteras lämpligen på högstadiet. Utbildningen riktade sig till alla som vill lära sig mer om prevention och hur man pratar med föräldrar om ANDTS. Resultatet av utbildningen är att dessa personer känner sig säkrare när de presenterar föräldrainformation om ANDTS.

Övrigt

Länsstyrelsen har varit delaktiga i arbetet med att ta fram den Regionala kulturplanen för Västmanland som Region Västmanland ansvarar för. Länsstyrelsen har också svarat på remissen om Regional kulturplan för Västmanland. Kulturen är en bärande pelare i

Västmanland och Länsstyrelsen är en av flera viktiga aktörer som kan skapa förutsättningar för att invånarna i hela länet får tillgång till ett rikt och varierat kulturutbud. Kulturlivet och kulturella verksamheter bidrar till delaktighet och är en viktig del av folkhälsoarbetet. Kultur bidrar också till länets utveckling genom demokrati, yttrandefrihet, fri åsiktsbildning, kunskapsutveckling, integration, och folkhälsa. Genom att stärka länets kulturliv blir Västmanland ett attraktivt län att bo, leva och verka i.

Arbete och god arbetsmiljö är centrala områden för att uppnå jämlik hälsa. Människor som arbetar har i regel bättre hälsa än de som saknar ett arbete eller sysselsättning. Jämställdhetsrådet har i september 2018 beslutat att starta ett projekt med kartläggning och lägesbild i länet vad gäller stressrelaterade sjukskrivningar uppdelat på kön och ålder. Västmanland är ett av de län i Sverige som har flest sjukskrivningar avseende utmattningsdepression och med en stor övervikt på kvinnor. Projektets arbetsgrupp består av representanter från Länsstyrelsen i Västmanland, Region Västmanland, Arbetsmiljöverket, Norra Västmanlands samordningsförbund, Västerås samordningsförbund, Västra Mälardalens samordningsförbund samt Försäkringskassan. Projektet innebär att Försäkringskassan tar fram aktuella faktaunderlag uppdelade på kön, ålder, kommuner, kvinnodominerade arbetsplatser m.m. Utifrån denna lägesbild analyseras vilka målgrupper som behöver allra mest stöd. Därefter är syftet att sätta in ett åtgärds paket i form av utbildningar, information, och förebyggande arbetsmiljöarbete och identifiera arbetsgivare som kan utgöra lärande exempel. Projektet startar i liten skala inom befintliga ramar. Det förväntade resultatet är att arbetsgivare i länet ska intensifiera och systematisera det förebyggande arbetsmiljöarbetet och att organisationer ska använda den kompetens som finns hos civilsamhället samt sprida de lärande exempel som finns hos arbetsgivare.

Länsstyrelsens naturvårdsarbete har en viktig uppgift i att tillgängliggöra natur för friluftsliv då vi vet att naturen har positiva fysiska och psykiska effekter på hälsan. Länsstyrelsen Västmanland erbjuder webbsidan och appen, Naturkartan⁴ som ett verktyg för att locka till utomhusvistelse. Här kan befolkningen hitta bilder och information om besöksvärda natur- och kulturområden, vandringsleder och utsiktspunkter. Länsstyrelsen deltar i branschrådet för Folkhälsovetenskapliga programmet på Mälardalens högskola (MDH). Branschrådet är ett forum för ömsesidigt utbyte mellan MDH och arbetslivet utanför högskolan med syftet att utveckla och förbättra utbildningarna. Branschrådet sammanträder två gånger per år och utgörs av representanter från både privat näringsliv och offentlig sektor. Det folkhälsovetenskapliga programmet är under planering med inriktning på social hållbarhet och med mer fokus på livsstil. Denna samverkan mellan Länsstyrelsen och MDH möjliggör för Länsstyrelsen att ta emot praktikanter från det folkhälsovetenskapliga programmet. Under 2018 har en student utfört sin praktik under fem veckor på avdelningen för samhällsutveckling.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

⁴ <https://naturkartan.se/sv/vastmanland>

7. I sin verksamhet verka för att förenkla för företag.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsens bedömning är att arbetet med att förenkla för företag är ett ständigt pågående utvecklingsarbete. Resultatet för 2018 har inte kunnat presenteras utifrån målgruppens uppfattning eftersom ingen brukarundersökning genomförts. Handläggningstiderna inom de tidigare undersökta områdena är bättre än under 2017.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

8. Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsens bedömning är att uppdrag inom klimatanpassning fullföljts väl. Detta har skett genom att utföra de preciserade uppgifter som ålagts Länsstyrelsen. I hög utsträckning har uppdragen fullföljts genom egeninitierade aktiviteter, flera även med stöd av medel som sökts och erhållits utöver den finansiering som tillhandahålls genom dispositionsrätt. För utförlig redovisning av insatser inom energi och klimat, se vidare nedan under rapportering enligt regleringsbrevsuppdrag 1.15.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

9. i sin verksamhet verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har aktivt arbetat för att upplysa om behovet av bostäder i länet för olika grupper. Syftet har varit att konkretisera bilden av den länsövergripande bostadsbristen. En del i detta är att nå ut med resultatet av Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys i media, samt att träffa kommuner i tidiga planeringsskeden för att diskutera vad som är på gång samt allmänna förutsättningar inför nyexploateringar. En del i arbetet gäller även rådgivning kring hur befintligt bostadsbestånd kan anpassas bättre utifrån behoven på bostadsmarknaden. Genom att aktivt belysa frågorna har bostadsmarknadsenkäten bidragit till ett bättre planeringsunderlag från kommunerna, främst när det gäller prognoser och framtida uppskattningar av bostadsbehoven för särskilda grupper. Med ett bättre underlag kan djupare analyser och diskussioner föras med kommunerna samt att olika exempel lättare kan lyftas och sättas in i ett sammanhang om hur kunskapen inom länet kan spridas och implementeras.

På grund av personalbrist har inte alla planerade insatser kunnat genomföras, exempelvis har ett bostadsseminarium framskjutits till 2019.

Inom Länsstyrelsens interna forum för sektorsövergripande frågor inom fysisk- och samhällsplanering har under 2018 gjorts en inventering om framtida utvecklingsmöjligheter och hur frågor kring avvägning mellan allmänna intressen kan belysas tydligare. Utfallet av arbetet kommer följas upp kontinuerligt under 2019 vid tertialuppföljningar samt vid årsredovisningen för 2019.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Länsstyrelseinstruktion 6 §

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljökvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen och i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs.

Övergripande kommentar av resultat och måluppfyllelse i förhållande till uppgiften

Länsstyrelsen har under året tydligt stärkt sin roll kring aktiviteter som bidrar till att uppnå generationsmålet samt flera av miljökvalitetsmålen, bland annat genom ett förstärkt Agenda 2030-arbete, projekt inom Västmanlands miljö- och klimatråd samt nya aktiviteter inom miljöledningsarbetet. Brister på tillräckliga resurser från nationellt håll påverkar dock möjligheten för att det ska vara möjligt att nå samtliga miljökvalitetsmål. Länsstyrelsens samlade bedömning är att endast miljökvalitetsmålen Frisk luft och Grundvatten av god kvalitet bedöms vara nära att nås till år 2020. Övriga miljökvalitetsmål bedöms vara svårare att nå.

Samordning av det regionala mål- och uppföljningsarbetet

Det regionala miljömålsarbetet har under 2018 till stor del handlat om att samordna miljömålsarbetet genom länets miljö- och klimatråd.

Länsstyrelsen har dessutom en intern organisation kring miljömålen som involverar alla avdelningar. Här samordnas det regionala mål- och uppföljningsarbetet, både övergripande och för respektive miljökvalitetsmål i enlighet med länsstyrelseinstruktionen. Respektive miljökvalitetsmål har en ansvarig person som samverkar med olika aktörer i länet. Inom Länsstyrelsen finns även en tydlig koppling mellan Länsstyrelsens miljöledningssystem och miljömålsarbetet. Detsamma gäller verksamhetsplaneringen, där respektive aktivitet kopplas till relevant miljökvalitetsmål.

Miljö- och klimatrådet

För att få till en bättre och mer effektiv regional samordning av frågor kopplade till bland annat miljömålen leder Länsstyrelsen ett miljö- och klimatråd, med bred representation från länets myndigheter, näringsliv, branschorganisationer och akademi. Totalt ingår för närvarande 146 personer i rådet och dess grupperingar, vilket är en fördubbling sedan 2017. Rådet utgör en samordnande och pådrivande kraft i samhället och driver frågor som direkt kopplar till miljömålen i följande avseenden:

- Rådet utgör ett stöd för en övergripande samverkan mellan olika aktörer i länet, vilket inbegriper Länsstyrelsen, andra myndigheter, kommuner, näringsliv och akademi och diskuterar former för ett effektivt miljömålsarbete. Under 2018 har fyra rådsmöten, sex fokusgruppsmöten och fem beredningsgruppsmöten hållits. Samtliga möten har generellt upplevts som positiva av deltagarna.
- Rådet ska besluta om strategiskt viktiga miljöåtgärder som kommer att utgöra grunden i ett nytt åtgärdsprogram för miljömålen. Under 2018 har 16 sådana projekt initierats och drivits.
 1. Digital miljöuppföljning – om miljöuppföljning i vatten och luft
 2. Seminarieprojektet – för att öka kunskapen om miljö- och klimatfrågor
 3. Ungdomsrådet – för gymnasieungdomar
 4. Utmaningen – för rådets medlemmar avseende hållbarhetsmärkningar och miljöledning
 5. #Svinnbra – handlar om att minska matsvinnet
 6. Anläggningar för biologisk mångfald
 7. Cirkulär ekonomi
 8. Grön infrastruktur
 9. Skogsprogram
 10. Utfasning av farliga ämnen
 11. Energieffektivisering
 12. Hållbart byggande
 13. Hållbart resande
 14. Klimatstrategi
 15. Ladda länet
 16. Solcellsanläggningar
- Rådet har en viktig roll i att informera och uppmuntra varandra och andra aktörer i länet om frågor som berör miljömålen. För att stärka detta har webbplatsen www.miljoochklimatradet.se skapats under 2018. Här finns en mer detaljerad beskrivning om hela miljö- och klimatrådets verksamhet och projekt. En kommunikationsplan har påbörjats.
- Västmanlands första miljö- och klimatpris ut av rådet i november.

Åtgärdsprogramarbete

Länsstyrelsens arbete med att ta fram ett nytt regionalt åtgärdsprogram för att nå de nationella miljökvalitetsmålen fortskrider och beräknas vara färdigt 2019. Själva åtgärdsprogrammet är i huvudsak en sammanställning av åtgärder som beslutas i andra planer och program för att förstärka miljömålen.

Kärnan i åtgärdsprogrammet utgörs av miljö- och klimatrådets projekt samt åtgärder utpekade i andra styrande dokument där externa aktörer utgör en viktig del. Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistriktets åtgärdsprogram utgör en annan del. Programmet kommer under 2019 att förstärkas med åtgärder som beslutas i Västmanlands läns klimatstrategi, skogsprogrammet och handlingsplanen för grön infrastruktur.

Länsstyrelsen har under 2018 fortsatt arbetet med att identifiera strategier och nyckelåtgärder som är särskilt betydelsefulla för att nå miljökvalitetsmålen. Detta sker

framförallt inom ramen för Miljö- och klimatrådets pågående projekt. Den regionala miljömålsuppföljningen kommer även fortsättningsvis att vara en mycket viktig del av arbetet på regional nivå. Genom den årliga bedömningen får Länsstyrelsen en bild av inom vilka områden åtgärdsarbetet behöver intensifieras.

Insatser kopplade till generationsmålet

Huvuddelen av de aktiviteter som genomförts under 2018 och som direkt berör generationsmålet beskrivs i andra avsnitt i årsredovisningen, exempelvis kulturmiljöarbetet (se kapitlet Kulturmiljö), arbetet med att begränsa klimatpåverkan (se kapitlet Energi och klimat), arbetet med Agenda 2030 (se redovisningen av regleringsbrevsuppdrag 1.5 om Agenda 2030) samt miljö- och klimatrådet (se ovan).

Utöver detta har insatser för generationsmålet redovisats i andra sammanhang. Detta gäller bl.a. framtagandet av en handlingsplan för grön infrastruktur, friluftslivsuppdraget, den regionala livsmedelsstrategin samt arbetet med Miljösamverkan Sverige (www.miljosamverkansverige.se).

Utöver detta har följande insatser genomförts under året:

Ungdomssatsning

Länsstyrelsen har aktivt deltagit i Gröna Draken-dagen. Det är en seminarie- och utbytesdag för gymnasieelever kring miljöfrågor som anordnades av Förbundet Agenda 2030, där Länsstyrelsen är medlem. Temat i år var ungas möjlighet att påverka beslutsfattare kring miljö- och klimatfrågor. Bland annat fick deltagande ungdomar möjlighet att ställa frågor till en panel bestående av representanter från företag och kommuner i länet. Gröna Draken Dagen upplevdes positivt hos såväl ungdomarna som de deltagande organisationerna.

Inom miljö- och klimatrådet har dessutom ett ungdomsråd bildats under 2018, bestående av några representanter från länets gymnasieskolor. Genom detta kan fler ungdomar engagera sig i miljö- och klimatfrågor. Miljö- och klimatrådet bedöms genom att ta tillvara på ungas engagemang få nya perspektiv på frågor som är av betydelse för länets långsiktigt hållbara utveckling. Ungdomarna har fått en arena där de kan vara med och påverka samhällsutvecklingen.

Konferensen Drivkraft för tillväxt och utveckling

Den 20 mars anordnades en Miljömålskonferens i Västerås, *Drivkraft för tillväxt och utveckling*. Huvudsyftet med konferensen var att ge inspiration, erbjuda verktyg samt diskutera ledarskapets betydelse för hållbar utveckling. På denna deltog cirka 110 representanter från näringsliv och myndigheter i Mellansverige. Konferensen var en av tre som hölls på olika platser i landet. Den fick ett mycket bra helhetsbetyg från både föredragshållare och deltagare.

Insatser kopplade till miljö kvalitetsmålen

På Länsstyrelsen genomförs många arbetsinsatser som påverkar de 14 miljö kvalitetsmålen i positiv riktning. Detta arbete sker både som enskilda arbetsinsatser och i det ordinarie arbetet. Nedan följer ett urval av de viktigare insatserna som har genomförts under 2018 i länet, redovisat per miljö kvalitetsmål och som inte redovisas på annan plats i detta dokument eller har redovisats i annat sammanhang.

Luftvårdsförbundets arbete – frisk luft

I Västmanlands län finns ett luftvårdsförbund. Länsstyrelsen har en aktiv roll i luftvårdsförbundet genom att ha en plats i styrelsen och stå för sekreterarskapet. Luftvårdsförbundet finansierar och administrerar luftövervakning, bland annat ett samordnat mätprogram för uppföljning av miljökvalitetsnormer och miljömål för luftkvalitet samt den regionala delen av krondroppsnätet, som följer nedfall och effekter av luftföroreningar. Detta stöd upplevs positivt av samtliga medlemmar och bidrar till miljökvalitetsmålet *Frisk luft*. Under 2018 har luftvårdsförbundet träffats tio gånger.

Kalkning av sjöar – bara naturlig försurning

Länets försurade sjöar och vattendrag uppnår än så länge inte god status utan kalkning. Länsstyrelsen har därför under 2018 beslutat om kalkning i 76 sjöar och ett vattendrag. Utvärdering av kalkningens effekter sker enligt riktlinjer från Havs- och vattenmyndigheten. Resultaten bidrar som kunskapsunderlag för bedömning av miljökvalitetsmålet *Bara naturlig försurning* samt statusklassificering av försurning inom Vattenförvaltningen.

Tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet – giftfri miljö och grundvatten av god kvalitet

Länsstyrelsen har under 2018 främjat miljökvalitetsmålen *giftfri miljö och grundvatten av god kvalitet* främst genom arbetet med tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet samt i arbetet med förorenande områden.

Länsstyrelsens strategi för handläggning av förorenade objekt där ansvariga finns utgår från att undersökningar och åtgärder i första hand ska vidtas genom frivilliga åtaganden. När detta inte är möjligt tillämpas miljöbalkens regler om tillsyn. För pågående verksamheter bedrivs så långt som möjligt tillsyn över föroreningsskadorna som en integrerad del av tillsyn över den miljöfarliga verksamheten. Länsstyrelsen arbetar även med en tillsynsvägledning enligt en treårscykel tillsammans med övriga länsstyrelser i Mälardalen. Under 2018 genomfördes kommundialoger med tre kommuner och två samverkansträffar. Dessutom hölls en utbildning i Naturvårdsverkets riktvärdesmodell och beräkningsprogram. Utbildningen upplevdes generellt bra till mycket bra av deltagarna.

UV-strålning – säker strålmiljö

Inom ramen för tillsynsvägledning kopplat till miljökvalitetsmålet *säker strålmiljö* anordnade Länsstyrelsen 2018 en träff för miljökontorens hälsoskyddshandläggare, då det bland annat diskuterades solarietillsyn och tillämpning av Strålsäkerhetsmyndighetens solarieföreskrifter. Vid träffen informerades även om Boverkets allmänna råd om friyta för lek och utevistelse vid förskolor och skolor m.fl. verksamheter, som bl.a. anger att friytan bör kännetecknas av goda sol- och skuggförhållanden. Utöver detta har Länsstyrelsen hanterat löpande frågor från miljökontoren om solarietillsyn och elektromagnetiska fält.

Åtgärder och utbildning för att minska övergödningen i länet – ingen övergödning

Inom LIFE IP Rich Waters, som drivs av Länsstyrelsen tillika Vattenmyndighet, finns delprojekt som bland annat syftar till att underlätta med bidragssökande och att hitta lämpliga åtgärdsplatser. Mycket fokus läggs på kunskapshöjande insatser för att utveckla nya metoder, arbetssätt och verktyg för att rätt åtgärder ska göras på rätt plats. Det pågår dessutom en utbildningsinsats internt inom Länsstyrelsen och externt till kommunerna kring övergödning. Målet med denna insats är att införliva vattenförvaltningens arbetssätt och mål

i de rutiner som finns vid bland annat planhandläggning och tillsynsarbete. Allt detta bedöms bidra till miljökvalitetsmålet *ingen övergödning*.

Lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) – ingen övergödning

Intresset för LOVA-bidraget är fortsättningsvis stort och fortsätter växa varje år. Flera åtgärder som lett till utsläppsminskningar av näringsämnen och därigenom bidragit till miljökvalitetsmålet *ingen övergödning* har blivit genomförda under året. Under 2018 har sju stycken nya LOVA-projekt påbörjats, varav ett är ett länsöverskridande projekt med fem deltagande län. Projekten som söks är dels renodlade åtgärdsprojekt som strukturskalkning, men även åtgärdsprojekt kombinerade med kunskapshöjande insatser av större omfattning. LOVA-förordningens breda utökning har varit positiv och förväntas vara fortsatt positiv framöver.

Restaurering av värdefulla vattendrag, med fokus på samverkan – levande sjöar och vattendrag

Länsstyrelsen har under 2018 genom fortsatt god samverkan med externa aktörer genomfört en hel del arbete med syftet att uppnå miljökvalitetsmålet *levande sjöar och vattendrag*. Arbetet har framförallt fokuserats på restaurering av värdefulla vattendrag. Inom projektet LIFE IP Rich Waters har byggandet av en faunapassage i Svartån mitt i centrala Västerås börjat under hösten i Västerås stads och Mälarenergi AB:s regi. Inom projektet ”Fria vandringsvägar i Hedströmmen” där bl.a. Sveaskog och SLU Skogsmästarskolan deltar, har utredningar genomförts och ett luckbyte för att säkerställa nedströms flöde.

Länsstyrelsen har sedan år 2010 samarbetat med Mälarenergi AB om naturvårdsanpassningar av deras vattenkraftstationer med störst negativ effekt på höga naturvärden i vattnet. En överenskommelse om minimitappningar vid tre kraftverk upprättades redan 2011. Därefter har överenskommelsen succesivt utökats till att omfatta fler och fler kraftverksdammar. Under 2018 har överenskommelsen ånyo reviderats. Nu är det inte bara minimiflöden som säkerställs utan även en naturvårdsanpassad reglering.

Omprövning av ett kraftverk (Östuna) i Hedströmmens nedersta del har påbörjats för att det ska bli möjligt att bygga en faunapassage vid kraftstationen. Denna ska till viss del finansieras av LIFE IP Rich Waters. Dialog har pågått med Sveaskog angående ett flertal av deras dammar där kombinationen av statsbidrag och tillsynsinsatser ibland är komplicerad. Statsbidragsfinansierat projekt att riva ut en privatägd damm genomförs tillsammans med Sportfiskarna under 2018.

Regional miljöövervakning av fåglar och växter - ett rikt växt- och djurliv och begränsad klimatpåverkan

Inom den regionala miljöövervakningen genomfördes under 2018 en ny inventering av Mälarens fågelskär och resultaten finns tillgängliga i naturvårds- och planeringsarbete. Vidare har en regional utvärdering av trender för häckande fåglar och miljöindikatorer baserade på fåglar avslutats och publicerats. Även inom floraövervakningen har en motsvarande rapport tagits fram, om förekomst och övervakning av rödlistade och sällsynta kärlväxter i Västmanlands län 2013–2017. Båda rapporterna bedöms viktiga för att bedöma i första hand miljökvalitetsmålen *ett rikt växt- och djurliv* och *begränsad klimatpåverkan*. Dessutom har två inslag om övervakningsprogrammet Naturens kalender visats på regionala TV-sändningar som förhoppningsvis ökat medvetenheten hos allmänheten om klimatförändringarnas betydelse för växternas växtsäsong.

Stöd till kommunerna i miljömålsarbetet

Stödet till kommunerna med miljömålsarbetet sker i första hand genom etablerade nätverk inom olika sakområden. Utöver det stöd som beskrivs för respektive miljö kvalitetsmål ges stöd på övergripande nivå t.ex. genom kommunekologträffarna, på tillsynsträffar, genom klimatanpassningsträffar, genom partnerskapet för landsbygdsutveckling och i samband med miljö- och klimatrådets möten. Utöver detta sker även ämnesspecifika träffar med enskilda kommuner. Stödet syftar till att öka kunskapen hos kommunerna och samverkan mellan kommunerna och Länsstyrelsen, något som är uppskattat, särskilt i små kommuner med få personella resurser.

Miljömålsens genomslag i samhällsplanering och tillväxtarbete

Miljö kvalitetsmålen utgör en integrerad del av Länsstyrelsens verksamhet, vilket redovisas utförligt under Länsstyrelseinstruktion 6 § ovan.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Länsstyrelseinstruktion 7 §

Länsstyrelsen är geografiskt områdesansvarig myndighet enligt förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap och den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet.

Genom sin verksamhet ska länsstyrelsen minska sårbarheten i samhället, bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen samt utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Övergripande kommentar av resultat i förhållande till uppgiften

Det arbete som bedrivits utifrån Länsstyrelsens geografiska områdesansvar har varit omfattande och har gett gott resultat. Länsstyrelsen är en naturlig samverkanspart för aktörerna i länet. Den förberedande verksamhet som har bedrivits under flera år visar nu ge faktisk effekt och krishanteringsförmågan har ökat. De övningar som har genomförts visar på ett gott resultat utifrån uppsatta mål.

Länsstyrelsen vill öka deltagandet från det civila samhället genom delaktighet och engagemang i frivilligorganisationer som resurs när oförutsedda händelser eller kriser uppstår

Handläggare från funktionen för samhällsskydd och beredskap deltar i de interna möten kring samhällsplanering som sker veckovis för att bevaka att risk- och beredskapshänsyn tas inom den fysiska planeringen.

Krisberedskapsorganisation och Tjänsteman i beredskap (TiB)

Revidering av Länsstyrelsens krishanteringsplan har påbörjats under året och arbetet fortgår under 2019. Revideringen görs i syfte att förstärka krisberedskapsorganisationen och att skapa en krigsorganisation för myndigheten. I processen har bland annat uppdrag och verksamheter som Länsstyrelsen ska bedriva inför och under höjd beredskap identifierats

Länsstyrelsens planer för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka, plan för övertagande av räddningstjänst samt beredskapsplan för Westinghouse har reviderats och beslutats. Länsstyrelsen har därmed ett uppdaterat planverk för myndighetens ansvar inom lag (2003:778) om skydd mot olyckor. (LSO).

Under året har Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TiB) aktiverats för hantering, samordning och inriktning, vid ett flertal allvarliga samhällsstörningar av regional omfattning. Förutom bränderna i juni har TiB aktiverat samverkan i U-Sam vid telefoniavbrott i mars, höga flöden i Kolbäcksån och Hedströmmen i april samt driftstörning i elnät i oktober. Dessa händelser har hanterats av TiB med stöd av nyckelpersoner. Länsstyrelsens krisberedskapsorganisation har inte aktiverats. I U-Sam ingår samtliga kommuner i länet, Region Västmanland, Polismyndigheten, SOS Alarm Sverige AB, Sveriges Radio Västmanland, Södra Dalarnas räddningstjänstförbund, Västra Mälardalens kommunalförbund, Mälardalens brand- och räddningsförbund, Försvarmakten samt Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Samtliga tjänstemän i TiB-organisationen har genomgått lednings- och stabsmetodikutbildning under året.

Internt säkerhetsarbete

Uppgradering av Länsstyrelsens interna säkerhetsskyddsarbete pågår och arbetet kommer att fortgå under 2019. Framförallt behövs arbete med att kunna möta upp förväntningarna gällande totalförsvarsplaneringen och att signalskyddssystemen ska kunna användas fullt ut.

Den interna risk- och sårbarhetsanalysen är genomförd. Åtgärderna är beslutade, delvis åtgärdade/införda och kvarstående åtgärder inarbetas i verksamhetsplanen för 2019. Även en säkerhetsskyddsanalys är slutförd. Både den interna risk- och sårbarhetsanalysen och säkerhetsskyddsanalysen omgärdas av sekretess.

Arbete pågår med att ytterligare öka säkerheten och det har skett en förändring i positiv riktning på myndigheten då frågorna fått mer tyngd på ledningsnivå. Ny rutin vid brandlarm och bombhot har beslutats av länsledningen. Rutinen har även övats med gott resultat.

Genomfört arbete utifrån Länsstyrelsens geografiska områdesansvar

U-Sam - Krisberedskap i Västmanland

I december 2016 skrevs en ny överenskommelse för samverkan kring krisberedskap (den s.k. U-Sam-överenskommelsen) under av länets högsta beslutsfattare. Arbetet med att utveckla krisberedskapen lokalt och regionalt bedrivs i enlighet med denna överenskommelse. Den utgör grunden för Länsstyrelsens arbete med att stödja kommunerna att stödja samt samordna och följa upp deras arbete enligt lagen om extraordinära händelser.

Även andra aktörer kan, utifrån behov, ingå i den samverkan som sker genom U-Sam före, under och efter en samhällsstörning. Inte minst visade detta sig genom styrkan att kunna knyta till sig aktörer som normalt sett inte ingår i U-Sam såsom Storstockholms Brandförsvär och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). För utförligare beskrivning av det arbetet, se rubriken ”skogsbränderna i Västmanland”.

Regionalt krishanteringsråd

Det regionala krishanteringsrådet består av de högsta beslutsfattarna eller tjänstemännen i U-Sam-samarbetet och leds av landshövdingen. Rådet har haft ett möte under året. Syftet med rådet är att fatta beslut och inrikta arbetet med krisberedskap och civilt försvar i länet. Effekten av att rådet träffas är att viktiga krisberedskapsfrågor lyfts och diskuteras, att olika frågor kan samordnas och kunskapen ökar.

I samband med mötet med det Regionala krishanteringsrådet genomfördes också en större konferens där även representanter för näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället bjöds in för att få information om arbetet med krisberedskap i Västmanlands län. Temat var i år ”Myndigheternas och näringslivets roll i totalförsvaret”, där 90 personer deltog. Dessa konferenser syftar till att bidra till nätverkande, ökad personkännedom och att öka kunskapen kring aktuella frågor inom krisberedskap och totalförsvär.

Styrgrupp U-Sam

Styrgrupp U-Sam är den arena där samverkansfrågor lyfts och bereds. Representanterna i styrgruppen ska ha mandat att företräda den egna myndigheten/organisationen. Styrgrupp U-Sam leds av Länsstyrelsens beredskapsdirektör och har sammanträtt fem gånger under året. Ett omfattande arbete har genomförts på att utveckla arbetet i de olika arbetsgrupperna och nätverken. Under 2018 har arbete bedrivits i följande arbetsgrupper (AG):

- AG Utbildning och övning
- AG Kriskommunikation
- AG Samband
- AG CBRN-E (kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen)

Arbetsgrupperna arbetar på styrgruppens uppdrag och ska ha en bred representation för att uppnå bästa resultat. Deltagarna förväntas bidra aktivt för att uppnå arbetsgruppens mål.

AG Kriskommunikation

Arbetsgruppen har haft fyra möten under 2018. Inom arbetsgruppen har främst planeringen av kriskommunikationsövning Elof samt av höstens nätverksträff på tema ”Blåljus och kriskommunikation” stått på agendan. Även planering inför krisberedskapsveckan har lyfts i arbetsgruppen. Arbetet i arbetsgruppen ger god effekt på kvaliteten i övningar och nätverksträffar. Det ger också en god sammanhållning mellan deltagande aktörer och en god kännedom om varandras organisationer.

AG Utbildning och övning

Samtliga genomförda utbildningar och övningar har utvärderats och följts upp och den aktörsgemensamma utbildnings- och övningsplanen har reviderats inför 2019. Resultatet av utbildningsverksamheten är dels att kompetensen för både organisationen och den enskilde medarbetaren har höjts, dels att det getts tillfälle att testa mallar, rutiner och riktlinjer som kan bidra till förbättringar.

Arbetsgruppen har under året genomfört sju utbildningar för U-Sams aktörer. Utbildning inom informationssäkerhet, gemensamma grunder för samverkan och ledning i samhällsstörningar, Rakel och WIS, säkerhetsskydd för kommuner, ISK-dag för U-Sam, totalförsvarsutbildning samt grund- och repetitionsutbildning i lednings- och stabsarbete. Utbildningen lednings- och stabsarbete har genomförts vid ett flertal tillfällen under året. Utbildningen säkerhetsskydd för kommuner har genomförts under fyra dagar, med start i mars och avslut i oktober. Sammanlagt 230 personer inom U-Sam har deltagit i dessa utbildningar. Deltagarna ger utbildningarna genomgående högt eller mycket högt betyg i de utvärderingar som gjorts. Föreläsarna har bedömts ha bra kompetens och förmåga att utbilda i de olika ämnena. Generellt har utbildningarnas syfte och mål uppfyllts i mycket stor utsträckning, enligt deltagarna. Utbildningarna har bland annat stärkt arbetsformerna för att åstadkomma lokal (kommunal) inriktning och samordning mellan aktörer i samband med samhällsstörningar, främjat ökat användande av WIS samt ökat kunskaperna i informationssäkerhet. Ett annat resultat är förhöjda kunskaper i utförandet av kommunala säkerhetsskyddsanalyser. Länets inriktnings- och samverkanskontakter/tjänstemän i beredskap har förstärkt sitt samarbete och fördjupat kunskaperna om varandras organisationer.

Två larm- och startövningar (regional ISF⁵) har genomförts. Under 2018 har dessa övningar utvecklats genom att utgå från ett fiktivt scenario utifrån vilket organisationerna presenterat aktörsspecifik lägesbild i WIS innan inriktnings- och samordningsfunktionen sammankallats.

⁵ ISF står för inriktnings- och samordningsfunktion.

Utvärderingarna från larm- och startövningarna visar att syfte och mål överlag uppnåts, men att vissa detaljer kan förbättras. Efter varje övning sker en dialog med berörda parter om vad som ska förbättras/ändras. Länsstyrelsen kommer att fortsätta med larm- och startövningar även under 2019, eftersom det alltid finns behov av att denna typ av övning på grund av personalomsättning, uppdatering av rutiner etc.

Kriskommunikationsövning Elof

Den 10–11 april ordnade Arbetsgrupp Kriskommunikation en övning för kriskommunikationsnätverket i Västmanland. Övningen bestod av en distribuerad del och en praktisk del där alla var samlade.

Syftet med övningen var att:

- Testa rutindokumentet "Kriskommunikativ samverkan" och "Rutiner och checklistor i kris" i praktiken
- Utveckla och stärka förmågan till samordnad kriskommunikation vid samhällsstörningar

Scenariot i övningen handlade om störning i elförsörjningen kopplat till stark kyla och snöoväder. Som helhet fick övningen ett mycket gott betyg av deltagarna. Länsstyrelsen fick också in många synpunkter och kommentarer som kan användas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Överlag finns det ett stort intresse för kriskommunikationsövningar i länet.

En effekt av övningen var att kriskommunikationsnätverket bjöds in till stabsmetodikutbildningar – något som efterfrågades. En annan effekt var att höstens nätverksträff fick tema "Blåljus och kriskommunikation" eftersom många av deltagarna önskade större inblick i de olika aktörernas arbetssätt.

Tematräff "Blåljus och kriskommunikation"

Drygt trettio kommunikatörer från kommuner, Region Västmanland, länsstyrelse, räddningstjänst och kommunala bolag deltog vid träffen. Temat för träffen var "Blåljus och kriskommunikation" och SOS Alarm, Region Västmanland och Mälardalens Brand- och Räddningsförbund berättade om hur de arbetar med kriskommunikation. Västerås stad informerade om hur de arbetar med kommunikatör på plats. I utvärderingen efter träffen lyftes särskilt vikten av att träffas och lära känna varandra, att få en inblick i hur andra organisationer arbetar, att föreläsningarna gav ny kunskap och nytta med kriskommunikationsnätverket överlag.

AG Samband

Gruppen påbörjade under 2018 ett arbete kopplat till att göra rutiner för hur samband ska ske om telefonin inte fungerar.

AG CBRN-E

Under året har gruppen varit delaktig i revideringen av Länsstyrelsens beredskapsplan för den kärntekniska anläggningen Westinghouse. Effekten av gruppens arbete är att det nu finns ett uppdaterat planverk kring anläggningen.

Nätverk

Det har under 2018 funnits fem nätverk kopplade till U-Sam:

- Älvsamordningsgrupp
- Beredskapssamordnarnätverk
- Räddningstjänstforum
- Kriskommunikation
- Krisstöd

Syftet med nätverken är erfarenhetsutbyte, kunskapshöjande åtgärder, utökade kontaktnät och ökad personkännedom.

Älvsamordningsgruppen

Älvsamordningsgruppen består av länets vattenkraftsreglerare, räddningstjänsten, kommunerna, Länsstyrelsen, Strömsholms kanal samt SMHI. Vårmötet fokuserade på de låga vattenflödena. Gruppen beslutade att Länsstyrelsen skulle ta in en lägesrapport för flödena under sommaren, motsvarande den som görs under vårflodsrapporteringen. Vid ordinarie omvärldsbevakningsmöten med U-Sam redogjorde sedan Länsstyrelsen för vattennivåerna.

Ett par veckor efter ordinarie vårmöte kom en situation med risk för höga flöden i Västmanland. Därför sammanträdde älvsamordningsgruppen dagligen under de mest kritiska dygnen. Resultatet av denna samordning blev att alla deltagande organisationer fick en samlad lägesbild och kunde vidta åtgärder, om flödena hade förvärrats. Flödena var höga (klass 1 och delar av Kolbäckså en klass 2-varning) under ett par dygn, men tack vare höga temperaturer och ingen nederbörd så avtog flödena också snabbt och konsekvenserna blev små. Länsstyrelsen gjorde i samband med flödena en sammanställning över historiska flöden i länet och konsekvenserna av dem. Ett internt arbete initierades med att ta fram underlag för att se vilka områden som är samhällsviktiga och kan behöva skyddas när nästa situation med höga flöden uppstår igen.

Beredskapssamordnarnätverket

Beredskapssamordnarnätverket består av kommunernas och Region Västmanlands beredskapssamordnare. Vid årets möte var fokus på erfarenhetsutbyte kring kontinuitetsplanering som har bedrivits systematiskt i fyra kommuner, övning kring att göra en samlad lägesbild genomfördes samt att kommunerna fick diskutera behov och målbild för de kommande fyra åren (2019–2022). Resultatet av träffen är att nyckelkompetenser inom krisberedskap i länet fortsätter att bygga nätverk mellan kommunerna och utnyttjar erfarenheter och kompetenser.

Räddningstjänstforum

Räddningstjänstforum har ersatts av gemensamma kvartalsträffar mellan Länsstyrelsen och länets räddningschefer. Ett flertal möten, utöver operativ samverkan vid samhällsstörningar såsom skogsbränder, har genomförts där Länsstyrelsen är en naturlig och aktiv part, se rubrik ”Arbetet med skydd mot olyckor”.

Kriskommunikationsnätverket

I nätverket för kriskommunikation ingår länets kommuner, Polismyndigheten, Region Västmanland, Försvarsmakten, Kollektivtrafikmyndigheten, Mälarenergi AB, Bostads AB Mimer, och räddningstjänst. Under 2018 har nätverket utökats med deltagare från Vafab Miljö AB, SOS Alarm och Mälardalens högskola.

Kriskommunikationsnätverket har under året haft en övning och en nätverksträff. Deltagarna i nätverket har också erbjudits möjlighet att gå en utbildning i stabs- och ledningsmetodik.

Effekten av arbetet i nätverket under året är ökad kännedom om rutiner och riktlinjer, ökad kunskap om andra aktörer i nätverket, ökad förmåga att använda WIS, att fler är utbildade i samma stabs- och ledningsmetodik, ökad personkännedom, övad och därmed ökad förmåga att hantera samordnad kriskommunikation vid samhällsstörningar. Utvärderingarna efter både övningen och nätverksträffen på tema "Blåljus och kriskommunikation" visar att deltagarna upplever att träffarna ger god effekt.

En annan effekt av Länsstyrelsens arbete med nätverket är intresse från andra länsstyrelser och kommuner som har velat ta del av Västmanlands arbetssätt.

Krisstödsnätverket

Krisstödsnätverket har träffats en gång under 2018. Syftet med träffen var att identifiera gruppens behov, var gruppen står idag samt identifiera förslag på åtgärder för att stärka nätverket. De förslag som identifierades var att skapa en formell arbetsgrupp inom U-Sam med en kortsiktig tyngdpunkt att revidera befintlig handbok "Krisstöd Västmanland" samt att utbilda krisstödsgrupperna. Ytterligare ett förslag var att Länsstyrelsen skulle ta över samordningsansvaret och att leda gruppen, men där Region Västmanland med sin sakkunskap fortsatt kommer att vara en viktig del i arbetet. Dessa önskemål lyftes till U-Sam:s styrgrupp som fattat beslut kring nätverkets arbete utifrån deras förslag.

Krisberedskapsveckan 2018

Den nationella kampanjen Krisberedskapsveckan genomfördes vecka 22. Även 2018 var temat för krisberedskapsveckan "Vad skulle du göra om din vardag vändes upp och ner" och aktiviteterna som genomfördes var formade utifrån denna frågeställning. Under vecka 22 skickade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ut broschyren "Om krisen eller kriget kommer", vilket blev en del i kampanjen och gjorde det än viktigare att nå ut till allmänheten.

På Länsstyrelsen drevs kampanjen i två spår, dels internt till Länsstyrelsens egen personal, dels externt till media och allmänhet. Genomslaget i media var mycket bra. Funktionsledaren för samhällsskydd och beredskap intervjuades av P4 Västmanland, SVT Västmanland, Västmanlands Taltidning och Västmanlands nyheter inför veckan. Dessutom gjordes inslag i media från några av länets kommuner.

Länsstyrelsen genomförde bland annat följande aktiviteter:

- Föreläsning för medarbetarna om Länsstyrelsens roll och ansvar vid höjd beredskap.
- Föreläsning för medarbetarna om frivilliga försvarsorganisationer.
- Informationskampanj i Länsstyrelsens cafeteria och reception med frågesport, utställning av krislåda m.m.
- Föreläsning om informationspåverkan.
- Informationskampanj på Erikslunds och Hälla shoppingcenter i samarbete med Västerås stad, Mälarenergi och frivilliga försvarsorganisationer.

Flera medarbetare från Länsstyrelsen deltog på aktiviteter som ordnades ute i länets kommuner under veckan. Bedömd effekt av krisberedskapsveckan var en ökad kunskap i

länet hos såväl aktörer som medborgare. Även internt lyckades Länsstyrelsen nå ut med budskapet genom flera olika insatser.

Arbetet med skydd mot olyckor:

Sommarens samhällsstörningar har till stor del involverat kommunal räddningstjänst. Omfattande insatser har genomförts av samtliga räddningstjänster. Insatserna har varit inom såväl som utanför länet. De omfattande skogsbränderna i Sala kommun i juni verifierade att förmågan till räddningstjänst och samordning med övriga i länet har utvecklats avsevärt sedan 2014 och fungerar mycket väl. Räddningstjänsterna, men också länets samlade krisberedskapsförmåga, medför att det finns en större kapacitet till långsiktig uthållighet i den egna organisationen, möjlighet till förstärkning och vilja till samarbete. Utöver detta har omfattande räddningsinsatser där länsstyrelsen inte varit involverat genomförts under 2018. Samtliga räddningstjänster i Västmanlands län har byggt upp en ledningssamverkan, med angränsande räddningstjänster, för att öka robustheten och utveckla larm och ledning vid större mer komplicerade händelser.

Länsstyrelsens egen tillsynsverksamhet som ska utföras inom ramen för Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, kunde inte fullföljas fullt ut. En tillsyn var planerad under juni, men på grund av bränderna vecka 23 fick den skjutas upp och nytt datum kunde inte hittas under 2018. Den främsta orsaken till detta var att det var valår, vilket gjorde det svårt att engagera ansvariga politiker. Dock har Länsstyrelsen Västmanland deltagit vid de tillsyner som genomförts av annan länsstyrelse för de räddningstjänster som har länsöverskridande samarbeten (i Uppsala, Södermanlands samt Dalarnas län). Länsstyrelsen i Västmanland stödjer och samverkar med Länsstyrelsen i Stockholms län i deras tillsynsverksamhet över kommunerna.

Länsstyrelsen har under året fokuserat på att ha en kontinuerlig dialog med räddningstjänsterna, t.ex. genom att Länsstyrelsen deltar i de räddningschefsmöten som genomförs fyra gånger per år. Utvärdering, samplanering och dialog säkerställs genom detta forum. Under sommaren hade Länsstyrelsen täta kontakter med räddningstjänsterna där de ombads rapportera eventuella avvikelser kring beredskap utifrån brandrisken. Länsstyrelsen tog i samråd med samtliga räddningstjänster beslut om länsövergripande eldningsförbud vid två tillfällen.

Länsstyrelsens bedömning är att kommunerna i stort lever upp till nationella mål, verksamhetsmål och skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor. Bedömningen grundar sig på de täta kontakterna med räddningstjänsterna under hela året.

Hanterade samhällsstörningar

Skogsbränderna i Västmanland

Länsstyrelsen bedrev redan under maj månad ett förberedande och förebyggande arbete inför en kommande torrsommar. Att tidigt gå ut med föreskrift om eldningsförbud och att i förebyggande syfte förstärka sin ledningsförmåga bedöms ha varit framgångsfaktorer inför och under de skogsbränder som uppstod i Västmanland i juni 2018.

Skogsbrandflyget hade redan under vecka 22 börjat flyga tre flygningar per dag med sammanlagd flygtid på cirka 7,5 timme mellan kl. 10.00-20.00. Eldningsförbud för hela länet beslutades den 1 juni och genom det förstärktes budskapet ytterligare om olämpligheten att elda.

Utöver ovanstående genomfördes följande åtgärder.

1. Räddningstjänsterna ökade beredskapen/ändrade i larmplanerna för att öka förmågan/resurserna initialt vid skogs-/markbränder.
2. Ett länsövergripande eldningsförbud togs 25 maj. Eventuellt avsteg från eldningsförbudet beslutades av respektive räddningstjänst.
3. LRF hade kontaktats för att öka beredskapen genom kartläggning av lantbrukares förmåga till vattentransport för brandbekämpning.
4. Förhöjd beredskap för medarbetare med särskild kompetens kring brandbeteende och räddningstjänst för att kunna stödja tjänsteman i beredskap med räddningstjänst- och skogsbrandsfrågor
5. Uppföljning och kontakt med räddningstjänst varje dygn, även helg för att få en aktuell lägesbild.
6. Länsstyrelsen tog kontakt med flera större skogsbolag, hemställde om underlag till hur bolagen säkerställde att bestämmelserna följs för att undvika bränder, särskilt vad avser underleverantörer.
7. Förberedde formalia för att kunna överta räddningstjänst.
8. Informationsinsats för att påtala den höga brandrisken.

Länsstyrelsen hade stab igång dygnet runt, mellan den 4-9 juni. Den 10 juni hade Länsstyrelsen personalberedskap hemifrån med syfte att snabbt kunna sätta igång med hantering om så hade krävts. Organisationen avvecklades på morgonen den 11 juni.

Under de mest intensiva dagarna genomfördes ISF⁶-möten i U-Sam fyra gånger per dag. Länsstyrelsen upprättade lägesbilder var tredje timme och lade ut i WIS varje timme mellan klockan 8–17, men även under kvällstid. Två fysiska analys- och omfallsplaneringsmöten genomfördes.

Förutom detta producerades kartor, resursförteckningar, plan för återvändande (evakuerade) m.m. som Länsstyrelsen servade främst Sala kommun och räddningstjänsten med. Surahammars kommun gjorde också evakueringsplaner, eftersom det brann nära kommungränsen och de begärde stöd kring bussar för eventuell evakuering.

Region Västmanland planerade för att kunna ta emot evakuerade som behövde vård och ställde vårdplatser till förfogande. Dessa behövde inte användas.

I WIS⁷ samlades allt underlag som lades ut på samverkansytan ”*Skogsbrand, Rörbo, Broddbo och Helgon- och Björnmossen - Sala kommun*”

Länsstyrelsen var under tisdagen den 5 juni i kontakt med MSB och tryckte på behovet av uthållighet för de kritiska resurserna som helikoptrar, räddningspersonal, flygplan och så vidare. Myndigheten insåg att detta kommer att ta tid, men också att det med stor sannolikhet kommer uppstå bränder runt om i landet, vilket kan leda till hårda prioriteringar. Länsstyrelsen upplever att MSB har svarat upp på de behov som uttryckts. MSB:s generaldirektör och landshövdingen hade dialog flera gånger under veckan och EU:s

⁶ ISF står för Inriktnings- och samordningsfunktion.

⁷ Fotnot: WIS= MSB:s plattform som används för informationsledning vid samhällsstörningar. WIS = Web-baserat Informations-System

brandbekämpningsplan sattes i insatsberedskap efter en gemensam ”alert” från Storstockholms Ledningscentral (SSRC) och Länsstyrelsen under tisdagen den 5 juni.

Erfarenheterna från 2014 kom väl till pass under hanteringen av dessa bränder, både erfarenheter från det akuta skedet då, men också de erfarenheter som efterorganisationen hade togs tillvara. Länsstyrelsen i Västmanland och länet, har tagit lärdom av bränderna 2014 och utvecklat både lednings- och kommunikationsförmåga avsevärt sedan dess.

En viktig resurs i arbetet blev den kompetens som finns kring bränders uppkomst och spridning i skog och mark samt räddningstjänstkompetens som finns hos Länsstyrelsens medarbetare. Den dialog som ledde till samsyn kring eldningsförbud etc. som skedde innan bränderna utbröt var till nytta under hanteringen. Närheten och lokalkännedom om länet var till stor nytta. Länsstyrelsen har som myndighet ett brett uppdrag, bred kompetens och erfarenhetsbank som få andra myndigheter har, vilket är en styrka och framgångsfaktor. Detta betonas även i Länsstyrelsens remissyttrande kring betänkandet ”En effektivare kommunal räddningstjänst”, SOU 2018:54.

Likaså var det en framgångsfaktor att Länsstyrelsen inte tog över räddningstjänsten utan istället fokuserade på att samordna länets resurser till stöd för den drabbade kommunen Sala. Stödet omfattade även resurser för eftersläckning, planering för omhändertagande av drabbade, GIS-underlag och omfallsplanering.

Den 11 juni genomfördes ett kortare utvärderingsmöte av insatserna under skogsbränderna med U-Sam:s styrgrupp i Köping. Slutsatser, vad som fungerade bra och förslag till förbättringsåtgärder finns dokumenterat i en utvärderingsrapport.

Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna och förslag till åtgärder som framkom och som även återfinns i nämnda utvärderingsrapport.

- Aktörerna i U-Sam har genom insatsen stärkt sin förmåga till krishantering.
- Proaktivitet och stöd varit särskilt utmärkande. Åtgärder före branden, tidiga och kraftfulla insatser, struktur och stöd har varit kännetecknande för insatsen.
- Effekten av att ha med Sveriges Radio P4 Västmanland i U-Sam är tydlig. Fler aktörer behöver nyttja U-Sam:s samlade kommunikationsförmåga. Rapporteringen i media har varit omfattande, både lokalt och nationellt, och uppfattas av myndigheterna positivt och korrekt.
- Flera externa parter, exempelvis LRF och Trafikverket, integrerades tidigt i U-Sam. Dessa aktörers resurser, insatser och effekt har varit betydande. Det fanns andra aktörer som inte kom med, vilket kunde ha skapat svårigheter, ständig aktörsanalys kan inte nog understrykas.
- Veckomötena med U-Sam som infördes våren 2016 har ökat personkännedom och förståelsen för varandra.
- Telefonmötena i U-Sam under händelseveckan var strukturerade och med bra mötesledning. Aktörernas uppfattning var att det var tillräckligt många U-Sam-möten.
- GIS användes i ett tidigt skede och användes effektivt. Det var till ömsesidig nytta både för polis, kommunen och räddningstjänsten.
- WIS användes på ett bra sätt.

- Frivilligresurser deltog aktivt och åstadkom goda resultat, men dess fulla potential kom ej till sin rätt. U-Sams aktörer behöver därför enskilt och tillsammans utveckla förmågan att nyttja frivilliga och engagerade medborgare ytterligare.
- Samverkan kännetecknades av nytänk och samarbete. Nya metoder och tekniker anammades, t.ex. drönare, användandet av allmänhetens intressen (hundägare, orienterare, cyklister o.s.v.) för att upptäcka och förhindra bränder med mera.
- LRF:s förmåga att kunna ta helhetsansvar för djurevakuering uppskattades av U-Sams aktörer och är ett exempel på hur andra aktörer kan bidra med avgörande förmågor. Att LRF involverades i U-Sam innan den första branden hade stor betydelse för den smidighet som uppnåddes. Erfarenheter från 2014 togs till vara, vilket gjorde att bl.a. samarbetet med polisen har fungerat väl.
- Positiv anda med tydligt framåtriktat stöd.
- Det fanns en tydlighet, proaktivitet både i planering och i agerandet. Utökad brandflyg, helikoptrar och Försvarsmakten användes direkt. Det används stora resurser från början och det var en tidig hantering av händelsen från flera aktörer.
- Räddningstjänsten i länet är numera organiserad så att det finns möjlighet till bättre ledningsförmåga för alla kommuner genom de samarbeten som även sträcker sig utanför länet. Det är en avsevärd attitydförändring mellan räddningstjänsterna sedan 2014, vilket visades genom proaktivt stöd över förbundsgränser och god kommunikation.
- Storstockholms Räddningscentral (SSRC) har en utvecklad ledningsorganisation. Detta skapade uthållighet i insatsen.
- Respektive räddningstjänsts status och förmåga kontrollerades vid varje U-Sam möte vilket gav även U-Sams aktörer utanför räddningstjänsten god förståelse.
- SOS.nu utgjorde en bra funktion som bidrog till precision och tidig information

Vad behöver utvecklas ur ett U-Sam-perspektiv?

- Evakueringsplaneringen behöver utvecklas ytterligare. Gemensam evakueringsplanering påbörjades inklusive spel av evakuering under Länsstyrelsens ledning med några aktörer. Existerande planer från 2014 kan ses över och revideras.
- Det krävs en informationsinsats och personsamverkan när nya aktörer ansluter till U-Sam för att säkerställa rätt förväntan och förståelse för möjligheter och begränsningar både för U-Sam och den nya aktören. Funktionsbrevlådor och telefonnummer behöver ses över ytterligare och vara väl kända innan krisen.
- Brandspridningsprognos togs fram både hos räddningstjänst och Länsstyrelsen men verktyg som finns vid MSB användes inte. Kunskap om verktyget behöver öka och förmågan införas i länet.
- Rollfördelning mellan politiker och tjänstemän behöver klargöras och övas.
- Larmkedjan för inlarmning till ISF/U-Sam samverkansmöten behöver säkerställas.
- Ta fram mål med samtliga fysiska möten som genomförs. Var det ISF-stöd eller samverkansstab eller annat forum? Olika förväntningar skapades vilket försvårade något av mötena. Viktigt att den som bjuder in till möte är tydlig med vad som ska uppnås.

Hanteringen av dessa bränder kom sedan i skymundan av de betydligt större bränderna i Dalarna, Gävleborg och Jämtland i juli. Personal från Länsstyrelsen i Västmanland samt från kommunerna i länet deltog i arbetet med att bekämpa de stora skogsbränderna i Dalarna och Gävleborg, både med operativ personal i släckningsarbetet, men också med stabspersonal i räddningsstaben i Särna och i Länsstyrelsen Gävleborgs stab i Färila. En viktig resurs i arbetet blev återigen den kompetens som finns om bränders uppkomst och spridning i skog och mark som Länsstyrelsen innehar.

Länsstyrelsen har även delat med sig av sina erfarenheter kring efterarbetet 2014 i det akuta skedet. Många Länsstyrelser har hört av sig till Länsstyrelsen Västmanland efteråt och visat sin uppskattning och anser att de har haft stor nytta av den information som gavs.

Länsstyrelsen har även fungerat som stöd i det uppdrag som regeringen gett till Länsstyrelsen i Jämtland kring samordning av eftersläckningsarbetet (N2018/04261/SK). Efterfrågan på länets kompetens inom hantering av skogsbränder är ett kvitto på att de erfarenheter länet samlat på sig sedan 2014 och 2018 har varit värdefulla att ta del av.

Samordning av sommarens torka

Länsstyrelsen identifierade tidigt att sommarvärmen sannolikt kommer att skapa flera olika och överlappande samhällsstörningar bl.a. värmepåverkan på äldre och sjuka, torka som påverkar lantbruk, vattenbrist, fler drunkningstillbud samt skogsbränder. Länsstyrelsen genomförde en mängd åtgärder för analys, planering och samordning inför och under dessa samhällsstörningar under sommaren 2018. Det omfattar åtgärder inom länsstyrelsen, inom länet, men också nationellt med samverkan med andra myndigheter och aktörer.

Länsstyrelsen genomförde därför ett antal ISF inom U-Sam under sommaren för att uppmäna, följa upp och samordna proaktiva åtgärder i länet för att förhindra samhällsstörningar och minimera risk. Åtgärderna beskrivs övergripande nedan.

Ökad risk för drunkning

Länsstyrelsen identifierade att risken för drunkning ökade i och med den ökande mängden människor som badade, risk för att människor med begränsad simförmåga utsätter sig för ökade risker, men även risk att tillfartsvägar för räddningstjänst och ambulans osv. blockeras vid parkeringsplatser vid badplatser. Länsstyrelsen uppmanade därför kommuner och räddningstjänst att kontrollera tillfartsvägar. Länsstyrelsen uppmanade kommuner, media, livräddningssällskapet och andra aktörer att sprida information om hur risker kan minimeras. Metoder för detta spreds via de ISF-möten som genomfördes.

Vattenbrist

Länsstyrelsen samverkade med kommunerna avseende vattennivåer och bevattningsförbud. Uppmaningar om återhållsamhet och information om gällande föreskrifter genomfördes. Analys av konsekvenserna av de låga vattennivåer och lågt grundvatten genomfördes löpande.

Värmepåverkan på äldre och sjuka

Länsstyrelsen samverkade med främst kommunerna och Region Västmanland avseende förmågan till att sänka temperaturen för sjuka, äldre och andra känsliga personer såsom barn och kroniskt sjuka. Tidigare under 2018 hade en stor del av länet genomfört övningen Värmebölja varvid metoder och erfarenheter spreds mellan länets aktörer vid ISF och på andra sätt såsom ökad tillsyn o.s.v. Samordning och identifiering av vårdplatsmöjligheter för att möjliggöra flytt av vårdbehövande mellan kommuner och Region Västmanland

genomfördes inom U-Sam, där både Region Västmanland och Länsstyrelsen var drivande. Länsstyrelsen uppmanade och följde upp vilken förmåga till kylning och reservkraft som kommuner och Region Västmanland hade samt åtgärder att ta till vid längre elavbrott. Länsstyrelsen samordnade budskap tillsammans med Region Västmanland och kommunerna om att allmänheten bör se till anhöriga som är äldre, sjuka eller på annat sätt är i riskzonen. Kommunikationsinsatser genomfördes.

Torkans påverkan på lantbruk

Länsstyrelsen analyserade och omprioriterade för att kunna stödja länets lantbrukare så långt som möjligt med anledning av torkans påverkan på lantbruket. Beslut om dispens för skörd på skyddszon och dispens för skörd på trädor genomfördes så snabbt det var möjligt. Verksamheten prioriterade utbetalning av medel och genomförde skyndsam handläggning i enlighet med de gemensamma länsstyrelseövergripande prioriteringarna.

Länsstyrelsen samordnade och stimulerade åtgärder under sommaren för att erbjuda kommunal och statlig mark för bete.

Sommarens värme och torka ledde till foder- och ströbrist för länets lantbrukare. Med anledning av detta beslutade Länsstyrelsen att inte göra några villkorsavdrag för de skötselfel som orsakats av det torra vädret för miljöersättningar, kompensationsstöd och ekologisk produktion. Vid djurskyddskontroller har beaktande gjorts i bedömningar utifrån torkans konsekvenser.

Regionala möten i länet anordnades av Lantmännens riksförbund (LRF) och Länsstyrelsen. Länsstyrelsen hade kontinuerlig kontakt med LRF och Statens Jordbruksverk för att vara informerade om aktuellt läge med anledning av torkan.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Övrig verksamhet

Övrig förvaltning

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till

Under året har uppgiften avseende kameraövervakning överlämnats till dataskyddsinspektionen.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 20*-21* exkl. 201*) ¹	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	1,2	1,5	1,7
Årsarbetskrafter kvinnor	1,8	0,7	0,8
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 625	7 719	5 926
Antal ärenden, inkomna och upprättade	532	557	512
Antal beslutade ärenden	514	574	523
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	4
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	357	298	-267

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21). Detta gör att uppgifterna för åren 2016–2017 inte stämmer överens med vad som redovisades under Övrig förvaltning i årsredovisningarna för åren 2016–2017.

Kommentarer till tabellen

Ökningen i antalet årsarbetskrafter och kostnad förklaras till största delen av att arbetet kopplat till viltfrågor och viltförvaltningsdelegation varit intensivt under året.

Samlad bedömning av resultat

Arbetet med övrig förvaltning omfattar flera olika uppgifter och dessa har genomförts enligt plan med gott resultat.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Trafikföreskrifter

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Trafikärendena hanteras löpande med goda handläggningstider. Under vår- och sommar hanteras en stor mängd ärenden avseende tävling på väg.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 25*)	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,3	0,0	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,8	1,0	1,0
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 284	1 121	1 078
Antal ärenden, inkomna och upprättade	113	101	110
Antal beslutade ärenden	105	101	107
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	0,0	0,0

Kommentarer till tabellen

Inga väsentliga avvikelser.

Samlad bedömning av resultat

Handläggningstiden har varit god och det finns inga stora ärendebalanser. Länsstyrelsen har hanterat en del ärenden kopplat till tävling på väg mycket skyndsamt och med hög service.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Nationella minoriteter

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Arbete inom myndigheten

Arbetet med nationella minoriteter systematiserades och strukturerades alltmer under 2018. Detta politikområde har inte fått godkänt de senaste åren, vilket medfört att länsledningen alltmer prioriterat arbetet. Ett av de väsentliga förbättringsområdena är ett ökat fokus på att integrera frågorna i såväl den egna som samarbetspartners ordinarie styrsystem.

Under perioden har Länsstyrelsen svarat på två remisser *Nästa steg? Del 2 – förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:88)* och *Nationella minoritetsspråk i skolan (SOU 2017:91)*. I remissarbetet har landshövding, länsråd, avdelningschef för samhällsutveckling samt funktionsledare för social hållbarhet deltagit. Det har ökat ledningsgruppens generella kunskaper kring minoritetspolitiken, men även fördjupat kunskaperna om myndighetens åtaganden kring lagen.

Länsstyrelsen har uppdaterat sin interna handlingsplan genom att göra en ny inventering av de minoritetsspråk som talas av de anställda. Information ska ges muntligt att sverigefinnar har rätt att kunna använda sitt minoritetsspråk i kontakterna med Länsstyrelsen samt att få sitt ärende översatt till finska.

Regional samverkan för nationella minoriteter

I Länsstyrelsens externa uppdrag har ett samarbete mellan Länsstyrelsen, Region Västmanland och de sex finska förvaltningsområdena (Västerås, Skinnskattebergs, Köpings, Hallstahammars, Surahammars och Fagersta kommuner) intensifierats. Länsstyrelsen har under året fortsatt att hålla samman nätverket. Genom samverkan och samhandling i länet sker ett lärande och erfarenhetsutbyte. Tillsammans stöttar organisationerna varandra och ordnar samarrangemang. Här följer ett axplock av aktiviteter:

- **Minnesveckan för förintelsens minnesoffer samt Raul Wallenbergdagen**
Länsstyrelsen samordnar ett nätverk i länet som varje år arrangerar två evenemang kopplade till minoritetspolitiken. Det ena är "Minnesveckan för förintelsens offer" och det andra handlar om att uppmärksamma Raoul Wallenbergdagen. Både judiska och romska föreningar är aktiva i arbetet. Detta är en arena för delaktighet och information samt en arena för att upplysa om minoriteters utsatthet och diskriminering. Länsstyrelsen arrangerade en föreläsning om att förebygga just främlingsfientlighet och rasism under minnesveckan. Landshövdingen deltog som invigningstalare av minnesveckan inför en stor publik.

Den 23 augusti i samband med Raoul Wallenbergdagen anordnade Länsstyrelsen ett dialogseminarium för skolchefer, skolpolitiker, rektorer och civilsamhällesorganisationer. Syftet med dagen var att systematisera skolornas arbete i värdegrundsfrågor och öka graden av civilkurage i samhället i stort men i skolorna i synnerhet. Raoul Wallenberg Academy deltog och spred forskningsbaserade metoder i hur främlingsfientlighet kan stoppas i sin linda. Minoritetsgrupper fick möjlighet till inflytande och invånardialog.

- **Sverigefinnarna och deras rättigheter**

I samverkan med Region Västmanland och de finska förvaltningskommunerna gjorde länet en uppmärksam kampanj,

”Två språk - ett land” <https://www.youtube.com/watch?v=qoev6-p191g>, för att sprida information om Sverigefinnarna och deras rättigheter. Denna kampanj spreds på TV-skärmar i alla bussar i hela länstrafiken, via sociala medier, på annonstavlor och i traditionell media. Den sågs uppskattningsvis av 80 000 - 100 000 människor eller en tredjedel av länets befolkning.

På Sverigefinnarnas dag den 24 februari samarrangerade Länsstyrelsen firandet med Sverigefinländarnas delegation. Landshövdingen höll tal tillsammans med ordförande Raija Metso Korpela. Föreläsning om Sverigefinnarnas situation gavs av forskaren Kai Latvalehto.

- **Minoritetspolitiken**

Den 2 maj anordnade Länsstyrelsen en länsträff för att uppmärksamma minoritetspolitiken. Landshövdingen bjöd in ansvariga chefer och politiker från hela länet i syfte att öka kunskaperna om Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Länsstyrelsen är bekymrad över att minoritetsfrågorna (likt jämställdhetsfrågorna) tenderar att bli sidoordnade. Minoritetssamordnarna i kommunerna får sällan tillgång till de arenor där besluten tas. Under denna dag föreläste Katarina Popovic från Länsstyrelsen i Stockholm om lagar och rättigheter. René Leon Rosales, forskningsledare på Botkyrka mångkulturcentrum föreläste om ett interkulturellt ledarskap och vikten av invånardialoger. Vidare presenterades ett antal lärande exempel från länet där romer, sverigefinnar och judar berättade om hur de förbättrat kommunala och regionala verksamheter genom samverkan och dialog.

Volymer och kostnader (Avser verksamhet 81*) ¹	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,04	0,01	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor	0,00	0,00	0,01
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	74	20	14
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3	3	1
Antal beslutade ärenden	4	2	1
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0,0	0,0	0,0

¹⁾ I årsredovisningarna för åren 2016–2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÄS 81*), varför uppgifterna för åren 2016–2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningarna för åren 2016–2017.

Kommentarer till tabellen

Inom sakområdet nationella minoriteter har Länsstyrelsen utökat årsarbetskrafterna från 0,01 till 0,04. Sakområdet har prioriterats av Länsstyrelsen som har förtydligat sitt samordningsansvar med följd att verksamhetskostnaderna har ökat från 20 000 kronor till 74 000 kronor.

Under året har det inkommit tre ärenden. Ett ärende som inkom 2017 löpte över årsskiftet. Fyra ärenden har beslutats. Ärendena utgörs av pågående statliga offentliga utredningar som handlar om att stärka minoritetspolitiken.

Samlad bedömning av resultat

Länsstyrelsens samlade bedömning är att myndigheten har genomfört ett utmärkt arbete. I jämförelse med tidigare år har en avsevärd förbättring skett, inte minst genom ökad samverkan och ett ökat fokus på rättighetsinnehavarnas perspektiv. Länsstyrelsen har uppmärksammat minoritetsgruppers utsatthet och agerat.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Mänskliga rättigheter

Övergripande kommentar av resultat, volymer och kostnader i förhållande till uppgiften

Arbete inom myndigheten

Länsstyrelsen har använt de medel som beviljats för arbetet med mänskliga rättigheter till att genomföra en rad interna aktiviteter för att beakta mänskliga rättigheter i den egna verksamheten. Länsstyrelsen valde att rikta de mesta av resurserna på de arbetslag som har allra starkast kopplingar till mänskliga rättigheter. Dessa har varit djurskydd, integration, jämställdhet och folkhälsa. Länsstyrelsen har köpt in konsulttjänster från Mälardalens högskola som hjälpt till att spegla verksamheterna.

När det gäller principen om åtgärdsansvar har Länsstyrelsen fördjupat den nationella metoden genom att problematisera personalens förhållningssätt, hur de reproducerar normer samt ge vägledning i hur de agerar när olika rättigheter kolliderar med varandra. Länsstyrelsen har undersökt autentiska dilemman där personalen upplever svårigheter med mänskliga rättigheter, utvecklat speglingsmetoder för att upptäcka eget normskapande och undersökt om anställda utnyttjar sin potential och sitt handlingsutrymme.

Länsstyrelsens personal har fått vägledning och stöd i svåra dilemmasituationer som handlat om:

- När djurrättigheter krockar med äldres rätt till ”högsta möjliga fysiska och psykiska hälsa”. Ett vanligt scenario är att äldre ensamma personer inte orkar gå ut med sin hund. Om djurskyddshandläggaren tar bort hunden kommer den åldersrika personen att tappa livsgnist och mista sin enda livskamrat. Länsstyrelsen har startat en process där handläggarna undersöker sitt handlingsutrymme och samtidigt löser andra samhällsproblem.
- Tidiga insatser till asylsökande, s.k. TIA-medlen. Eftersom nyanlända kvinnor står allra längst bort från arbete och utbildning bör å ena sidan pengarna riktas till kvinnor, men om det är patriarkala strukturer som upprätthålls av män som är det bakomliggande problemet så borde männen vara primär målgrupp för insatserna.
- Hedersproblematik – om krocken mellan barnrättigheter, religionsrättigheter, kvinnorrättigheter och kulturella rättigheter. Vems rätt är starkast i olika situationer?
- Föräldrastöd – om rätten att fostra sina barn kontra barnets rättigheter.

Regional samverkan för mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen arrangerade ett seminarium under Västerås Pride-festival för länets kanske mest utsatta invånare, nyanlända HBTQ-personer (s.k. Newcomers). Efter att Sveriges enda HBTQ-certifierade asylboende lades ner har länet fortsatt att ta ansvar för den utsatta gruppen. Två små kommuner i länet har konstant cirka 100 - 120 Newcomers. Länsstyrelsen har arrangerat flera invånardialoger med gruppen och då framkom många hinder; hot, hat, diskriminering, passivisering, dåliga bostäder, inga jobb, inga betaltjänster med mera. Landshövdingen bjöd därför in alla berörda aktörer (kommuner, Migrationsverket, kommunpolis, länsidrotten, Arbetsförmedlingen) för att i dialog förbättra villkoren för gruppen. Det resulterade i flera konkreta aktiviteter såsom ökad polisnärvaro, trygghetsvandringar i kommunen och erbjudande om idrottsaktiviteter.

Länsstyrelsen var en av flera aktörer som arrangerade en länskonferens som kallas Inkludera Mera. Denna flyttades under 2018 till Aros Congress Center i Västerås vilket gjorde att konferensen kunde ta emot över 500 deltagare. Landshövdingen inledde konferensen och Länsstyrelsen anlidade Milad Mohammadi som talare.

I samband med Raoul Wallenbergdagen anordnade Länsstyrelsen i samverkan med Raoul Wallenberg Academy ett event på slottet. Målgrupp var skolchefer och skolpolitiker och syftet var att integrera ett tydligare MR-perspektiv i skolans ordinarie värdegrundsarbete. Barn och ungdomar höll egna presentationer där de visat prov på civillkurage. Bland annat ett nätverk av elever som själva utmanar hedersnormer.

Volym och kostnader (Avser verksamhet 82*) ¹	2018	2017	2016
Årsarbetskrafter män	0,2	0,04	0,0
Årsarbetskrafter kvinnor	0,66	0,48	0,45
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 324	788	529
Antal ärenden, inkomna och upprättade	9	2	1
Antal beslutade ärenden	5	0	1
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 722	2 722	2 737

¹⁾ I årsredovisningarna för åren 2016–2017 redovisades volymer och kostnader för nationella minoriteter (VÄS 81*) tillsammans med volymer och kostnader för mänskliga rättigheter (VÄS 82*). I denna tabell redovisas volymer och kostnader för endast nationella minoriteter (VÄS 82*), varför uppgifterna för åren 2016–2017 är omräknade jämfört med vad som uppgavs i årsredovisningarna för åren 2016–2017.

Kommentarer till tabellen

Inom sakområdet mänskliga rättigheter har årsarbetskrafterna ökat från 0,52 till 0,86 vilket är en följd av att Länsstyrelsens ambitionsnivå ökat. Det har medfört en ökning av verksamhetskostnaderna. Länsstyrelsen har även mottagit bidrag från Länsstyrelsen i Jönköpings län till insatser inom mänskliga rättigheter. Under året har Länsstyrelsen haft nio inkomna ärenden, fem är beslutade. Ärendena utgörs av remisser samt information från andra myndigheter.

Samlad bedömning av resultat

Den samlade bedömningen är att Länsstyrelsen intensifierat sitt arbete med mänskliga rättigheter under 2018. Ett särskilt fokus har legat på att få ansvarsbärande myndigheter att efterleva intentionerna i konventionerna för mänskliga rättigheter och ge rättighetsinnehavarna sitt berättigade stöd.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Året i siffror i enlighet med regeringsbeslut S2012/4487/SFÖ

Tabell A – Verksamhetskostnader 2016–2018 Tkr

VÄS-kod	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2018	2017	2016
20-21, exkl. 201 ¹⁾	Övrig förvaltning	7 924	6 489	4 556
201 ¹⁾	Allmänna val	1 600	178	55
25	Trafikföreskrifter m.m.	749	636	626
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 708	5 543	5 242
30	Regional tillväxt	345	457	9 602
34	Infrastrukturplanering	404	362	3 027
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 589	3 615	3 548
41	Stöd till boende	1 340	1 157	244
42	Energi och klimat	6 078	3 297	2 691
43	Kulturmiljö	8 947	8 127	8 005
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8 949	5 162	4 423
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 603	14 902	14 352
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21 932	21 125	19 405
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 803	1 752	1 588
53	Vattenverksamhet	18 649	16 833	12 465
54	Mineral- och torvfyndigheter	8	1	14
55	Miljöfarlig verksamhet	4 280	3 274	4 395
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	103	115	216
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 225	1 951	2 335
58	Restaurering	761	599	979
60	Lantbruk och landsbygd	12 701	14 325	18 334
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns)	0	0	0
62	Fiske	1 841	1 140	1 228
70	Folkhälsa	3 082	2 502	1 378
80	Jämställdhet	5 247	4 072	2 597
81	Nationella minoriteter	47	11	8
82	Mänskliga rättigheter	868	488	334
85	Integration	2 690	2 659	2 118
	Summa produktion	136 472	120 775	123 766
10	Myndighetsövergripande verksamhet	26 993	28 480	19 711
11	Administration och intern service	38 729	34 681	38 634
	Summa verksamhetskostnader exklusive resurssamverkan	202 194	183 936	182 110
99	Resurssamverkan ²⁾	25 909	19 248	5 929
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkning³⁾	228 103	203 184	188 039

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämsställs med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsiffrerad (och tresiffrerad) avseende VÄS 201 Allmänna val).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell B - Verksamhetskostnader 2018

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21, exkl. 201 ¹⁾	Övrig förvaltning	7 924	3,92	1 701	2,61	9 625	4,77
201 ¹⁾	Allmänna val	1 600	0,79	1 093	1,68	2 693	1,34
25	Trafikföreskrifter m.m.	749	0,37	535	0,82	1 284	0,64
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 708	2,82	3 588	5,50	9 296	4,61
30	Regional tillväxt	345	0,17	194	0,30	539	0,27
34	Infrastrukturplanering	404	0,20	260	0,40	664	0,33
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 589	1,77	2 346	3,60	5 935	2,94
41	Stöd till boende	1 340	0,66	954	1,46	2 294	1,14
42	Energi och klimat	6 078	3,01	2 816	4,32	8 894	4,41
43	Kulturmiljö	8 947	4,42	3 694	5,67	12 641	6,27
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8 949	4,43	4 920	7,55	13 870	6,88
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 603	7,22	7 870	12,07	22 473	11,14
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	21 932	10,85	7 104	10,90	29 036	14,40
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 803	0,89	1 269	1,95	3 072	1,52
53	Vattenverksamhet	18 649	9,22	10 239	15,71	28 888	14,33
54	Mineral- och torvfyndigheter	8	0,00	6	0,01	13	0,01
55	Miljöfarlig verksamhet	4 280	2,12	1 497	2,30	5 777	2,86
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	103	0,05	73	0,11	176	0,09
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 225	1,10	1 312	2,01	3 537	1,75
58	Restaurering	761	0,38	418	0,64	1 179	0,58
60	Lantbruk och landsbygd	12 701	6,28	6 721	10,31	19 423	9,63
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)						
62	Fiske	1 841	0,91	621	0,95	2 462	1,22
70	Folkhälsa	3 082	1,52	1 676	2,57	4 757	2,36
80	Jämställdhet	5 247	2,59	2 008	3,08	7 255	3,60
81	Nationella minoriteter	47	0,02	26	0,04	74	0,04
82	Mänskliga rättigheter	868	0,43	456	0,70	1 324	0,66
85	Integration	2 690	1,33	1 791	2,75	4 481	2,22
	Summa produktion	136 472	67,50	65 190	100,00	201 662	100,00
10	Myndighetsövergripande verksamhet	26 993	13,35				
11	Administration och intern service	38 729	19,15				
	Summa verksamhets-kostnader exklusive	202 194	100,00			201 662	100,00

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
	resurssamverkan						
99	Resurssamverkan ²⁾	25 909		532		26 441	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen³⁾	228 103				228 103	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ⁴⁾						
	Nivå 1 (113-115)	23 201	25,55				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	15 528	17,10				
	Nivå 3 (100-109)	26 993	29,73				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	90 796					

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

⁴⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell C – Årsarbetskrafter 2016–2018

VÄS-kod	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2018			2017	2016
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21, exkl. 201 ¹⁾	Övrig förvaltning	3,0	1,8	1,2	2,3	2,5
201 ¹⁾	Allmänna val	1,7	1,3	0,4	0,2	0,1
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,0	0,8	0,3	1,0	1,0
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7,2	6,7	0,4	7,7	7,4
30	Regional tillväxt	0,3	0,3	0,0	0,2	10,5
34	Infrastrukturplanering	0,6	0,5	0,0	0,5	3,6
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,9	2,9	2,0	4,8	4,3
41	Stöd till boende	2,1	0,5	1,5	1,9	0,4
42	Energi och klimat	5,9	3,4	2,5	3,4	2,9
43	Kulturmiljö	7,4	7,1	0,3	7,4	8,2
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	7,0	3,5	3,6	5,1	4,9
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	15,0	8,2	6,8	13,4	12,8
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	15,4	4,8	10,6	15,3	16,9
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2,7	2,6	0,1	2,9	2,6
53	Vattenverksamhet	19,1	10,6	8,5	18,1	13,4
54	Mineral- och torvfyndigheter					
55	Miljöfarlig verksamhet	3,1	1,8	1,3	3,3	3,3
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,2	0,1	0,1	0,2	0,4
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,8	2,7	0,2	3,1	2,6
58	Restaurering	1,1	1,0	0,1	0,9	1,0
60	Lantbruk och landsbygd	14,2	10,8	3,3	13,8	13,6
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)					
62	Fiske	1,2	0,3	0,9	1,3	1,4
70	Folkhälsa	3,4	3,3	0,0	2,7	1,6
80	Jämställdhet	3,6	2,4	1,2	3,1	2,1
81	Nationella minoriteter					
82	Mänskliga rättigheter	0,9	0,7	0,2	0,5	0,5
85	Integration	3,5	1,6	1,9	3,3	2,8
	Summa produktion	127,2	79,6	47,6	116,4	120,8
10	Myndighetsövergripande verksamhet	14,4	10,6	3,8	12,7	12,9
11	Administration och intern service	18,6	15,1	3,5	17,7	16,5
	Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	160,2	105,3	54,9	146,7	150,3
99	Resurssamverkan ²⁾	0,6	0,3	0,3	0,5	0,3
	Totalt antal årsarbetskrafter	160,7	105,5	55,2	147,2	150,6

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20-21).

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffrigt nivå.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2018		2017		2016	
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation	93	579	118	805	65	432
Extern representation	202	1 254	565	3 841	522	3 468

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader	2018	2017	2016
Residens			
Lokalkostnader (tkr) ¹⁾	1 350	1 322	1 358
Lokalyta (m ²)	1 326	1 326	1 162
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 018	997	1 168
Lokaler ²⁾			
Lokalkostnader (tkr)	8 280	8 099	8 002
Lokalyta (m ²)	6 502	6 502	6 807
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 273	1 246	1 176
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	52	55	53
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	40	44	45
Kontorslokaler ³⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	4 832	4 810	5 115
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	30	33	34
Summa lokalkostnader	9 630	9 421	9 360

¹⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103.

²⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÄS 113.

³⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biutor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Redogör även för planerade större lokalförändringar

Inga större lokalförändringar är planerade.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2018

(samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	56	96	118	210	60	8
Övrig förvaltning (20-21)	51	610	43	637	67	1
varav Allmänna val (201)	6	102	19	123	4	0
varav Stiftelser (206)						
varav Kameraövervakning (211) ¹	7	16	0	23	0	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	2	24	0	26	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	21	109	4	105	29	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	56	780	398	1 137	97	0
varav Livsmedelskontroll (281)	2	18	36	53	3	0
varav Djurskydd (282)	46	614	263	860	63	0
varav Smittskydd (283)	4	36	27	55	12	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	4	42	28	72	2	0
Regional tillväxt (30)	2	7	4	9	4	0
Infrastrukturplanering (34)	4	14	2	16	4	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	45	527	7	548	31	5
Stöd till boende (41)	341	525	0	545	321	9
Energi och klimat (42)	17	106	15	119	19	1
Kulturmiljö (43)	90	900	93	974	109	4
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	42	68	61	121	50	2
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	5	3	2	8	2	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	90	229	29	253	95	21
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	61	75	137	195	78	16
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	13	7	6	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	65	460	24	498	51	3
Vattenverksamhet (53)	90	175	94	287	72	1
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	58	109	67	187	47	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	49	280	45	340	34	1

A	B	C	D	E	F	G
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	43	244	41	294	34	1
Övrigt miljö- och hälsoskydd (56)	6	132	1	135	4	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	20	24	17	32	29	1
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	10	12	15	22	15	1
Restaurering (58)	2	14	6	18	4	0
Lantbruk och landsbygd (60) ²	1 822	4 385	38	4 043	2 202	968
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601) ²	1 706	4 152	11	3 759	2 110	967
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)						
Fiske (62)	11	202	6	197	22	0
Folkhälsa (70)	7	28	12	20	27	1
Jämställdhet (80)	3	12	9	21	3	0
Nationella minoriteter (81)	1	3	0	4	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	2	6	3	5	6	0
Integration (85)	9	53	4	40	26	0
Summa	2 963	9 820	1 170	10 509	3 444	1 043
varav Vattenmyndighetens ärenden	13	28	16	38	19	1
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden						

¹⁾ Ärendeslag 211 Ansökan om kameratillstånd har övergått till Datainspektionen fr.o.m. augusti år 2018.

²⁾ Under 2018 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete med jordbrukarstöden och landsbygdsstöden skett i Jordbruksverkets IT-system. Dessa system är ännu inte färdigbyggda, vilket medför att delar av handläggningen ännu ej gått att genomföra och att rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) därmed inte är möjliga att hämta ut i sin helhet. För området jordbrukarstöd omfattar ärendestatistiken direktstöden och ansökan om utbetalning av kompensationsstöd och miljöersättning för betesmarker och slåtterängar. Statistik för ansökan om åtaganden och övriga stödformer ingår ej.

För landsbygdsstöden (602) redovisas för 2018 komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar.

Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från länsstyrelsens eget diarieföringssystem i tabellen summerat med ärenden beträffande jordbrukarstöd (direktstöd, betesstöd och kompensationsstöd) och landsbygdsstöd från Jordbruksverkets IT system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2018

(samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	Varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	1	2	0
Övrig förvaltning (20-21)	6	4	1
varav Allmänna val (201)	1	0	0
varav Stiftelser (206)			
varav Kameraövervakning (211) ⁴⁾	1	1	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)			
Trafikföreskrifter m.m. (25)	4	4	1
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	5	5	0
varav Livsmedelskontroll (281)			
varav Djurskydd (282)	5	5	0
varav Smittskydd (283)			
varav Allmänna veterinära frågor (284)			
Regional tillväxt (30)			
Infrastrukturplanering (34)			
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	23	21	2
Stöd till boende (41)			
Energi och klimat (42)			
Kulturmiljö (43)	3	0	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	1	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)			
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	13	9	0
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	0	1	1
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)			
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	1	1	0
Vattenverksamhet (53)	3	3	0
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	3	3	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)			
Miljöfarlig verksamhet (55)			
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)			
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)			
Förorenade områden, efterbehandling (57)			
varav Tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)			
Restaurering (58)			
Lantbruk och landsbygd (60) ⁵⁾	3	0	0
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601) ⁵⁾	3	0	0
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas,			

A	B	C	D
Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)			
Fiske (62)5			
Folkhälsa (70)			
Jämställdhet (80)			
Nationella minoriteter (81)			
Mänskliga rättigheter (82)			
Integration (85)			
Summa	62	51	5
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden			

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under år 2018.

²⁾ Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under år 2018, oavsett vilket år överklagandet skickades in.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

⁴⁾ Ärendeslag 211 Ansökan om kameratillstånd har övergått till Datainspektionen fr.o.m. augusti år 2018.

⁵⁾ Till 2016 års årsredovisning var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för (VÄS 622), hantering av stöd Havs- och fiskerifonden. Uppgifterna har för år 2017 och år 2018 gått att få fram varför värdena skiljer sig åt jämför med vad som redovisades i 2016 års årsredovisning.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Tabell H – Handläggningstider

H – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål dagar	Utfall %		
VÄS	Beskrivning	2016–2018	2018	2017	2016
202	Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45			
204	Begravningsfrågor ¹⁾	45			
211	Ansökan om kameraövervakning ^{2, 12)}	120	¹⁴⁾	32	71
212	Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180			
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen ³⁾	90	100	100	87
282	Ansökan om förprovning djurstall ³⁾	56	100	81	100
282	Anmälningsärenden djurskydd	90	99	98	99,5
403	Överklagande av lov, förhandsbesked ^{4, 5)}	150	100	100	100
403	Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder ^{4, 6)}	120	¹⁵⁾	100	
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen ²⁾	180	85	100	¹⁶⁾
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författn ²⁾	180	75	93	78
525	Samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken	42	77	75	79
526	Granskning av kommunal strandskyddsdispens ⁷⁾	21	80	94	89
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd (konc) ^{3, 8)}	180			
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	¹⁷⁾	¹⁸⁾	¹⁹⁾
562	Prövning av avfall och producentansvar	40	95	95	100
566	Tillsyn av avfall och producentansvar	30	97	98	87,5
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{9, 10)}				
	Företagsstöd	180	7	9	36
	Projektstöd	180	70	87	39
	Miljöinvesteringar	180	100	53	64
622	Ansökan om stöd från Fiskerifonden ^{9, 10)}				
	Företagsstöd	180		0	
	Projektstöd	180		0	
602	Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder ^{10, 11)}				
	Företagsstöd	120	93	92	100
	Projektstöd	120	97	100	100
	Miljöinvesteringar	120	100	96	83
622	Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden ^{10, 11, 13)}				
	Företagsstöd	120		0	
	Projektstöd	120		0	
623	Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	58	92	56
623	Ansökan om förordnande som fisketillsynsman	40	97	94	100

- ¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.
- ²⁾ Nytt ärendeslag med gemensamma mål från och med år 2016.
- ³⁾ Målet är satt från komplett ansökan.
- ⁴⁾ Uppdrag 3.47 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2018 (uppdrag 3.13 i länsstyrelsernas regleringsbrev för år 2017 vilket hänvisas till i uppdrag 3.48 i regleringsbrev för år 2018).
- ⁵⁾ För år 2016 ingick bygglov 40322 i dessa ärenden, men fr o m 2017 har de urskiljts från övriga lov och fått en egen uppföljning.
- ⁶⁾ Nytt mål om 120 dagar fr o m år 2017.
- ⁷⁾ Enligt 19 kap 3 b § Miljöbalken.
- ⁸⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.
- ⁹⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.
- ¹⁰⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.
- ¹¹⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.
- ¹²⁾ Har övergått till Datainspektionen fr.o.m. augusti år 2018.
- ¹³⁾ Till 2016 års årsredovisning var det inte möjligt att från Jordbruksverkets IT-system hämta ut fullständig statistik för (VÄS 622), hantering av stöd Havs- och fiskerifonden. Uppgifterna har för år 2017 och år 2018 gått att få fram varför värdena skiljer sig åt jämför med vad som redovisades i 2016 års årsredovisning.
- ¹⁴⁾ Antal beslutade ärenden = 7, Utfall 100%.
- ¹⁵⁾ Antal beslutade ärenden = 6, Utfall 100%.
- ¹⁶⁾ Antal beslutade ärenden = 6, Utfall 100%.
- ¹⁷⁾ Antal beslutade ärenden = 2, Utfall 100%.
- ¹⁸⁾ Antal beslutade ärenden = 5, Utfall 80%.
- ¹⁹⁾ Antal beslutade ärenden = 3, Utfall 100%.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Återrapporteringskrav i regleringsbrev 2018

Här rapporteras de mål och återrapporteringskrav och uppdrag som ska redovisas i årsredovisningen i enlighet med regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende länsstyrelserna, ändringsbeslut 2018-12-18.

Utan angivet departement

1.1 Länsstyrelserna ska ha en god informationssäkerhet och verka för att informationssäkerhetsarbetet bedrivs enhetligt och samordnat. För frågor om informationssäkerhet, med koppling till länsstyrelsernas gemensamma IT-verksamhet, ska styrning, struktur, prioriteringar och ansvarsfördelning vara tydlig.

Länsstyrelserna ska på en övergripande nivå redovisa hur informationssäkerhetsarbetet fortskrider.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsernas gemensamma informations- och IT-säkerhet

Ett enhetligt och samordnat informationssäkerhetsarbete

Länsstyrelserna etablerade under 2017 ett program för gemensam verksamhetsutveckling (PKR). Programmet genomförs under perioden 2018 till 2020. Syftet är att stärka varje länsstyrelses förmåga att genomföra sina uppgifter i händelse av samhällsstörningar samt inför och under höjd beredskap. Bland effektmålen finns att öka verksamheternas förmåga att säkerställa tillgänglighet, konfidentialitet, riktighet och spårbarhet i hanteringen av informationen. Programmets insatser under 2018 har haft stort fokus på informations- och IT-säkerhet, särskilt vad beträffar styrningen och ansvaret för länsstyrelsernas gemensamma verksamhet.

Länsstyrelserna har i maj 2018 bildat en nationell organisation för det gemensamma arbetet med dataskydd, NOD. Verksamheten ska utifrån den nya dataskyddsförordningen ge råd, utbilda, utveckla och övervaka behandlingarna av personuppgifter till varje länsstyrelse. Utöver detta har landshövdingarna gemensamt beslutat att inrätta en annan gemensam funktion med uppgiften att ta fram och förvalta rekommendationer för länsstyrelsernas gemensamma informationssäkerhet. Denna verksamhet startar den 1 januari 2019 och har sin placering i anslutning till NOD.

Länsstyrelserna har också fastställt vad den gemensamma informationssäkerheten omfattar. Den nya funktionens rekommendationer ska avse frågor rörande modeller för klassning av information, policy och användarriktlinjer för informationssäkerhet samt riktlinjer för systematiskt och riskbaserat arbete med informationssäkerhet. Rekommendationerna är inte bindande för den enskilda länsstyrelsen, men ska omhändertas i de egna interna föreskrifterna på myndigheten. Den enskilda länsstyrelsen kan ställa högre krav på informationssäkerheten om myndighetschefen bedömer att behov för detta finns, om åtgärden inte riskerar att påverka andra länsstyrelser negativt. Två centrala arbetsuppgifter för den gemensamma funktionen är att stödja och utbilda länsstyrelserna i systematiskt informationssäkerhetsarbete och att följa upp länsstyrelsernas samlade efterlevnad av rekommendationerna och årligen rapportera resultatet till landshövdingemötet.

Informationssäkerhet i länsstyrelsernas gemensamma IT-system

Även styrningen av den gemensamma IT-säkerheten har reglerats under 2018.

Länsstyrelserna har tillsammans förtydligat Länsstyrelsen i Västra Götalands ansvar för denna. Myndigheten ska, genom IT-avdelningen, ta fram och förvalta riktlinjer och villkor för länsstyrelsernas gemensamma IT-säkerhet. Arbetet ska ske i samråd med den nya funktionen för länsstyrelsegemensam informationssäkerhet. Till ansvaret har också relevanta befogenheter kopplats för att underlätta arbetet med länsstyrelsernas gemensamma IT-säkerhet. Inom ramen för PKR har också flera utvecklingsinsatser startats på IT-avdelningen för att införa teknik som ska stödja länsstyrelsernas medarbetare avseende informationssäkerhet. Parollen är att det ska vara "lätt att göra rätt".

En väsentlig del av länsstyrelsernas stödsystem förvaltas i ett gemensamt förvaltningsobjekt (FO). Varje FO har en utpekad objektägare som ansvarar för att relevanta författningar och andra regler omhändertas när systemdelarna konstrueras och förvaltas. Under 2018 har länsstyrelserna förtydligat innebörden av detta objektägaransvar. Myndighetsledningen för en länsstyrelse som är objektägare till ett FO ska också se till att bedriva ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete i förvaltningen av detta. Berörda länsstyrelser ska också uppfylla de villkor för IT-säkerhet som IT-avdelningen utfärdar för konstruktion av IT-system.

Beskrivning av Länsstyrelsen i Västmanlands egna insatser/prestationer

Under året har arbetet påbörjats med att införa ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS). Det har inkluderat delar som verksamhets-, omvärlds-, risk- och gapanalys utifrån Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps metodstöd för LIS. Även ansvar och roller kring informationssäkerhet internt har identifierats.

Länsstyrelsen har även genomfört en säkerhetsanalys för informationssäkerhetsområdet. Där har risker och sårbarheter identifierats. Dessutom har kritiska beroenden och oönskade händelser definierats.

Samtliga länsstyrelsernas informationssäkerhetssamordnare har genomgått en utbildning enligt svensk standardisering kopplat till informationssäkerhet. Länsstyrelsen har fattat beslut om vilken miniminivå av utbildning som de anställda ska ha kopplat till informationssäkerhet. Utbildning har därefter genomförts av samtliga medarbetare (webutbildning i DISA).

Länsstyrelsen i Västmanland har under 2018 också arbetat aktivt med informationssäkerhet i de nationella samverkansgrupperna. Bland annat i informationssäkerhetsnätverket som haft gemensamma utbildnings och övningsdagar kopplat till Ledningssystem för informationssäkerhet och det nya projektet i NOD. Detta har inneburit att målen kan anses vara delvis uppfyllda, även om området har ett behov av ytterligare utveckling.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

1.2 Länsstyrelsernas samverkan kring digitaliseringsarbetet ska, i den utsträckning som det är ändamålsenligt, bidra till enhetliga och samordnade processer. Samverkan ska ta sin utgångspunkt i regeringens mål för digitalisering om en enklare vardag för medborgare och företag, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, högre kvalitet och effektivitet i verksamheten samt i en för länsstyrelserna gemensam digital strategi.

Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och göra en övergripande bedömning av hur målet för samverkan kring digitalisering har uppfyllts.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Samverkan kring digitaliseringsarbetet

Länsstyrelserna gör den övergripande bedömningen att målet för samverkan kring digitalisering har uppfyllts. Nedan exempel som visar på att enhetlighet och samordnade processer gradvis har ökat under året.

Länsstyrelserna har i samverkan tagit fram en gemensam digital strategi som beslutades av landshövdingarna den 8 november. Strategin kommer att utgöra grunden för det fortsatta gemensamma digitaliseringsarbetet. Under 2018 har länsstyrelserna bland annat anslutit sig till mina meddelanden och tagit fram en helt ny extern webb för att bättre möta behov ifrån medborgare och företag. Under 2018 har åtta nya standardiserade e-tjänster tagits fram, däribland e-tjänsten Försäkrar enligt lönegarantilagen, som förenklar för medborgaren och effektiviserar länsstyrelsernas handläggning.

Därutöver har länsstyrelserna i ett samarbete med Riksantikvarieämbetet tagit fram ensade handläggprocesser inom området kulturmiljö och utifrån dessa processer utvecklat ett nytt handläggningsstöd. Tillsammans med Skogsstyrelsen har länsstyrelserna samarbetat med att utveckla en samlad digital tjänst för skogliga ärenden.

Digitalisering och tillgängliggörande av länsstyrelsernas vattenarkiv är ett pågående projekt som genomförs för att förbättra service och tillgänglighet, ensa arbetssätt och tekniska lösningar samt säkerställa ett långsiktigt bevarande av material. Det pågående projektet kring tillgängliggörandet av öppna data för att underlätta andras innovation har precis gått över i en tydligare genomförande fas.

Länsstyrelserna deltar därutöver i hög grad i flera sektorsmyndigheters uppdrag såsom exempelvis Lantmäteriet och samhällsbyggnadsprocessen samt Jordbruksverkets och dess utveckling av stödsystem inom landsbygdsområdet.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☐ I hög grad uppfyllt ☒ Helt uppfyllt

1.3 En god förvaltningskultur ska genomsyra länsstyrelsernas verksamhet. Länsstyrelserna ska fortsätta arbeta med att bidra till samt höja kunskapen om god förvaltningskultur vid länsstyrelserna. Ledarskapets och medarbetskapets betydelse och rollen som statstjänsteman ska vara i fokus.

Länsstyrelserna ska redovisa en översiktlig bedömning av vilka resultat som arbetet har gett.

Återrapportering och bedömning av resultat

En god förvaltningskultur

Arbetet med god förvaltningskultur har pågått hela året. Samtliga medarbetare har varit involverade i värdegrundsarbetet och dessutom har samtliga medarbetare fått utbildning i den nya förvaltningslagen. Länsstyrelsen har fortsatt sitt arbete med aktiviteter kring medarbetarpolicyn och med att utveckla ett tydligt och kvalificerat ledarskap. Länsstyrelsen har genomfört särskilda insatser för att stärka och förtydliga ledarskapet. Enhetschefer och biträdande avdelningschefer har exempelvis genomgått utbildning i coachande förhållningssätt, kommunikation, arbetsrätt och arbetsmiljö. Gruppen har också erbjudits coachsamtal för att ytterligare fördjupa ledarrollen.

Arbetet har medfört att samtliga medarbetare har fått mer kunskap och blivit mer medvetna om god förvaltningskultur och vad det innebär för var och en.

Arbetet med en god förvaltningskultur och den gemensamma värdegrunden är ett prioriterat område för ledning och medarbetare. För att värdegrundsarbetet ska genomsyra hela verksamheten är det viktigt att det finns utrymme för dialog och diskussion kring värdefrågor.

Särskilda riktlinjer om korruption, muta och jäv har arbetats fram som samtliga medarbetare fått information om och tagit del av. Informationen har sedan följts upp med diskussioner och dialog på avdelningarna om olika ”dilemman” som medarbetarna själva tagit fram. Dessa fall har sedan tagits upp på avdelningsmöten där Länsstyrelsens chefsjurist deltagit för att klargöra statstjänstemannarollen och god förvaltningskultur.

Alla nyanställda får som en del i introduktionen särskild information om statstjänstemannarollen och den gemensamma värdegrunden.

Den arbetsgrupp som bildades under 2017 med särskilt fokus på medarbetarskap har fortsatt sitt arbete och kommit med flera olika förslag på aktiviteter, bland annat har stödmaterialet för medarbetarsamtal reviderats och särskilda grupputvecklingsinsatser har genomförts.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

1.4 Arbetsmiljön i staten ska vara god. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i syfte att minska sjukfrånvaron i myndigheterna.

Återrapportering och bedömning av resultat

Åtgärder för minskad sjukfrånvaro

Länsstyrelsen fortsätter att arbeta aktivt och kontinuerligt med förebyggande insatser inom arbetsmiljöområdet. Under året har flera aktiviteter genomförts. Länsstyrelsen arbetar med aktiviteter som tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. En särskild medarbetardag har genomförts med tema stresshantering med flera praktiska och konkreta tips. Vidare har grupputvecklingsinsatser med arbetsmiljö i fokus genomförts. Sjukfrånvaron har ökat mot tidigare år, men en del av sjukfrånvaron har berott på sjukdom och olyckor som inte varit arbetsrelaterade. Medarbetarna erbjuds individuella stresshanteringssamtal och stödsamtal via Företagshälsovården.

Länsstyrelsen bedriver ett aktivt rehabiliteringsarbete där sjukfrånvaron följs upp med rehabiliteringsplaner på individnivå. Flera friskvårds- och hälsofrämjande aktiviteter har genomförts under året. Medarbetare uppmuntras att värna om sin hälsa och erbjuds en friskvårdstimme per vecka på ordinarie arbetstid. Länsstyrelsen ger också ett ekonomiskt bidrag för olika friskvårdsaktiviteter.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

1.5 Länsstyrelserna ska, i samverkan med andra aktörer inom länen, verka för att målen i Agenda 2030 nås samt sprida information om Agenda 2030-arbetet på regional och lokal nivå.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsens arbete med Agenda 2030

Länsstyrelsens arbete med de globala målen enligt Agenda 2030 har pågått sedan mitten av 2017 och följs sedan dess upp månadsvis av en styrgrupp som består av Länsstyrelsens ledningsgrupp med landshövdingen som ordförande. Arbetet med Agenda 2030 drivs i en särskilt utsedd beredningsgrupp för Agenda 2030 med expertkompetens för miljö, klimat, kulturmiljö, samhällsbyggnad, landsbygdsutveckling, jämställdhet, mänskliga rättigheter samt folkhälsa. Genom beredningsgruppen koordineras och samordnas Länsstyrelsens Agenda 2030-arbete med insatser för att integrera sektorsövergripande perspektiv i Länsstyrelsens verksamhetsplanering, styrning och uppföljning.

Det övergripande målet är att bidra till en hållbar utveckling i hela världen genom att vara pådrivande, sätta upp mål och följa upp arbetet med genomförandet av Agenda 2030. Målet är att samordna och öka både det tvärssektoriella arbetet internt inom Länsstyrelsen och externt inom länet.

Länsstyrelsen initierar och driver genom sina tre råd, miljö- och klimatrådet, integrationsrådet samt jämställdhetsrådet, aktiviteter och delprojekt i bred samverkan med andra aktörer i länet enligt de globala målen och Agenda 2030.

Hållbar utveckling är en ledstjärna för Länsstyrelsen och under året har flera steg tagits för att synliggöra Agenda 2030 både internt och externt i länet. Länsstyrelsen arrangerade i oktober en regional konferens på temat ”Hur förverkligar vi Agenda 2030 i Västmanland?” Syftet med konferensen var att belysa betydelsen av arbetet med Agenda 2030 för att skapa ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart samhälle. Under konferensen samlades miljö- och klimatrådet, jämställdhetsrådet samt integrationsrådet för första gången gemensamt. I programmet medverkade den nya ordföranden för regeringens Agenda 2030-delegation för att berätta om delegationens arbete. I programmet gavs många exempel på hur olika aktörer i länet framgångsrikt tillämpar de globala målen som ledstjärna i sin verksamhet. Bland annat berättade Vafab Miljö och Svealandstrafiken om hur de arbetat under lång tid med förnybara bränslen för att minska miljöpåverkan. Svealandstrafiken har också egna utbildningar för att säkra kompetensförsörjningen. Migrationsverket berättade om sitt arbete med att ge särskilt stöd till asylsökande som är HBTQ-personer. Mälardalens högskola beskrev hur utbildning är vägen till ett jämlikt och jämställt samhälle.

En informationsbroschyr har tagits fram som beskriver Länsstyrelsens uppdrag avseende Agenda 2030 samt hur arbetet är upplagt i län. Information om Länsstyrelsens uppdrag finns också redovisad på Länsstyrelsens externa webbplats tillsammans med länkar till andra webbplatser för den som vill veta mer. I Länsstyrelsens lokaler har också tavlor med de globala målen satts upp för att påminna personal och besökare om att Agenda 2030 är en plattform för myndighetens verksamhet. Roll-ups som visar Länsstyrelsens vision tillsammans med alla globala mål har tagits fram och används i Länsstyrelsens reception samt vid externa konferenser. Numera presenteras Länsstyrelsens vision alltid tillsammans med de globala målen. Länsstyrelsen har också tagit fram boxar i papp för vart och ett av de globala målen samt för varje miljömål som också används vid olika typer av arrangemang. Länsstyrelsen bedömer att alla dessa åtgärder bidrar till att öka kännedomen om de globala målen.

Under året har Länsstyrelsen valt att fokusera på att integrera de globala målen inom Länsstyrelsens kommunikation, miljöledningsarbetet, miljömålen, energi- och klimatstrategin, livsmedelsstrategin, kulturmiljöstrategin samt i arbetet för social hållbarhet. Länsstyrelsen beredningsgrupp för Agenda 2030 har också bidragit med underlag, bland annat i form av SWOT-analyser, till Region Västmanlands arbete med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för länet.

Miljö- och klimatrådet bildades 2016 för att samverka kring miljöfrågor i länet och för att skapa engagemang kring länets miljöfrågor på alla nivåer i samhället. Medlemmar i rådet är företag och organisation som genom sin verksamhet har stor betydelse för länets miljöutveckling. Visionen är att Västmanland ska vara en miljö- och klimatförebild år 2030. Rådets organisation engagerade under 2018 ca 160 personer från länets olika aktörer bland annat chefer och medarbetare från Länsstyrelsen och leddes av landshövdingen. Med utgångspunkt från visionen har rådet beslutat om tre övergripande mål som visar vägar till att nå ett mer hållbart samhälle. De bygger på att vi ska begränsa vår klimatpåverkan och

bevara våra naturtillgångar för att på så vis kunna ta del av de ekosystemtjänster som naturen ger oss. De tre områdena är:

- Konsumtionen ska vara resurseffektiv utifrån ett livscykelperspektiv
- Produktionen och tillväxten ska vara hållbar inom ramen för våra naturtillgångar
- Klimatpåverkan ska minska och luften ska vara ren

Miljö- och klimatrådet driver för närvarande 16 projekt med olika inriktning på miljö och klimat. Se vidare <http://miljoochklimatradet.se/>

Länets jämställdhetsråd har under året startat en processinriktad utbildning i systematiskt jämställdhets- och jämlikhetsarbete för verksamhetsutvecklare. Utbildningen omfattar åtta halvdagar och ska pågå i två år. Utbildningen är skraddarsydd utifrån länets behov och är unik eftersom den samlar alla aktörer runt länets gemensamma ”Strategi för jämställdhetsintegrering”, men även kopplar an till Agenda 2030, den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och företagens CSR-arbete. I målgruppen ingår chefer, beslutsfattare och verksamhetsledare, kvalitets- och verksamhetsutvecklare som arbetar med styrning och uppföljning. Ett femtiotal personer deltar i utbildningen och fler står på kö till ytterligare en utbildningsomgång som ska starta under våren 2019. Syftet med utbildningen är att öka länets generella kompetens i jämställdhet och jämlikhet och förmågan att göra analyser. Under utbildningen är Agenda 2030 ett centralt tema.

Under 2018 uttalade Länsstyrelsen i Västmanland sitt stöd för en långsiktig utfasningsstrategi av rökningen i Sverige genom att ställa sig bakom opinionsbildningsstrategin Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025. Detta mot bakgrunden att tobaksrökningen ur medicinsk, social, miljömässig, etisk och samhällsekonomisk synvinkel är ett av världens allvarligaste folkhälsoproblem och samtidigt ett av de områden som går bäst att förebygga. Länsstyrelsen stödjer mååret 2025 då rökningen ska ha minskat till mindre än fem procent i den vuxna befolkningen.

Länsstyrelsen i Västmanlands län organiserade i samverkan med Naturvårdsverket och Tillväxtverket en nationell konferens om Agenda 2030 i Västerås i mars 2018. Konferensen samlade cirka 70 deltagare från statliga myndigheter, kommuner, Region Västmanland, organisationer samt andra länsstyrelser i Östra Mellansverige. Syftet med konferensen var att bidra med ökad drivkraft i genomförandet av Sveriges miljömål och att synliggöra synergier mellan miljömålsarbetet och Agenda 2030 samt med särskilt fokus på näringslivsutveckling och tillväxtfrågor. Ett resultat av konferensen var att åhörarna fick en uppdatering av hur arbetet fortskrider bland regionala aktörer för att integrera miljö, energi och klimatfrågor i tillväxt- och utvecklingsarbetet. Det fanns också tillfälle att knyta nya kontakter genom de gruppövningar med diskussioner som ingick i programmet.

Länsstyrelsen deltog i den länsstyrelsegemensamma konferensen om Agenda 2030 i Stockholm den 13 september. Syftet med mötet var att förmedla kunskap och erfarenhetsutbyte om agenda 2030 samt att bidra till samordning mellan länsstyrelserna i arbetet med Agendan. Till syftet hörde också att synliggöra hur länsstyrelsernas verksamhet kan bidra till att uppnå de globala målen. Mötet bidrog också till att tydliggöra hur ledning och styrning kan ge effekt i hållbarhetsarbetet för Agenda 2030. Målgruppen utgjordes av landshövdingar, länsråd, ansvariga chefer och samordnare/strateger. Cirka 150 personer

deltog. Ett resultat av konferensen var att länsrådsgruppen utifrån det underlag som kom fram på mötet den 13 september, kunde ta fram ett förslag på en gemensam inriktning av länsstyrelsernas arbete med Agenda 2030 för 2019.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☐ I hög grad uppfyllt ☒ Helt uppfyllt

Finansdepartementet

1.6 Länsstyrelserna ska redovisa hur de vid upphandlingar som överstigit gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2–5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Åtterrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Upphandling

Länsstyrelsen är i de upphandlingar som omfattas av de aktuella bestämmelserna skyldig att ställa arbetsrättsliga villkor om lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal om det är behövligt och det går att fastställa arbetsrättsliga villkor. Dessa bestämmelser har under året implementerats i Länsstyrelsens arbetssätt och en bedömning görs hur kraven kan formuleras i varje enskild upphandling. Länsstyrelsen har under 2018 endast genomfört enstaka upphandlingar som omfattas av de nya bestämmelserna. I dessa få upphandlingar har sådana krav ställts i de fall det har bedömts vara behövligt och i övrigt möjligt utifrån gällande upphandling och marknadssituation. Upphandlingar som gjorts över tröskelvärdet (exempelvis av brandflygsbevakning) avser små branscher där ideella föreningar till stor del lämnar anbud. Länsstyrelsen har i dessa upphandlingar ställt generella krav kring social hänsyn. Upphandlingsmyndighetens digitala vägledning ger gott stöd i bedömningen.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Justitiedepartementet

1.8 Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att stödja kommunerna i deras utövande av det geografiska områdesansvaret, samt i arbetet med att stärka kopplingen mellan de åtgärder som planeras och de åtgärdsbehov som identifierats i kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser.

Återrapportering och bedömning av resultat

Stöd till länets kommuner avseende geografiskt områdesansvar samt risk- och sårbarhetsanalys

Länsstyrelsen bedriver arbete med att stödja kommunerna främst via samarbetet inom U-Sam. En utförlig beskrivning av det förebyggande arbetet finns redovisat för länsstyrelseinstruktionens 7 § om krisberedskap i årsredovisningen.

Länsstyrelsen har under året besökt samtliga kommuner i länet för att föra en dialog om vilka behov de identifierat kopplat till både utövande av geografiskt områdesansvar, arbete med risk- och sårbarhetsanalys samt civilt försvar. Dialog har även genomförts i andra former av möten. Stor del av resultatet omfattas av sekretess men nedan följer en övergripande beskrivning.

Kommunerna uttrycker fortsatt behov av att ta del av goda exempel och metoder mellan kommunerna och att samarbetet inom U-Sam även fortsatt behöver utvecklas. Kommunerna har en ojämn förmåga till krisberedskap och civilt försvar. Ett exempel är att några kommuner har en mycket välutvecklad förmåga till kontinuitetsplanering och har implementerat den väl längst ut i verksamheten samtidigt som reservkraft endast finns i mycket begränsad omfattning. Flera kommuner har under året ökat förmågan inom den högre kommunala ledningen. Flera kommuner har kommit mycket långt inom krisberedskap, men arbete kvarstår ändå innan förmågan är tillfredsställande och särskilt inför uppbyggnaden av civilt försvar. Kommunerna uttrycker övergripande att samhällsstörningarna, utbildningarna och övningarna som har genomförts ökar kontinuerligt förmågan till främst krisberedskap, men att de ekonomiska medlen är gränsättande. Kommunerna och Region Västmanland uttrycker att det är svårt att förstå den röda tråden i de satsningar och initiativ som olika myndigheter och aktörer vidtar med ökande intensitet främst inom civilt försvar. SKL:s överenskommelser om krisberedskap respektive civilt försvar framhålls som särskilt viktiga. Kommunerna uppfattar Länsstyrelsen som en drivande och stödjande part i förmågeutvecklingen.

Länsstyrelsen har tillgodosett delar av dessa behov genom att anordna handledarutbildning för Gemensamma grunder - lokal Inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) för beredskapssamordnarna.

Merparten av kommunerna driver egna lokala krishanteringsråd motsvarande dem där aktörer som verkar i kommunerna deltar. Man ordnar själv eller gemensamt med flera andra kommuner utbildningar och i vissa fall övningar.

I samarbete med Försvarshögskolan har en utbildning genomförts för kommuncheferna kring roll och ansvar, både utifrån lag om extraordinära händelser samt ansvar vid höjd beredskap. Utbildningen innehöll ett visst mått av teoretiska föreläsningar, men den mesta delen av tiden ägnades åt att diskutera beslutsfattarens roll vid samhällsstörningar och höjd

beredskap utifrån ett gråzonsscenario. Deltagarna upplevde diskussionen och scenariot som givande och gav inspiration och kompetenshöjning kring gråzonsproblematik.

De övningar som genomförts inom ramen för U-Sam (larm- och startövningar och övning Elof) syftar till att stärka kommunernas arbete med geografiskt områdesansvar.

En ny projektplan har tagits fram för arbetet de kommande fyra åren i samarbete med länets kommuner. Detta projekt (även kallat "Det sammanhållna projektet" och som finansieras med anslaget 2:4 Krisberedskap) syftar till att stärka förmågan i länet att förebygga och hantera allvarliga samhällsstörningar/kriser. Det ska stötta kommuner och landsting, men även övriga lokala och regionala aktörer i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Projektet innefattar sex målområden:

- Analys och planering
- Planläggning
- Geografiskt områdesansvar samt samverkan och ledning
- Utbildning och övning
- Säkra kommunikationer och rapportering
- Stärkt säkerhetsskydd

Länsstyrelsens bedömning är att kommunerna lever upp till förväntningarna i lag och förordning, kopplat till geografiskt områdesansvar.

Länsstyrelsens egen arbetsinsats kring att stötta kommunerna behöver dock utvecklas och förstärkas. Plan för detta finns och kommer effektueras under 2019 om Länsstyrelsen får de medel som äskats från anslaget 2:4 Krisberedskap.

Arbetet har utvecklingspotential. Det arbete som bedrivits har varit bra, men i för låg omfattning.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

1.9 Länsstyrelserna ska redovisa användningen av de medel, om 36 000 000 kronor, som tillförts myndigheterna 2018 för att förstärka totalförsvaret, mot bakgrund av bl.a. den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet.

Återrapportering

Medel för förstärkning av totalförsvaret

För att öka insatserna vad gäller arbetet med civilt försvar har Länsstyrelsen förstärkts med ytterligare personal.

Länsstyrelsen har både drivit arbete i länet (via U-Sams arbetsgrupp AG CF, se redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.7) och deltagit aktivt i arbetet i Militärregion Mitt (Numera Mellersta militärregionen).

En högre regional grundsyn för Mellersta Militärregionen har tagits fram och beslutats av chef Militärregion mitt och landshövdingarna. Arbete med att effektuera denna grundsyn pågår. Arbetet kring detta leds av Länsstyrelsen i Västmanlands län. Under året har

Länsstyrelsen och Försvarsmakten stärkt sitt samarbete. Detta har bland annat lett till att det från och med november 2018 finns ett samarbetsforum inom ramen för Mellersta Militärregionen (MRM) där Västmanlands län ingår som en aktör. I detta forum kommer bland annat gemensam planering för höjd beredskap att ske, men även planering av övningsverksamhet och utbildning inför höjd beredskap.

Länsstyrelsen har även haft samverkansmöten med Försvarsmakten avseende lägesbilden kopplat till säkerhetshotande verksamhet i syfte att stärka säkerhetsskyddet i länet och i kommunerna.

Länsstyrelsen har lämnat underlag till Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utifrån rollen som högsta civila totalförsvarsmyndighet.

Länsstyrelsen har också använt del av medlen för att arbeta fram ett förslag på egen krigsorganisation och för att uppfylla regleringsbrevsuppdrag 1.10 om krigsplacering av egen personal.

Utbildning för säkerhetsskyddschefer och beredskapssamordnare har genomförts för kommunerna. Utbildningen genomfördes i samverkan med Länsstyrelsen i Södermanlands län. Deltagarna fick genom utbildningen insikt i den säkerhets- och försvarspolitiska kontexten och hotet från terrorism samt hur detta påverkar arbetet med det kommunala säkerhetsskyddet. Ett fokus för utbildningen var det praktiska arbetet med framtagande av en säkerhetsanalys för egen organisation med stöd av säkerhetspolisens vägledning för säkerhetsskydd. Ett resultat därutöver var att samtliga deltagare utvärderade den egna organisationens befintliga säkerhetsskydd.

Se även redovisning under Länsstyrelseinstruktion 7 §.

En intern utbildning har genomförts för Länsstyrelsens chefer kring myndighetens ansvar och roll vid höjd beredskap. Utbildningen innehöll också ett övningsmoment. Utgångspunkten för övningen var ett gråzonsscenario som eskalerade via dolda sabotage till öppna krigshandlingar. Målet med övningen var att få avdelningscheferna att förstå sin roll i Länsstyrelsens arbete med civilt försvar och totalförsvar. Bedömningen är att målet uppnåddes och att både acceptans och förståelse för arbetet med att höja Sveriges totalförsvarsförmåga ökade. Flera liknande övningar kommer genomföras framöver.

Ett säkerhetsskyddsnätverk har bildats inom Polisregion Mitt tillsammans med Länsstyrelserna i Västmanlands, Uppsala och Gävleborgs län samt Polismyndigheten (Region Mitt), Försvarsmakten och Säkerhetspolisen (Region Mitt). Syftet är att stärka säkerhetsskyddet genom att dela information och lägesbilder för att tillsammans ha en etablerad gemensam normalbild för att snabbt kunna upptäcka, identifiera, tolka och agera på svaga signaler och förvarningar.

Ett säkerhetsskyddsnätverk för länet är också under uppbyggnad och nätverket har haft ett första möte. I säkerhetsskyddsnätverket ingår länets kommuner, Region Västmanland samt kommunala bolag. Syftet med nätverket är att stärka säkerhetsskyddet genom att stötta länets aktörer i det fortsatta arbetet med säkerhetsanalyser, säkerhetsprövningar, rutiner och praktiska göromål för att i förlängningen kunna samverka under höga krav på sekretess och robusthet samt för att ge stöd till Försvarsmakten.

Länsstyrelsen har deltagit i Försvarsmaktens samverkansövning SAMÖ 2018⁸ och Försvarsmaktens fältövning med ett antal nyckelpersoner. Utvärderingen omges av sekretess och kan inte beskrivas närmare i detta dokument. Målen för SAMÖ 2018 var att öva de aktörsgemensamma förmågorna:

- Larma och starta upp krisorganisationen på alla nivåer.
- Öka kunskapen om regelverket gällande samverkan och höjd beredskap.
- Förmåga att skapa samlade lägesbilder.
- Förmåga till informationsdelning med höga krav på robusthet och sekretess.

Målen för Försvarsmaktens fältövning var att belysa aktuella regionala och centrala frågeställningar med koppling till beredskapslagstiftningen vid höjd beredskap samt öka kunskap och aktualisera behovet av ömsesidigt stöd mellan det civila och militära försvaret. Övningen genomfördes med en blandning av lärande genomgångar, övningsmoment och diskussioner.

Resultaten av övningarna ligger till grund för fortsatt utvecklings- och förändringsarbete, inriktning för praktisk totalförsvarsplanering, inklusive åtgärdsplaner och implementering inom civilt försvar och totalförsvar. SAMÖ utgör ingångsvärdena i Totalförsvarsövning 2020.

Det arbete som har bedrivits med hjälp av anvisade medel har varit till god hjälp för att utveckla arbetet och stärka förmågan, både på myndigheten och i länet. De aktiviteter som genomförts har varit bra.

1.10 Länsstyrelserna ska senast den 31 december 2018 krigsplacera den personal som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Arbetet ska ske med utgångspunkt i 16 § förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap samt 4 och 6 §§ förordningen (2015:1053) om totalförsvar och höjd beredskap. Under arbetet ska samverkan ske med Totalförsvarets rekryteringsmyndighet.

Återrapportering och bedömning av resultat alternativt måluppfyllelse

Krigsplacering av personal

Länsstyrelsen i Västmanlands län har krigsplacerat all tillsvidareanställd personal vid myndigheten. Krigsplaceringsprocessen har varit effektiv och fortgått utan störningar. Processen har innefattat analys, upprättande av arbetsplan och kommunikationsplan, samverkan med Totalförsvarets rekryteringsnämnd och beslut om krigsplacering av tillsvidareanställd personal.

Genom att krigsplacera samtlig tillsvidareanställd personal har Länsstyrelsen säkerställt att myndighetens krigsorganisation har förutsättningar att verka över en längre tid.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☐ I hög grad uppfyllt ☒ Helt uppfyllt

⁸ Se vidare <https://www.msb.se/sv/Utbildning--ovning/Ovningsverksamheten/Genomforda-ovningar/SAMO-2018/>

Kulturdepartementet

Kulturmiljö

1.11 Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheterna, inom de olika delarna av verksamheten, verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen. Länsstyrelserna ska analysera och redovisa utvecklingsmöjligheter för det tvärsektoriella samarbetet vad gäller bl.a. värdering av kulturmiljö i olika processer och kulturmiljöperspektivet i miljö kvalitetsmålen omhändertas. Länsstyrelserna ska särskilt redogöra för hur arbetet med att överbrygga eventuella konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen vid hantering av småskalig vattenverksamhet utvecklas. Länsstyrelserna ska även redogöra för hur kulturmiljö samt plan-, bygg- och bostadsfrågor hanteras samlat inom länsstyrelserna för att stödja kommunernas arbete med att tillvarata kulturmiljövärden vid planering och bostadsbyggande.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelserna ska redovisa hur hela myndigheten, inom de olika delarna av verksamheten, verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen.

Länsstyrelsen arbetar aktivt för att säkerställa att kulturmiljöperspektiven beaktas i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning, men även i frågor som rör samhällsskydd och beredskap.

En stor del av Länsstyrelsens kulturmiljöarbete utgörs av handläggning av ärenden avseende förändringar i landskapet. Det finns etablerade arbetsgrupper och samrådsrutiner för flera olika sakområden där kulturmiljökompetens deltar för att säkra att kulturmiljön tas till vara i samhällsbyggnadsprocessen. En av dessa grupper är restaureringsgruppen där frågor kring vattenanknutna miljöer behandlas och flera sakintressen ska tillgodoses. Som ett stöd i dessa processer har Länsstyrelsen tagit fram kunskapsunderlag för vattenanknutna kulturmiljöer. God kunskap om de kulturhistoriska värdena medför att kulturmiljövärden på ett konstruktivt sätt kan delta i samråd kring vattenförbättrande åtgärder och deras konsekvenser. Därmed ökar förutsättningarna att säkerställa att värdefulla miljöer inte påverkas negativt i samband med restaureringar av vattendrag och vattenförvaltningens arbete med åtgärdsplaner.

Ytterligare ett exempel på väl etablerad samverkan är Länsstyrelsens arbete med hållbar samhällsplanering där kulturmiljöperspektiven ingår som en självklar aspekt. Länsstyrelsen i Västmanland har veckovisa möten som kallas plansamråd, där handläggare och sakområdesexperter träffas sektorsövergripande för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Till plansamråden bjuds också kommuner in eller har möjlighet att delta på eget initiativ. Trafikverket och Lantmäterimyndigheten får löpande inbjudningar till plansamråden. Länsstyrelsens roll att samordna statens intressen innebär att andra statliga verk och myndigheter har inkluderats som remissinstans vid behov för detaljplaner. När kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan eller fördjupad översiktsplan, bjuder Länsstyrelsen alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter. Plansamråden är ett viktigt forum för att kulturmiljöfrågorna ska inkluderas i samhällsbyggnadsprocessen.

Inom Länsstyrelsen samverkar representanter från Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion med avdelningen för landsbygdsutveckling angående bidragsinsatserna för att utveckla kulturarvet i länet. Genom samfinansiering har Länsstyrelsen bidragit till att

restaureringsinsatser har genomförts vid två kulturhistoriskt värdefulla miljöer i länet; Banvaktstugan vid Oxbron i Skinnskattebergs kommun samt Amandahuset vid hembygdsgården i Karbenning i Norbergs kommun. Samfinansiering mellan kulturmiljöfunktionen, landsbygdsutveckling och naturvård har skett gällande projektet kring restaurering av slottsparken vid byggnadsminnet Ängsö slott. Ett av länets uppskattade besöksmål.

Representanter från Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion deltar aktivt i arbetet med uppdragen kring Grön infrastruktur och Friluftsliv. Även i arbetet med skyddad natur ingår kulturmiljöperspektiven som en viktig utgångspunkt i arbetet. Det leder till att kulturmiljöaspekterna beaktas och tas tillvara i planerade åtgärder. Ett gott exempel är samarbetet kring fornlämningsmiljön Hedhammar inom naturreservatet Forsån, Skinnskattebergs kommuns. Här arbetar naturvård och kulturmiljö tillsammans för att bevara och tillgängliggöra områdets höga värden.

Under året har kulturmiljöfunktionen vid flera tillfällen samverkat med funktionen för samhällsskydd och beredskap för att uppmärksamma kulturmiljöaspekterna i samband med insatser gällande översvämningsrisker.

Länsstyrelserna ska analysera och redovisa utvecklingsmöjligheter för det tvärssektoriella samarbetet vad gäller bl.a. värdering av kulturmiljö i olika processer och hur kulturmiljöperspektivet i miljö kvalitetsmålen omhändertas.

Länsstyrelsen har många välfungerande samarbeten internt och det tvärssektoriella arbetet är väl utvecklat. Det behövs alltjämt metodutveckling för hur olika sakområdets intressen vägs mot varandra i skilda processer och prövningar i den fysiska planeringen och i samband med miljöåtgärder. Under året har Länsstyrelsens utvecklingsarbete rörande kartläggning och analys av verksamhetsprocesser inom hela Länsstyrelsen fortsatt. Främst har verksamhetsplaneringsprocessen belysts och utvecklats. Parallellt pågår även processutveckling av prövning av vattenverksamhet inom restaureringsgruppen för vatten. En utmaning med processen för prövning av vattenverksamhet är att det saknas stöd i processen för hur olika allmänna intressen ska värderas och vägas samman i Länsstyrelsens samlade bedömning inför prövning. Utvecklingsarbetet pågår kontinuerligt i varje ärende, då lagstiftningen inte ger tillräcklig vägledning för frågan.

Kulturmiljöperspektivet i miljö kvalitetsmålen

De nationella kulturmiljömålen och miljö kvalitetsmålen kompletterar varandra väl och bildar tillsammans en plattform för ett ändamålsenligt kulturarvsarbete, vilket i sin tur bidrar till ett hållbart samhälle. Företrädare för kulturmiljöfunktionen deltar främst i myndighetens miljömålsarbete genom uppföljning och indikatoruppdatering. Samtidigt bidrar en stor del av den löpande verksamheten inom kulturområdet till måluppfyllelsen i miljö kvalitetsmålen när det gäller kulturmiljöaspekterna. Detta gäller framför allt *Levande sjöar och vattendrag*, *God bebyggd miljö*, *Levande skogar* och *Ett rikt odlingslandskap*.

Länsstyrelserna ska särskilt redogöra för hur arbetet med att överbrygga eventuella konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen vid hantering av småskalig vattenverksamhet utvecklas

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att överbrygga konflikter mellan naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen. Arbetet bedrivs inom ramen för en tvärsektoriell arbetsgrupp för restaurering av vatten. Processerna för att skapa fria vandringsvägar vid exempelvis dammar är ofta tidskrävande, eftersom många intressen behöver vägas samman. Den interna samverkan gällande åtgärder i vattendrag är omfattande och väl utvecklad och syftar till att säkerställa att allmänna intressen, exempelvis kulturmiljövärden, beaktas och att den negativa påverkan som planerade åtgärder kan medföra minimeras.

Det går ofta att hitta kompromisser genom att exempelvis bygga faunapassager. På så sätt kan kulturmiljöns värden tillgodoses samtidigt som den biologiska mångfalden förbättras. Under året har Länsstyrelsen haft en fortsatt dialog om den slutliga gestaltningen av den faunapassage som ska anläggas i centrala Västerås. Området omfattas av anmälningsplikt enligt 3 kap. kulturmiljölagen, då fråga är väckt om att förklara Turbinhuset med tillhörande vattenspegeln som byggnadsminne. Den slutliga prövningen enligt anmälningsplikten är nu genomförd och faunapassagen byggs färdig under 2019. Det behövs fortsatt förbättrade juridiska och ekonomiska styrmedel för att det ska vara möjligt att tillgodose kulturmiljövärdena vid småskalig vattenverksamhet. Det gäller framför allt i de fall där fastighetsägarna saknar moderna tillstånd och ekonomiska resurser för att genomföra de åtgärder som är förknippade med en tillståndsprövningsprocess. När fastighetsägarna saknar de ekonomiska förutsättningar som krävs i samband med den juridiska processen, reduceras möjligheten att hitta lösningar som gynnar både naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

Länsstyrelserna ska även redogöra för hur kulturmiljö samt plan-, bygg och bostadsfrågor hanteras samlat inom länsstyrelserna för att stödja kommunernas arbete med att tillvarata kulturmiljövärden vid planering och bostadsbyggande

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att på flera olika sätt främja kommunernas kulturmiljöarbete. Länsstyrelsen i Västmanland har veckovisa möten som kallas plansamråd, där handläggare och sakområdesexperter träffas sektorsövergripande för att lyfta aktuella planer och frågeställningar. Till plansamråden bjuds också kommuner in eller har möjlighet att delta på eget initiativ. Trafikverket och Lantmäterimyndigheten får löpande inbjudningar till plansamråden. Länsstyrelsens roll att samordna statens intressen innebär att andra statliga verk och myndigheter har inkluderats som remissinstans vid behov för detaljplaner. När kommunerna initierar samråd om, eller granskning av en översiktsplan eller fördjupad översiktsplan, bjuder Länsstyrelsen alltid in berörda statliga myndigheter till samordning av statens synpunkter. Plansamråden är ett viktigt forum för att kulturmiljöfrågorna ska inkluderas i samhällsbyggnadsprocessen. I samband med att Länsstyrelsen lämnar synpunkter på kommunernas planförslag upplyser Länsstyrelsen om befintliga kulturmiljöunderlag och de kända kulturhistoriska värden som planerna berör. Kommunerna uppmärksammas också på kända kulturhistoriska värden som inte finns med i befintliga kulturmiljöunderlag. Länsstyrelsen har också ofta en tidig dialog med berörd kommun inför ett detaljplanearbete kring hur de planerade markanspråken kan komma att beröra fornlämningar.

Vid sidan av de veckovisa plansamråden deltar medarbetare från kulturmiljöområdet på Länsstyrelsens träffar med kommunernas plan- och bygglovshandläggare, vilka anordnas av Länsstyrelsens planhandläggare. På dessa träffar diskuteras aktuella frågor, lagändringar och specifika temaområden som till exempel kulturmiljöfrågor. Under året har representanter från kulturmiljöfunktionen bland annat diskuterat Länsstyrelsens pågående arbete med översynen av riksintressena för kulturmiljövården, för att inhämta kommunernas synpunkter och önskemål inför översynen.

Från kulturmiljöfunktionen har man även lyft den studie som Riksantikvarieämbetet presenterat under året: "Kulturvården försvinner i byggprocessen" där det konstateras att oersättliga kulturvården hotas i det ökade byggandet som just nu förekommer runt om i landet. Skälet bedöms vara att kommunerna saknar resurser och kompetens för att ta tillvara de kulturhistoriska värdena i den kommunala byggprocessen. Där är av stor vikt att kulturmiljövården beaktas i hela processen och att det därmed finns ett nära samarbete mellan planerare, bygglovshandläggare och bygginpektörer. Detta för att undvika att frågorna inte faller mellan stolarna.

Den samlade antikvariska kompetensen i länet är låg, då endast en av länets tio kommuner har tillgång till antikvarie. Tillgången till antikvarisk kompetens är en viktig förutsättning för en hållbar förvaltning av bebyggelsens kulturhistoriska värden. Med så begränsad tillgång till egen antikvarisk kompetens har Länsstyrelsen bedömt det som värdefullt för alla inblandade parter att det finns uppdaterade kunskapsunderlag kring de kulturhistoriskt värdefulla miljöerna i länet. Länsstyrelsen har därför under året fortsatt samarbetet med Västmanlands läns museum och flera kommuner för att aktualisera och förnya de kommunala planeringsunderlagen avseende bebyggelse och landskap.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att verksamheten genomförs av en allt större medvetenhet om de nationella kulturmiljömålen och vikten av att kulturmiljöperspektivet finns med redan från början i de olika processer och sakområden som Länsstyrelsen verkar inom. Det märks tydligt eftersom kulturmiljöperspektivet efterfrågas i allt fler ärenden.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

1.12 Länsstyrelserna ska redovisa hur myndigheterna strategiskt verkar för att uppnå de nationella kulturmiljömålen i samverkan med lokala och regionala aktörer samt nationella myndigheter. Samspelet och dialogen avseende kommunala och regionala kulturmiljöunderlag, handlingsplaner och strategier, inklusive de regionala kulturplanerna och de regionala utvecklingsstrategierna, ska särskilt belysas.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

De nationella kulturmiljömålen bildar en naturlig utgångspunkt för kulturmiljöarbetet i länet. Länsstyrelsen har under 2018 fortsatt att utveckla kulturmiljöarbetet med inriktning mot de nationella målen. Många aspekter är inarbetade i det dagliga arbetet och beaktas i handläggning, projekt och övriga insatser. Det är av stor vikt att de nationella målen för det statliga kulturmiljöarbetet även är kända för kulturarvsaktörerna i länet. Länsstyrelsen bedömer att kulturmiljöarbetet med fokus på de nationella kulturmiljömålen bidrar till att uppnå de globala hållbarhetsmålen för Agenda 2030.

Regional kulturarvsstrategi

Under 2018 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att utveckla det regionala kulturarvsarbetet i länet och en gemensam strategi tas fram i samverkan med aktörer, som kommuner, Region Västmanland och ideella föreningar. Viktiga utgångspunkter för detta arbete är, vid sidan av de nationella målen och Riksantikvarieämbetets vision för kulturmiljöarbetet, regionens kulturplan, det regionala utvecklingsprogrammet (RUP), landsbygdsprogrammet och hållbarhetsmålen för Agenda 2030. Målet är att i bred samverkan med regionala kulturarvsaktörer identifiera ett antal värdefulla fokusområden för kulturarvsarbetet i länet och hur ett strategiskt arbete kan leda till resultat inom dessa. Syftet är att kulturarvet i Västmanland ska vara inkluderande, tillgängligt och angeläget för de som bor och verkar i länet samt för besökare. Ett syfte med processen att ta fram en kulturarvsstrategi är också att stärka nätverk och samverkan mellan olika aktörer i länet som arbetar med kulturarvsfrågorna.

I mars 2018 genomfördes den femte och avslutande workshopen på temat *Kommunikation och strategiarbete*. Workshoparna har varit en del av det förberedande arbetet och har syftat till att diskutera aktuella frågor och behov, och samtidigt ta del av aktörernas kunskap och erfarenheter. Vid samtliga workshopar har en bred representation av länets aktörer deltagit som till exempel Region Västmanland, Hembygdsförbundet, studieförbunden, arkiv, Västmanlands teater, Västmanlands hemslöjd samt flera olika förvaltningar inom länets kommuner, såväl kommunala museer som näringslivsutveckling och plan- och byggförvaltning.

Under våren 2018 bildades en arbetsgrupp för att fortsätta konkretisera idéerna till strategins innehåll och upplägg. Länsstyrelsen har sammanställt ett förslag till regional kulturarvsstrategi utifrån resultatet från samtliga gruppdiskussioner på workshopar och arbetsgruppens möten. Under våren 2019 kommer strategiförslaget att sändas ut på remiss. Målet är att en färdig regional kulturarvsstrategi ska antas i juni 2019.

Kommunala och regionala kulturmiljöunderlag, handlingsplaner och strategier

Förbättrade kunskapsunderlag inom hela kulturmiljöområdet, såväl övergripande som kategoriinventeringar, är ett av flera betydelsefulla verktyg för att kulturarvet ska kunna bevaras, användas och utvecklas samtidigt som människor får ökad kunskap och förståelse och därmed ökade möjligheter att vara delaktiga i kulturmiljöarbetet. Aktuella och ändamålsenliga kunskapsunderlag är också en förutsättning för att förvaltningen av landskapet ska präglas av en helhetssyn där kulturmiljön tas tillvara och ses som en resurs i samhällsutvecklingen.

Länsstyrelsen arbetar aktivt med att på flera olika sätt främja kommunernas kulturmiljöarbete. Länsstyrelsen har under året fortsatt samarbetet med Västmanlands läns museum och flera kommuner för att aktualisera och förnya de kommunala planeringsunderlagen avseende bebyggelse och landskap. Årets insatser har bland annat omfattat arbeten i Västerås, Hallstahammars, Norbergs och Arboga kommuner. Projektet är uppbyggt som ett trepartssamarbete mellan Länsstyrelsen, aktuell kommun och Västmanlands läns museum.

Det finns behov av ett nytt kunskapsunderlag kring de kulturhistoriska värdena i Västerås innerstad. Under året har byggnadsinventeringar i Västerås centrum, med

särskilt fokus på att få ökad kunskap om modernismens bebyggelse genomförts inom det samverkansprojekt som finns mellan Västerås kommun, Västmanlands läns museum och Länsstyrelsen. Under året har Riksantikvarieämbetet, utifrån det fördjupade kunskapsunderlag som tagits fram för riksintresset Västerås kommun, i nära dialog mellan Västerås kommun och Länsstyrelsen, beslutat om en revidering av riksintressetexten samt revidering av riksintresseanspråkets avgränsning. I Hallstahammars kommun har arbetet fortsatt med att ta fram ett aktuellt kunskapsunderlag gällande bebyggelsen i kommunen. I Norbergs och Arboga kommuner har årets arbeten koncentrerats till att sammanställa all insamlad kunskap till kulturmiljöprogram.

Under året har Länsstyrelsen slutfört pilotstudien avseende riksintresseöversynen av de tre riksintressena i Västerås kommun: Svartåns dalgång med Skultuna bruk, Irsta och Svanå. En ny upphandling har genomförts för att under år 2019 arbeta vidare med ytterligare angelägna riksintresseområden som Sala silvergruva och Sala bergstad i Sala kommun samt Badelunda i Västerås kommun. Översynen har som avsikt att ge ett bättre och användbart planeringsunderlag i kommande samhällsplanering. Det kan också bli aktuellt att Länsstyrelsen föreslår att befintliga riksintressen ska revideras. Ett förnyat och mer tillgängligt planeringsunderlag ger samtidigt ökade möjligheter för människor att delta i samhällsbyggnadsprocessen och skapar förståelse för länets kulturarv.

Länsstyrelsens samlade bedömning är att genom samverkan med lokala och regionala aktörer för framtagandet av kulturarvsstrategin, har kännedomen om de nationella målen ökat och flera betydelsefulla arbeten har genomförts med syfte att bidra till dess måluppfyllelse. Det gäller även det arbete som har genomförts avseende de förbättrade kulturmiljöunderlagen för kommunerna som helhet, men också för specifika riksintresseområden.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Mänskliga rättigheter

1.14 Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § 5 förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Länsstyrelserna ska redovisa samarbetet med andra berörda myndigheter och de åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med ovanstående frågor. De åtgärder som har vidtagits för att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter ska redovisas särskilt av respektive länsstyrelse. Länsstyrelserna ska också redovisa hur åtgärderna bidragit till genomförandet av Agenda 2030.

Återrapportering och bedömning av resultat

Förvaltningsområden

Länsstyrelsen har under året fortsatt att hålla samman nätverket av kommunernas och Region Västmanlands förvaltningsområden. Sex kommuner och Region Västmanland är finska förvaltningsområden, vilket innebär att sju av länets totalt elva organisationer ingår i samverkan. Genom samverkan och samhandling i länet sker ett lärande och erfarenhetsutbyte. Tillsammans stöttar organisationerna varandra och ordnar samarrangemang.

Länets samverkansråd – viktiga arenor för frågor om mänskliga rättigheter

Landshövdingen har bildat olika samverkansråd där länets högsta ledare träffas och fattar inriktningsbeslut som ska leda till att olika politikområden får genomslag i länet. Frågor som berör politiken för mänskliga rättigheter har kommit upp i såväl jämställdhetsrådet som integrationsrådet. Det handlar exempelvis om frågor som vikten av invånardialoger, att ta gemensamma krafttag mot främlingsfientlighet samt att motverka hot och hat.

Ett av rådets viktigaste beslut har varit att starta en processinriktad utbildning för att integrera jämställdhets- och MR-frågor i samarbetsorganisationernas ordinarie kvalitetsarbete. Länsstyrelsen bedömer att MR-frågorna fortfarande är sidoordnade i flera kommuner och myndigheter. Kvalitetschefer, utvecklare, utredare och andra som i sitt ordinarie arbete kvalitetssäkrar verksamheterna på en strategisk nivå deltar i den processinriktade utbildningen. Eftersom den är beställd av chefer och politiker i jämställdhetsrådet, d.v.s. länets högsta ledare, så är tanken att länet ska integrera MR-perspektiv i respektive organisationers ordinarie kvalitets- och uppföljningsarbete.

HBTQ-nätverket

Västmanland är sannolikt det län i Sverige som har flest nyanlända HBTQ-personer per capita. Orsaken är att länet hade Sveriges enda HBTQ-certifierade asylboende. När detta avvecklades flyttades majoriteten av de boende till två av länets kommuner. RFSL har sökt och beviljats TIA-medel från Länsstyrelsen för att stötta den utsatta gruppen, som består av cirka 120 individer. Ur ett MR-perspektiv är de missgynnade på område efter område. De utsätts för hot och hat på grund av såväl etnicitet, sexuell läggning, ålder, hudfärg som religion. De utsätts för hedersrelaterat våld och diskriminering. Vidare har de svårt att hitta arbete och billiga bostäder. De har även låga inkomster, låg delaktighet i samhällsutvecklingen samt dålig hälsa.

Länsstyrelsen är sammankallande och samordnar ett HBTQ-nätverk i länet. Det består av regionen, flera kommuner, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Svenska Kyrkan och en

rad civilsamhällesorganisationer såsom RFSL, RFSL Ungdom, Transammans, Västerås Pride, Sala Pride, Fagersta Pride och Hallstahammar Pride. Nätverket är ett forum för erfarenhetsutbyte och samarrangemang, men också ett forum för MR-frågor kring olika gruppers utsatthet.

MR-nätverket

Länsstyrelsen samordnar ett MR-nätverk i länet som varje år arrangerar två evenemang kopplade till arbetet med mänskliga rättigheter (MR). Det ena är "Minnesveckan för förintelsens offer" och det andra uppmärksammar Raoul Wallenbergdagen. Detta är delvis en arena för delaktighet för civilsamhällesorganisationer, men även en plattform för information och kunskap om gruppers utsatthet och diskriminering.

Agenda 2030

Länsstyrelsen har en styrgrupp för Agenda 2030 som utgörs av Länsstyrelsens ledningsgrupp med landshövdingen som ordförande. Under 2018 har styrgruppen sammanträtt en gång i månaden i anslutning till ledningsgruppens möte. Under denna styrgrupp finns en beredningsgrupp som ska bereda de frågor som ska beslutas. I beredningsgruppen medverkar Länsstyrelsens sakkunnige i jämställdhet och mänskliga rättigheter. En av de viktigaste frågorna är att Länsstyrelsens samtliga strategidokument ska beakta Agenda 2030 och innehålla samtliga hållbarhetsperspektiv, men även ambitionerna enligt länsstyrelseinstruktionens 5 §. Det innebär att samtliga länsstrategier kopplar till Agenda 2030 och att länsstyrelsen förklarar hur vi kopplar samman det globala med de lokala perspektiven. Se vidare redovisning av regleringsbrevsuppdrag 1.5.

Möten för fördjupad kunskap om mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen arrangerade en föreläsning om att förebygga främlingsfientlighet och rasism den 31 januari under minnesveckan för förintelsens offer. Minnesveckan invigdes av landshövdingen som också höll ett inledningsanförande.

I maj anordnade Länsstyrelsen en länsträff för att uppmärksamma minoritetspolitiken. Landshövdingen hade bjudit in ansvariga chefer och politiker från hela länet i syfte att öka kunskapen om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724) och minoritetspolitiken. Under denna dag föreläste Katarina Popovic från Länsstyrelsen i Stockholm om lagar och rättigheter. René Leon Rosales, forskningsledare på Botkyrka mångkulturcentrum föreläste om ett interkulturellt ledarskap och vikten av invånardialoger. Vidare presenterades ett antal lärande exempel från länet där romer, sverigefinnar och judar berättade om hur de förbättrat kommunala och regionala verksamheter genom samverkan och dialog. Ett resultat av dagen var att olika aktörer i länet fick ökad förståelse för vad andra gör. Det skapade nya kontakter och inspirerade till nya arbetssätt.

I samband med Raoul Wallenbergdagen i augusti anordnade Länsstyrelsen på nytt en utbildningsdag om civilkurage på slottet under ledning av landshövdingen. Målgrupp denna gång var skolpolitiker, skolchefer och civilsamhällesorganisationer. Syftet med dagen var att stärka kommuner och friskolor i deras arbete att integrera MR-frågor i skolan vardagliga värdegrundsarbete. Metoder i icke-diskriminering och våldsförebyggande arbete visades upp av eleverna själva. Bland annat föreläste elevnätverket Enade mot våld där ungdomar själva startat ett arbete i civilkurage för att stå upp mot hedersnormer och hedersrelaterat våld.

Länsstyrelsen anordnade ett särskilt seminarium på Västerås slott under ledning av landshövdingen den 29 juni, för att stärka samverkan för de som är engagerade för gruppen Newcomers⁹. Vid seminariet deltog representanter från länets kommuner, Polisen, Migrationsverket, Länsstyrelsen, Länsidrotten, Antidiskrimineringsbyrån Humanitas, RFSL och Newcomers. Dialogen mynnade ut i en rad förbättringsområden som kommer att öka tryggheten och delaktigheten för målgruppen. Några exempel var att Arboga kommun åtog sig att göra trygghetsvandringar och att Länsidrotten ska ordna idrottsaktiviteter för gruppen.

Den 17 oktober inledningstalade landshövdingen på den regionala konferensen Inkludera Mera, som samlade 520 besökare från hela länet. Konferensen var ett samarrangemang mellan Länsstyrelsen och en rad andra aktörer och syftade till ökad inkludering i länet. Landshövdingen deltog även i en paneldiskussion som handlade om vikten av ett inkluderande ledarskap. Länsstyrelsen finansierade en föreläsning med Milad Mohammadi som grundat Järvaskolan i Stockholm och är ett föredöme för att minska ojämlikheten i skolresultat i så kallade utsatta bostadsområden.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Miljö- och energidepartementet

Det regionala klimatanpassningsarbetet

1.15 Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har genomförts med anledning av uppgiften att samordna det regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. Med utgångspunkt från de regionala handlingsplanerna för klimatanpassning ska redovisningen omfatta vilka insatser som görs på länsstyrelserna och hos kommunerna i länet, vilken effekt länsstyrelserna bedömer detta får för länets anpassning till ett förändrat klimat och hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:10 Klimatanpassning under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning följer den för länet gällande klimatstrategin, som för Västmanlands del omfattar både energiomställning och anpassning till ett förändrat klimat. Detta är en disposition som gjorts av såväl praktiska som pedagogiska skäl och intrycket är att det tilltalat målgruppen för strategin. Att energi- och klimatstrategin även har utgjort en del av det regionala utvecklingsprogrammet har varit ett sätt att sammankoppla den regionalekonomiska utvecklingen med de syften och mål som klimatpolitiken ger uttryck för. Detta är en särskilt stor utmaning och ett område där målkonflikter uppträder. Region Västmanland arbetar med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) och Länsstyrelsen är därför mån om en god samverkan när det gäller utformningen av klimataspekterna i RUS. Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning har även integrerats med uppdraget gällande de globala målen enligt

⁹ RFSL Newcomers är ett nätverk för och med asylsökande, papperslösa och nyanlända hbtq-personer i Sverige. Medlemmarna kommer från alla delar av världen och har ofta flytt förföljelse i sitt hemland på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

Agenda 2030. Nedan följer en sammanställning av de huvudsakliga aktiviteterna inom klimatanpassningsområdet.

Kommuner

Kommunerna är centrala parter i anpassningen till ett förändrat klimat. Länsstyrelsen driver en studiecirkel i klimatanpassning för kommunerna där de klimatanpassningsansvariga vid länets samtliga kommuner har deltagit. Detta har bidragit till att upprätthålla det av Länsstyrelsen initierade nätverket för de kommunala tjänstemännen i länet som ansvarar för klimatanpassning. Länsstyrelsen håller samman nätverket. Studiecirkeln har bland annat omfattat expertseminarier som anpassats efter kommunernas önskemål exempelvis säkrad dricksvattenkvalitet enligt Livsmedelsverkets KASKAD-modell och IPCC:s rapport hösten 2018 och klimatförhandlingarna i Katowice.

Syftet med nätverket är att samtliga länets kommuner ska ha tagit ett samlat grepp om klimatanpassning genom att bland annat ta fram ett strategiskt dokument. Två av länets tio kommuner uppgav vid årets slut att de har ett samlat dokument om klimatanpassning och ytterligare fyra kommuner arbetar med att ta fram ett sådant. De kommuner som återstår har diskuterat betydelsen av politiskt mandat och betydelsen av att för dem som fattar beslut i frågan tydliggöra fördelarna.

Det kan dock konstateras att samtliga kommuner i sin fysiska planering, om än i varierande omfattning och kvalitet, lyfter in klimatanpassning. Det handlar främst om naturolycksrisker, där man använder det underlag och den vägledning som Länsstyrelsen tillhandahåller för ändamålet. Även kommunernas beredskapsplanering har påverkats av Länsstyrelsens insatser, så att kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser omfattar klimatanpassning. För det ändamålet har de kommunala faktablad som Länsstyrelsen tillhandahåller varit särskilt uppskattade. I faktabladen beskrivs naturolycksriskerna och den förväntade klimatutvecklingen i kommunen. Klimatanpassning har även varit ett inslag vid flera av de regionala träffar som arrangeras för kommunernas tjänstemän, exempelvis planträffarna.

Under arbetet med den nya klimatstrategin har Länsstyrelsen träffat samtliga kommunledningar för att samla in synpunkter på innehåll, men även för att i största allmänhet få klarhet i läget för kommunens klimatarbete och för att hörsamma eventuella frågor till Länsstyrelsen. Sammantaget kan sägas att den politiska viljan och den institutionella kapacitet som följer därav är av central betydelse. Enskilda eldsjälar bland tjänstemän räcker inte. Det är en utmaning, särskilt för de mindre kommunerna, att utbytestakten bland tjänstemännen inom en del verksamhetsområden är stor. Från Länsstyrelsen efterfrågas främst vägledning och gemensamma initiativ. Det regionala miljö- och klimatråd som initierats av landshövdingen möts därför av stor uppskattning.

Länsstyrelsens bedömning är att de insatser som görs för kommunerna ger resultat, men trots det inte räcker för eftersträvad effekt, det vill säga att samtliga kommuner ska ha tagit ett samlat grepp om klimatanpassning. Delvis är detta en följd av bristande styrmedel. De förändringar i plan- och bygglagen avseende klimatanpassning som tillkommit är därför av stort värde.

Klimatrobust livsmedelsproduktion

Under 2018 har Länsstyrelsen erhållit medel för projektet *En klimatrobust livsmedelsproduktion i Västmanlands län*. Projektet genomförs i samverkan med Sveriges Lantbruksuniversitet och syftar till att ta fram verktyg för att analysera klimatrelaterade risker i livsmedelsproduktionen, med mjölkproduktion som pilotfall. Projektet är en del av klimatanpassningsarbetet, men ska även ses som en del i arbetet med regional livsmedelsstrategi, med tillhörande handlingsplan. I livsmedelsstrategins fokusområde *Krismat* har just klimatsäker produktion pekats ut som viktig. Avgränsningen i projektet utgörs av produktion i länet, med inkluderade klimatrelaterade risker i leverantörsled. Projektet har innefattat besök och intervjuer hos lantbrukare liksom workshopar. Projektet är inte avslutat, men ska ses som ett led i att klimatsäkra livsmedelsproduktionen, och även som ett sätt att säkra försörjningstryggheten. I detta sammanhang har det blivit uppenbart att klimatförändringarna utgör en säkerhetsrisk för livsmedelsproduktionen.

Underlag

Under året har ytterligare underlag tagits fram om klimatanpassning. Bland annat har översvämningskartering av Norbergsån avslutats. Denna har genomförts som ett eget projekt och inte som en direkt följd av översvämningsdirektivet, utan på önskemål från berörda kommuner utifrån det arbete de bedrivit inom ramen för SMHI:s Lathundsprojekt som innehöll både finansiellt stöd till och vägledning för kommunerna. Länsstyrelsen vill påminna om hur väl denna form fungerade, men samtidigt om vikten av att de kommuner som berörs av sådana insatser följs hela vägen in i mål.

Under året har även en liknande översvämningskartering påbörjats av Sagån. I detta sammanhang är det intressant att notera skillnaden mellan ett centralt och lokalt perspektiv. Varken Norbergsån eller Sagån finns med i prioriteringen inom översvämningsdirektivet, men för berörda kommuner är kartläggningen av höga flöden av stor vikt i dessa vattendrag.

Länsstyrelsen fäster stor vikt vid att allt klimatrelaterat underlag som tas fram presenteras i webbGIS. Det är av stort värde att geografisk information för klimatanpassning kan presenteras under former som säkerställer att alla som berörs kan använda detta verktyg. Exempel på användare som har nytta av webbGIS är kommunala tjänstemän och politiker, försäkringsbolag, men även skolor och utbildningsväsende. Materialets lättillgänglighet bidrar även till ökad medvetenhet om klimatfrågor. Det är flera kommuner som inte själva arbetar med GIS-program.

Ekosystemtjänster och klimatanpassning

Länsstyrelsen är huvudman för projektet LIFE IP Rich Waters. Delprojektet C3, Arbogaån och Bällstaån, är inriktat på klimatanpassning (flödeshantering genom landskapsplanering, konsekvenser av översvämnning av föroreningskadade områden, hur ekosystemtjänster påverkas vid höga flöden samt socioekonomiska hinder och möjligheter som föreligger). C3 genomförs tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet och länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götaland. Detta har väckt intresse hos Svartåns vattenråd. Ett projekt med landskapsperspektiv för administration av flöde och närsaltbelastning i ett förändrat klimat togs därför fram i samverkan med Länsstyrelsen och har beviljats finansiering. Syftet med projektet är att finna en väg fram i åtgärdsarbetet i samverkan mellan lantbruks- och naturvårdsintressen i samverkan.

Samverkan mellan länsstyrelser

Länsstyrelserna i Sverige har en omfattande samverkan inom klimatanpassning. Inom ramen för denna samverkan drivs projekt, anordnas kompetenshöjande insatser och tas gemensamma underlag och vägledningar fram. Utöver detta har länsstyrelserna i Mälardalen en tätare samverkan kring klimatanpassning. Ett område som har uppmärksammats är behovet av, men framförallt möjligheterna med, satellitdata. Med hjälp av satellitdata kan man exempelvis göra analyser av vilka områden som är särskilt känsliga för översvämningar av ytvatten och nederbörd. Med anledning av det har kontakt tagits med Rymdstyrelsen. Utnyttjande av satellitdata är ett billigt, ibland till och med gratis, sätt att få fram tillräckligt bra underlag. Detta är ännu inte utnyttjat i den omfattning som kunde vara fallet.

Fortsatt arbete

I det fortsatta arbetet prioriterar Länsstyrelsen att samtliga kommuner i länet ska ha tagit ett samlat grepp om klimatanpassning. Betydelsen av detta kan inte nog betonas. För detta ändamål har behovet av kostnads-/nyttoanalyser uppmärksammats, som skulle bidra till att göra rätt prioriteringar av alternativa åtgärder. Länsstyrelsen avser därför att ta fram sådana och föreslå en metod för det. Länsstyrelsen kommer inom ramen för framtagande av ny skogsstrategi att sträva efter att denna integrerar klimatanpassning, vilket också har påbörjats. Vidare kommer miljöfarlig verksamhet (både pågående och avslutad) att ges stor uppmärksamhet genom både utredningar och vägledning.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Efterbehandling av förorenade områden för bostadsbyggande

1.16 Länsstyrelserna ska redovisa arbetet med att identifiera förorenade områden som är lämpliga att sanera för byggande av bostäder. Av redovisningen ska särskilt framgå hur länsstyrelserna informerat kommunerna och andra aktörer om möjligheterna till bidrag samt en uppskattning av när områden är aktuella för bidrag. Arbetet finansieras delvis från anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Åtterrapporering och bedömning av resultat

Under 2018 har Länsstyrelsen arbetat strategiskt i syfte att öka antalet ansökningar om bidrag för sanering inför bostadsbyggande. Länsstyrelsen har informerat om bidraget vid Länsstyrelsens plan- och bygghandläggartäff. Efter träffen hörde flera kommuner av sig och efterfrågade mer information. Länsstyrelsen har gjort djupare punktsatser med information och vägledning i ett flertal kommuner vid specifika ansökningar. Informationen har riktats både till kommuner och byggbolag. Länsstyrelsen har också deltagit aktivt i arbetet med att ta fram tre ansökningar inför bostadsbyggande som förväntas inkomma under 2019–2020. Länsstyrelsen har indikationer på att ytterligare ansökningar kan bli aktuella från 2020 och framåt.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Naturvård

1.17 Länsstyrelserna ska redovisa de insatser som gjorts för att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, åtgärdsprogram för hotade arter, artbevarande, tätortsnära natur, lokala naturvårdsprojekt samt vilt- och rovdjursförvaltning. Redovisningen ska omfatta hur länsstyrelserna, i syfte att minska ärendebalanserna, har arbetat med att slutföra ärenden om naturreservat. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur, anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen har en kontinuerlig dialog med myndigheter, kommuner, föreningar, större markägare och enskilda i syfte att samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik inom naturvårdsområdet. Här nedan redovisas genomförda åtgärder.

Naturvård och biologisk mångfald

Under året har Länsstyrelsen arrangerat eller stöttat genomförandet av regionala samverkansträffar med länets kommuner. Syftet med träffarna är att öka samverkan mellan Länsstyrelsen och kommunerna. Ett viktigt syfte är också att öka samverkan mellan kommunerna för att uppnå ett mer rättssäkert och likriktat naturvårdsarbete inom länet och för att ge en plattform där goda exempel kan visas upp och diskuteras. Länsstyrelsen samverkar även med omgivande län inom områdesskyddsarbetet och inom arbetet med prövning och tillsyn för att även där uppnå ett mer likriktat arbete, både på övergripande nivå samt i enskilda ärenden. Ett sådant exempel är bekämpningen av stickmyggor i Nedre Dalälven.

Vidare har Länsstyrelsen kontinuerlig samverkan med Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. Samverkan sker bl.a. genom träffar, avstämningar och löpande ärendehantering. Myndigheternas samverkan är en förutsättning för ett effektivt arbete så att etappmålen om biologisk mångfald kan nås. På länsnivå har samverkan bland annat bidragit till att det länsvisa etappmålet om formellt skydd av skogsmark nu är inom räckhåll.

Ett exempel på bred regional samverkan är Hjälmarestategin, som syftar till att bruka, värna och vårda Hjälmarskapets lövskogar. Här har Länsstyrelsen träffat berörda länsstyrelser, Skogsstyrelsedistrikt, kommuner samt ideella organisationer i syfte att samordna insatser inom ordinarie arbete för att stärka lövlandskapet runt Hjälmaren och nå ut med information till markägare. En broschyr om lövskogsproduktion är under framtagande med skogsägare som målgrupp. Åtgärderna bidrar till ökad kunskap och förståelse hos markägare för landskapets värden och sårbarhet och vilken betydelse enskilda markägares åtgärder har för helhetslandskapet. Detta förväntas framförallt generera ett ökat intresse för lövskogsbruk och tillhörande naturvårdshänsyn på lång sikt. Ett viktigt syfte med strategin är att de lövrika trakterna på sikt inte ska omvandlas till granskogar. De stora effekterna blir tydliga först om flera decennier, men redan nu märker Länsstyrelsen ett ökat intresse hos skogsägare.

Under hösten kunde länsstyrelserna söka medel genom Skogsstyrelsen för att påbörja arbetet med att ta fram en regional skogsstrategi. Länsstyrelsen beviljades

1,2 miljoner kronor för projektet och ett samarbete har nu inletts med olika aktörer i länet. Länsstyrelsen leder en projektgrupp med deltagare från Skogsstyrelsen, Green Urban Design, Mellanskog, SLU och Länsförsäkringar. Projektets uppgift har under året varit att påbörja arbetet med att ta fram en regional skogsstrategi i bred förankring med länets olika aktörer. Västmanlands miljö- och klimatråd utgör styrgrupp till projektet. Arbetet med att ta fram en regional skogsstrategi bedöms ta relativt lång tid, eftersom strategin inkluderar många olika områden och aktörer. Länsstyrelsen har samverkat med länsstyrelserna i Södermanlands och Örebro län och genomfört ett skogsseminarium med 140 deltagare från de tre länen. Föreläsningar och workshopar hade teman kopplade till nedanstående områden:

- Tillväxt, mångbruk och värdeskapande av skogen som resurs.
- Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser.
- Främjande av biobaserade produkter och energi, smarta transporter.

Utöver detta har en kartläggning av Västmanlands skogar gjorts och en demonstrationsyta skapats i en lövskog vid Hjälmarén. Höstens arbete har nu skapat en bra grund för fortsatt arbete.

Arbetet med att ta fram handlingsplanen för grön infrastruktur är i sitt slutskede. Handlingsplanen har skickats på bred remiss till aktörer i länet. Länsstyrelsen har under året löpande informerat om arbetet med att ta fram en handlingsplan för grön infrastruktur och samtidigt beskrivit vikten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster och hur dessa knyter an till grön infrastruktur. Inför remissen genomförde Länsstyrelsen ett seminarium med syfte att ge deltagare möjlighet att lämna in förslag på insatsområden som kan vara lämpliga i den kommande handlingsplanen. Länsstyrelsen har även påbörjat ett projekt kopplat till Länsstyrelsens miljö- och klimatråd i syfte att implementera handlingsplanen för grön infrastruktur i den kommunala planeringen. Sammantaget har arbetet med grön infrastruktur medfört att begreppet, grön infrastruktur, blivit känt och viljan hos olika aktörer att tillsammans arbeta för att bibehålla och utveckla den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster bedöms ha stärkts i länet.

Västmanland har en handfull skyddade områden som särskiljer sig från övriga skyddade områden genom att ha stora besöksantal eller komplexa skötselfrågor. I vissa områden finns också ett mycket stort engagemang från ett flertal organisationer eller personer som på ett eller annat sätt är engagerade i förvaltningen eller bedriver verksamhet i områdena. För att ta tillvara på det stora intresset och säkerställa den lokala delaktigheten deltar Länsstyrelsen i olika lokala skötselråd bestående av olika aktörer. Skötselråden bidrar till en effektiv och väl förankrad förvaltning till gagn för såväl brukare, besökare som biologisk mångfald. De skyddade områdena är en resurs för det rörliga friluftslivet och Länsstyrelsen har under de senaste åren särskilt arbetat med frågor som rör tillgänglighet, naturvägledning och information.

I samverkan med Skogsstyrelsen och andra aktörer på regional nivå har Länsstyrelsen genomfört uppdraget Naturnära jobb. Länsstyrelsen har samlat in, sammanställt och fördelat ett stort antal uppdrag/arbeten till Skogsstyrelsen och arbetslagen, vilket resulterat i att fler personer kunnat sysselsättas med denna typ av uppdrag än planerat. Ett stort antal åtgärder och arbeten har blivit genomförda, vilket bland annat lett till att förekomsten av invasiva arter har minskat lokalt och att enskilda djurhållare fått hjälp med provisoriska stängsel i

samband med sommarens torka. Arbetslagen har även jobbat med att göra skyddade områden mer tillgängliga.

Artbevarande och åtgärdsprogram för hotade arter

Länsstyrelsen bedriver tillsammans med Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Uppsala län ett samverkansprojekt för en mer ensad och effektiv hantering av artskyddsfrågor i skogsbruket. Arbetet förankras även med ideella ornitologer för fågelbedömningarna. Detta leder till att artskyddsfrågorna hanteras lika mellan länen och att skogsägare lättare kan förutse vilka krav som kan ställas på dem. Utöver denna samverkan har Länsstyrelsen även fortsatt att stötta Sala kommun i dess arbete att som pilotkommun ta fram en artskyddsanpassad skogsbruksplan. Stöttning sker genom bidrag genom Lokala Naturvårdsprojekt (LONA) och genom att Sala kommun har presenterat sina resultat i samverkansgruppen för artskydd i skogen. Förhoppningen är att arbetssättet ska minska risken för att skogsbruk måste stoppas på grund av en fridlyst art.

Länsstyrelsen träffar regelbundet företrädare för Västmanlands ornitologiska förening, Botaniska föreningen samt ideellt verksamma dagfjärilsövervakare för att koordinera den samverkan som sker inom den regionala miljöövervakningen. Vid dessa träffar diskuteras övervakning av fåglar samt rödlistade och sällsynta kärlväxter. Träffarna ger ett värdefullt informationsutbyte, underlag för hanteringen av artskydd i skogen samt nya förslag på naturnära jobb. Detta resulterar i ökad kompetens om förhållandena i länet, både hos Länsstyrelsen och hos de ideella aktörerna.

Länsstyrelsen har haft ett nära samarbete med såväl privata markägare som kommuner och bolag som har marker där det finns sällsynta arter. Samarbetet sker i många olika former och anpassas efter markägarens behov och vilken typ av åtgärder som bäst gynnar de sällsynta arterna till exempel informationsutbyte, föreläsningar på plats, skötselråd samt samfinansiering av olika åtgärder. Resultatet av detta är att flera sällsynta arter har ökat i länet, exempelvis den sällsynta och fridlysta blomman hällebräcka.

Friluftsliv och tätortsnära natur

Under hösten 2018 genomförde länets kommunekologer tillsammans med Länsstyrelsen en kommunekologträff på temat tätortsnära natur och friluftsliv. Träffen engagerade och kan ses som ett startskott för det framtida viktiga arbetet med tätortsnära natur. Under året har även samarbetet kring vandrings- och cykelleder med Region Västmanland fortsatt. Båda dessa samarbeten är goda exempel på hur Länsstyrelsens arbete att förverkliga de politiska målen för friluftslivet får genomslag.

Lokala naturvårdsprojekt (LONA) och våtmarkssatsningen

Länsstyrelsen arbetar brett för att uppmuntra kommunerna att söka bidrag för LONA. Informationsinsatser har genomförts vid kommunekologernas vår- och hösträff. Länsstyrelsen har uppmuntrat kommunerna att delta vid LONA-dagen, som genomfördes den sista helgen i augusti. För att parera projektförändringar som skett under året har förfrågningar gått ut till kommunerna om att utöka pågående projekt med fler åtgärder. Detta har resulterat i att ett projekt önskade mer medel, vilket i sin tur ledde till att de pengar som fanns kunde användas och inte behövde återbetalas till Naturvårdsverket. LONA-projekten i länet bidrar till en ökad samverkan mellan kommuner och dess ideella aktörer samt att uppfylla miljömålen en god byggd miljö, levande skogar och ett rikt växt- och djurliv.

För att genomföra våtmarkssatsningen har en intern arbetsgrupp bildats för att arbeta med uppdraget. Information om satsningen har skett via det externa informationsbladet Länsnytt nr 1 som skickades ut i februari. Kommunernas kontaktpersoner för LONA har bjudits in till en informationsträff inför den första ansökningsomgången. Informationssatsningen har resulterat i fem ansökningar på våren som alla beviljats bidrag. En konsult har upphandlats för att stödja kommunerna inför ansökningsomgången i oktober 2018 samt för att ta fram underlag till nya områden för kommande ansökningar. Efter denna ansökningsomgång har ytterligare ett projekt beviljats bidrag.

Vilt- och rovdjursförvaltning

Länsstyrelsen har under 2018 arrangerat en viltskadedag där myndigheter, företagare och lantbrukare deltagit. Dagen ger en ökad kunskap inom viltskadeområdet och utgör en kontaktyta för samhällets olika aktörer. Den ökade samverkan ger en större förståelse för andras situation, vilket ökar möjligheten att förebygga skador. Länsstyrelsen har även fortsatt arbetet med att anlägga avledningsåkrar som kanaliserar bort de stora betande fåglarna från vanliga åkrar. Arbetet leder även, förutom till färre skador, till en ökad lokal samverkan och en ökad acceptans för de stora betande fåglarna.

Länsstyrelsen har deltagit i en stor mängd olika möten om älgförvaltning. Detta leder till en ökad kunskap i förvaltnings- och skötselgrupperna och ökar samverkan mellan olika lokala aktörer. En ökad kunskapsnivå och bättre samverkan leder till en bättre och effektivare älgförvaltning.

Länsstyrelsen för en kontinuerlig dialog med invånare och brukare i länets rovdjursrevir. Närvaron och dialogen ger en ökad förståelse för Länsstyrelsens arbete och ökar benägenheten att bistå Länsstyrelsen i inventeringsarbetet. En bättre kunskap och ökat förtroende ger en större acceptans för rovdjuren. Sammantaget uppstår positiva socioekonomiska effekter och förhoppningsvis en minskad illegal jakt.

Ärendebalanser för naturreservat

Länsstyrelsen i Västmanland tillhör inte de län som har höga ärendebalanser eller har ett större antal ärenden med avslutad markåtkomst som väntar på beslut. Mycket tack vare de särskilda satsningar som medgett vissa resursförstärkningar har Länsstyrelsen sedan ett par år tillbaka ett förhållandevis jämt ärendeflöde där ungefär lika många områdesskyddsärenden avslutas som påbörjas. För att slutföra ännu fler ärenden, och minska ärendebalanserna ytterligare, bör resurserna för markåtkomst till länet öka något eftersom länsramen under många år har varit ungefär densamma.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☐ I hög grad uppfyllt ☒ Helt uppfyllt

Åtgärder mot övergödning

1.18 De länsstyrelser som får bidrag från Havs- och vattenmyndigheten för arbete med åtgärdssamordning ska underlätta och aktivt stödja kommuner och lokala aktörer i genomförandet av åtgärder i relevanta avrinningsområden så att förutsättningarna för det lokala åtgärdsarbetet förbättras. De länsstyrelser som är vattenmyndigheter ska uppdatera geografiska dataunderlag, inklusive erosionskartor, och öka tillgängligheten till dessa underlag för kommuner och lokala aktörer. Länsstyrelserna ska redovisa hur arbetet har bedrivits. Arbetet finansieras delvis av medel från anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Återrapportering och bedömning av resultat

De fem länsstyrelser som också är Vattenmyndigheter har fått ett gemensamt treårigt regeringsuppdrag för att tillgängliggöra planeringsunderlag för det lokala åtgärdsarbetet mot övergödning. Under 2018 har en projektledare rekryterats samt projektgrupp och referensgrupp utsetts. Under hösten 2018 har en inventering genomförts om vilka underlag olika aktörer skulle vilja få ta del av. Bland aktörerna finns länsstyrelsernas vattenenheter, rådgivare inom "Greppa näringen" samt kommunanställda som arbetar med åtgärder mot övergödning. Denna inventering ligger till grund för prioriteringen av vilka underlag som ska tas fram och på vilket sätt dessa ska tillgängliggöras. Projektet anordnade en workshop för sin referensgrupp för att få synpunkter på nämnda underlagsinventering samt mål och projektplan. Projektet besökte också Västerviks kommun för att se och lära av hur de jobbar med åtgärder mot övergödning. Vattenmyndigheternas regeringsuppdrag har ett systerprojekt i Havs- och Vattenmyndighetens regeringsuppdrag om åtgärdssamordnare/pilotområden. De finansierade områdena beslutades först den 23 november 2018. Denna försening har något försvårat planeringen och utförandet av regeringsuppdrag 1.18.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

Näringsdepartementet

Regionaltillväxt

1.25 Berörda länsstyrelser ska redovisa inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering av insatser har skett under året med den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret i länet. Redovisningen ska även omfatta vilka resultat denna samverkan har medfört eller förväntas medföra samt hur den har utvecklats. Redovisningen ska avse det regionala tillväxtarbetet inklusive genomförandet av de regionala strukturfondsprogrammen 2014–2020 och territoriellt samarbete.

Återrapportering och bedömning av resultat

Det regionala utvecklingsprogrammet ”Mångfaldsdriven tillväxt” för Västmanlands län 2014–2020 (RUP) och dess underliggande insatsområden är den fastställda strategin för arbetet med långsiktig hållbar tillväxt, innovationskraft och näringslivsutveckling i länet.

Samverkan sker med Region Västmanland inom flera områden, vilket redovisas nedan.

Framtagande av kommande RUS

Länsstyrelsen samverkar med Region Västmanland i framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi som omfattar perioden 2020 - 2030.

Resultatet är ännu för tidigt att uttala sig om, eftersom framtagandet av ny RUS pågår. Det som nu kan redovisas är att den breda förankringen och det omfattande deltagandet i processen skapar en delaktighet som är viktig för genomförandet av strategin.

Framtagande av handlingsplan för regional livsmedelsstrategi

Länsstyrelsen har i samverkan med LRF Mälardalen och Region Västmanland arbetat fram en regional livsmedelsstrategi för Västmanlands län. Det har skett genom workshops och träffar med länets kommuner och andra aktörer. Strategin syftar till att öka länets livsmedelsproduktion fram till 2030. Strategin beslutades i september 2018 och omfattar fyra fokusområden:

- Upplevelsemat
- Krismat
- Viltmat
- Länets mat

Strategin är uppbyggd av de fem horisontella insatsområdena tillväxt och marknad, klimat och miljö, regler och förenkling, innovation och forskning samt jobb och kompetens. Livsmedelsstrategin är ett av Länsstyrelsens fokusområden i arbetet med Agenda 2030.

Ett resultat av arbetet så här långt är att matfrågorna har lyfts inom flera olika områden. Bland annat genom projektet #Svinnbra som drivs inom länets miljö- och klimatråd. Projektet fokuserar på matsvinnet inom privat och offentlig sektor i länet. Syftet är att sprida information och inspirera restauranger och storkök till att minska sitt matsvinn. Det görs genom att samla information, goda exempel och tips på miljö- och klimatrådets

webbplats¹⁰ samt genom en matsvinnskonferens riktad till restauranger och storkök under våren 2019. Aktiviteter har också genomförts för att höja kunskapen inom upphandling av regional mat genom en workshop arrangerad av Upphandlingsmyndigheten och Länsstyrelsen.

Nästa steg i arbetet är att ta fram en handlingsplan som ska omfatta perioden fram till 2030.

Jämställd regional tillväxt

Projektet ”Jämställd regional tillväxt” avslutades i november 2018. Syftet med projektet var att åstadkomma en förändring av styrningen av de strukturer som styr och arbetar med regional tillväxt i Västmanland. Tillväxtarbetet ska vara jämställdhetsintegrerat och beakta intersektionella perspektiv. Ytterligare ett syfte var att stärka organisationernas analyskapacitet avseende dessa frågor. Länsstyrelsen var representerad i styrgruppen och i projektarbetet.

Resultatet från projektet är att strukturer har förändrats för att uppnå en mer jämställd regional tillväxt. Modeller för beslutsfattande har ändrats så att jämställdhet och intersektionalitet bejakas. Modellerna används både inom Regionen Västmanland och vid beslut av projekt inom Strukturfondspartnerskapet för Östra Mellansverige. Uppföljning behöver ske så att offentliga tillväxtmedel i högre grad tillfaller kvinnor. Detta kan förbättras genom könsuppdelad statistik och utökad analyskapacitet och kompetens.

Bredbandsutbyggnad

Ett fortsatt samarbete pågår kring bredbandsutbyggnaden och ärenden om bredbandsstöd i Landsbygdsprogrammet. Landshövdingen har bjudit in länets aktörer (kommuner och region) tillsammans med representanter från ansvarigt departement och berörda bolag till samverkansmöten.

Resultatet av dessa möten är en förståelse för respektive organisations perspektiv, målsättning och svårigheter. Dialogen som följer möjliggör förslag till lösningar på uppkomna problem och frågeställningar, vilket på sikt leder till högre måluppfyllelse för länets bredbandstäckning.

Samverkan med bredbandskoordinatorerna på Region Västmanland har utvecklats under året och Länsstyrelsen har deltagit aktivt på de externa möten där bredbandssituationen i länet har diskuterats. Det är viktigt att för alla nyckelpersoner som jobbar med bredband känner till det aktuella läge i länets kommuner. En uppföljning som gjordes av de genomförda och pågående projekten visar att flera områden på landsbygden har fått tillgång till bredband med hjälp av stödet i landsbygdsprogrammet.

I arbetet med bredband har Länsstyrelsen deltagit på konferenser som ordnas fyra gånger om året av Post- och Telestyrelsen. Konferenserna är värdefulla genom att de bidrar till nätverkande och information inom området, vilket underlättar handläggningen.

Bredbandsutbyggnaden på landsbygden har under året visat sig vara ovanligt utmanande jämfört med tidigare år, eftersom allt fler bredbandsprojekt startades och pågår samtidigt. Reglerna för stödgivning ställer krav på de sökande som bygger bredband. Det krävs

¹⁰ <http://miljoochklimatradet.se/>

konkurrensutsatta inköp och tillstånd för byggnation. I byggnationsförfarandet uppstår stora problem för tillståndsgivande myndigheter att leverera tillstånd i tid. De tuffare markförhållandena gör det svårt för bredbandssökande att hitta entreprenörer med rätt erfarenhet och kapacitet. Det finns dessutom tusentals privata markägare som har varierande vilja för sin mark, vilket fördröjer processen.

ÖMS ERUF projekt "Konsumenter och livsmedelskedjans produktutveckling"

Projektet har beslutats av Strukturfondspartnerskapet för Östra Mellansverige och finansieras av insatsområde "Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag". Projektet är en förstudie. Det övergripande målet är att skapa interregionala förutsättningar för ökat konsumentengagemang i livsmedelskedjan genom strukturerat och systematiskt användande av digitalisering och tekniska hjälpmedel som en hävstång för att utveckla nya och bättre produkter och processer längs hela livsmedelskedjan. Medverkande aktörer är Region Västmanland, Länsstyrelsen Västmanland, Region Örebro (Alfred Nobel Science park), SLU (Green Innovation park), Vreta Kluster (Östergötland) samt Agro Sörmland.

Slutrapport för förstudien färdigställs senast 31/12 2018.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

1.26 Berörda länsstyrelser ska redovisa hur medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och, i förekommande fall, de territoriella samarbetsprogrammen. I redovisningen ska det framgå hur verksamheten tagit hänsyn till de förutsättningar som råder i olika delar av länet samt hur detta har påverkat fördelningen av medel inom länet.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsen kan medfinansiera regionala projekt och medfinansiera EU-projekt genom medel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Finansieringen är uttryck för Länsstyrelsens prioriteringar och genomförande av regionala och nationella program och strategier. Finansiering via anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder gör det möjligt att bidra till den regionala tillväxtpolitiken och nå målbilden i länets regionala utvecklingsprogram (RUP). RUP utgör grunden för länets prioriteringar och följs upp årligen numera upp av Region Västmanland, via mål och indikatorer.

De projekt som Länsstyrelsen har finansierat via ovanstående medel har framförallt bidragit till att stärka länets attraktivitet, turismutveckling samt energi- och klimateffektivisering. Detta är i enlighet med insatsområdena, "Hållbar energianvändning och klimatanpassning" samt "Stark regional identitet" i den nu gällande regionala utvecklingsplanen (RUP).

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Livsmedelskontroll, djurskydd, foder och animaliska biprodukter samt allmänna veterinära frågor

1.29 Länsstyrelserna ska redovisa en bedömning av måluppfyllelsen för de operativa målen i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan som rör myndigheternas verksamhet inom livsmedelskontroll, kontroll av djurskydd, foder, animaliska biprodukter, djursmittskydd samt veterinärmedicinska preparat och rests substanser. Redovisningen ska inkludera en kortfattad analys av orsakerna till eventuell utebliven måluppfyllelse och länsstyrelsernas operativa förutsättningar att bedriva verksamheten inom dessa områden. Länsstyrelserna ska även redovisa arbetet med revisioner av kommunernas livsmedelskontroll.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Länsstyrelsen i Västmanland genomförde under året 107 planerade kontroller (normalkontroller) och 92 kontroller efter anmälan. Den planerade kontrollen har varit riskbaserad utifrån den nationella klassificeringen (STORK). Länsstyrelsen har uppfyllt målet om att antalet normalkontroller ska vara minst lika många som antalet anmälningskontroller enligt den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan.

Enligt 2018 års uppgifter har Västmanland cirka 1024 kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur varav Länsstyrelsen kontrollerade 90, vilket motsvarar 8,8 procent. Detta innebär att Länsstyrelsen nästan uppnått målet på 10 procent. Orsaken till att myndigheten inte nådde målet beror till viss del på att resurser har fått läggas på övertagandet av Polismyndighetens djuruppgifter.

Andelen kontroller utan anmärkning är i år 36 procent, vilket inte riktigt är i nivå med det nationella målet på 25 procent, men ändå betydligt lägre än vad andelen var för ett par år sedan. Utvärdering av den nationella rutinen har inte utförts enligt planering då det prioriterats bort på grund av de nya arbetsuppgifterna med tillsynslagen. En modell för utvärdering är nu framtagen och kommer att tillämpas under 2019.

Den 1 juni 2018 övertog länsstyrelserna Polismyndighetens huvudsakliga arbetsuppgifter gällande djur, såsom handläggning av ärenden enligt lagen (SFS 2018:54) om tillsyn över hundar och katter samt verkställande av omhändertaganden enligt denna lag samt enligt djurskyddslagen (SFS 1988:534). Omfattande samverkan har skett mellan Länsstyrelsen och Polisen avseende bland annat personal, utbildning, ekonomiska frågor, upphandlingar, osv. För Länsstyrelsens del har det inneburit en ökning med 80 ärenden samt en utökning av personalstyrkan med en årsarbetskraft.

Länsstyrelsens kontrollarbete verifieras genom parallellkontroller. Under året har endast en handläggare kontrollerats på grund av oplanerade vakanser och sjukskrivningar.

Länsstyrelsen har arbetat med att åtgärda de brister som konstaterats vid Jordbruksverkets revision av djurskyddskontrollen.

Vid de planerade kontrollerna har få brister påvisats, vilket tyder på att Länsstyrelsen har ett gott djurskydd i länet och djurhållarna har kunskap om djurskyddslagstiftningen. Jordbruksverkets informationsbroschyrer om olika djurslag lämnas systematiskt vid kontrollerna.

100 procent av de ansökningar om förprovning som inkommit har handlagts inom 56 dagar från komplett ansökan.

Kontroll av livsmedel i primärproduktionen

Länsstyrelsen har en gemensam kontrollplan för foder och livsmedel i primärproduktionen som utgår från den nationella kontrollplanen (NKP.) Planen har samma övergripande mål och effektmål som NKP.

För Länsstyrelsens del är det prioriterat att uppfylla livsmedelskontrollens operativa mål 12 om att förhindra och reducera bildning av mykotoxin vid spannmålstorkning. Målet är framtaget av Livsmedelsverket och utgör en del i att uppnå effektmålet för kemiska risker på livsmedelssidan. I Västmanland är huvuddelen av livsmedelsanläggningarna spannmålsproducenter och kontroll utifrån mål 12 har utförts enligt den nationellt framtagna checklistan. Resultatet av kontrollerna visar att de verksamheter som kontrollerats har god kännedom om farorna och det är få avvikelser. De avvikelser som har noterats har följts upp, oftast genom en administrativ uppföljande kontroll och Länsstyrelsen bedömer att kontrollen har haft önskad effekt.

I Västmanland finns en handläggare som utför alla kontroller av foder och livsmedel i primärproduktionen inklusive tvärvillkorskontroller av foder och livsmedel, vilket kan vara sårbart. En veterinär finns att tillgå som stöd för planering, uppföljning och kan vid behov följa med på kontroll i fält. Den kontrollmetod som används är i första hand inspektion. Ingen provtagning har gjorts under 2018 eftersom det inte varit relevant vid de kontroller som utförts. Vid planeringen för årets kontroller ingår val av lämplig kontrollmetod.

Länsstyrelsens mål för 2018 har inte uppfyllts helt eftersom inte alla 25 planerade kontroller har genomförts. Orsaker till detta är oplanerade vakanser, sjukskrivningar och övertagandet av polisuppgifterna, vilket har inneburit att ordinarie handläggare fått arbeta med andra uppgifter än de planerade samt introduktion och handledning av nyanställda. Under 2018 har cirka 25 procent av den tid som var planerad för primärproduktion lagts på andra uppgifter. Totalt utfördes 31 kontroller fördelat på 14 planerade och 17 tvärvillkorskontroller.

En samverkan med primärproduktionshandläggare från tre närliggande län inleddes under året med ett första fysiskt möte. Målet med samverkan är att dela erfarenheter gällande riskbaserat kontrolluttag, bedömningar, åtgärder och uppföljning samt kompetensutbyte genom kalibreringsdiskussioner och samsynskontroller inom primärproduktionskontrollen. Samverkan kommer att fortsätta med Skypemöten och en fysisk träff årligen. Länsstyrelsen har även samverkat med kommunal livsmedelsinspektör i samband med livsmedelsärenden där båda myndigheter varit inblandade. Utifrån en kompetensros¹¹ inventeras och uppdateras årligen behovet av utbildning och kompetens och det är prioriterat att delta på de konferenser och utbildningar som erbjuds inom området.

¹¹ Kompetensros är ett dokument där det säkerställs att olika kompetenser inom djurskyddsområdet finns inom personalgruppen.

Alla anläggningar är riskklassade i Länsstyrelsens register Primör och Länsstyrelsen prioriterar anläggningar med högst riskklass samt att alla branscher kontrolleras inom en femårsperiod. Länsstyrelsens handläggare ingår som representant för länsstyrelserna i den projektgrupp som ska ta fram en modell för ett nationellt riskbaserat kontrolluttag.

Länsstyrelsen reviderades av Livsmedelsverket 2014 gällande kontroll av livsmedel i primärproduktionen. Den åtgärdsplan som togs fram efter revisionen ligger till grund för dagordningen vid de regelbundna avstämningsmöten som hålls för området primärproduktion. Där ingår bland annat uppföljning av kontrollplanen, kompetensutveckling, samverkan och arbete med rutiner.

Kontroll av foder i primärproduktionen

Länsstyrelsen tagit hänsyn till de operativa målen för foder om att skapa en medvetenhet hos foderföretagare och att skapa goda förutsättningar för foderkontroll. Detta har skett genom att skriva artiklar om krav och regler för foderföretagare för publicering i Landsbygdsnytt, som når de producenter i länet som söker EU-stöd.

Länsstyrelsens handläggare har fokuserat på kompetensutveckling inom foderområdet och har 2018 deltagit i kurser som anordnats både nationellt och inom EU. De EU-kurser som anordnas, Better Training for Safer Food (BTSF), är värdefulla då de även ger insyn i hur andra länder arbetar. Liksom på livsmedelssidan har Länsstyrelsen inte nått målet gällande antalet planerade foderkontroller. 2018 har 31 kontroller utförts varav 17 tvärvillkorskontroller. Planen var att göra 25 planerade kontroller. Vid samtliga kontroller kontrolleras alla relevanta krav enligt EU-lagstiftningen.

Revision av den lokala livsmedelskontrollen

Arbetet med revisioner av den lokala livsmedelskontrollen sker efter en femårsplan och under 2018 har Länsstyrelsen avslutat de revisioner av Västerås och Surahammars kommuner som påbörjades hösten 2017. Båda kommunerna har skickat in åtgärdsplaner som beskriver hur de avvikelser som noterades ska rättas till. Den revision som var planerad till hösten 2018 har på grund av resursbrist skjutits upp till början av 2019. Länsstyrelsen bedömer att revisionerna är ett bra tillfälle för dialog och diskussioner om livsmedelskontroll. Kommunerna är i stort sett positiva till revisionerna och ser dem som en del i sitt förbättringsarbete och Länsstyrelsen bedömer att resultatet är gott. Länsstyrelsen har också, som en del i uppdraget att samordna livsmedelskontrollen, genomfört två möten för länets livsmedelsinspektörer.

Kontroll av animaliska biprodukter

Länsstyrelsen deltog i det länsstyrelsegemensamma projektet gällande kontroll av hur insamling och transport av animaliska biprodukter (ABP) genomförs samt kontroll av spårbarheten av ABP i samband med detta genom att utföra en kontroll av transport till en biogasanläggning. Projektet togs fram som en aktivitet för att nå målen i den nationella kontrollplanen gällande att öka medvetenheten hos verksamhetsutövare för en god hantering av animaliska biprodukter. Kontrollen visade att det finns ett behov av

kunskapshöjande åtgärder för verksamhetsutövare. De avvikelser som noterades gällande bland annat märkning och rengöring resulterade i en åtgärdsplan.

Djursmittskydd, veterinärmedicinska preparat och restsubstanser

Kontroll av hygienplaner har utförts vid samtliga kontroller av djurhälsopersonal. Vid kontrollerna diskuteras bland annat val av antibiotika och problematiken kring antibiotikaresistens. Kunskapen och medvetenheten om att det är viktigt med goda hygienrutiner för att förhindra smittspridning är god hos de besökta klinikerna och få avvikelser har noterats. Länsstyrelsen har även utfört hygienkontroll av två besöksverksamheter, den ena efter en anmälan om att sjukdom hos människa kunde vara orsakad av smitta från djur. Vid kontrollen noterades brister i hygienrutiner som resulterade i en åtgärdsplan. Denna kommer att följas upp nästkommande år. För de djurhållare som omfattas av de allmänna hygienreglerna har ett informationsblad tagits fram som kan delas ut vid behov.

Samtliga 16 veterinärer som beviljar villkorad läkemedelsanvändning har kontrollerats genom dokumentationskontroll. De få avvikelser som upptäckts har följts upp. För att få en övergripande bild av hur lagstiftningen efterlevs har Länsstyrelsen valt att under 2018 göra stickprovskontroller på veterinärer som förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur, veterinärer som förskriver läkemedel till övriga djur samt legitimerade djursjukskötare. Totalt kontrollerades fyra veterinärer och fyra legitimerade djursjukskötare. Godkända hovslagare är en kategori av djurhälsopersonal som inte kontrollerats tidigare, varför Länsstyrelsen även prioriterade fysiska kontroller av denna kategori och totalt gjordes tre kontroller. Resultatet av kontrollerna visar att lagstiftningen efterlevs i hög grad. De få brister som noterats har diskuterats vid kontrollen och resulterat i skriftliga påpekanden.

Kontroller av läkemedel på gård samordnas oftast med annan kontroll som djurskyddskontroll eller primärproduktionskontroll. Under året gjordes kontroll på fem gårdar, vilka visade få avvikelser vad gäller förskrivning, val av, förvaring och hantering av läkemedel. Mindre brister i dokumentationen har noterats och dessa har oftast åtgärdats omgående. Länsstyrelsen nådde inte målet helt gällande antalet kontroller av läkemedel på gård. En orsak till detta är resursbrist då en av två länsveterinärtjänster var vakant i sex månader.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

1.30 Länsstyrelserna ska arbeta för fler och bättre djurskyddskontroller.

Återrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Djurskyddskontroller

Länsstyrelsens djurkontroller har minskat med 31 procent jämfört med föregående år. Den största minskningen har skett inom planerade och uppföljande kontroller. Andelen planerade kontroller har minskat från 12,8 procent 2017 till 8,8 procent 2018. Bidragande orsaker till minskningen av antalet kontroller är övertagandet av djuruppgifterna från Polismyndigheten samt oplanerade vakanser och sjukskrivningar.

Vid de planerade kontrollerna har få brister påvisats, vilket tyder på ett gott djurskydd i länet.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Lantbruk och landsbygd

1.31 Följande likvärdiga målsättningar ska vara vägledande för länsstyrelsernas hantering av EU-stöd:

- en effektivisering och förenkling för företag och myndigheter,
- en minskning av de administrativa utgifterna,
- en strävan efter att stöden i så stor utsträckning som möjligt kan betalas ut så tidigt som regelverket tillåter, och
- en minskning av andel fel i stödhanteringen.

Vid genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet ska länsstyrelserna:

redovisa genomförandet av programmen enligt riktlinjer från Statens jordbruksverk, samt redovisa handläggningstider och måluppfyllnad utifrån de mål som satts inom ramen för styrnings- och uppföljningssystemet Styr- och uppföljningssystem projekt- och företagsstöd respektive styr- och uppföljningssystem jordbrukarstöd.

Uppdragen om genomförande av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet finansieras av medel från anslagen 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur och 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Åtterrapportering och bedömning av resultat och måluppfyllelse

Genomförandet av Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen har samarbetat med övriga län i Mälardalsregionen (Stockholm, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Gotlands län) genom månadsvisa avstämningsmöten via Skype. Erfarenhetsutbytet har bidragit till att arbetet har kunnat effektiviseras, vilket förbättrat måluppfyllelsen i styrnings- och uppföljningssystemet för både jordbrukarstöden (SUSS-JBR) och landsbygdsstöden (SUSS-LB). En gemensam riskanalys har tagits fram i regionen för jordbrukarstöden, vilket förenklat prioriteringen och därmed förbättrat effektiviseringen.

I Västmanland finns ett brett partnerskap för landsbygdsutveckling, med representanter för olika grupper som är verksamma på landsbygden. Partnerskapet är ett viktigt verktyg för de aktörer som finns på landsbygden och en viktig plattform för att utveckla landsbygden i länet.

SUSS-JBR

Uppföljningsmålen är helt uppfyllda inom jordbrukarstöden. Enligt styrnings- och uppföljningssystem i samverkan för jordbrukarstöden (SUSS-JBR) ska minst 95 procent av direktstöden för 2018 vara klara för utbetalning under december månad. Länsstyrelsen i Västmanland har under december betalat ut 218 971 tkr, vilket motsvarar 99 procent av direktstöden. Länsstyrelsen beslutade om delutbetalning för 78 procent av ansökningarna för miljöersättningar i det nya och gamla landsbygdsprogrammet avseende stöden för ekologisk produktion samt kompensationsstödet. Målet för miljöersättningarna i SUSS-JBR var 70 procent. Målen är helt uppfyllda inom jordbrukarstöden.

För att uppnå samtliga uppsatta kontrollfrekvenser utfördes 95 arealkontroller samt 39 djurbaserade kontroller. De arealbaserade stöden var färdigkontrollerade i fält den 31 oktober och måluppfyllnaden i SUSS-JBR var därmed uppfylld.

SUSS-LB

Den samlade bedömningen av genomförandet av Landsbygdsprogrammet för Sverige 2014–2020 och Havs- och fiskeriprogrammet är att Länsstyrelsen i Västmanland i hög grad uppfyller de uppsatta målen. Denna bedömning grundas bland annat på de handläggningskontroller som genomförs på ärenden samt de antal avdrag som görs vid administrativ kontroll av utbetalningar. Bedömningen grundas också på granskningsrapporter med avseende på ärenden som genomgår en kontroll av Jordbruksverket.

Länsstyrelsen har enligt styr- och uppföljningssystemet för landsbygdsstöden (SUSS-LB) uppnått måluppfyllelsen för andel beslutade utbetalningar inom uppsatt tid. Målet i SUSS-LB-planen var 90 procent och Västmanland har uppnått 95 procent. Målet för andelen beslutade ansökningar om stöd inom uppsatt tid för projekt- och företagsstöd är inte uppfyllt. En anledning till detta är överföring av ärenden till de två påföljande beslutsomgångarna under året, så kallad rullning, vilket kan ge handläggningstider på upp till ett år. En annan orsak är brist på medel inom landsbygd. Länsstyrelsen har under året minskat ärendebalansen. Det finns nu inga ansökningar äldre än två år, vilket också bidrar till att handläggningen inom 180 dagar inte uppnås.

Vid slutet av året har 68 procent av den totala budgeten beviljats till olika satsningar inom företagsstöd, projektstöd och ersättningar för miljöinvesteringar. Länsstyrelsen har fått in många ansökningar om utbetalning för dessa beslutade ansökningar, vilket ses som ett gott tecken på att landsbygdsutveckling sker med medel som har beviljats.

Kompetensutveckling och rådgivning

Under 2018 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet inom ”Ekologisk produktion”, ”Greppa Näringen”, ”Ett rikt odlingslandskap” och projektet ”Smakrik och blomstrande besöksnäring” inom ”Nya jobb och diversifiering”. Totalt har Länsstyrelsen 15 olika projekt. Dessa projekt och genomförda aktiviteter beskrivs nedan. Länsstyrelsen har erbjudit kompetensutveckling både genom egen och genom upphandlad verksamhet.

Greppa Näringen region Mitt, där Västmanland ingår tillsammans med ytterligare sex län, har regelbundna Skypemöten för att likrikta verksamheten och för att genomföra gemensamma aktiviteter på lantbruksmässan Brunnby Lantbrukardag. Länsstyrelserna har också möten tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund i Mälardalen någon gång per år för att gemensamt driva verksamheten framåt.

Länsstyrelsen har genomfört sju kurser, fyra företagsbesök och elva fältvandringar i egen regi. Totalt deltog närmare 200 personer i aktiviteterna. Alla aktiviteter utom fältvandringarna avslutades med en utvärdering där deltagarna betygsatte aktiviteten på en skala mellan 1 och 10. Medelbetyget blev 8,8 för kurserna, vilket Länsstyrelsen är mycket nöjd med.

Effekten av kompetensutveckling på långsiktiga mål är alltid mycket svåra att mäta. Om det blir en förändring är det mycket svårt att säga om det beror på insatserna i projektet

eller på andra faktorer. Generellt sett ger en ökad kompetens förbättrade möjligheter att driva produktionen på ett effektivt och uthålligt sätt. Därmed bidrar kompetensutvecklingen till att nå målen.

Ett rikt odlingslandskap bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen

I år har Länsstyrelsen arrangerat kurser med sammanlagt 50 deltagare inom målgruppen lantbruksföretagare (jord, skog och trädgård). Kurserna har handlat om pollinering (inställd), trädvård för skyddsvärda träd på lantbrukarens fastighet, ängsslåtter, gärdeshägnad, och hamling. Kurserna har överlag fått betyget bra och utmärkt av deltagarna i kursutvärderingarna, där helhetsintrycket i medeltal för de fyra kurserna varierat mellan 8,6 och 9,6 av 10, vilket tyder på mycket uppskattade kurstillfällen.

Under 2018 har Länsstyrelsen också genomfört 10 fältvandringar med sammanlagt 51 personer och upptill 850 deltagare vid de fyra fältvandringar i byggnadsvård som hölls på Bråforsdagarna. Fältvandringarna har handlat om hur vilda pollinerare lever och i vilka biotoper de trivs, kunskap om trädarter och vilda blommor, samt kunskap och rådgivning om vård av kulturmiljöer och äldre ekonomibyggnader. Fältvandringarna var alla uppskattade av deltagarna, i synnerhet de om vilda pollinerare och om byggnadsvård.

Greppa Näringen bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen

Aktiviteterna inom projektet ska bidra till att fler vattenförekomster uppnår god status. Riskerna med användningen av växtskyddsmedel ska minska. Den negativa påverkan på klimatet som kommer från jordbruket, ska också minska.

Ett avrop från ramavtalet för enskild rådgivning inom Greppa Näringen genomfördes under 2018. Tillsammans genomförde de avtalade rådgivningskonsulterna drygt 40 rådgivningar hos lantbrukare under 2018.

Rådgivningen inom Greppa Näringen utvärderas löpande för hela landet av den centrala projektledningen inom Greppa Näringen. Lantbrukare som fått rådgivning kontaktas och får svara på en rad frågor. Eftersom rådgivningen är uppdelad i många olika moduler kan resultatet oftast inte brytas ner på länsnivå med någon statistisk säkerhet. Inom Greppa Näringen görs centralt också beräkningar av rådgivningens resultat vad gäller påverkan på miljön.

Länsstyrelserna i Greppa Näringens region Mitt fortsätter att tillsammans arbeta för att likrikta kraven på de konsulter som ger rådgivning inom Greppa Näringen. Detta är viktigt så att den administrativa kostnaden blir så liten som möjligt för konsulterna som ofta gör rådgivning i flera län. Effekten är att rådgivarna kan lägga mer tid på rådgivning och mindre tid på administration.

Länsstyrelsen avropade kurser och fältvandringar inom Greppa Näringen från ett nytt ramavtal vid två tillfällen under 2018. Under året har två aktiviteter genomförts inom avtalet.

Ekologisk produktion bidrar till miljömålet Giftfri miljö

Det långsiktiga målet är att arealen åkermark som odlas ekologiskt samt att antalet ekologiska djur ska öka. Ett annat mål är att fler ekologiska produkter av god kvalitet ska komma ut på marknaden.

De upphandlade rådgivningskonsulterna gav råd till sex lantbrukare och använde cirka 13 procent av avropade medel för rådgivning inom ekologisk produktion under avropsperiodens första åtta månader. Den låga utnyttjandegraden kan bero både på brist på rådgivare och brist på intresse från lantbrukarna.

Smakrik och blomstrande besöksnäring utvecklar besöksnäringen

I projektet, som i realiteten är uppdelat i sex projekt, har Länsstyrelsen erbjudit en kombination av kurser, företagsbesök och rådgivning inom olika ämnesområden. Syftet med satsningen är att skapa ett upplägg där deltagarna har möjlighet att varva gruppaktiviteter med rådgivning om den egna verksamheten. På så sätt bildar deltagarna värdefulla nätverk samtidigt som de får kunskaper och verktyg som utvecklar verksamheten och i förlängningen skapar nya arbetstillfällen på landsbygden.

Målgruppen är besöksföretag i Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Örebro och Västmanlands län. Ämnesområdena är till exempel "Öka lönsamheten genom god tillgänglighet för alla", "Skapa en attraktiv utemiljö", "Lyft matupplevelsen", "Storytelling", "Inredning av gårdsbutiker/café" och "Effektivare försäljningsteknik". Projektens effektmål är att skapa förbättringar i företagets verksamhet, vilket ska leda till ökad försäljning, lönsamhet och kvalitet. Detta skapar i sin tur förutsättningar för fler jobb på landsbygden.

Under 2018 genomförde Länsstyrelsen fem företagsbesök och kurser med teman såsom "Trädgårdsdesign", "Tillgänglighet för alla ökar lönsamheten på ditt besöksmål", "Storytelling i verksamhet och marknadsföring av ditt besöksmål" samt "Inred ett attraktivt gårdscafé/butik". Vid flertalet av gruppaktiviteterna har de upphandlade rådgivarna i projektet gett inspiration och kunskap om hur besöksmålen kan utvecklas. Detta har varit en del i en aktiv marknadsföring av rådgivarna som Länsstyrelsen anlitat under året.

Åtagandeplaner för betesmarker och slåtterängar

Syftet med åtagandeplaner är att tydligare kunna styra skötseln av särskilt värdefulla marker gällande biologisk mångfald och kulturmiljö. Under 2018 har Länsstyrelsen besökt 14 lantbrukare och fastställt markklass på cirka 60 jordbruksblock. Detta innebär att dessa jordbruksblock kommer att skötas av lantbrukarna under den 5-åriga åtagandeperioden.

Utöver detta har 16 nya åtaganden om miljöersättning för restaurering av betesmarker och slåtterängar, våtmarker och dammar och anpassade skyddszoner inkommit. För dessa har cirka 30 jordbruksblock bedömts och en plan har upprättats för dessa i syfte att återställa markerna. För de anpassade skyddszonerna är syftet att minska näringsläckaget.

I genomsnitt har varje betesmark/slåtteräng/våtmark tagit 2,2 timmar att fastställa. I den beräknade tiden ingår utöver besöket även efterarbete och utskick av åtagandeplan.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Ersättning för viltskador

1.36 Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap av länsstyrelsen till Havs- och vattenmyndigheten, enligt 11 d § viltskadeförordningen (2001:724) genom ändring SFS 2017:920, statsstödslagen lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler och förordningen (2016:605) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Åtterrapporering

Det har inte lämnats något stöd för ersättning för skada på fisk och fiskeredskap i Västmanland under 2018.

1.37 Länsstyrelserna ska rapportera uppgifter om det stöd som varje år lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än ren, fisk och fiskeredskap, till Naturvårdsverket för myndighetens årliga rapportering av statligt stöd till Europeiska kommissionen enligt lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Länsstyrelserna ska vidare redovisa sin uppföljning av det årliga stöd av mindre betydelse som lämnas av länsstyrelserna enligt förordningen (2017:1254).

Under 2018 har en väsentlig del av Länsstyrelsens arbete inom område ersättning för viltskador utgjorts av regleringsbrevsuppdraget 1.37 om stöd som lämnas för att förebygga skada av vilt och som ersättning för skada av vilt på annat än ren, fisk och fiskeredskap, vilket redovisas i särskild ordning till Naturvårdsverket (Länsstyrelsens dnr 218-6524-2018).

Länsstyrelsen har under 2018 beslutat om stöd av mindre betydelse i totalt fem ärenden, vilket uppgår till en summa på 217 428 kronor. Eftersom detta är en ny stödform som infördes i augusti 2018 är det ännu inte möjligt att bedöma vilket resultat och vilken effekt stödet kommer att få.

Måluppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☐ I hög grad uppfyllt ☒ Helt uppfyllt

Näringsdepartementet (uppdrag)

Förenklingsarbete för företag

3.52 Länsstyrelserna ska fortsätta förenklingsarbetet för att det ska bli enklare att starta och driva företag. Särskilt fokus ska vara på åtgärder som underlättar för företagen att göra rätt.

Återrapportering och bedömning av resultat

Länsstyrelsen arbetar fortlöpande med att informera om aktuell lagstiftning, vilka tillstånd och samråd samt ansökningar som berör länets företagare. Målsättningen är att arbeta förebyggande genom att i god tid erbjuda både skriftlig och muntlig information samt dialog kring aktuella frågor och ärenden. Den externa webbplatsen är en viktig kanal för kommunikation kring dessa frågor. För att underlätta för företag har erbjuder Länsstyrelsen tidiga samråd, så kallade församråd, och besök på Länsstyrelsen.

Vid ansökan om förprövning erbjuds besök för att gemensamt föra en dialog kring det aktuella ärendet. Ansökan går igenom och den sökande får snabb respons på om det är något i ansökan som måste kompletteras. Återkoppling vid ärende som inte är komplett sker omgående.

Inom den verksamhet som berör miljöfarlig verksamhet sker en nära dialog och rådgivning till berörda företag via telefon eller på möten kring aktuella tillstånds- och tillsynsfrågor under hela året. Frågan om en ändring är anmälningspliktig eller ej diskuteras oftast innan en anmälan lämnas in till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen arbetar med vägledning på många olika sätt, till exempel genom utbildningar för länets kommuner, så att de i sin tur kan svara på frågor och vara behjälpliga.

Den förväntade handläggningstiden kommuniceras till företag på Länsstyrelsens webbplats och i samband med kontakter när ärendet inleds, exempelvis som återkoppling på ärende som kommit in via e-post eller vid samtal och möten.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☒ Gott ☐ Utmärkt

3.53 Länsstyrelserna ska under 2018 stödja regeringens överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (N2017/04297/FF), som syftar till ett enklare företagande med digital förvaltning.

Återrapportering och bedömning av resultat

Syftet med överenskommelsen är att göra det enklare att starta och driva företag genom att erbjuda digital information, guidning och tjänster som utgår från företagets förutsättningar och behov. Arbetet inleddes med restaurangbranschen (dnr N2016/01182/FF) och utvecklas nu till att även inkludera företag i besöksnäringen.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har inte efterfrågat Länsstyrelsens stöd under året. Länsstyrelsen efterlyser tydligare instruktioner i kommande regleringsbrev för att kunna bistå SKL i arbetet.

Digital information och hantering erbjuds när möjlighet finns, inom ramen där de verksamhetsanknutna IT-systemen stödjer denna utveckling.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☒ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☐ Utmärkt

3.54 Länsstyrelserna ska redovisa insatser kring hur man enligt 5 § 7 i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion i sin verksamhet förenklar för företag. Redovisningen ska innehålla:

en redogörelse för företagens nöjdhet gällande tillgänglighet, svarstid, bemötande och handläggningstid utifrån den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen samt arbetet med särskilda insatser för att förbättra dessa områden,

en uppföljning av de av länsstyrelserna utvalda fyra ärendetyperna förprovning av djurstallar, samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken, miljöprövningsdelegationernas provning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. samma balk och anmälan om ändring av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet samt mål och måloppfyllelse för handläggningstid för de utvalda ärendetyperna, och

motiveringar till avvikelser, samt hur den förväntade handläggningstiden kommuniceras till företag när ett nytt ärende inleds inom de utvalda ärendetyperna.

För ärenden om provning av miljöfarlig verksamhet ska redovisningen avse den totala handläggningstiden (median) och hur länsstyrelsen i procent uppfyllt regeringens mål (regeringsbeslut den 1 december 2011 [S2011/10148/SFÖ m.fl.] med uppdrag till vissa länsstyrelser) om att ansökan ska beslutas inom 180 dagar från det att ärendet är komplett.

Uppdraget ska redovisas i årsredovisningen av samtliga länsstyrelser i de delar där det är tillämpligt. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska samordna redovisningen.

Under 2018 genomfördes ingen brukarundersökning i Västmanlands län. 2017 års brukarundersökning visade ett mycket gott resultat, högsta nöjdindex (NI) inom målgruppen företag, NI 74 jämfört med snittet för alla län som var NI 65.

Under året har länsstyrelserna lanserat ny webbplats som är ännu mer målgruppsorienterad och ska förenkla för företagen att hitta den information de behöver. Företag har en egen ingång där den information som är mest relevant för dem finns samlad.

Ett generellt förbättringsarbete har drivits under året för att korta handläggningstider. Myndigheten har ett stort fokus på frågan, bland annat genom kontinuerlig uppföljning på ledningsnivå och en speciell ärendevecka. Länsstyrelsen arbetar också kontinuerligt med att öka digitaliseringen i myndighetens flöden där så är möjligt.

Under våren gjordes en satsning på att uppdatera och specificera sökord i växelns system för att säkerställa att det ska vara lätt att nå rätt handläggare via växel.

Åtterrapporering och bedömning av resultat och måloppfyllelse

Handläggningstiderna är kortare jämfört med 2017. Det pågående arbetet med att förenkla för företag ger resultat. Det är svårare att bedöma måloppfyllelse när målgruppen inte tillfrågas via den årliga brukarundersökningen.

Måloppfyllelse:

☐ Ej uppfyllt ☐ Delvis uppfyllt ☒ I hög grad uppfyllt ☐ Helt uppfyllt

Tabeller enligt regleringsbrevsbilaga

Nedanstående tabeller redovisas i enlighet med regleringsbrevsbilaga 1: Mallar för redovisning av statistik (ändringsbeslut 2018-05-17).

Tabell 1.1: Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Länsfakta	2018	2017	2016
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal			
Årsarbetskrafter inom området djurskydd	4,8	5,3	5,4
Årsarbetskrafter inom området livsmedelskontroll	0,3	0,4	0,5
varav Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av livsmedel i primärproduktionen	0,11	0,16	0,23
Årsarbetskrafter inom området offentlig kontroll av foder i primärproduktionen	0,02	0,06	0,00
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.			

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, ärendehanteringssystemet Platina, Djurskyddskontrollregister

Kommentar till Tabell 1.1 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Andelen årsarbetskrafter har minskat inom alla områden. Detta beror bland annat på att vakanser inte blivit tillsatta omgående samt på långtidssjukskrivning.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta	2018	2017	2016
Antal fiskevårdsområden	30	30	30
Antal fiskelicenser	0	0	0
Antal personliga fiskelicenser	24	24	24
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	0	3

Källa: Källa: Havs- och vattenmyndigheten och ärendehanteringssystemet Platina

Kommentar till tabellen Tabell 1.2: Fiske

Antalet fiskevårdsområden och antalet yrkesfiskare i länet har varit stabilt under de senaste tre åren. I länet finns det ett intresse av att bilda fiskevårdsområden och ett område är under bildande.

Några fartygstillstånd finns inte i länet, då det är inlandsvatten som utgör länets yrkesfiskevatten.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007–2013

Strukturfondsadministration	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbets- krafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	0	0	0
varav förvaltande myndighet	0	0	0
varav attesterande myndighet	0	0	0
varav kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007–2013

Det finns inga redovisade kostnader för strukturfondsadministration för programperioden 2007–2013 under 2018.

Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Strukturfondsadministration	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbets- krafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration			
varav förvaltande myndighet			
varav attesterande myndighet			
varav kontroller i territoriella program			

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

Kommentar till Tabell 3.2: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2014–2020

Redovisningen för dessa kostnader är sammanförd med resultatredovisningen för regional tillväxt.

Tabell 4.1: Kulturmiljö

Länsfakta kulturmiljö	2018-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9245	9204	9162
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	51	51	49
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturmiljölagen	68	68	68
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	26	26	26
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>yta (ha)</i>	35 253	35 229	35 229
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
Kulturresevat, <i>yta (ha)</i>	473	473	473
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	60,0	60,0	60,0

Källa:

Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se)

Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen

Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader

Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård

Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat

Andel kommuner med kulturmiljöprogram – samma data som förra året. Uppgiften är inte längre en uppföljningsbar indikator för miljömålet God bebyggd miljö på Sveriges Miljömål (www.sverigemiljomal.se)

Kommentar till Tabell 4.1: Kulturmiljö

När det gäller beräkningen av antalet fornlämningar har Riksantikvarieämbetets statistik över antal fornlämningar som fanns registrerade i respektive län den 14 december 2018 använts. Enligt samma statistik har 57 nya fornlämningar registrerats. Varje huvudobjekt, det vill säga ett gravfält, räknas som en lämning. Att antalet fornlämningar har ökat sedan föregående år beror på att nya fornlämningar har påträffats vid arkeologiska utredningar som har genomförts i länet under året. Läger man till antalet nyregistrerade fornlämningar till antalet fornlämningar för förra året, blir summan lägre än förväntat. Det beror sannolikt på justeringar mellan det nya och gamla systemet för fornminnesinformation. Ytan för riksintresseområden har utökats något då gränsen för riksintresset för Västerås stad har justerats under året.

Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2018	2017	2016
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	11 610	11 527	11 401

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World, Riksantikvarieämbetets handläggarssystem KÄLLA

Kommentar till Tabell 4.2: Utbetalade bidrag för kulturmiljö

Länsstyrelsen har för år 2018 tilldelats bidragsmedel i paritet med år 2017. Den största delen av de tilldelade bidragsmedlen har, liksom tidigare, fördelats till vård av bebyggelse. Inom denna insats har Länsstyrelsen de största anspråken på bidragsmedel. Under 2018 har Länsstyrelsen erhållit särskilda medel från Riksantikvarieämbetet för att möta det omfattande och akuta renoveringsbehovet av ett antal slussportar och trösklar längs Strömsholm kanal

Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH¹)	3 082	3,4
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	728	0,7
varav Fördelning av statsbidrag (704)	0	0
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	710	1,0
varav Alkoholärenden (7051 - 7053)	339	0,4
varav Tobaksärenden (7054 - 7056)	370	0,5
Totala kostnader (inkl. OH¹)	4 757	

¹) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11). Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsåret (dvs. 2018).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 5.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter Folkhälsa

Länsstyrelsen under 2018 haft tillfälliga uppdrag inom området Folkhälsa - Rökfria skolgårdar samt Tobaksproduktsdirektivet. Från och med 2018 har Länsstyrelsen även uppdrag inom funktionshinderspolitiken. Länsstyrelsen har under 2018 även avsatt särskilda resurser inom området folkhälsa.

Tabell 6.1: Jämställdhet

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2018	2017	2016
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	7 255	6 068	3 793
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	2 068	1 673	975
varav övrig finansiering (tkr)	5 098	4 295	2 818
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	3,18	2,99	2,02
Verksamhetsintäkter	4 023	3 080	2 003

¹) Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World.

Kommentar till tabellen Tabell 6.1: Jämställdhet

Länsstyrelsen har under 2018 haft ett tillfälligt uppdrag inom jämställdhet – utbildningsinsatser för socialtjänst om våld i nära relationer. Länsstyrelsen har även utvecklingsmedel från Socialstyrelsen för jämställdhetsprojektet "Våld och djur".

Annat beslut från regeringen

Uppdrag att bistå Rådet för hållbara städer i dess arbete (M2017/03235/Mm), 2017-12-18

Myndigheterna ska i sina årsredovisningar redogöra för hur arbetet fortlöper.

Återrapportering och bedömning av resultat

I december 2017 inrättade regeringen Rådet för hållbara städer. Rådet består av tio myndigheter – där länsstyrelserna räknas som EN myndighet – samt av en representant för kommunerna. Rådet ska verka för att genomföra regeringens politik för hållbar stadsutveckling. Rådet ska vara ett forum för myndighetscheferna vid de myndigheter som är strategiskt viktiga för det långsiktiga arbetet med en hållbar stadsutveckling med det nya övergripande målet för hållbara städer och tre nya etappmål i miljömålssystemet. Rådet ska verka till maj 2022 och deras arbete ska vara att samverka om åtgärder som bidrar till hållbar stadsutveckling. Länsstyrelserna representeras i rådet av landshövdingen i Uppsala län. Ett expertnätverk har knutits till rådet, där länsstyrelserna representeras av länsarkitekten i Skåne län. Expertnätverkets uppdrag är att bistå rådet i deras arbete. Boverket har under året inrättat ett kansli som står till rådets förfogande.

Länsstyrelserna deltog aktivt i rådets arbete under 2018. Under året medverkade myndigheten vid fyra rådsmöten. Länsstyrelserna bistod även rådets arbete genom expertnätverk där fyra fysiska arbetsmöten och ett flertal Skypemöten hållits. Länsstyrelserna bidrar i rådets arbete med sin breda tvärsektoriella kunskap samt med sina erfarenheter av arbete med hållbar stadsutveckling lokalt och regionalt.

Under våren 2018 beslutade rådet om en åtgärdsplan för rådets arbete, som överlämnades till regeringen den 1 juni. Av åtgärdslistan framgår att rådet under 2018 fokuserat på tre huvudområden: Rätt kunskap, Utvecklad metodik och process och Stöd till det lokala arbetet. De åtgärder som myndigheter i samverkan avsett att genomföra under 2018 har varit att kartlägga initiativ inom hållbar stadsutveckling, identifiera hinder och möjligheter inom hållbar stadsutveckling samt bidra till innovation, kommunikation samt nyttiggörande av forskning.

Resultatbedömning:

☐ Otillfredsställande ☐ Utvecklingsbehov ☐ Gott ☒ Utmärkt

Övriga återrapporteringskrav enligt Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med 3 kap. 2 §

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2016	2017				2018					2018
	Akkumulerat utfall	Utfall intäkter	Utfall kostnader	Nettoutfall	Budget intäkter	Utfall intäkter	Budget kostnader	Utfall kostnader	Netto budget	Nettoutfall	Akkumulerat utfall
Offentlighetsverksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-2 574	199	196	3	200	149	950	187	-750	-38	-2 609
Registreringsavgift för jaktområden	55	0	55	-55	16	7	0	0	16	7	7
Delgivning	-72	31	48	-17	20	56	40	49	-20	7	-82
Övrig offentlighetsverksamhet	22	0	0	0	0	12	0	0	0	12	34
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	-6	19 470	19 269	201	20 000	24 491	20 000	25 626	0	-1 135	-941
Övrig uppdragsverksamhet	0	64	6	58	0	128	0	82	0	46	104
Summa totalt	-2 574	19 764	19 574	190	20 236	24 842	20 990	25 943	-754	-1 101	-3 485
- fördelat på											
Summa offentlighetsverksamhet	-2 568	230	299	-69	236	223	990	236	-754	-12	-2 649
Summa uppdragsverksamhet	-6	19 534	19 275	259	20 000	24 619	20 000	25 708	0	-1 089	-836

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 och bilaga 2 till länsstyrelsernas regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 BW

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av:

- 1) Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
- 2) Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar.
- 3) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
- 4) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Kostnader inom "Resurssamordning" avseende länsstyrelsegemensam utveckling och förvaltning har ökat. Från och med 2016 fakturerar Länsstyrelsen i Västmanlands län övriga länsstyrelser för gemensamma förvaltningskostnader för system som används i verksamheten. Medel betalas ut för respektive förvaltningsobjekts upparbetade kostnader. Efter länsstyrelsegemensamma beslut har andelen förvaltning (gemensamma IT-system samt därtill hörande arbetssätt) som finansieras på detta sätt ökat.

Kompetensförsörjning i enlighet med 3 kap. 3 §

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3 § ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Länsstyrelserna skall nedan återrapporera en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Kompetensförsörjningen styrs av Länsstyrelsens verksamhet samt de förändringar som Länsstyrelsen förväntas stå inför. Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att vara en modern och attraktiv arbetsgivare. För att attrahera och bredda underlaget till utannonserade tjänster så har Länsstyrelsen i stor utsträckning använt sig av sociala medier. Länsstyrelsen har haft flera kvalificerade sökande till de utannonserade tjänsterna, dock har antalet sökande varit färre med anledning av den rådande högkonjunkturen.

År 2018 har, precis som 2017, präglats av många nyrekryteringar. Den främsta anledningen är att Länsstyrelsen tilldelats extra medel till följd av nya regeringsuppdrag. Länsstyrelsen har haft en relativt hög personalomsättning med 15 tillsvidareanställda som slutat sin anställning under året och en pensionsavgång. Informationen till nyanställda har förstärkts för att de nya medarbetarna ska introduceras i Länsstyrelsens verksamhet och den statliga värdegrunden.

Länsstyrelsen är en kunskapsintensiv organisation där medarbetarnas kompetens är en förutsättning för att fullfölja myndighetens uppgifter i enlighet med Länsstyrelsens uppdrag. Varje medarbetare har en individuell kompetensutvecklingsplan där kompetensen säkerställs.

Länsstyrelsen har också genomfört särskilda kompetensinsatser för enhetschefer, biträdande avdelningschefer och funktionsledare för att stärka och förtydliga roller. Länsstyrelsens bedömning är att medarbetarna har den kompetens som behövs för att lösa uppdraget och nå goda resultat.

Sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 §

Kön	Ålder	2018			2017		
		Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda*	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	≤29	3,3	-	-	0,4	-	-
	30-49	32,0	2,0		26,9	0,8	
	50≥	23,1	2,4	64,9	20,3	1,3	
	Alla	58,4	2,1	37,7	47,6	1,0	
Kvinnor	≤29	5,1		-	6,7	-	-
	30-49	71,8	4,9	61,9	67,7	2,5	35,8
	50≥	40,9	4,4	61,4	39,2	5,3	60,4
	Alla	117,7	4,8	60,5	113,6	3,6	46,6
Samtliga	≤29	8,4	-	-	7,1	-	-
	30-49	103,8	4,0	62,3	94,6	2,0	32,6
	50≥	64	3,7	51,7	59,4	4,8	55,2
Summa		176,3	3,9	57,5	161,2	2,8	42,7

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem UNIT 4 Business World

* Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Kommentar till tabellen sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3 §

Under 2018 har sjukfrånvaron ökat från 2,8 procent 2017 till 3,9 procent 2018. Till stor del beror den ökade sjukfrånvaron på långtidssjukskrivningar, där orsakerna inte varit arbetsrelaterade, utan berott på sjukdom och olyckor. Länsstyrelsen arbetar mycket aktivt med tidig rehabilitering och att följa upp sjukfrånvaron med rehabiliteringsplaner och kontinuerliga avstämningsmöten med den som blivit sjukskriven. Länsstyrelsen erbjuder också stöd via företagshälsovården. För att förebygga ohälsa arbetar Länsstyrelsen med förebyggande insatser, kontinuerlig ergonomisk rådgivning och en systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. Utvecklingen av sjukfrånvaron följs upp kontinuerligt.

Det finns alltför få anställda under 29 år för att det ska gå att redovisa sjukfrånvaron i denna grupp. Enligt 7 kap 3 § FÅB (2000:605 framgår att uppgifter för grupper med högst 10 anställda inte ska lämnas och inte heller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ

Information av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § FÅB

Se redovisning av länsstyrelseinstruktion 7 § Krisberedskap.

Finansiell redovisning

Resultaträkning

	2018	2017	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	117 015	109 443	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	33 049	25 459	2
Intäkter av bidrag	76 924	68 459	3
Finansiella intäkter	15	13	4
Summa	227 002	203 374	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-117 387	-101 989	5
Kostnader för lokaler	-9 825	-9 758	6
Övriga driftskostnader	-99 786	-90 257	7
Finansiella kostnader	-169	-206	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-936	-973	9
Summa	-228 103	-203 184	
Verksamhetsutfall	-1 101	190	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	6 144	6 024	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 144	-6 074	11
Saldo	0	-50	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	6 317	5 636	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	33 017	36 453	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	21 928	18 431	14
Finansiella intäkter	-1	0	15
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	35	-176	16
Lämnade bidrag	-61 296	-60 294	17
Saldo	0	50	
Årets kapitalförändring	-1 101	190	18

Balansräkning

TILLGÅNGAR (TKR)	2018-12-31	2017-12-31	Not
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	96	88	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 543	2 221	
Summa	1 639	2 309	19
Utlåning			
Summa	0	0	
Varulager m.m.			
Summa	0	0	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	2 150	746	20
Fordringar hos andra myndigheter	5 998	12 555	21
Övriga kortfristiga fordringar	330	829	22
Summa	8 477	14 131	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 441	2 390	
Upplupna bidragsintäkter	6 708	10 892	
Övriga upplupna intäkter	20	0	
Summa	9 169	13 282	23
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	30 728	20 242	
Summa	30 728	20 242	24
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	33 958	15 620	25
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	234	65	26
Kassa och bank	693	636	27
Summa	34 885	16 321	
Summa tillgångar	84 898	66 285	

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2018-12-31	2017-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	43	43	
Balanserad kapitalförändring	-2 384	-2 574	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-1 101	190	
Summa	-3 442	-2 341	28
Fonder			
Fonder	1 700	1 735	
Summa	1 700	1 735	16
Avsättningar			
Övriga avsättningar	770	662	29
Summa	770	662	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 686	2 386	30
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	31
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	7 798	7 908	32
Leverantörsskulder	7 035	7 399	33
Övriga kortfristiga skulder	1 959	1 932	34
Depositioner	233	65	35
Summa	18 710	19 689	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	22 401	17 386	
Oförbrukade bidrag	44 760	29 155	
Summa	67 161	46 541	36
Summa kapital och skulder	84 898	66 285	

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse 01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 295	121 600	0	0	124 895	-121 833	3 062	37
Utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län	424	0	0	424	0	0	0	
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 191	1 705	0	-1 191	1 705	-1 705	0	38
Summa	4 911	123 305	0	-767	126 600	-123 538	3 062	

I utgiftsområde 01 Rikets styrelsen 01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län ingår 30 mkr som avser länsstyrelsegemensam utveckling och därtill hörande utvecklingsnära förvaltning av projekt.

I slutet av år 2017 beslutades en ändring av regleringsbrevet för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (Ju2017/09622/SSK Ju 2017/00623/KRIM (delvis)) att Länsstyrelsen i Västmanlands län får rätt att disponera anslagssparandet från anslag 06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län för utbetalning av ersättning för kostnader avseende Skogsbranden. Indragning av ingående överföringsbelopp skedde under 2018.

Redovisning mot inkomsttitel

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 019 Expeditions- och ansökningsavgifter	450	283	
2537 119 Miljöskyddsavgift Tåktavgift	4 000	5 490	
2552 317 Avgifter enligt avfallsförordningen	130	105	
2714 117 Sanktionsavgifter	50	265	
2811 207 Övriga inkomster	30	0	
Summa	4 660	6 144	10

Inkomsten av "2537 119 Miljöskyddsavgift Tåktavgift" är högre än beräknat. Den 1 januari 2017 trädde en ny förordning i kraft, förordningen (2016:986) om avgifter för tillsyn av åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor (Sevesoavgiftsförordningen). Det innebär att den som bedriver en verksamhet som omfattas av Sevesolagen ska betala en årlig avgift för tillsyn. Under 2017 debiterades en årlig avgift för första gången för dessa verksamheter. Avgiftsbeloppen för miljöfarliga verksamheter som omfattas av tillstånd enligt miljöbalken har successivt höjts under åren 2015-2017, under 2018 har full avgift tagits ut.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag / Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2018	Utestående åtaganden 2018	Utestående åtagandenas fördelning per år				NOT
				2019	2020	2021	2022	
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 000	1 894	189	189	0	0	0	39

Tilläggsupplysningar och noter

Resultatredovisningen - principer

De flesta belopp i resultatredovisningen är framtagna med hjälp av ett länsstyrelsegemensamt rapportpaket. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser. Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där inte annat anges.

Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. I årsredovisningar från år 2014 och tidigare är årsarbetskraften baserad på 1 760 timmar.

Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 procent. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2018 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

”Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första - tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.”

Istället ska redovisning ske enligt regeringens särskilda beslut S2012/4487/SFÖ.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering genom årsredovisningen ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnitt 1 "Mål och Återrapporteringskrav", avsnitt 2 "Organisationsstyrning" och avsnitt 6 "Avgifter och bidrag" samt bilaga 1 "Mall för redovisning av statistik" i regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 5 januari 2019. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av exelator. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 100 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- <i>Förbättringsutgift på annans fastighet</i>	högst 7 år
- <i>Maskiner, inventarier m.m.</i>	
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- <i>Pågående nyanläggning</i>	ingen avskrivning

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Akhtarzand, Minoo	1 415 288	Södertörns högskola
Länsråd/Länsöverdirektör		
Gradin, Ulrica	1 005 547	
Insynsråd		
Gunnarsson, Carola	4 350	SKL Företag AB
Hemmingsson, Magnus	4 350	Energiforsk AB
Henriksson, Stig	6 350	Exportkontrollrådet
Johansson, Sture	17 433	Hushållningssällskapet i Västmanlands län Svepnäs Gård AB
Lagerholm, Suzanne	5 800	Create Marknad & Näringsliv AB SynerLeap Powered by ABB AB
Pettersson, Catarina	9 290	MBR Mälardalens brand och räddningsförbund Strömsholms kanal AB STUTAB (Strömsholms Utvecklings aktiebolag)
Pettersson, Paul	2 900	Compratio AB Insynsrådet, Länsstyrelsen i Södermanlands län
Svensson, Fredrik	1 450	Arvid Svensson AB Fastighets AB Balder Klövern AB Samhällsbyggnadsbolaget

Noter till resultaträkningen

Not	1	Intäkter av anslag	2018	2017
		01 05 001 015 Förvaltningsanslag	117 221	109 498
		Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009	-207	-79
		01 05 001 015 Förvaltningsanslag	117 015	109 418
		19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder	0	25
		Summa intäkter av anslag	117 015	109 443

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

01 05 001 015 Förvaltningsanslag

Det ingår 30 mkr som avser Länsstyrelsegemensam utveckling och därtill hörande utvecklingsnära förvaltning av projekt.

Not	2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2018	2017
		Offentligrättsliga avgifter	698	613
		Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	32 072	24 650
		Intäkter av andra ersättningar	279	196
		Summa	33 049	25 459

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	848	739
Intäkter utbildning/konferenser	1 684	1 767
Intäkter konsultuppdrag	29 484	22 112
Intäkter övriga 4 § avgifter	56	31
	32 072	24 650

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Ökningen mot föregående år avseende "Försäljning enligt 4§ Avgiftsförordningen" avser främst "Resurssamordning" som ökat med 5 mkr. Från och med 2016 fakturerar Länsstyrelsen i Västmanlands län övriga länsstyrelser för gemensamma förvaltningskostnader för system som används i verksamheten. Medel betalas ut för respektive förvaltningsobjekts upparbetade kostnader. Efter länsstyrelsegemensamma beslut har andelen förvaltning (gemensamma IT-system samt därtill hörande arbetssätt) som finansieras på detta sätt ökat.

Vidare har intäkter från Mälarens Vattenvårds förbund ökat eftersom rekvisering för 2017 och merparten av 2018 hanterats under innevarande år.

Not	3	Intäkter av bidrag	2018	2017
		Bidrag från statliga myndigheter	75 003	64 161
		varav		
		Havs- och vattenmyndigheten	10 934	10 620
		Länsstyrelsen i Örebro län	22 330	18 805
		Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	4 588	2 115
		Naturvårdsverket	18 961	18 382
		Riksantikvarieämbetet	2 400	1 888
		Skogsstyrelsen	1 002	0
		Socialstyrelsen	1 532	938
		Statens energimyndighet	1 257	752
		Statens jordbruksverk	4 597	4 016
		Valmyndigheten	1 143	0
		Övriga motparter	6 259	6 645
		Bidrag från övriga	1 921	4 298
		varav bidrag från EU:s fonder		
		Life - program för miljö- och klimatpolitik	2 365	1 757
		Summa	76 924	68 459

Sedan år 2017 fördelar Länsstyrelsen i Örebro län medel från olika dispositionsrätter till länsstyrelserna. Tilldelningen till Länsstyrelsen i Västmanland har ökat mot föregående år, bland annat vad gäller dispositionsrätter från Energimyndigheten, Boverket och Naturvårdsverket. Det har även tillkommit en dispositionsrätt från Socialdepartementet i år som bidragit till en ökad tilldelning om 2,6 mkr från Länsstyrelsen i Örebro för arbete med ett regionalt uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Under 2018 genomfördes val till riksdag, kommun och landsting vilket förklarar ökningen av bidrag från Valmyndigheten.

Ett stort arbete har påbörjats för att öka samhällets krisberedskap och civilt försvar. Denna satsning har gjort att Länsstyrelsen fått utökade medel inom området.

Not	4	Finansiella intäkter	2018	2017
		Räntekonto i Riksgälden	11	9
		Övriga finansiella intäkter	4	4
		Summa	15	13

Not	5	Kostnader för personal	2018	2017
		Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-78 720	-68 783
		varav		
		Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-362	-415
		Övriga kostnader för personal	-38 667	-33 206
		Summa	-117 387	-101 989

Ökningen av personalkostnaderna har flera förklaringar. Det beror dels på att flera rekryteringar genomförts, totala antalet årsarbetskrafter har ökat från 147,2 åk år 2017 till 160,7 åk år 2018. Dessutom har Länsstyrelsen haft mer kostnader för övertid än normalt.

Bakgrunden för nyanställningar är nya uppdrag inom bland annat miljö, social hållbarhet och samhällsskydd och beredskap, dessutom har ersättningsrekryteringar gjorts där avgångar skedde under 2017. Under valet hade Länsstyrelsen ca 30 tillfälligt anställda och kostnader för övertid. Även sommarens bränder har genererat övertidsersättning.

Justering av organisationen har skett under året för att öka ledningsförmåga och skapa en bättre arbetsmiljö vilket även det medfört ökade personalkostnader

Not	6	Kostnader för lokaler	2018	2017
		Kostnader för lokaler	-9 825	-9 758

Not	7	Övriga driftskostnader	2018	2017
		Övriga driftskostnader	-99 786	-90 257

Inom verksamheten skydd och förvaltning har 1:3 anslaget "Åtgärder för värdefull natur Schablon" från Naturvårdsverket ökat vilket medfört att större underhållsarbeten utförts på de stora naturreservaten Hälleskogsbrännan, Asköviken, Angsö och Strömsholm.

En stor förändring avser konsultkostnader för länsstyrelsegemensam utveckling och förvaltning. Från och med 2016 fakturerar Länsstyrelsen i Västmanlands län övriga länsstyrelser för gemensamma förvaltningskostnader för system som används i verksamheten. Medel betalas ut för respektive förvaltningsobjekts upparbetade kostnader. Efter länsstyrelsegemensamma beslut har andelen förvaltning (gemensamma IT-system samt därtill hörande arbetssätt) som finansieras på detta sätt ökat.

Skogsbränder i Västmanland under 2018 har bidragit till högre kostnader, exempelvis för brandflygen.

Not	8	Finansiella kostnader	2018	2017
		Räntekostnader i Riksgälden	-166	-190
		Övriga finansiella kostnader	-3	-16
		Summa	-169	-206

Not	9	Avskrivningar och nedskrivningar	2018	2017
		Avskrivningar och nedskrivningar	-936	-973

Not	10	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2016 netto utfall	2017 netto utfall	2018 budget intäkter	2018 utfall intäkter	2018 budget kostnader	2018 utfall kostnader	2018 netto budget	2018 netto utfall	2018 Ackumulerat utfall
		Avgifter med bestämt ekonomiskt mål									
		2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	-1 878	-1 533	450	283	0	2 369	450	-2 086	-5 496
		2528 Avgifter vid bergstaten	0	0	0	0	0	2	0	-2	-2
		2537 Miljöskyddsavgift	1 050	1 956	4 000	5 490	0	2 760	4 000	2 730	5 736
		2552 Övriga offentligrättsliga avgifter varav	28	5	130	105	0	68	130	37	70
		- Avgifter enligt avfallsförordningen	28	5		105	0	68	0	37	70
		Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål	66	201	80	265					
		2714 Sanktionsavgifter	66	201	50	265					
		2811 Övriga inkomster	0	0	30	0					
		Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	-734	629		6 144		5 200		679	573

Noten är omarbetad under 2018 och överensstämmer inte med noten i årsredovisning 2017. Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål. På de avgifter som har bestämt ekonomiskt mål är lönekostnaderna hämtade utifrån redovisning på respektive verksamhetskod med finansiering förvaltningsanslag. På de kostnaderna läggs OH på utifrån Tabell B.

Not	11	Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2018	2017
		Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 144	-6 074

Not	12	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2018	2017
		01 05 001 015 Förvaltningsanslag	4 612	4 292
		19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder	1 705	342
		06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län	0	1 002
		Summa	6 317	5 636

01 05 001 015 Förvaltningsanslag

Avser bidragutbetalningar till Region Västmanland för finansiering av förvaltningskostnader, i enlighet med regleringsbrevet år 2018.

19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder

Den 1 januari 2017 övertogs ansvaret för Regional tillväxt av Region Västmanland, vilket ledde till en verksamhetsövergång. En liten del av anslaget disponeras av Länsstyrelsen i Västmanlands län och i år har projekten effektuerats i högre grad.

06 02 004 003 Skogsbranden i Västmanlands län

I slutet av år 2017 beslutades en ändring av regleringsbrevet för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (Ju2017/09622/SSK Ju 2017/00623/KRIM (delvis)) att Länsstyrelsen i Västmanlands län får rätt att disponera anslagssparandet från anslag 06 02 004 003 för utbetalning av ersättning för kostnader avseende skogsbranden. Under 2018 disponeras inte detta anslag

Not 13 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2018	2017
Från myndighet		
Havs- och vattenmyndigheten	6 720	7 443
Länsstyrelsen i Örebro län	1 144	290
Naturvårdsverket	19 672	21 146
Socialstyrelsen	2 722	2 722
Tillväxtverket	1 367	3 412
Övriga myndigheter	1 393	1 441
Summa	33 017	36 453

Under 2017 har Länsstyrelsen i Västmanlands län lämnat bidrag till Region Västmanland avseende erhållna medel från Tillväxtverket för projekt som övertagits i samband med verksamhetsövergången av Regionala tillväxtåtgärder. Under 2018 kvarstår inte sådana projekt hos Länsstyrelsen vilket lett till förändringen mellan åren avseende Tillväxtverket.

Lämnat bidrag som finansieras av Naturvårdsverket varierar över åren utifrån den verksamhet som bedrivs. Under 2018 har exempelvis bidrag inom projekt avseende förorenade områden minskat då tidsplan inom projekten förändrats.

Not 14 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2018	2017
Regionförbundet Örebro	0	692
Älgvårdsfonden	21	61
Bygdemedel	59	115
LIFE - program för miljö- och klimatpolitik	21 848	17 563
Summa	21 928	18 431

Den stora ökningen på LIFE-program för miljö-och klimatpolitik avser LIFE Taiga där utbetalningar gjorts till projektets samarbetspartners i enlighet med plan i projektansökan till EU.

Not 15 Finansiella intäkter	2018	2017
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	-1	0

Not 16 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2018	2017
Ingående balans	1 735	1 559
Årets förändring	-35	176
Utgående balans	1 700	1 735

Uppdelat på

Älgvårdsfonden

Ingående balans	1 099	1 038
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	21	61
Lämnade bidrag	-114	0
Utgående balans	1 006	1 099

Bygdemedel

Ingående balans	636	521
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	59	115
Finansiella intäkter	-1	0
Utgående balans	693	636

Villkorsmedel

Utgående balans	0	0
-----------------	---	---

Flottgodsmedel

Utgående balans	0	0
-----------------	---	---

Not 17 Lämnade bidrag	2018	2017
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-48 518	-49 863
Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-12 778	-10 432
Summa Lämnade bidrag	-61 296	-60 294
inom verksamhetsområden		
Allmänt och övergripande inom regional tillväxt	-4 612	-4 529
Efterbehandling av förorenade områden	-6 986	-14 928
Energi- och klimatstrategiskt arbete	-1 367	0
Frågor inom mänskliga rättigheter	-2 722	-2 722
Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-26 540	-3 677
Kalkning av försurade vatten	-1 229	-945
Miljömål	-11 539	-21 320
Miljöövervakning	-1 328	-258
Regional projektverksamhet	-1 705	-2 897
Övriga verksamhetsområden	-3 268	-8 017
	-61 296	-59 293
varav finansiering genom EU-fonder		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	-21 848	-17 563

Förändringen av lämnade bidrag är inte stor mellan 2017 och 2018, däremot är det skillnader mellan verksamhetsområdena. "Förvaltning och skötsel av skyddade områden" innefattar lämnat bidrag till samarbetspartners inom EU-projektet LIFE Taiga. För verksamhetsområdet "Miljömål" har lämnade bidragen minskat eftersom det föregående år hanterades större utbetalningar till samarbetspartners inom EU-projektet LIFE IP Rich Waters. Inom verksamhetsområdet "Efterbehandlingen av förorenade områden" har en minskning skett på grund av att tidsplan inom projekten förändrats.

Not 18 Årets kapitalförändring	2018	2017
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-1 101	190
Semesterlöne- och löneskuld	207	79
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag	-207	-79
Summa verksamhetsutfall	-1 101	190
Uppbörd		
Transfereringar		
Summa Transfereringar	0	0
Summa årets kapitalförändring	-1 101	190

Not 19 Materiella anläggningstillgångar	2018-12-31	2017-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	872	975
Årets anskaffning	75	0
Årets försäljning, utträngning	0	-103
Utgående anskaffningsvärde	947	872
 Ingående avskrivningar	-784	-788
Årets avskrivningar	-67	-99
Årets försäljning, utträngning	0	103
Utgående avskrivningar	-851	-784
Bokfört värde	96	88
 Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	7 121	5 882
Årets anskaffning	191	1 292
Årets försäljning, utträngning	0	-53
Utgående anskaffningsvärde	7 313	7 121
 Ingående avskrivningar	-4 900	-4 079
Årets avskrivningar	-869	-874
Årets försäljning, utträngning	0	53
Utgående avskrivningar	-5 770	-4 900
Bokfört värde	1 543	2 221
 Pågående nyanläggningar		
Bokfört värde	0	0
 Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	1 639	2 309
Årets anskaffning har minskat med ca 1,1 mkr mot föregående år vilket förklarar det minskade värdet av materiella anläggningstillgångar.		

Not 20 Kundfordringar	2018-12-31	2017-12-31
Kundfordringar	2 150	746
Rekvirering av medel från Mälarens Vattenvårdsförbund i slutet av året har bidragit till det högre saldot mot föregående år.		

Not 21 Fordringar hos andra myndigheter	2018-12-31	2017-12-31
Diverse fordringar andra myndigheter	3 650	9 045
Mervärdesskatt	2 347	3 511
Summa	5 998	12 555

I slutet av år 2017 fakturerades Naturvårdsverket 6 157 tkr för pågående arbete och underhåll på naturreservatet Hälleskogsbrännan. Denna fordring låg över årsskiftet och bidrog till den högre balansen på fordringar hos andra myndigheter. Under 2018 har arbetet med naturreservatet finansierats inom ramen för i förskott tilldelade medel. Det som fakturerats har hanterats tidigare under året.

Not 22 Övriga kortfristiga fordringar	2018-12-31	2017-12-31
Uppbördsfordringar	325	828
Övriga kortfristiga fordringar	5	1
Summa	330	829

Not 23 Periodavgränsningsposter	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	2 215	2 179
Övriga förutbetalda kostnader	226	211
Summa förutbetalda kostnader	2 441	2 390
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter varav	6 305	9 126
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 203	867
Naturvårdsverket	547	366
Statens jordbruksverk	2 022	4 199
Tillväxtverket	921	511
Valmyndigheten	1 141	0
Övriga motparter	472	3 183
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner varav finansiering genom EU-fonder	403	1 766
Totala upplupna bidragsintäkter	6 708	10 892
Övriga upplupna intäkter	20	0
Summa periodavgränsningsposter	9 169	13 282

Minskning mot föregående år beror på att större rekvisitering av medel hanterats under året, framförallt för inom "Landsbygdsprogrammet" som finansieras av Statens Jordbruksverk samt för icke-statliga organisationer som avser projekt finansierat av Mälarens Vattenvårdsförbund.

Planeringsdirektivet för Länsstyrelsens hantering av kostnader i samband med valet var att kostnader skulle redovisas till och ersättas av Valmyndigheten. Vid årsskiftet inkom ett beslut att ersättningen istället skulle utbetalas av Skatteverket. Upplupna bidragsintäkter avseende Valmyndigheten motsvaras av det oförbrukade bidraget som redovisas från Skatteverket i not 36.

Not 24 Avräkning med statsverket	2018-12-31	2017-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-828	-42
Redovisat mot inkomstitel (-)	-6 144	-6 074
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	6 646	5 288
Fordringar/skulder avseende uppbörd	-326	-828
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	0	8
Redovisat mot anslag (+)	1 705	1 368
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-1 705	-1 376
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-3 295	-1 946
Redovisat mot anslag (+)	121 833	113 790
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-121 600	-115 139
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 062	-3 295
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	825	905
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-207	-79
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	619	825
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	23 540	52 003
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	153 258	102 684
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-138 361	-127 235
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	-4 941	-3 912
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	33 497	23 540
Summa utgående balans avräkning med statsverket	30 728	20 242

Not 25 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret **2018-12-31** **2017-12-31**

Räntekonto i Riksgälden	33 958	15 620
-------------------------	--------	--------

Större betalflödesjusteringar i RTA- flödet under 2018 har bidragit till en större behållning på räntekontot i Riksgäldskontoret. En annan bidragande faktor är fler projekt som hanterats i SCR-flödet.

Not 26 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret **2018-12-31** **2017-12-31**

Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	234	65
---	-----	----

Fler ärenden avseende deponerade medel har lett till ökade tillgodohavanden i Riksgäldskontoret.

Not 27 Kassa och bank **2018-12-31** **2017-12-31**

Bank A	693	636
Summa	693	636

Avser bygdemedel.

Not 28

	Stats- kapital	Dona- tions- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts-belagd verksamhet	Balanserad kapital-förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträknin- g	Summa
Utgående balans 2017	43	0	0	-2 574	0	190	-2 341
varav							
Statskapital	43	0	0	0	0	0	43
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	-2 574	0	190	-2 384
Semesterlöne- och löneskuld	0	0	0	0	0	0	0
Övriga periodiserade kostnader RTA	0	0	0	0	0	0	0
Ingående balans 2018	43	0	0	-2 574	0	190	-2 341
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	190	0	-190	0
Årets förändring							
varav							
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-1 101	-1 101
Summa årets förändring	0	0	0	0	0	-1 101	-1 101
Utgående balans 2018	43	0	0	-2 384	0	-1 101	-3 442

Den stora skillnaden i kapitalförändringen mot föregående år avser "Resurssamordning" inom de länsstyrelsegemensamma förvaltningsmedlen. Orsaken till detta är att verksamhet utförts i något större utsträckning än planerat. Underskottet hanteras under 2019.

Not 29 Övriga avsättningar **2018-12-31** **2017-12-31**

Lokalt omställningsarbete		
Årets förändring	232	192
Utgående balans	770	662
 Omstruktureringsåtgärder		
Årets förändring	0	0
 Summa övriga avsättningar	770	662

Ett avtal om lokala omställningsmedel beslutades i december 2015. Länsstyrelsen i Västmanlands län har under året inte nyttjat hela avsättningen. Aktiviteterna beslutas i samverkan och inriktningen är att de ska användas till olika kompetensutvecklingsinsatser. Arbetsgivare och fackliga representanter ska vara överens om vad medlen ska användas till. Under 2018 har medlen använts till kompetensutveckling för enhetschefer, biträdande avdelningschefer och funktionsledare där syftet varit att bl a öka ledningskompetensen. Medlen har också använts till konsultmedverkan vid personalmöten där temat varit digitalisering och nya arbetsmetoder.

Not 30 Lån i Riksgäldskontoret	2018-12-31	2017-12-31
Ingående balans	2 386	1 921
Under året upptagna lån	266	1 417
Årets amorteringar	-966	-952
Utgående balans	1 686	2 386
Beviljad låneram	2 800	3 000

Årets anskaffning av materiella anläggningstillgångar har minskat med ca 1,1 mkr mot föregående år vilket förklarar det lägre lånet i Riksgäldskontoret.

Not 31 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2018-12-31	2017-12-31
Beviljad kreditram	4 900	4 900

Not 32 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2018-12-31	2017-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	5 110	5 047
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 191	2 095
Mervärdesskatt	497	766
Summa	7 798	7 908

Not 33 Leverantörsskulder	2018-12-31	2017-12-31
Leverantörsskulder	7 035	7 399

Not 34 Övriga kortfristiga skulder	2018-12-31	2017-12-31
Personalens källskatt	1 957	1 932
Övriga kortfristiga skulder	1	0
Bestående av		
Transfereringar under utbetalning	0	0
Övrigt	1	0
Summa	1 959	1 932

Not 35 Depositioner	2018-12-31	2017-12-31
Depositioner	233	65

Vid deponering gäller att den som deponerat har rätt att få tillbaka pengarna efter tre månader, om inte hyresvärden innan dess inkommit till Länsstyrelsen med uppgift om att tvist pågår. Utbetalning sker dock endast på begäran av den som deponerat, vilket innebär att Länsstyrelsen inte kan styra över när återbetalning sker. Om Länsstyrelsen inom tremånadersperioden får underrättelse från hyresvärden om att tvist pågår, får Länsstyrelsen inte betala ut pengar till någon förrän tvisten är löst, antingen i domstol eller efter överenskommelse mellan parterna. Inte heller detta är något som Länsstyrelsen kan påverka. Detta innebär sammantaget att det är mycket svårt att bedöma hur stor del av de deponerade medlen som kommer att regleras inom 12 månader. Högre balans för depositioner mot föregående år beror på att antalet ärenden ökat under 2018.

Not 36 Periodavgränsningsposter	2018-12-31	2017-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	654	657
Upplupna semesterlöner inkl social avg	7 697	6 280
Övriga upplupna kostnader	14 049	10 449
Summa upplupna kostnader	22 401	17 386
Periodiseringen av utvecklingsmedel har ökat med ca 1,5 mkr i förhållande till föregående år. Övriga uppbokningar i form av bidragsutbetalningar över årsskiftet har bidragit till en ökning om ca 2 mkr, bland annat LONA- och LOVA-bidrag där beslut fattats under 2018 men utbetalning skett nästkommande år.		
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	40 834	24 563
varav		
Havs- och vattenmyndigheten	10 383	7 766
Länsstyrelsen i Uppsala län	971	1 088
Länsstyrelsen i Örebro län	4 242	3 922
Naturvårdsverket	16 161	4 733
Skatteverket	1 139	0
Skogsstyrelsen	1 248	0
Statens energimyndighet	3 404	905
Statens jordbruksverk	896	793
Övriga myndigheter	2 391	5 357
Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:		
- Inom tre månader	15 818	3 781
- mer än tre månader till ett år	7 828	22 341
- mer än ett år till tre år	14 391	6 235
- mer än tre år	6 723	228
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	3 926	4 592
varav finansiering genom EU-fonder		
Life - program för miljö- och klimatpolitik	2 969	4 067
Summa oförbrukade bidrag	44 760	29 155
Största ökningen av oförbrukat bidrag finns inom projekt finansierade av Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet och Havs- och Vattenmyndigheten. Ökningen av oförbrukat bidrag från Naturvårdsverket beror främst på projekt inom utredning och åtgärd av förorenade områden. Främst berör det större saneringsprojekt där medel kommer tas i anspråk under första kvartalet 2019. Oförbrukat bidrag från Havs- och Vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen och Statens Energimyndighet avser medel inom fleråriga projekt som inkommit sent under 2018.		
Planeringsdirektivet för Länsstyrelsens hantering av kostnader i samband med valet var att kostnader skulle redovisas till och ersättas av Valmyndigheten. Vid årsskiftet inkom ett beslut att ersättningen istället skulle utbetalas av Skatteverket. Det oförbrukade bidraget avseende Skatteverket motsvaras av upplupna bidragsintäkter som redovisas från Valmyndigheten i not 23.		
Övriga förutbetalda intäkter		
Summa förutbetalda intäkter	0	0
Summa periodavgränsningsposter	67 161	46 541

Anslag/Benämning Villkor			Tilldelat Belopp	Utfall
NOT 37	01 05 001 015	Anslagskredit	3 648	0
	Länsstyrelsen i	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 648	3 062
	Västmanlands län	Kredit på räntekonto	4 900	0
		Låneram för anläggningstillgångar	2 800	1 686
		Finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna	30 000	30 838
NOT 38	19 01 001 015 Regionala	Anslagskredit	170	1 705
	tillväxtåtgärder,	Anslagsbehållning som disponeras	inget	
	Länsstyrelsen i	Uppföljning och utvärdering	100	
	Västmanlands Län	Beställningsbemyndigande	3 000	

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2016 erat utfall	2017 utfall intäkter	2017 utfall kostnader	2017 netto utfall	2018 budget intäkter	2018 utfall intäkter	2018 budget kostnader	2018 utfall kostnader	2018 netto budget	2018 netto utfall	2018 ackumul erat utfall
Offentligrättslig verksamhet											
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-2 574	199	196	3	200	149	950	187	-750	-38	-2 609
Registreringsavgift för jaktområden	55	0	55	-55	16	7	0	0	16	7	7
Delgivning	-72	31	48	-17	20	56	40	49	-20	7	-82
Övrig offentligrättslig verksamhet	22	0	0	0	0	12	0	0	0	12	34
Uppdragsverksamhet											
Resurssamordning	-6	19 470	19 269	201	20 000	24 491	20 000	25 626	0	-1 135	-941
Övrig uppdragsverksamhet	0	64	6	58	0	128	0	82	0	46	104
Summa totalt	-2 574	19 764	19 574	190	20 236	24 842	20 990	25 943	-754	-1 101	-3 485
- fördelat på											
Summa offentligrättsligt	-2 568	230	299	-69	236	223	990	236	-754	-12	-2 649
Summa uppdragsverksamhet	-6	19 534	19 275	259	20 000	24 619	20 000	25 708	0	-1 089	-836

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 och bilaga 2 till länsstyrelsernas regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 BW

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av:

1. Vid vissa kontroller behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en person.
2. Att kontroller efter anmälan ska ske utan förvarning innebär att vi har många bomkörningar.
3. När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera.
4. Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Kostnader inom "Resurssamordning" avseende länsstyrelsegemensam utveckling och förvaltning har öka. Från och med 2016 fakturerar Länsstyrelsen i Västmanlands län övriga länsstyrelser för gemensamma förvaltningskostnader för system som används i verksamheten. Medel betalas ut för respektive förvaltningsobjekts upparbetade kostnader. Efter länsstyrelsegemensamma beslut har andelen förvaltning (gemensamma IT-system samt därtill hörande arbetssätt) som finansieras på detta sätt ökat.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

Sammanställning väsentliga uppgifter	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	2 800	3 000	3 000	3 700	3 700
Utnyttjad	1 686	2 386	1 921	1 505	1 734
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
Räntekonto					
Ränteintäkter	11	9	8	4	119
Räntekostnader	0	0	0	-63	0
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	20 236	20 356	4 700	5 000	5 500
Utfall	33 049	25 459	12 462	5 829	4 739
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	4 660	3 880	3 880	3 640	3 620
Utfall	6 144	6 024	4 701	4 096	3 585
Anslagskredit					
Utgiftsområde 01					
Rikets styrelse					
01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län					
Beviljad	3 648	4 580	4 377	4 307	4 270
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Utgiftsområde 01					
Regional tillväxt					
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder					
Länsstyrelsen i Västmanlands län					
Beviljad	170	170	3 406	3 290	3 290
Utnyttjad	0	1 191	2 940	2 622	3 056
Anslagssparande					
Utgiftsområde					
01 Rikets styrelse					
01 05 001 015 Länsstyrelsen i Västmanlands län					
Summa anslagssparande	3 062	3 295	1 946	3 208	3 122
Utgiftsområde					
01 Regional tillväxt					
19 01 001 015 Regionala tillväxtåtgärder					
Länsstyrelsen i Västmanlands län					
Summa anslagssparande	0	1 191	0	0	0
Bemyndiganden					
Tilldelat	3 000	3 000	43 000	60 000	60 000
Åtaganden	189	1 894	39 472	38 102	29 629

Sammanställning väsentliga uppgifter	2018	2017	2016	2015	2014
Personal					
Antal årsarbetskrafter ²⁾	161	147	151	154	155
Medeltal anställda ¹⁾	176	161	163	195	171
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 412	1 373	1 242	1 217	1 487
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-1 101	190	-188	-795	-555
Balanserad kapitalförändring	-2 384	-2 574	-2 386	-1 592	-1 037

¹⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

²⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2018

Beslut om årsredovisning 2018

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Västerås den 21 februari 2018.

Minoo Akhtarzand
Landshövding i Västmanlands län

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Har du frågor eller önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 Västerås

Tfn 010-224 90 00 | Fax 010-224 91 10 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland